

**A magyar erdőgazdálkodás
az EU csatlakozáskor**

**Országos Erdészeti Egyesület
2004**

Megjelent:
a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
Társadalmi Kapcsolatok Önálló Osztálya
ágazati szakmai szervezetek és érdekképviseltek pályázata valamint
az Országos Erdészeti Egyesület
támogatásával

Összeállította:
Ormos Balázs
Országos Erdészeti Egyesület

Szerző, forrás:
Ormos Balázs erdőmérnök
főtitkár, OEE
EU információs kiadványok
Internet anyagok

Kiadja:
az Országos Erdészeti Egyesület
Budapest 2004
Felelős kiadó: Cserép János elnök

TARTALOM

Bevezetés 5

Az Európai Unió története és fejlődése 6

Az Európai Unió jelképei 7

Az Európai Unió intézményei 8

Az Európai Unió működése 10

A közösségi jog 18

Az egységes piac és a négy alapszabadság 22

A vállalati jog 24

Versenypolitika 27

A csatlakozás fő hatásai 28

Az Európai Unió költségvetése 32

Agrártámogatások az Európai Unió forrásaiból 36

7. fejezet Mezőgazdaság 41

17. fejezet Tudomány és kutatás 45

18. fejezet Oktatás és képzés 47

21. fejezet Regionális politika (térségfejlesztési és regionális támogatások) 50

22. fejezet Környezetvédelem 52

Energia 55

Az Európai Alkotmány 57

Erdők és a fejlődés: az EK megközelítése 59

**A TANÁCS 1998. december 15-ei ÁLLÁSFOGLALÁSA
az Európai Unió erdészeti stratégiájáról 91**

**A TANÁCS 1999. május 17-i 1257/1999/EK RENDELETE
az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalapból
(EMOGA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról, valamint
egyes rendeletek módosításáról és hatályon kívül helyezéséről 96**

**8. AZ EU ERDŐRE ALAPOZOTT ÉS AHHOZ KAPCSOLÓDÓ
IPARÁGAINAK VERSENYKÉPESSÉGE 130**

NEMZETI FEJLESZTÉSI TERV 138

Közösségi programok, alapok és kezdeményezések 141

A Strukturális Alapok és Kohéziós Alap intézményrendszere 143

Nemzeti forrásból támogatott FVM pályázatok 145

Nemzeti és EU forrásból támogatott pályázatok 173

Túl fogjuk élni az Uniót (Glatz Ferenc akadémikus) 191

Bevezetés

Hazánkban az erdőgazdálkodás többségében állami valamint magán erdőkben történik. A magán erdők aránya megnövekedett, ma már több mint 800 000 hektár erdő van magánkézben és az erdőtelepítésekkel folyamatosan nő területe, meghaladja a hazai erdők 40%-át. A magán erdőtulajdonnal rendelkezők száma 250-300 ezer fő körülire tehető.

Az állami erdők 59%-os részaránya a környezetvédelem, természetvédelem, a biológiai sokféleség megőrzése, a rekreáció és a megújítható energiaforrás, a fa hasznosítása miatt elsőrendű társadalmi érdekeltsgű területté vált, bár a mai, pénz és jövedelem központú társadalmi gazdasági rend még nem ismerte fel az emberi élet fenntartása miatti nélkülözhetetlenségét.

Az EU-nak nincs közösségi erdészeti politikája, nem írja elő az erdőterület kötelező növelését, az állami és magán erdőtulajdon arányát, mégis célszerű figyelemmel lenni a többi EU ország gyakorlatára. Másolni nem szabad és nem is érdemes. Más természeti, környezeti, erdészeti adottságai vannak Magyarországnak, melyek megkülönböztetik és meghatározzák a hazai erdőgazdálkodást. Célunk a nemzeti célokat támogató erdőgazdálkodás fejlesztése.

Nemzetközi összehasonlításban a hazai erdészeti szakemberek mindig megállták helyüket bárhol is dolgoztak a világban, így elsősorban rájuk kell alapoznunk a jövő erdőgazdálkodásának kidolgozásakor. A nemzeti feladatok meghatározása, Nemzeti Erdőstratégia és Erdőprogram jövőbe mutató megfogalmazása, a döntéshozókkal való elfogadtatása, a Nemzeti Fejlesztési Tervbe való beépítése jelenti az erdészeti ágazat EU csatlakozásának alapjait.

Az EU csatlakozás történelmi jelentőségű nemzetünk életében. Nem szabad azonban szem elől téveszteni, hogy itthon is van tennivalónk a csatlakozáskor. Az erdészeti nemzeti támogatások, szabályozás, rendelet és törvényhozás vonatkozásában folyamatos feladatok jelentkeznek. Az EU hazánkra vonatkozó szabályozása következtében, az erdészet jövőbeni sorsát itt Magyarországon, az erdészek rátermettsége, tenni akarása, a történelmi felelőség felismerése fogja eldönteni. Ebben a munkában az Országos Erdészeti Egyesületnek, mint országos érdekképviselőnek és tagságának döntő felelőssége és feladata van. Élünk vele!

Szolgálja ez a könyv a magyar erdőgazdálkodás nemzeti fejlesztését és az EU-ba történő szakmai hagyományaink szerinti beépülését!

Budapest, 2004. június 13.

Cserép János
Országos Erdészeti Egyesület
elnök

Az Európai Unió története és fejlődése

„ A második világháború után az európai béke és fejlődés szempontjából kulcsfontosságú volt, hogy létrejöjjön egy közös intézményeken alapuló szervezet, amely egyrészt lehetetlenné tesz egy újabb háborút és feloldja a Franciaország és Németország közötti évszázados ellentétet, másrészt a gazdasági együttműködés fejlesztésével visszaadja és javítja az európai országok versenyképességét a világban, harmadrészt ellensúlyt képez a kommunista országokkal szemben.

„ E céloktól vezérelve alakította meg 6 nyugat-európai ország az ötvenes években a három Közösséget, a mai Európai Unió elődszervezeteit. Az Európai Szén- és Acélközösséget (a Montánuniót) alapító Párizsi Szerződést 1951. április 18-án, az Európai Gazdasági Közösséget (az EGK-t) és az Európai Atomenergia Közösséget (az Euratomot) létrehozó két Római Szerződést pedig 1957. március 25-én írta alá Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, a Német Szövetségi Köztársaság és Olaszország.

„ A tagállamok a külön létrehozott három Közösség intézményeit később összevonták, és az Európai Közösségek (EK) elnevezést használták. Az EK központi céljaként a tagállamok vámunió és közös piac létrehozását jelölték meg. A vámunió a kereskedelmi korlátozások (vámok, kvóták) felszámolását és a külső országokkal szemben közös külkereskedelmi politika folytatását jelenti, míg a közös piac olyan terület, amelyen belül az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a munkaerő szabadon, akadályoktól mentesen mozoghat.

„ 1973-ban az EK-hoz csatlakozott Dánia, az Egyesült Királyság (Nagy-Britannia) és Írország, 1981-ben Görögország, majd 1986-ban Portugália és Spanyolország is. A tagállamok száma ezzel 12-re nőtt.

„ A vámuniót az EK-ban már 1968-ra kiépítették. A közös piac, azaz az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a munkaerő akadálymentes mozgása azonban a nyolcvanas évekre sem valósult meg tökéletesen. Ezért a tagállamok - akiket ebben a világgazdaságban való versenyképességük növelése is ösztönzött - úgy érezték, hogy integrációjukat tovább kell erősíteniük, és az ún. Egységes Európai Okmány 1986. február 18-ai aláírásával meghirdették az egységes piac programját. Az egységes piacot - amely a közös piac magasabb szintjét jelenti - a még létező akadályok felszámolásával, a nemzeti jogrendszerek harmonizálásával 1993. január 1.-re építették ki. Működésének tökéletesítése és a nemzeti jogszabályok harmonizálása ugyanakkor ezt követően is folyamatos célkitűzés maradt és a mai napig tart.

„ Az egységes piac sikerét követően a tagállamok úgy határoztak, hogy az integrációt még tovább fejlesztik a gazdasági és pénzügyi, valamint a politikai unió irányába. 1992. február 7-én a Maastrichti Szerződés aláírásával ezért az európai integrációt sokkal szorosabbra vonták, és új neveként bevezették az Európai Unió fogalmát. Az Európai Unió létrehozásával a tagállamok - az Európai Közösségek tevékenységének folytatása mellett - gazdasági és pénzügyi unió beindításáról és ehhez közös pénz bevezetéséről, valamint a politikai unió kezdeteként közös kül- és biztonságpolitika felállításáról és bel- és igazságügyi együttműködés megkezdéséről döntöttek. A politikai unióhoz kapcsolódóan a Maastrichti Szerződés a tagállamok minden állampolgára számára bevezette az uniós állampolgárság intézményét, amelynek legfőbb jogosultsága, hogy minden uniós állampolgár szabadon mozoghat és tartózkodhat bármely tagállam területén. A Maastrichti Szerződés vívmányait a tagállamok az 1997. október 2-án aláírt Amszterdami Szerződéssel később megerősítették és továbbfejlesztették.

„ A szorosabbra fűzött Unió egyre vonzóbbá vált más európai országok számára is. Ennek eredményeként 1995-ben az Európai Unióhoz csatlakozott további három ország: Ausztria, Finnország és Svédország is. A tagállamok száma ezzel 15-re nőtt.

„ A Maastrichti Szerződés gazdasági és pénzügyi unióról hozott döntéseinek eredményeként 1999-ben az EU bevezette közös pénzt, az eurót, amelyhez 12 tagállama csatlakozott, Dánia, Svédország és az Egyesült Királyság kivételével mindegyik EU-tagország. A közös pénz igazi megjelenése azonban 2002. január 1.-én következik be, amikor az euró pénzermék és bankjegyek készpénzforgalomba kerülnek, majd kéthónapos átmenet után kizárólagos fizetőeszközzé válnak az euróra áttérő 12 tagországban.

„ A Maastrichti Szerződésben megjelölt politikai unió jegyében a tagállamok a kilencvenes évek elejétől fokozatosan közös kül- és biztonságpolitika megteremtésére törekszenek. Ennek jegyében ma már a tagállamok nemcsak külpolitikai álláspontjaikat, lépéseiket hangolják össze és együtt jelennek meg a nemzetközi porondon, de közös haderő felállítását is megkezdték, amely 2003-ra épül ki, és amelynek feladata elsősorban az Európát érintő válságok kezelése lesz. A politikai unió másik vívmánya, hogy a tagállamok a bel- és igazságügyek terén is intenzív együttműködést alakítottak ki. Ennek jegyében, különösen a személyek szabad mozgásának biztosítása érdekében a tagállamok között felszámolták a határellenőrzést, és a határőrizet a külső határokra került át. A tagállamok ezt kiegészítve közös vízum-, menekültügyi és bevándorlási politikát építenek ki, továbbá a bűnözéssel szembeni közös fellépés érdekében szoros együttműködést alakítottak ki a rendőri és igazságszolgáltatási szervek között.

„ A céljait sikeresen elérő Európai Unióhoz történő csatlakozás a kilencvenes évekre a kommunista rendszerek alól felszabaduló közép- és kelet-európai országok számára is elsődleges célkitűzéssé vált. A sikeres tárgyalásokat és felkészülést követően 15 ország, 2004. május 1.-én az Európai Unió tagja lesz. (Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Szlovákia, Szlovénia valamint három dél-európai ország Ciprus, Málta.) Így az Unió tagjainak száma 25 tagra növekedik.

Az Európai Unió jelképei

Az Európai Unió is rendelkezik az önálló államiság jelképeivel. Van zászlója, himnusza és van hivatalos ünnepnapja.

Európai zászló - A 12 aranycsillagos kék színű lobogó hazánkban is jól ismert. A kék alapszín a nemzetközi együttműködést jelképezi (az ENSZ zászlója is kék, az ENSZ békefenntartó katonái a "kéksisakosok"). A kör alakban elhelyezett csillagok az európai egyesülési cél teljességére utalnak.

Európai himnusz - Ludwig van Beethoven IX. szimfóniájának kórustételét, az Örömdát választották az Európai Unió hivatalos himnuszának.

Európai ünnepnap - Az Európai Unió hivatalos ünnepe május 9-e, az ú.n. "Schuman Nap". Ezen a napon hirdette ki a francia külügyminiszter a mai Európai Unió előfutárának tekinthető Európai Szén- és Acélközösség megalakításának, és a német-francia együttműködés megkezdésének tervét.

Az Európai Unió intézményei

Az Európai Bizottság - a közösségi érdekek őre

A bizottság az Európai Unió döntés-előkészítő, javaslattevő szerve, amely ellenőrző, képviseleti és bizonyos esetekben döntéshozó-végrehajtó feladatokat is ellát. A bizottság szupranacionális intézmény, amelynek jogi és elvi értelemben a tagállami kormányoktól függetlenül, az Európai Unió nemzetek feletti, közös érdekét kell képviselnie. Vezető testülete a Bizottság Kollégiuma, amelynek tagjai között a feladatokat szakterületenként osztották fel. A bizottsági tagok alá szakterületenként tagolt hivatali apparátus tartozik. Jelenleg 20 biztos van, a csatlakozást követően azonban a biztosok száma 25-re növekszik. Köztük egy elnök és két alelnök. A biztosok felügyelete alatt közel 20 000 tisztviselő dolgozik. A bizottságot ötéves hivatali időszakra jelölik ki a tagállamok, az Európai Parlament hozzájárulásával. Magyarország a csatlakozás napjától kezdve - a többi tagállamhoz hasonlóan - egy magyar állampolgárságú tagot jelölhet a bizottságba.

Az Európai Unió Tanácsa (Miniszterek tanácsa)- a tagállamok érdekeinek megjelenítője

A tanács a tagállamok kormányainak képviselőiből álló döntéshozó szerv, a tagállamok érdek-képviseleti intézménye. A tanács jogi értelemben egységes, de különböző formációkban ülésezik. Az Általános Ügyek Tanácsának van felhatalmazása arra, hogy a különböző szakminiszteri tanácsok tevékenységét koordinálja. Összetétele témakörök szerint alakul, megkülönböztetik aszerint, hogy mely miniszterek (pl. külügy-, agrár-, pénzügyminiszterek, stb.) találkozájáról van szó. A miniszterek döntését alacsonyabb szinteken a tagállamok közötti alapos egyeztetés előzi meg. A Tanács elnökségét félévente egymást követve egy-egy tagállam tölti be. Az Európai Tanács az EU állam- és kormányfőinek testülete. A gyakorlatban azonban az elmúlt húsz év során fokozatosan az unió csúcsszervévé, a legfontosabb politikai döntések fórumává vált, de jogszabályt nem alkot.

A csatlakozási tárgyalások során Magyarország számára a hozzá hasonló népességű tagállamokkal azonos számú, 12 szavazatot állapítottak meg. A 25 tagállam összes szavazatainak száma 321, a szerződésben rögzített súlyozási rendszer a minősített többségi döntések esetében érvényesül. Legalább 232 szavazatra és a tagállamok több mint felének támogatására van szükség a döntések elfogadásához, amikor a határozatokat az Európai Bizottság javaslatára hozzák. Minden más esetben a tanács minősített többségi döntéséhez a tagállamok legalább kétharmadától származó 232 szavazatra van szükség.

Ha a tanács minősített többséggel hoz döntést, bármelyik tagállam kérheti annak igazolását, hogy a minősített többséget alkotó tagállamok együtt az Európai Unió teljes lakosságának legalább 62 százalékát képviselik. Ez további érvényességi feltétel a döntéshozatalhoz.

A Tanács a tagállamok egyeztető fóruma, az EU fő döntéshozó szerve, amely önállóan vagy az Európai Parlamenttel együtt hoz döntéseket. Ülésein a tagállamok kormányainak képviselői - általában miniszterei - vesznek részt, ezért Miniszterek Tanácsaként is emlegetik. Összetétele témakörök szerint alakul, megkülönböztetik aszerint, hogy mely miniszterek (pl. külügy-, agrár-, pénzügyminiszterek, stb.) találkozájáról van szó. A miniszterek döntését alacsonyabb szinteken a tagállamok közötti alapos egyeztetés előzi meg. A Tanács elnökségét félévente egymást követve egy-egy tagállam tölti be.

Az Európai Tanács - az EU csúcsszerve

A tagállamok állam- és kormányfőinek testülete. A legfelsőbb döntéshozó, amely kizárólag nagyhorderejű, stratégiai kérdésekben dönt. Összetételéből fakadóan a tagállamok közötti kompromisszumok megkötésének fő színtere. Évente 2 rendes ülést és 1-3 rendkívüli ülést tart. Üléseit (a csúcstalálkozókon) - amelyen az Unió legfontosabb döntései születnek - a média és a közvélemény kitüntetett figyelme kíséri.

Az Európai Parlament (EP) - az Unió állampolgárainak képviselője

Az Európai Parlament az unió állampolgárai által közvetlenül, öt évre választott képviselő-testület, amelynek fő feladata, hogy - a tagállami érdekeket megjelenítő tanács és a közösségi érdekeket megtestesítő bizottság mellett - az unió állampolgárait képviselje az EU-döntéshozatalban. Miközben a nemzeti parlamentek a legfelsőbb államhatalmi és népképviselői szervezetek, az Európai Parlament korántsem tölt be ilyen szerepet, ezt a funkciót alapvetően a tanács látja el. Magyarországnak 24 képviselői helye lesz a 2004-2009 közötti időszakban, a közel azonos nagyságú tagállamhoz hasonlóan.

Európai Közösségek Bírósága - a közösségi jog őre

Az EU legfőbb bírói fóruma, amely független testületként biztosítja a közösségi jog egységes alkalmazását. Feladata a közösségi intézkedések és szervek, illetve a közösségi jog betartásának felügyelete, valamint a közösségi jog értelmezése.

Európai Számvevőszék - a közösségi költségvetés őre

A testület független szervként ellenőrzi, hogy az Európai Unió a költségvetési szabályoknak és a kitűzött céloknak megfelelően - az Unió adófizetőinek érdekében - költi-e el a rábízott pénzt.

Európai Központi Bank - az EU jegybankja

A pénzügyi unió és a közös pénz (az euró) működtetésének felelőse. Fő feladata az euró stabilitásának megőrzése, az infláció megakadályozása. Az Európai Központi Bank (ECB) a tagállamok kormányaitól és az Unió szerveitől teljesen független. A tagállamok nemzeti bankjai tevékenységüket iránymutatásai és utasításai alapján végzik. Az ECB legfőbb szervében, a Kormányzótanácsban ugyanakkor a pénzügyi unióban résztvevő tagállamok jegybankjainak elnökei hozzák a legfőbb döntéseket. Bár Magyarország az eurózónához csak később fog csatlakozni, az EU-csatlakozással a Magyar Nemzeti Bank már tagja lesz a Központi Bankok Európai Rendszerének. Az MNB elnöke tagja lesz az Európai Központi Bank Általános Tanácsának, amely a bank igazgatótanácsa elnökéből és alelnökéből, valamint az összes uniós tagállam központi bankjának elnökeiből áll - függetlenül attól, hogy bevezették-e a közös valutát vagy sem. Amikor Magyarország végül bevezeti az eurót, az MNB elnöke tagja lesz az Európai Központi Bank Kormányzótanácsának, amely kijelöli a tagállami központi bankok tevékenységének fő irányait.

Európai Beruházási Bank (EIB) - az EU fejlesztési bankja

Az EU tagállamai által összeadott, 100 milliárd euró alaptőkéjű fejlesztési bank, amely kölcsönöket nyújt az EU gazdaságpolitikájának céljaival összhangban álló beruházásokhoz az EU-n belül és kívül egyaránt.

Gazdasági és Szociális Bizottság - az érdekképviselők közösségi fóruma

Az EU gazdasági és szociális érdekcsoportjait képviselő tanácsadó szerv. Tagjai a munkaadók, munkavállalók és egyéb érdekvédelmi szervezetek képviselői. Működésének célja, hogy az EU döntéshozó szervei megismerjék, döntéseiknél figyelembe vehessék a különböző gazdasági és társadalmi érdekcsoportok, civil szervezetek véleményét. Hazánk 12 tagot delegálhat a Bizottságba.

Régiók Bizottsága - az önkormányzatok közösségi fóruma

Az EU helyi és regionális önkormányzatait képviselő tanácsadó szerve. Feladata, hogy a helyi és regionális szervek véleményét a rájuk is vonatkozó döntések meghozatala előtt megismerhessék az EU döntéshozó intézményei. Magyarország 12 küldöttel vesz részt a munkában.

Európai Ombudsman - a közösségi ombudsman

Az EU ombudsmanjának feladata, hogy kivizsgálja a közösségi intézmények tevékenységével kapcsolatban benyújtott állampolgári panaszokat.

Europol - az EU rendőrségi információs központja

Európai rendőrségi információs szerv, amelynek célja, hogy folyamatos információcserén keresztül javítsa a tagállamok hatóságainak hatékonyabb együttműködését a nemzetközi bűnözés ellen.

Az Európai Unió működése

Döntéshozatal az Európai Unióban

Az Európai Unió sajátos intézményrendszeréből következően egyedülálló döntéshozatali mechanizmus fejlődött ki. A tagállamok között kiizzadott kompromisszumok eredményeként többször átalakított közösségi döntéshozatal egy igen összetett és a kívülálló számára nehezen átlátható rendszerként működik. Emiatt a közösségi döntéshozatalt mind a mai napig sok kritika éri, mind az integráció megrögzött föderalista hívei, mind az integráció ellenzői részéről. A döntéshozatal bonyolultsága ugyanakkor elsődlegesen annak az "adottságnak" köszönhető, hogy az Európai Unióban nem egyszerűen a Tanácsban képviselt 15 (25) tagállam nemzeti érdekeit kell összeegyeztetni, hanem a döntéseknek tükrözniük kell (az Európai Bizottság által megjelenített) közösségi érdekeket, és figyelembe kell venniük az (Európai Parlament által képviselt) állampolgári érdekeket is; miközben más közösségi intézmény (főként a Régiók Bizottsága, valamint a Gazdasági és Szociális Bizottság) és lobbycsoport is megpróbálja befolyásolni saját szempontjai szerint a döntéseket.

Az Európai Unió döntéshozatala a kezdetekben az előkészítő Bizottság és a döntéshozó Tanács együttműködésére korlátozódott. A Parlament - évtizedeken át tartó erőfeszítéseinek köszönhetően - azonban egyre több jogot harcolt ki magának a döntéshozatalban való közvetlen részvétel, illetve annak befolyásolása területén, ami - bár továbbra is a Tanács maradt a fő döntéshozó szerv - komoly változtatásokat eredményezett az eredeti felálláshoz képest. Így azt lehet mondani leegyszerűsítve, hogy ma az Európai Unió első pillérének döntéshozatali struktúrája szerint a kezdeményezés kizárólag a Bizottság hatáskörébe tartozik, a Bizottság javaslatáról a Parlament meghallgatása és bevonása után - a Parlamenttel közösen vagy egyedül - dönt a Tanács, esetenként kikérve a Gazdasági és Szociális Bizottság, illetve a Régiók Bizottsága nem kötelező hatályú véleményét. A második és harmadik pillér döntéshozatala a Tanácsban zajlik, a Bizottság ugyan itt is rendelkezik kezdeményezési jogkörrel, de lehetőségei jóval korlátozottabbak, a Parlamenttel pedig csak konzultálnak vagy csak informálják a döntésekről.

A Parlament bevonásának mértéke szerint - annak ellenére, hogy a legutóbbi két módosító szerződés, az Amszterdami és a Nizzai is célul tűzték ki a döntéshozatali rendszer egyszerűsítését - lényegében hét elkülöníthető eljárással születhetnek döntések. Ennél azért annyiban egyszerűbb a helyzet, hogy a közösségi jogalkotás négy eljárás (a konzultációs, az együttműködési, a hozzájárulási és az együttdöntési eljárás) keresztül valósul meg. A jogalkotási eljárások mellett két eljárást (információs, költségvetési) jól körülhatárolt döntéseknél, egyet (egyeztetési) pedig már nem alkalmaznak. Tovább egyszerűsíti a képet, hogy a jogalkotási eljárások közül az együttműködési eljárás alkalmazása csak néhány, a gazdasági és monetáris unióval összefüggő területre szűkül, míg a hozzájárulás is ritkán, néhány nagyhorderejű kérdésben használt eljárás. Mindezek eredményeként ma alapvetően a konzultációs és az együttdöntési eljárások alkalmazása jellemzi a közösségi jogalkotást. A kettő között a fő különbség az, hogy a konzultáció során a Parlament csak konzultációs, véleményformáló szereppel bír, míg az együttdöntésnél a Tanács egyenrangú partnere a jogszabályok elfogadásában. Arról egyébként, hogy mely esetben melyik döntéshozatali eljárást alkalmazzák a Szerződés szövege minden egyes területen pontosan rendelkezik.

Az Európai Parlament

Az Európai Parlament - az 1957-es Római Szerződés szavai szerint - "az Európai Közösség tagállamaiban élő népek" képviseleti szerve. 626 tagja jelenleg az európai integrációban részt vevő 15 ország mintegy 375 millió állampolgárát képviseli. A bővítéssel a 25 tagállam 450 millió állampolgárának képvisellete válik lehetővé. Az állampolgárok száma meghaladja az USA és Oroszország össznépeességének számát.

Az első közvetlen európai parlamenti választásokra 1979-ben került sor. Az egykor háború által megosztott európai államok népei mindössze 34 évvel a második világháború befejezése után a szavazóurnákhoz járultak, hogy megválasszák egységes parlamentjük képviselőit. Az európai polgárok nem is találhattak volna ennél jobb módot megbékélésük kifejezésére.

Az öt évre választott, és legitimitását a közvetlen általános választásokból nyerő Európai Parlament szerződéses sorozata révén folyamatosan egyre nagyobb befolyásra és hatalomra tett szert. E szerződések, különösen az 1992-es Maastrichti Szerződés és az 1997-es Amszterdami Szerződés, tanácsadói testületből a nemzeti parlamentekhez hasonló hatalmat gyakorló

Az Európai Parlament működése

Az Európai Parlament a Közösség egyetlen olyan szervezete, amelynek vitái és döntései nyilvánosak. A viták, vélemények és határozatok szövegei megjelennek az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*.

Az Elnökség, az Iroda és az Elnökök Konferenciája

Az elnök képviseli a Parlamentet hivatalos alkalmakkor és nemzetközi fórumokon, ő vezeti le a plenáris üléseket és elnököl az Iroda illetve Elnökök Konferenciájának ülésein.

Az Iroda látja el a Parlament működésével kapcsolatos hivatali teendőket, felelős a Parlament költségvetéséért, illetve az adminisztratív, szervezési és személyi feladatokért. Az elnökön és a tizennygy alelnökön kívül az Iroda munkatársai közé tartozik öt quaestor is, akik tanácsadóként adminisztrációs és pénzügyi ügyekben támogatják a képviselőket és jogállásukat. Az Iroda tagjait két és fél éves időszakra választják.

A Parlament elnökéből és a frakcióelnökökből álló **Elnökök Konferenciája** a Parlament politikai vezető testülete. Ez állítja össze a plenáris ülések napirendjét, rögzíti a parlamenti testületek munkájának időrendjét, és megállapítja a parlamenti bizottságok és küldöttségek összetételét és méretét.

A bizottságok

A Parlament plenáris üléseinek munkáját előkészítendő, a képviselők 17 **állandó bizottságban** működnek közre.

Az állandó bizottságok mellett a Parlament felállíthat konkrét problémákkal foglalkozó **albizottságokat, ideiglenes bizottságok** illetve **vizsgáló bizottságokat** is.

A **parlamenti vegyes bizottságok** tartanak kapcsolatot az Európai Unióhoz társulási szerződés révén kapcsolódó Országok parlamentjeivel.

Az **interparlamentáris küldöttségek** ugyanezt teszik számos további ország parlamentjével, illetve nemzetközi szervezetekkel.

A Titkárság

A Parlament munkáját a Titkárság szervezi meg, melyet a Főtitkár vezet, és amely 3500 fős állandó létszámmal dolgozik, amelyhez hozzásorolandók még a frakciók tagjai és a képviselők személyi titkárai. A Parlament 11 munkanyelve azt jelenti, hogy a személyzet egyharmada a nyelvi szolgálatnál dolgozik (fordítás és tolmácsolás). A soknyelvűség és a parlament három helyszíne miatti korlátok ellenére az Unió teljes költségvetéséből csupán egy százalékot, azaz az Unióban élő minden egyes személyre lebontva évi másfél eurót jelent a Parlament költségvetése.

Az Európai Parlament hatásköre

Mint minden parlament, az Európai Parlament is három alapvető hatáskörrel rendelkezik:

- Törvényhozói hatáskör
- Költségvetési hatáskör
- Demokratikus ellenőrzési jogkör

A törvényhozói hatáskör

A szokásos törvényhozási eljárás az együttes döntéshozás. Ez azonos helyzetet teremt az Európai Parlament és Tanács számára, és a Tanács és az Európai Parlament jogszabályainak közös elfogadásához vezet. Az együttes döntéshozási eljárásnak köszönhetően egyre több parlamenti módosítás kerül be a közösségi joganyagba, és ma már egy jogszabály sem fogadható el a Parlament és az Európai Unió Tanácsának formális jóváhagyása nélkül.

Az együttes döntéshozás mára a Parlament legfontosabb hatáskörévé vált. Az együttes döntéshozási eljárást alkalmazzák a munkavállalók szabad mozgása, a belső piac megteremtése, a kutatás és műszaki fejlesztés, a környezetvédelem, a fogyasztóvédelem, az oktatás, a kultúra és az egészségügy terén. Például ezt alkalmazták akkor is, amikor a Parlament elfogadta a "Határok nélküli televíziózásról" szóló irányelvet, amely megtiltja, hogy a sporteseményeket kizárólag kódolt formában sugározzák. Ez az eljárás lehetővé tette a Parlament számára azt is, hogy a 2000-ik évtől kezdődően sokkal szigorúbb szabályokat fogadjon el az üzemanyagok minőségéről és motorolajokról, melyek eredményeként drasztikusan csökken a légszennyezés.

Noha az együttes döntéshozás a szokásos eljárási forma, kiemelten fontos területeken, mint például az adók és agrártámogatások felülvizsgálata, a Parlament csupán véleményezési jogkörrel rendelkezik.

A költségvetési hatáskör

A költségvetési hatáskör egy komoly jogosítvány, amellyel az Európai Parlament képes érvényt szerezni politikai prioritásainak. Az Európai Parlament minden év decemberében fogadja el az Unió következő évi költségvetését. A költségvetés mindaddig nem emelkedik jogerőre, amíg alá nem írja azt az Európai Parlament elnöke. A költségvetés biztosítja az Unió következő évi működéséhez szükséges pénzügyi forrásokat.

Melyek a költségvetés bevételi forrásai?

1970 óta az Európai Unió költségvetését saját forrásból fedezi, amelyet az Európai Parlament jóváhagyása után fogadnak el a tagállamok. Ezek a bevételi források jelenleg nem haladhatják meg az adott tagállam bruttó nemzeti össztermékének 1,27 %-át. A saját források a következők:

- az Unió külső határain beszedett vámok;
- a nem tagországokból importált mezőgazdasági termékekre kirótt illetékek;
- az Unión belüli termékek és szolgáltatások forgalmi adójának 1%-a;

az ún. "negyedik forrás" kiszámításának alapja az egyes tagállamok bruttó nemzeti összterméke (GNP-je) alapján számított viszonylagos prosperitás.

Miként fogadják el a költségvetést?

Az 1970-es és 1975-ös Luxemburgi Szerződések óta, amelyek megteremtették a Közösség saját forrásait, az Európai Parlament és a Tanács lett a költségvetési hatáskör két letéteményese, más szóval e két szervezet osztozik a költségvetési hatáskörön.

A Parlamentet illeti meg az utolsó szó joga a régiók finanszírozása (Európai Regionális Fejlesztési Alap), a különösen a fiatalok és a nők esetében megvalósuló munkanélküliség elleni harc (Európai Szociális Alap), illetve a kulturális és oktatási programok (például Erasmus és Socrates) területén, és a Parlament növelheti a kiadásokat a Tanáccsal és a Bizottsággal egyeztetett határon belül. Hatáskörét a humanitárius segélyezés és a menekültprogramok pénzalapjainak növelésére is felhasználja. A mezőgazdasági kiadások terén a Parlament módosítási javaslatokat tehet, de a végső döntés a Tanács hatásköre.

Ha a Parlament és a Tanács a költségvetési törvényjavaslat véglegesítéséről két olvasat után sem tudnak megegyezni május és december között, a Parlament jogosult teljes egészében elutasítani a költségvetést, és ekkor az egész eljárást újra kell kezdeni. A költségvetés a Parlament elnökének aláírásával válik jogerőssé.

Hogyan ellenőrzik a kiadásokat?

A költségvetés elfogadása után a Parlament Költségvetési Ellenőrző Bizottsága révén felügyeli a közpénzek megfelelő felhasználását. Konkrétan megfogalmazva, ez azt jelenti, hogy vizsgálja a pénzkezelést, folyamatosan lépéseket tesz a visszaélések megelőzése, felderítése és büntetése érdekében, és ellenőrzi, hogy a Közösség kiadásai a lehető legjobb eredményekkel jártak-e. A Parlament, mielőtt "zöld utat" adna a költségvetési terv megvalósítása számára, minden évben értékeli az Európai Bizottság pénzfelhasználását. 1999-ben a Parlament elutasította a Bizottság 1996 évi gazdálkodásának elfogadását azon az alapon, hogy az ügykezelés nem volt kielégítő és áttekinthető.

A demokratikus ellenőrzési jogkör

A Parlament demokratikus felügyeletet gyakorol valamennyi közösségi tevékenység felett. Ez a hatáskör eredetileg csak a Bizottság tevékenységére korlátozódott, később azonban kiterjesztették azt a Miniszterek Tanácsa, az Európai Tanács, illetve a Parlament előtt felelős valamennyi politikai együttműködési szervezetre is. Az Európai Parlament felállíthat vizsgálóbizottságokat is. Erre többször volt már példa, különösen a "kergemarhakór" esetében, ami a Dublini Állategészségügyi Ügynökség létrehozásához vezetett. A Parlament biztosította a költségvetési ügyekkel foglalkozó Korrupcióellenes Hivatal (OLAF) létrehozását is.

A Parlament és a Bizottság

Az Európai Parlament kulcsfontosságú szerepet játszik a Bizottság tagjainak kijelölése terén. Miután a Parlament elfogadja a Bizottság Elnökének kinevezésére vonatkozó javaslatot, egyenként meghallgatja a bizottsági tagságra jelölteket, és végül bizalmi szavazással megválasztja a Bizottságot.

Ez a hatáskör kiegészíti a Bizottság elleni bizalmatlansági indítvány benyújtására vonatkozó jogkört, amely erőteljes politikai fegyver, hiszen bizalmatlansági indítvány elfogadása esetén a Bizottságnak kötelező lemondania.

A mai napig a Parlament még egyszer sem fogadott el bizalmatlansági indítványt. Ehhez ugyanis a képviselők abszolút többségére, a leadott szavazok két-harmadára lenne szükség. 1999 márciusában azonban a Parlament által felkért független szakértői bizottság által a Bizottság gazdálkodásáról benyújtott jelentés következményeként a Bizottság a lemondást választotta ahelyett, hogy szembenézzen a Parlament formális bizalmatlansági eljárásával.

A napi munka szintjén a Parlament felügyeleti hatáskörét nagy számú havi és éves jelentés vizsgálata által gyakorolja amelyeket a Bizottság kötelező rendszerességgel terjeszt elé. (Ilyenek például az átfogó éves jelentés illetve a költségvetési terv végrehajtásáról szóló havi jelentés.)

Ezen túlmenően az Európai Parlament képviselői szóbeli és írásos kérdéseket intézhetnek a Bizottsághoz. A plenáris üléseken a "Kérdések ideje" szolgál arra, hogy a parlamenti képviselők feltegyék időszerű kérdéseiket, és választ kapjanak ezekre a Bizottság tagjaitól. Az egyes képviselők és a politikai csoportok évente több mint 5000 kérdést tesznek fel.

A Parlament és a Tanács

A Parlament kibővített költségvetési és törvényhozási hatásköre növelte befolyását a Tanács felett. Az együttes döntéshozatali eljárás különösen hozzájárult ahhoz, hogy kiegyenlítődjék a Tanács és az Európai Parlament között megosztott törvényhozói hatalom.

A Parlament és a Közös kül- és biztonságpolitika (CFSP)

Az 1970-es évek első felében kezdődött politikai együttműködés célja az volt, hogy a Közösségi Szerződések által meghatározott gazdasági és szociális együttműködési kereteken túlmenően a tagállamok stratégiája a külpolitika terén is valóban közös legyen. Az Európai Unióról szóló Szerződés elismeri annak igényét, hogy a közös külpolitikának tartalmaznia kell a közösen működtetett biztonságpolitikai elemeket is. Az ilyen együttműködés elvileg kiterjed a nemzetközi politika valamennyi területére ami az Európai Unió érdekeivel kapcsolatos és egy természetes kiterjesztése a Közösség működésének.

A Parlament, különösen a Külügyi, Emberi Jogi, Közös Biztonsági és Védelmi Bizottság vitái jól tükrözik, hogy a Parlament milyen nagy fontosságot tulajdonít a Közös kül- és biztonságpolitikának.

A Tanács Elnöksége konzultál a Parlamenttel a Közös kül- és biztonságpolitika fő szempontjairól, és biztosítja, hogy a Parlament nézeteit figyelembe vegyék. Az Elnökség és a Bizottság folyamatosan tájékoztatja a Parlamentet az Unió kül- és biztonságpolitikájának

aktuális fejleményeiről. A Közös kül- és biztonságpolitika Főbiztosi posztját az Amszterdami Szerződés teremtette meg. Az említett posztnak az első birtokosa Xavier Solana, akit az Európai Tanács kölni ülése választott meg 1999. júniusában.

Az Európai Parlament kérdéseket tehet fel a Tanácsnak, vagy javaslatokat közölhet vele. Évente vitát rendez a Közös kül- és biztonságpolitika megvalósításának előrehaladásáról.

Az igazság- és belügyi együttműködés és a Parlament

A Parlament kiemelt feladatai között tartja számon a közösségi érdeklődésre számot tartó menekültügyi és bevándorlási kérdések megvitatását, a kábítószer, korrupció és nemzetközi bűnözés elleni harcot.

A tagországok rendszeresen tájékoztatják a Parlamentet, illetve kikérik annak véleményét az igazság- és belügyi együttműködést érintő kérdésekben. Ugyanebben a témában a Parlament kérdéseket intézhet a Tanácshoz és ajánlásokat fogalmazhat meg a Tanács számára. A Parlament évente egyszer áttekinti az igazság- és belügyi együttműködés területén elért eredményeket.

A gazdasági és monetáris unió demokratikus ellenőrzése és a Parlament

A Parlament fontos szerepet kapott az Európai Monetáris Unióval (EMU) és az annak részeként működő Európai Központi Bankkal (EKB) kapcsolatban.

A Bank teljes függetlenséget élvez a monetáris politikai döntéseinek meghozatalában. Kizárólagos hatásköre a rövid távú kamatok meghatározása és az összes olyan monetáris intézkedés foganatosítása, amelyek az euró stabilitásának fenntartásához szükségesek.

Működési függetlenségét ellensúlyozza az, hogy az EKB felelős a Parlamentnek. A Parlament Eljárási Rendje egyértelműen meghatározza a Parlament szerepét az EKB elnökének, alelnökének és az igazgatótanács többi tagjának kinevezésében. A bizottsági meghallgatások után a Parlament jóváhagyja a jelöltek személyét, és csak ezután történhet meg ezeknek a Tanács általi kinevezése.

Az EKB elnöke évente köteles jelentést készíteni a Parlament plenáris ülése számára. Továbbá, az EKB elnöke és az igazgatótanács többi tagja is köteles rendszeresen megjelenni a Parlament Pénzügyi Bizottsága előtt. Ezt mindkét fél kezdeményezheti, és évente legalább négy alkalommal kell ilyen találkozót tartani.

Az Európai Parlament képviselői

Hogyan lehet valaki az Európai Parlament képviselője?

Az Európai Parlament képviselőit közvetlen általános szavazással választják, az arányos képviselőlet rendszere alapján, vagy regionális alapon, mint például Olaszországban, az Egyesült Királyságban és Belgiumban, vagy nemzeti alapon, mint Franciaországban,

Spanyolországban, Ausztriában, Dániában, Luxemburgban és másutt, illetve vegyes rendszer alapján (Németországban).

Mindenhol érvényesülnek a demokrácia alapvető szabályai, különösen a 18 éves korban megadott választójog, a titkos szavazás és a férfiak és nők közötti egyenlőség. Egyes tagállamokban, mint például Belgiumban, Luxemburgban és Görögországban, a szavazás kötelező.

Az 1993-ban hatályba lépett Maastrichti Szerződés óta az Európai Unió egy tagállamának bármely olyan polgára, aki egy másik tagállamában él, a lakóhelye szerinti országban is választhat, illetve választható.

Az Európai Parlament összetétele

Az egyes tagállamok által delegálható képviselők számát a Szerződések rögzítik. Az ülésteremben a képviselők politikai hovatartozásuk szerint és nem tagállamonként foglalnak helyet. Az Európai Parlamentnek jelenleg nyolc politikai csoportja van, és néhány független képviselője. Ezek a politikai csoportok több mint száz nemzeti politikai párt tagjait fogják össze.

Az Európai Parlament képviselőinek munkája

Az Európai Parlament képviselői minden hónapban egy hetes plenáris ülést tartanak Strasbourgban, az Európai Parlament központjában.

A parlamenti bizottságok havonta általában két hetet üléseznek Brüsszelben, hogy könnyen kapcsolatot tarthassanak a Bizottsággal és a Tanáccsal. A hónap harmadik hetét a frakcióülések, a negyediket pedig a strasbourgi plenáris ülés számára tartják fenn. A Parlament Brüsszelben is tart további plenáris üléseket. A titkárság Luxemburgban működik.

Az Európai Parlament valamennyi parlamenti és bizottsági vitáján az EU 11 hivatalos nyelvén (angol, dán, finn, francia, görög, holland, német, olasz, portugál, spanyol és svéd) folyik szinkrontolmácsolás. Ehhez hasonlóan valamennyi parlamenti dokumentum fordítása is megjelenik ezen a 11 nyelven.

A parlamenti munka rendje általában az alábbi elveket követi:

- Az adott parlamenti bizottság (például a Környezetvédelmi Bizottság szennyezési törvényhozási kérdésekben) megbízza egy tagját, hogy "rapporteurként" (jelentéstevőként) készítsen jelentést a Bizottság napirenden levő javaslatáról;
- A rapporteur megvitatás végett benyújtja jelentéstervezetét a bizottságnak;
- Megvitatás után a bizottság szavaz a jelentéstervezetről, és adott esetben módosítja azt;
- A bizottság jelentését a plenáris ülésen vitadják meg, módosítják és bocsátják szavazásra. A Parlament így fogadja el álláspontját a kérdésben.

A törvényjavaslatok elfogadása esetén is ez az eljárás, ahol a javaslatot néha két olvasatban kell megtárgyalni, például az együttes döntéshozás esetén.

A törvényjavaslatok és a költségvetés elfogadása mellett az Európai Parlament képviselői a Bizottság és Tanács tevékenységét is vizsgálják azáltal, hogy a plenáris üléseken szóbeli vagy a témához kapcsolódó kérdéseket tesznek fel a Bizottság és Tanács tagjainak.

A közösségi jog

A Közösség számára meghatározott célokat és feladatokat kikényszerítő erejű jog nélkül nem lehetne megvalósítani. A Közösség létrejöttével ezért egyidejűleg olyan jogrendszerre is szükség volt, amely lefekteti a közösségi intézmények és a tagállamok hatásköreit és feladatait, szabályozza a döntéshozatal feltételeit, és lehetővé teszi a közösségi tevékenységek, politikák működését. Ebből a célból született meg a közösségi jog.

A közösségi jog forrásai

A közösségi jog többféle forrásra épül. A közösségi jogforrások között központi szerepet töltenek be az Európai Uniót, illetve a három Közösséget létrehozó alapítószerződések, illetve ezek módosító szerződései. Az összefoglalóan "Szerződések"-nek nevezett jogforrások hozták létre az európai integráció intézményrendszerét és biztosítják az EU működésének alapjait. A Szerződéseket (pl. Római, Maastrichti, Amszterdami stb.) melyek ratifikálásuk után minden tagállam számára kötelező hatállyal lépnek érvénybe, a Közösségek elsődleges jogalkotásaként szokták értelmezni.

Másodlagos jogforrásoknak tekintik a Szerződésekben lefektetett alapelvek, célok, feladatok megvalósulását elősegítő, biztosító jogi eszközöket, amelyek a közösségi intézmények jogalkotó tevékenysége nyomán születnek. Az EU másodlagos jogalkotása jelentőségét mutatja, hogy annak keretében a Tanács egyedül, illetve (az együtdöntési eljárásban) a Tanács és a Parlament közösen évente mintegy 4-500 különböző típusú jogszabályt fogad el, míg a Bizottság a rá delegált végrehajtó intézkedések keretében évente további mintegy 1500-2000 (korábban gyakran évi 4-5000) végrehajtó típusú jogi normát bocsát ki.

A közösségi döntéshozatal során születhetnek kötelező erejű és nem kötelező közösségi jogforrások. A kötelező jogforrásoknak három típusa van: a rendelet, az irányelv és a határozat. Kétféle nem kötelező jogforrás létezik: az ajánlás és a vélemény. A *rendelet* [angolul: regulation] olyan általános hatályú közösségi jogi norma, ami teljes egészében, minden tagállamban kötelező és közvetlenül alkalmazandó. Az *irányelv* [angolul: directive] olyan közösségi jogszabály, amely az elrendő célokat illetően kötelezi a tagállamokat, de a cél megvalósításának formáját, az eljárások és eszközök megválasztását és saját jogrendszerbe illesztését átengedi a nemzeti hatóságoknak. A *határozat* [angolul: decision] meghatározott címzettekhez szóló, konkrét ügyekre vonatkozó közösségi jogi aktus, ami teljes egészében kötelezi címzettjeit. Az *ajánlás* [angolul: recommendation] általában a címzetteihez egyfajta cselekvési és magatartási elvárásokat fogalmaz meg, míg a *vélemény* [angolul: opinion] egy álláspontot ad meg, gyakran valakinek a kérésére.

A közösségi jog egyéb forrásai közé tartoznak továbbá azok a nemzetközi egyezmények, amelyeknek a Közösség vagy a Közösség is részese; a tagállamok közötti egyes szerződések;

a nemzetközi jog általános szabályai; az Európai Bíróság ítéletei és joggyakorlata; valamint az általános jogelvek (a jog íratlan szabályai).

Az *acquis communautaire* fogalma

A francia eredetű kifejezés magyar jelentése: közösségi jogi vívmányok. Az *acquis communautaire* valójában az EU teljes joganyagát jelenti. A Közösségek alapító Szerződésain (EK Szerződés, Euratom Szerződés, ESZAK Szerződés), illetve azok módosításain, kiegészítéseiben, valamint a Szerződések alapján folyó másodlagos jogalkotás keretében megszületett jogszabályokon alapul. Magában foglal minden olyan jogszabályt, alapelvet, egyezményt, nyilatkozatot, határozatot, véleményt, célkitűzést és gyakorlatot (beleértve az Európai Bíróság gyakorlatát), amely az Európai Közösségekre vonatkozik, függetlenül attól, hogy jogilag kötelező-e vagy sem. Az *acquis*-t az EU-hoz csatlakozó államoknak is el kell fogadniuk, ugyanis elismerése és adaptálása a belépés feltétele.

A közösségi jogrendszer jellemzői

Az Európai Közösségek joga olyan új jogrendet hozott létre, amely különbözik mind a nemzetközi jogtól, mind az államok belső jogrendjétől.

A nemzetközi joggal ellentétben - amely elsősorban az államközi viszonyokat szabályozza, és ennek megfelelően jogalanyai az államok - a közösségi jog a tagállamokra, valamint magán-, illetve jogi személyekre egyaránt vonatkozó jogok és kötelezettségek összessége. A közösségi jog másik nagy eltérése a nemzetközi jogtól, hogy szemben ez utóbbival, mely általában nemzetközi szerződésekre épül, a közösségi jog forrásai között a Szerződések mellett döntő szereppel bírnak a közösségi intézmények által alkotott jogszabályok. A közösségi jog olyan egyedi jogrend, amelynek saját intézményei, jogalkotási eljárásai és jogforrásai vannak. A közösségi jog a nemzetközi jogban szokatlanul a tagállamok jogrendjének integráns részévé vált, amelyet a tagállamok bíróságai is alkalmazni kötelesek.

A közösségi jog *elsőbbiséget* élvez a tagállamok belső nemzeti jogrendszerének szabályaival szemben. Az *elsőbbiség* azt jelenti, hogy amennyiben a közösségi jog összeütközésben áll a tagállamok egyes jogszabályaival, akkor a közösségi jogot kell alkalmazni. A közösségi jog egy része a tagállamok nemzeti jogában közvetlenül alkalmazandók, azaz nem igényelnek további tagállami jogalkotási feladatokat, mint ahogy ez az irányelvek esetében történik. A másodlagos jogforrások közül a rendeletek *közvetlen alkalmazandóságát* mondja ki a Szerződés.

A közösségi jog jelentős része közvetlenül hatályos a tagállamokban. A közvetlen hatály azt jelenti, hogy természetes, illetve jogi személyek nemzeti bíróságaik előtt hivatkozhatnak a közösségi jogra, és kérhetik, hogy a nemzeti bíróság ítéletét a közösségi jogra alapozza. A közvetett hatály elve szerint a közösségi irányelvben lefektetett, de adott tagállamban nem beiktatott közösségi rendelkezés is előnyt élvez a vele összeütközésben álló nemzeti joggal szemben, amit a nemzeti bíróságnak is figyelembe kell vennie.

Jogharmonizáció az EU-ban

A jogharmonizáció a nemzeti jogrendszerek, jogszabályok közelítése, hasonlóságot tétele az integráció célkitűzéseinek megvalósítása érdekében. A tagállamok nemzeti jogai közelítésének igénye már az integráció megalakulásakor jelentkezett. Ennek megfelelően a Római Szerződés intézményesítette is a jogharmonizációt, mint a jogközelítés fő formáját. A

Közösség azóta is elsődlegesen jogharmonizációra, és nem egy egységes jog kialakítására törekszik. A Római Szerződés a jogharmonizáció fő eszközévé az irányelveket tette, ugyanis az irányelveken keresztül biztosítható a legkisebb összeütközésekkel a nemzeti jogrendszerek közelítése.

Az EU oly mértékben kívánja meg a nemzeti jogszabályok közelítését, amennyire adott kérdésben azt az egységes piac megfelelő működése megköveteli. Ebből következik, hogy az EU jogharmonizációja végső soron az egységes piac négy alapszabadsága érvényesülésének igényéből adódik. A közösségi jogharmonizáció mindenekelőtt arra törekszik, hogy a tagállamokban azonos piaci feltételek jöjjenek létre az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a személyek szabad mozgása érdekében, s az azonos jogi feltételrendszer következtében az EU-n belül zavartalan legyen a piaci szereplők versenye.

Bel- és igazságügyi együttműködés

A Maastrichti Szerződés: A bel- és igazságügyi együttműködés létrejötte

Bel- és igazságügyi együttműködésről az Európai Közösségek eredeti Szerződése nem rendelkeztek, ehhez szükséges jogi alapot nem tartalmaztak. Az EK fő céljából, a közös (egységes) piac működtetéséből azonban már levezethető volt az erre vonatkozó törekvés. Az egységes piac egyik feltétele ugyanis a személyek szabad, korlátozások nélküli mozgása a tagállamok között. Ez az alapelv azonban számos biztonsági kockázatot is felvet, ami miatt megvalósítása elképzelhetetlen a bel- és igazságügyi szervek együttműködése nélkül. A határok és határellenőrzés nélküli egységes piac kialakításának igénye logikusan vetette fel az igényt, hogy a tagállamok intézményesítsék együttműködésüket a bel- és igazságügyek terén is. Ezt erősítette az a felismerés is, hogy a globalizáció korában a tagállamok belső biztonságát egyre jobban veszélyeztető illegális migráció, szervezett bűnözés, terrorizmus jelenségei ellen igazán csak közös fellépéssel lehet sikereket elérni. Mindezek alapján határozták el a tagállamok az 1992-ben aláírt Maastrichti Szerződés kidolgozásakor, hogy a bel- és igazságügyi együttműködést az EU egyik elemévé teszik. Mivel azonban ez a terület mélyen érinti a tagállamok nemzeti szuverenitását, ezért nem kívánták a közösségi intézmények hatáskörébe utalni, hanem meghagyták saját fennhatóságuk alatt, és csak kormányközi szintű együttműködést határoztak el. Ennek eredményeként jött létre a bel- és igazságügyi együttműködés, az EU harmadik pillére, függetlenül a közösségi ügyektől, az elő pillértől, illetve a szintén kormányközi alapon működő második pillértől, a közös kül- és biztonságpolitikai együttműködéstől.

Az 1992-ben aláírt Maastrichti Szerződés által létrehozott bel- és igazságügyi együttműködés körébe az alábbi területek kerültek:

1. menekültügyi politika;
2. tagállamok külső határainak ellenőrzése;
3. bevándorlási politika és harmadik országok (nem-tagállamok) állampolgáraival kapcsolatos kérdések (ezen személyek belépése, kilépése, tagállamokon belüli forgalma, tartózkodása, bevándorlása, letelepedése, családgyesítése, munkavállalása);
4. kábítószer elleni küzdelem;
5. nemzetközi csalások elleni küzdelem;
6. igazságügyi együttműködés a polgári jog területén;
7. igazságügyi együttműködés a büntetőjog területén;
8. vámügyi együttműködés;

9. rendőrségi együttműködés a terrorizmus, a kábítószer-kereskedelem és a nemzetközi bűnözés egyéb formái ellen, illetve ezek megelőzése céljából.

A Schengeni Egyezmény és a schengeni acquis

A tagállamok közötti bel- és igazságügyi együttműködés kérdését érinti a Schengeni Egyezmény is. Az 1985-ben öt tagállam által aláírt, később fokozatosan több tagállam csatlakozásával kibővült, 1995-ben életbe lépett *Egyezmény* a részes államok közötti belső határellenőrzést szüntette meg. A határellenőrzés a külső határokra került át, ami közös vízum-, menekültügyi és határellenőrzési szabályok elfogadásával járt együtt. Az EU tagállamai közül egyedül a két szigetország, az Egyesült Királyság és Írország maradt ki az Egyezményből, míg ahhoz társult országgént csatlakozott Izland és Norvégia is. A *Schengeni Egyezmény* mentén a részes államok számos kiegészítő, végrehajtó jellegű intézkedést fogadtak el, amelyek az Egyezménnyel együtt egy átfogó joganyagot hoztak létre, amelyet *schengeni acquis*-nak neveznek.

Közös kül- és biztonságpolitika

A Közösségek megalakulásakor még nem volt szó arról, hogy az integráció külpolitikai célú is lenne, az alapítószerződésekbe nem került be semmilyen közös külpolitikára irányuló utalás. A Közösségek csupán a vámunióból és közös piacból következően külgazdasági politikájukat egyeztetették. A gazdasági együttműködés sikerén felbuzdulva azonban hamar felismerést nyert, hogy a világgazdasági "óriássá" fejlődő EK nem maradhat politikailag "törpe", s a Közösségnek gazdasági potenciáljának megfelelő nemzetközi politikai szerepet kellene játszania. A felismerés a cselekvés szintjén azonban lassan haladt.

A közös külpolitikai fellépést szolgálta az 1970-ben megindult *Európai Politikai Együttműködés* [angolul: European Political Cooperation - EPC], amely két évtizeden keresztül a Közösség külpolitikai egyeztetési mechanizmusa lett. Az EPC a nemzeti külpolitikák összehangolására irányult abból a célból, hogy adott kérdésekben a tagállamok kormányközi alapon közös álláspontot alakítsanak ki, s lehetőleg együttesen is lépjenek fel. Az EPC ugyanakkor bár több gyakorlati eredménnyel járt, nem tudta biztosítani, hogy a tagállamok mindig közös álláspontot képviseljenek.

A Maastrichti Szerződés második pillére: A közös kül- és biztonságpolitika létrejötte

A tagállamok külpolitikáját végül az 1992-es Maastrichti Szerződés helyezte új alapokra, miután a politikai együttműködés szintjéről előrelépett a föderatív hangzású "közös külpolitika" felé, s az Európai Unió második pillérévé tette az ún. közös kül- és biztonságpolitikát [angolul: Common Foreign and Security Policy - CFSP]. A közös kül- és biztonságpolitika a közösségi pillértől eltérő, tisztán kormányközi alapú együttműködésként jött létre. A Maastrichti Szerződés a közös kül- és biztonságpolitika fő céljaiként az Unió közös értékeinek, érdekeinek és függetlenségének megőrzését, az Unió és tagállamai védelmének és biztonságának erősítését, a béke fenntartását, a nemzetközi biztonság megerősítését, a nemzetközi együttműködés ösztönzését, a demokrácia, a jogállamiság, az emberi és az alapvető szabadságjogok fejlesztését határozta meg.

A CFSP működési elvei szerint a tagállamok minden általános jelentőségu kül- és biztonságpolitikai kérdéstről tájékoztatják egymást, és egyeztetik magatartásukat. A Maastrichti Szerződés két jogforrást vezetett be a közös kül- és biztonságpolitika gyakorlati

működtetéséhez, a *közös állásfoglalást* és a *közös akciót*. Ezek szerint amennyiben a Tanács úgy dönt, a tagállamok közös állásfoglalást alakítanak ki, amely alapján a Tanács elnöksége nyilatkozatot adhat ki, illetve harmadik államnál interveniálhat. A CFSP legfőbb eszköze a közös akciók kidolgozása és megvalósítása lett. A közös akciókról a Maastrichti Szerződés értelmében a tagállamoknak egyhangúan, konszenzussal kellett döntést hozni. A döntés után annak végrehajtása kötelező a tagállamokra.

A Maastrichti Szerződés elorelépett a védelempolitika területén is, miután a védelmi-biztonsági szervezetként működő Nyugat-Európai Uniót (NYEU) [angolul: Western European Union - WEU] az Unió fejlődésének integráns részeként határozta meg, rámutatva a két szervezet közelítésének szükségességére.

A közös kül- és biztonságpolitika első éveinek működése alapján ugyanakkor aligha lehetett elmondani, hogy létrejött volna "valódi" közös külpolitika. A közös fellépés több esetben is kudarcot vallott, s mindenekelőtt a Jugoszláviával kapcsolatos egységes álláspont kialakításának hiánya nyomja rá bélyegét a kilencvenes évtized első felének értékelésére. A CFSP kritikájaként rótták fel, hogy Európa nem volt képes "egyetlen hangon" megszólalni, miután nem volt olyan intézménye, személye, aki egymagában kompetensen képviselte volna az európai álláspontot, ráadásul a közös álláspontok megszületését akadályozta a kötelező konszenzus igénye is.

Az Amszterdami Szerződés: Újítások a közös kül- és biztonságpolitikában

Az 1997-ben aláírt Amszterdami Szerződés a hatékonyabb közös külpolitikai megjelenés megteremtése érdekében hozzányúlt a CFSP döntéshozatali és jogforrási rendjéhez. Új jogforrásként bevezette az alapelveket, iránymutatásokat lefektető ún. *közös stratégiákat*, amelyek egy adott országra, régióra, külpolitikai területre, témakörre vonatkozó, követendő politikai irányvonalakat határozzák meg. A közös külpolitikai cselekvés eredményességét igyekezett növelni a Szerződés által bevezetett *konstruktív tartózkodás* intézménye. Ez lehetővé teszi, hogyha egy tagállam valamilyen okból kifolyólag nem akar részt venni egy közös akcióban, de nem akarja azt megakadályozni sem, akkor tartózkodásával nem gátolja meg a többiek számára a közös cselekvést, miközben neki sem kell ahhoz csatlakoznia. A közös európai külpolitikai hang és arculat egységesebb és markánsabb megjelenítése érdekében az Amszterdami Szerződés bevezette a magas rangú *kül- és biztonságpolitikai* képviselői [angolul: High Representative for CFSP] - de általában csak "*Mr. (vagy Ms.) CFSP*"-ként emlegetett - posztot, amelyet a Tanács főtitkára tölt be.

Az egységes piac és a négy alapszabadság

Az Európai Gazdasági Közösség létrehozásának alapvető célja a tagállamok közös piacának megalakítása volt. A közös piac [angolul: common market] - amelyet az 1987-ben életbe lépett Egységes Okmány óta már az egységes piac [angolul: single market] (vagy belső piac [angolul: internal market]) fogalma és célkitűzése váltott fel - a kezdetektől fogva mind a mai napig az európai integráció működtetésének meghatározó oka, minden egyéb célt átható lényege.

A közös piac olyan terület, ahol az áruk, a szolgáltatások, illetve a tőke és a munkaerő szabadon, korlátozások nélkül áramolhatnak, azaz megvalósul a "négy alapszabadság". A Maastrichti Szerződés óta az EU-ban a munkaerő helyett már ennél tágabban az összes személyre értelmezik a szabad mozgás elvét. Bár a közös piacot már a hetvenes évekre el kellett volna érnie a Közösségnek, ez nem teljesen sikerült. Ezért az 1986-ban aláírt Egységes Okmánnyal meghirdetett egységes piac programja, illetve az annak keretében megvalósuló erőteljes jogalkotási csomag is lényegében a négy alapszabadság megvalósítását tűzte célul mindenekelőtt a különböző fizikai (határformalitások, határellenőrzés), pénzügyi (költésvetési, adózási szabályok) és technikai (a tagállami jogszabályok, szabványok és más előírások különbségeiből adódó) akadályok lebontásán keresztül. Az egységes piac programjának keretében számos tagállami deregulációs intézkedés mellett, mintegy 300 közösségi jogszabályt fogadtak el 1993. január 1-ig, ami az Egységes Okmány által az egységes piac programja megvalósításának határideje volt. Az egységes piac tökéletesítése érdekében folytatott jogalkotás azonban a korábbi intézkedések kiegészítéseként, folytatásaként mind a mai napig tart.

Az áruk szabad mozgása

Az egységes piac koncepciójának lényege, hogy az EU egyetlen gazdasági térség, amely hasonlóan működik egy nemzeti piachoz. Éppen ezért az áruk szabad mozgása talán a legegyszerűbb összetevője nemcsak az egységes piac, de az egész EU működésének. Az áruk szabad mozgását, azaz a termékek szabad kereskedelmét az EU-n belül a vámunió felállítása és a tagállamok közötti mennyiségi korlátozások eltörlése biztosítja. A vámunió a Közösségen belüli vámok és az azokkal azonos hatású díjak megszüntetését, illetve a nem-tagállamokkal szembeni közös vámtarifákon alapuló közös kereskedelempolitika folytatását jelenti. Az áruk szabad áramlásának biztosítása érdekében a vámok mellett szükség volt a tagállamok között a mennyiségi korlátozások (kereskedelmi kvóták) és az azokkal egyenértékű intézkedések tilalmára is. A Római Szerződés ezért rendelkezett ezek alkalmazásának felszámolásáról is. Míg azonban a vámokhoz hasonlóan a mennyiségi korlátozások eltörlése könnyen megvalósítható volt, a mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedések kiiktatása komoly nehézségeket okozott (s lényegében okoz mind a mai napig), mivel azok a tagállamokban a legkülönbözőbb formában jelentkeztek, ráadásul az egyik leghatékonyabb kereskedelem-korlátozó eszköznek bizonyultak.

A személyek szabad mozgása

A Római Szerződés még nem biztosította a szabad mozgás általános jogát. Az eredeti Szerződés a közös piac megfelelő működésének biztosításából kiindulva csak a gazdaságilag aktív személyek (munkavállalók, önálló tevékenységet folytatók, szolgáltatást nyújtók) és családtagjaik szabad mozgását garantálta. Az évek során ez a helyzet fokozatosan változott, és végül a Maastrichti Szerződés tette alapjoggá az Unió minden polgárára vonatkozó - gazdasági aktivitástól független - mozgásszabadságot. A gazdaságilag aktív, kereső tevékenységet folytató személyek szabad mozgására (munkavállalók szabad mozgása, letelepedés szabadsága), illetve a nem kereső tevékenységet folytató személyek szabad mozgására azonban eltérő szabályok vonatkoznak.

Az önálló tevékenységet folytatók külön kategóriát képeznek a személyeken belül. E körbe tartoznak nemcsak az ún. szabadfoglalkozásúak (pl. orvosok, ügyvédek, építészek), de a különféle vállalkozók is (pl. kis- és nagykereskedők, kézművesek, ügynökök fuvarozók). Ezeket a személyeket a letelepedés szabadsága illeti meg, ami azt jelenti, hogy bármelyik

tagállamban joguk van arra, hogy tevékenységbe kezdjenek vagy vállalatokat alapítsanak ugyanazon rendelkezések alapján, amelyek az adott tagállamban honos személyekre vonatkoznak. A letelepedés szabadságának jelentősége, hogy az kiterjed a jogi személyekre is. A jogi személyek esetében általában az ún. másodlagos letelepedés jogát szokták alkalmazni, amely a gyakorlatban fiók, ügynökség vagy leányvállalat létesítését jelenti.

A szolgáltatások szabad nyújtása

Szolgáltatásként a közösségi jogban azon díjazás ellenében végzett tevékenységet értik, amely nem esik az áruk, a személyek és a tőke szabad mozgására vonatkozó előírások alá. A közösségi jog a szolgáltatások szabad nyújtása kategóriájába így azokat a szolgáltatásokat helyezi, amelyek valamilyen határon átnyúló elemet tartalmaznak, azaz amelyek esetében a szolgáltatás nyújtója és igénybevevője nem azonos tagállamban honos. Az árukhoz és a személyekhez hasonlóan a szolgáltatások szabad áramlására is vonatkozik a diszkrimináció tilalma. Azaz a tagállamok nem állíthatnak fel eltérő feltételeket azon szolgáltatóknak, akik másik tagállamból végzik tevékenységüket, illetve azon személyeknek, akik másik tagállamban vesznek igénybe szolgáltatásokat.

A tőke szabad mozgása

Az EK Szerződés tiltja mind a tagállamok között, mind a tagállamok és külső országok között a tőke mozgásának mindenfajta korlátozását. Ez az általános tilalom a kezdetekben ugyanakkor még nem jellemezte a közösségi jogot. A Római Szerződés eredetileg a tőke és fizetési mozgásokat csak, mint az áruk, a szolgáltatások és a munkaerő szabad áramlásának kiegészítő jellegű szabadságaként kezelte. Az egységes piac kiépítésének igénye, majd a gazdasági és monetáris unió célkitűzése hozott jelentős változást e területen, minek következtében a tőkemozgásokat akadályozó szabályozásokat nagyon gyorsan számolták fel. A tőke minden elemének szabad korlátozásmentes mozgásának megvalósítását erősítette, hogy azt a Maastrichti Szerződés egyben a gazdasági és monetáris unióhoz (EMU) való csatlakozás előfeltételeként is meghatározta. Így az EMU második szakaszának kezdetére, 1994. január 1-ére lényegében mindenféle pénz- és tőkemozgást teljes mértékben liberalizáltak az Unión belül.

A vállalati jog

A vállalati jogra vonatkozó szabályok az egységes belső piac működését segítik, azon belül is az áruk szabad mozgását és a letelepedés szabadságát. Idetartoznak a társasági jogra, a számvitelre és a szellemi tulajdonra vonatkozó szabályok.

Társasági jog

Ha egy cég nem csak abban az EU-tagállamban kíván tevékenykedni, ahol bejegyezték, valamilyen társasági jogi formát (leányvállalat, kereskedelmi képviselő, fiók) kell bejegyeztetnie a többi EU-tagországban is. A cégalapítás (letelepedés) elé egyik ország sem állíthat nemzeti alapon nyugvó diszkriminációt. Bármely tagállam állampolgára bármely tagállamban benyújthat cégalapítási kérelmet, a hatóságok azt ugyanolyan szabályok alapján kötelesek elbírálni, mint azokat a kérelmeket, amelyeket saját állampolgáraik nyújtottak be. Egy osztrák állampolgár tehát Spanyolországban szabadon alapíthat céget, ugyanolyan feltételekkel, mint a spanyol állampolgárok. Az uniós szabályok lehetővé teszik, hogy az így

megalakult, a más EU-tagállamok polgárai által bejegyeztetett társaságok ugyanolyan - vagy hasonló - társasági szabályokkal működhetnek, mint a hazaiak. Ez kiszámíthatóvá és biztonságossá teszi a cégek letelepedését a többi tagállamban, és garanciát nyújt minden EU-tagország polgárának arra, hogy ha valamely más tagállamban is bejegyezteti a cégét, nem kerül merőben más szabályozási környezetbe. A vállalkozások alapítása természetesen minden tagállamban ugyanúgy megilleti a vállalkozásokat, mint a természetes személyeket.

A társasági jogi szabályok egyrészt megszabják a gazdasági társaságok alapításának és működésének feltételeit, másrészt meghatározzák a cégbejegyzéssel kapcsolatos cégbírósági feladatokat. A szabályok alapvetően a korlátolt felelősségű társaságokra (kft.) és a részvénytársaságokra (rt.) vonatkoznak. Idetartoznak a gazdasági társaságok alapító okiratának kötelező tartalmi elemei, a cégközlönyben kötelezően közzéteendő adatok, amelyek a társasággal üzleti kapcsolatba kerülők érdekeit védik. A társaságokat a cégbíróság csak meghatározott esetben nyilváníthatja semmissé, ami biztosíték arra, hogy a társaság hitelezői, munkavállalói és részvényesei csak bizonyos esetekben lehetnek áldozatai a társaságok megszüntetésének. A részvénytársaságok alaptőkéjének minimális nagyságára meghatározott 25 ezer euró (kb. 3,6 millió forint) lehetővé teszi, hogy akár kis és középvállalkozások is megalakulhassanak részvénytársasági formában, s így számukra is könnyebb legyen az egész Európán átívelő gazdálkodás.

A társaságok meghatározott feltételekkel egyesülhetnek és szétválhatnak. Az egyesülés lehet összeolvadás: ekkor két társaság úgy egyesül, hogy jogilag mindkettő megszűnik, és az egyesüléssel létrejövő új társaságra ruházza át minden vagyonát. A beolvadáskor egy vagy több társaság felszámolás nélkül úgy szűnik meg, hogy egy másik - az őt megszerző - társaságra ruházza át összes vagyonát. A szétválás lehet olyan, hogy a szétváló társaság több másik társaságra ruházza át vagyonát, és lehet kiválás, amikor a társaságból kiváló egység önálló társaságá alakul át.

Európai részvénytársasági formában társaságot létrehozni csak 2004 októberétől lesz lehetséges. Ez azt jelenti, hogy a társaságot az EU területén bármelyik tagállamban be lehet jegyeztetni, vagyis nincs szükség arra, hogy minden olyan országban be legyen jegyezve, ahol tevékenykedik. Ezzel könnyebbé válik a társaságok összeurópai tevékenysége, hiszen nem kell minden tagállamban külön-külön társaságot bejegyeztetnie az alapítónak.

Egy másik speciális társasági jogi forma az európai gazdasági érdekcsoportosulás, amely társasági kooperációs forma. Létrehozásának célja, hogy megkönnyítse a kis- és középvállalkozások határokon átnyúló együttműködését. Ez a lehetőség már ma is létezik, keretei között általában kommunikációs és marketingszolgáltatások, ügynökségek, ügyvédi és könyvelőirodák, üzleti befektetési társaságok működnek együtt.

Számvitel

A számvitelben egységes követelmények vonatkoznak a társaságok éves mérlegének szerkezetére, tartalmára, megjelenítésére, közzétételére és auditálására. Az alapelv szerint a mérlegnek a társaságról átfogó és valós képet kell adnia. A számviteli beszámoló mérlegből, eredménykimutatásból és kiegészítő mellékletből áll. A tulajdonosok tájékoztatására üzleti jelentést kell készíteni, ezt már nem kell nyilvánosságra hozni a számviteli beszámolóval együtt, csak a megtekintését kell biztosítani. A számviteli beszámolónak tükröznie kell a vállalkozás mérleg-fordulónapi vagyoni helyzetét és a beszámolási időszakra értelmezett jövedelemtermelő képességét, továbbá információkat kell tartalmaznia a vállalkozás pénzügyi helyzetének alakulásáról is.

Az Európai Unió elképzelései szerint 2005-től a tőzsdén jegyzett vállalkozások számára kötelező lenne, hogy a nemzetközi számviteli standardok (IAS) szerint vezessék könyveiket. Az IAS szerinti beszámolókészítés lehetővé teszi, hogy az EU területén működő vállalkozások teljesítménye átlátható és összehasonlítható legyen. A standardok bevezetéséhez arra lesz szükség, hogy az ötmillió forintot tartósan meghaladó nettó árbevételű vállalkozásoknál a számviteli feladatokat csak mérlegképes könyvelői képesítéssel rendelkező személyek végezhetik.

Szellemi tulajdonjog

A szellemi tulajdonjog magában foglalja a szerzői jogot és az iparjogvédelmet. A szerzői jog kategóriájába tartozik a szűkebb értelemben vett szerzői jog, az előadóművészek, hangfelvételt előállítók, filmkészítők joga. Az iparjogvédelem magában foglalja például a szabadalmat, a formatervezési mintát és a védjegyet.

Ez utóbbi három területen Magyarország EU-csatlakozása után számottevő változások várhatók. A szabadalmak körében különösen a gyógyszerek kiegészítő oltalma érdemel figyelmet. A gyógyszer ugyanis - azonfelül, hogy az egyéni alkotótevékenységgel felfedezett hatóanyag szabadalommal védett - csak akkor hozható forgalomba, ha keresztüljut a viszonylag hosszadalmas engedélyezési eljáráson. (Egy újonnan kifejlesztett gyógyszer klinikai vizsgálata akár évekig is eltarthat.) Az eljárás alatt a szabadalom birtokosa nem részesedik a kizárólagos hasznosítási jog előnyeiből, hiszen a gyógyszer eladásából származó bevétel csak az engedélyezési eljárás után, a forgalomba hozattal kezd el befolyjni a gyógyszergyártók kasszájába, így gyakorlatilag lerövidül a szabadalmi védettség ideje. Ezért ezekre a termékekre az alapszabadalom lejártá után az engedélyezési eljárás idejével (de legfeljebb öt évvel) meghosszabbodik a szabadalmi védettségi idő.

A csatlakozási tárgyalásokon elért egyezség alapján a kiegészítő szabadalmi oltalom csak azokra a gyógyszerekre igényelhető majd, amelyekre az első forgalomba hozatali engedélyt 2000. január elseje után szerezték meg, és amelyek a csatlakozás időpontjában Magyarországon szabadalmi oltalmat élveznek. Ilyen termékekre a tanúsítványt a csatlakozás napjától számított hat hónapig lehet kérni.

A védjegyekre és a formatervezési mintákra vonatkozó EU-szabályozás alapján, a spanyolországi Alicantéban működő Belső Piaci Jogharmónizációs Hivatalba benyújtott bejelentések kedvező elbírálásával nyílik lehetőség egyetlen bejelentéssel az EU valamennyi tagállamára kiterjedő oltalmat szerezni. Nincs tehát szükség arra, hogy minden tagországban külön-külön kérelmet nyújtsunk be, és egyenként jegyeztessük be a védjegyet és a formatervezési mintákat.

Ezek a rendelkezések - a nemzeti oltalmi rendszerek változatlan fenntartása mellett - az egész unióra kiterjedő oltalmat vezetnek be. Az oltalom bevezetésének költségei így lényegesen kisebbek, mintha az egyes tagállamokban egyenként vezették volna be őket, hiszen az eljárás egyetlen nyelven folyik, és mert az oltalom kiterjed minden tagállamra, jogvita esetén az igényérvényesítés nemzeti bíróságok előtt folyik, amelyek döntése az egész unióra érvényes.

Vállalati kategóriák

Nem változtak a három vállalati kategória meghatározásában a foglalkoztatottak számára vonatkozó ismérvek. Eszerint mikrovállalkozásnak a 10-nél, kisvállalkozásnak az 50-nél, középvállalatnak pedig a 250-nél kevesebb személyt foglalkoztató cégek számítanak.

Az 1996-ban elfogadott első meghatározáshoz képest azonban lényegesen emelkednek a pénzügyi mutatók (üzleti forgalom és mérlegfőösszeg) felső értékei: a mikro- és kisvállalkozások esetében évi 2 millió euróra (eddig nem volt meghatározva), a kisvállalatoknál évi 10 millióra (az üzleti forgalomra megadott 7 és a mérlegfőösszegre vonatkozó 5 millióról), a középvállalatoknál pedig az üzleti forgalom esetében 40-ről 50, a mérlegfőösszeg esetében pedig 27-ről 43 millió euróra. E változásokat alapvetően az 1996 óta bekövetkezett infláció, illetve termelékenység-növekedés indokolja.

A meghatározások azért fontosak, mert csak azok a vállalkozások részesülhetnek a kis- és középvállalati kategória számára fenntartott különféle nemzeti és közösségi támogatásokból, amelyek pontosan megfelelnek az ismérveknek. A zökkenőmentes átmenet érdekében ezeket csak 2005. január 1.-től fogják hivatalosan alkalmazni.

Tekintettel arra, hogy az EU-ban működő vállalatok túlnyomó többsége, 99 százaléka a mikro-, kis- és középvállalati kategóriába tartozik, e szektor növekedési és tőkebevonási lehetőségei, innovációs és versenyképessége meghatározó jelentőségű az uniós gazdaság ereje szempontjából.

Versenypolitika

A gazdasági versenyképesség minden működő piacgazdaság alapfeltétele. A gazdaság szereplői közötti verseny hatékony működése elősegíti és felgyorsítja a gazdasági növekedést, és olyan körülményeket teremt, hogy a fogyasztók a lehető legkedvezőbb feltételekkel vásárolhatnak és vehetik igénybe a szolgáltatásokat. Az unió alapvető célja, hogy - az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása mellett - az egységes belső piacon torzulásmentes verseny érvényesüljön.

A versenypolitika fejezetnek két nagy tárgyköre van: a vállalatok magatartását szabályozó versenyjog (antitröszt-politika) és a vállalatoknak nyújtható állami támogatások szabályozása.

Vállalatokra vonatkozó versenyszabályok

A Magyarországon hatályban lévő versenytörvény mind tartalmában, mind szellemében követi a közösségi versenyszabályokat. A magyar versenyszabályozás a jogharmonizáció keretében többször módosult, és így a közösségi követelményeknek megfelelő versenyszabályozási környezet alakult ki hazánkban.

A csatlakozás után, ha a vállalatok közötti megállapodás befolyásolja az EU tagállamok közti kereskedelmet, akkor a közösségi szabályokat kell alkalmazni, bár megmarad a lehetőség a nemzeti jog párhuzamos alkalmazására is. Egyes esetekben pedig, amikor a versenykorlátozás hatása a közös piacon eléri a közösségi jogban meghatározott szintet, nem a magyar Gazdasági Versenyhivatal lesz az élenjáró versenyhatóság, hanem az Európai Bizottság versenyügyekért felelős főigazgatósága. Az Európai Bizottság határozatait a vállalatok az Európai Bíróság előtt támadhatják meg. A kereset megalapozottsága esetén a bíróság új eljárásra kötelezheti a bizottságot, vagy a felek számára kedvező ítéletet hozhat.

Az Európai Bizottság versenyfelügyeleti jogköre azt is jelenti, hogy a bizottság a vállalatoknál eljárást foganatosíthat, információt kérhet, szemlét tarthat, és betekinthez a pénzügyi könyvekbe, többnapos vizsgálat esetén lepecsételheti a vizsgált helyiséget. Lehetősége lesz a helyszínen vizsgálatot folytatni, bárkit meghallgatni, aki információval

rendelkezhet a jogsértés körülményeiről, sőt a vállalati vezetők magánhasználatú helyiségeit, gépjárműveit is átkutathatja. Ha vizsgálata saját határozatára alapul, akkor a vállalkozások kötelesek lesznek annak alávetni magukat. Rendőrségi közreműködésre azonban a bizottság is csak a magyar bíróság engedélye alapján tarthat igényt.

Állami támogatásokra vonatkozó közösségi szabályok

Az Európai Közösséget alapító Római Szerződés általános szabályként mondja ki, hogy tilos állami támogatást nyújtani a vállalatok számára, ugyanakkor maga a szerződés felmentési lehetőségekről is rendelkezik. A tagállamoknak új támogatási terveiket előre be kell jelenteniük az Európai Bizottságnak engedélyeztetésre. Minden olyan állami támogatást, amelyet előzetes bejelentés nélkül nyújtottak, vagy amelynek folyósítását még a bizottság jóváhagyása előtt megkezdték, vissza kell fizetni - ha bebizonyosodik, hogy a támogatás nem felel meg az uniós szabályoknak. A létező, régi támogatások folyamatos felülvizsgálata is a bizottság feladata.

Az EU-ellenőrzés alá vont állami támogatás nemcsak pénzbeli juttatás lehet, hanem bármilyen más formát is ölthet. Az Európai Bizottságot értesíteni kell nemcsak a központi költségvetésből, hanem a helyi önkormányzatok által nyújtandó támogatások tervéről is. A bizottság döntéseit az Európai Bíróság felülbíráhatja.

Az Európai Bizottság az ágazati támogatások helyett inkább a „horizontális kedvezményeket” tartja megengedhetőnek. Ilyenek például a környezetvédelmi támogatások, a kis- és középvállalkozásoknak folyósított, a kutatásra-fejlesztésre vagy a foglalkoztatásra-képzésre fordított támogatások. Az érzékenyebb ágazatokban (hajógyártás, acélipar, autóipar, textilipar) szigorúbb feltételekkel a bizottság engedélyezi gazdasági előnyök nyújtását.

Az uniós regionális politika támogatási rendszerének átláthatóvá tétele érdekében minden tagállamnak „regionális térképet” kell készítenie, amely az egy főre jutó GDP-adatok alapján világossá teszi, melyik térségben milyen mértékű kedvezményt lehet nyújtani. A felső határ természetesen a legszegényebb térségekben a legmagasabb: jelenleg a beruházás értékének 50 százaléka.

A csatlakozás fő hatásai

Magyarországon a jogharmonizáció megvalósult, e téren nincs további teendő. A csatlakozás időpontján túlnyúló feladat az állami támogatások folyamatosan átalakuló uniós szabályozásának nyomon követése és betartása.

A csatlakozási szerződés tartalmazza azokat a támogatásokat, amelyeket az új tagállam a csatlakozás után, külön bizottsági engedélyeztetés nélkül is fenntarthat. A szerződésben való szerepeltetés feltétele, hogy az adott támogatást az illetékes magyar hatóság az Európai Unió szabályaival összhangban lévőnek minősítse, és azt az Európai Bizottság is jóváhagyja.

Az ellenőrzés végrehajtását a belépés előtt minden tagjelöltnek, így Magyarországnak is nemzeti keretek között kell megoldania. Lényeges változás a csatlakozás után, hogy a támogatások előzetes engedélyezését és folyamatos felülvizsgálatát az Európai Bizottság veszi át, és az állami támogatással kapcsolatos magyar jogszabályok helyébe az EU-joganyag lép. A versenyfejezet lezárásának minden tagjelölt esetében feltétele volt, hogy az állami támogatásokat illetően a teljes körű jogharmonizáció megvalósuljon a csatlakozás előtt.

Adózás

Az adók a költségvetés legfontosabb bevételei: az állam ezekből finanszírozza működését, beruházásait, ad támogatásokat. Emellett az adórendszer kialakításán keresztül tudja befolyásolni az állampolgárok és a gazdasági szereplők tevékenységét - meghatározva, hogy mi után lehet adókedvezményeket igénybe venni, vagy kell súlyosabb adóterhet fizetni.

Az adókiivetés joga az állami hatalom alapvető része. Az EU-tagállamok éppen ezért csak azokon a területeken és olyan mértékig harmonizálták adórendszereiket, ahol és amennyire az egységes belső piac megvalósításához szükséges volt. Az adózási kérdésekről mind a mai napig egyhangúan döntenek a tagállamok: ha egyetlen EU-tagállam érdekeit is sérti a tervezett új szabályozás, megakadályozhatja annak létrehozását.

A *közvetett adókat* valamely termék vagy szolgáltatás árában fizetjük meg, és azok az eladón keresztül jutnak el a költségvetésbe. Ezek az adók szorosan kapcsolódnak az áruk és szolgáltatások adásvételéhez. Ezért a tagállamok adószabályaik összehangolásakor elsősorban a közvetett adókkal foglalkoztak.

A *közvetlen adót*, meghatározott eljárás során - például éves rendszerességgel - közvetlenül az adóhivatalnak fizetjük be. Ezek az adók kevésbé kapcsolódnak a négy alapszabadság (árak, szolgáltatások, tőke és személyek szabad mozgása) megvalósulásához. E téren gyengébb a nemzeti szabályok összehangolása.

Általános forgalmi adó (áfa)

Az elmúlt években folyamatosan hozták meg a csatlakozáshoz nélkülözhetetlen, az általános forgalmi adóra vonatkozó törvénymódosításokat. Így alapvető változásokra már nem kell számítani, bár egyes változások csak a csatlakozáskor lépnek életbe, mivel a Magyarország és az EU-tagállamok közötti belső piaci szabályok értelemszerűen csak taggá válásunkkal időszzerűek. A hazai gyakorlatban alkalmazott 0 százalékos kedvezményes áfakulcs nem felel meg az uniós szabályozásnak, ennek helyébe egy legalább 5 százalékos kulcs lép majd. Ez a változás Magyarországon elsősorban a gyógyszerek és a tankönyvek adóját érinti. A változás ezen termékek árának megközelítőleg 5 százalékos emelkedését jelentheti. A tagállamok ugyanakkor szabadon dönthetik el, más módon kompenzálják-e azokat, akiket ez a lépés szociális szempontból hátrányosan érint.

A 25 százalékos normál áfakulcsnál egyetlen tagállam sem alkalmaz magasabb normál kulcsot. A hazai adószabályok szerint kedvezményes kulccsal adóztatott egyes termékeknek a normál kulcs alá kell kerülniük - ám az átcsoportosítások többsége már megtörtént, így a fogyasztókat nem érik különösebb meglepetések a csatlakozáskor. A már említett egyhangú döntéshozatal miatt a közös áfaszabályozás nem érte még el azt a teljességet, ami egy nemzeti piacra jellemző; erre már csak belépésünk után, az egyetértésünkkel kerülhet sor.

Jövedéki adó

A jövedéki adó egyes termékek fogyasztására kivetett, közvetett adó. Ezt a hazai adófajtát 1998-ban vezették be, az uniós jövedéki szabályozás legteljesebb figyelembevételével. Így a hazai gyakorlat már ma is megfelelő, a csatlakozáskor nem kell változásokra számítani.

A jövedéki adót a kőolajtermékekre, a dohánytermékekre és az alkoholra vetik ki. Az EU-szabályozás az adó mértékére csak alsó értékeket állapít meg, amelyet a legtöbb termékre már ma is teljesítünk.

Átmeneti mentesség

Áfa

Magyarország több esetben átmeneti mentességet kapott egyes közös áfaszabályok alól. Az EU-szabályok értelmében az energiafelhasználási és környezetvédelmi szempontból kevésbé hatékony tüzelőanyagok (szén, brikett, tűzifa, faszén), illetve a Nyugat-Európában kevésbé elterjedt távfűtési szolgáltatás normál kulcs alá tartozik. A hazai tüzelési szokások, valamint az átállás és a modernizáció elősegítésére 2007 végéig továbbra is a jelenlegi kedvezményes áfakulccsal (12 százalék) adóztathatók ezek a fűtőanyagok és a távfűtési szolgáltatás. A földgáz és az elektromos áram változatlanul kedvezményes kulccsal adózik majd. Ugyanígy 2007. december 31-ig tartható fenn a kedvezményes áfakulcs az éttermi szolgáltatásoknál, ez egyrészt lehetővé teszi a közétkeztetés árainak alacsony szinten tartását addig, amíg a bérek jobban megközelítik az EU-átlagot, másrészt lehetőséget ad a hazai vendéglátóipar versenyképességének fenntartására.

Az Európai Unió szabályrendszere támogatja a kis- és középvállalkozásokat, de az unióbeli alanyi adómentesség határa alacsonyabb, mint a hazai. A tárgyalások eredményeként ezt a magasabb küszöböt továbbra is határidő nélkül fenntarthatjuk.

Jövedéki adó

A jövedéki adó alá tartozó termékek közül leginkább a cigaretták jövedéki adója marad el az uniós alsó értéktől. A cigarettaadó emelése csökkentheti a dohányzást, ami egészségügyi szempontból előnnyel jár. Ám a hirtelen, nagy adóemelés hatására megnőne a külföldi, olcsóbb cigaretták fogyasztása, fellendítve a feketegazdaságot. Ezért az unióbeli alsó értéket - a csatlakozási tárgyalások eredményeként - Magyarországnak csak 2008. december 31-éig kell elérnie.

A hazai és az uniós jövedéki rendszer közötti talán legnagyobb különbség az, hogy az EU-ban a magánszemélyek pálinkafőzését nem támogatják úgy, mint Magyarországon. Ennek oka, hogy a jelenlegi tagállamokban hagyományosan másféle alkoholos italokat készítenek, és a gyümölcsstermelési kultúra is eltérő. A hazai és az uniós rendszer összehangolásáról végül is úgy egyeztünk meg a csatlakozási tárgyalásokon, hogy Magyarországon a jelenlegi pálinkabérfőzetési rendszer továbbra is működik, csupán a kedvezményesen előállítható mennyiség csökken majd a csatlakozáskor háztartásonként évi 50 literre.

Társasági és osztalékadó

Az egységes belső piacon az áruk és a szolgáltatásnyújtás szabad mozgása mellett fontos a tagállamok eltérő gazdaságpolitikáinak közelítése. A közvetlen adók körében elsősorban olyan közös szabályok születtek, amelyek a vállalatok számára lehetővé teszik, hogy a leányvállalataik adózási szempontból a különböző tagállamokban is úgy működhessenek, mintha ugyanazon tagállamban lennének. Ez azonban nem jelenti azt, hogy egyfajta egységes társasági adó létezne az Európai Unióban. Az egyes külföldi vállalatok számára adott adókedvezmények kérdése a csatlakozási tárgyalások versenypolitika fejezetébe tartozik.

Személyi jövedelemadó, helyi adók

A személyi jövedelemadóra nincs közös szabályozás, ezért nem várható változás. Csupán azt az általános elvet kell érvényesíteni, hogy a többi EU-tagország állampolgárait is a magyar állampolgárokkal egyenlő módon kell kezelni. A helyi adókra sincs közös szabályozás, de a helyi adókedvezményeknél figyelembe kell venni az egységes versenyszabályokat.

Adóigazgatás

Az adóügyek mindennapi intézése továbbra is az APEH, illetve a jövedéki adó esetében a VPOP hatásköre marad. Csupán annyi változás várható, hogy az áfakörbe tartozó adóalanyok adóazonosítója elé a „HU” országjelzés kerül majd. Erről azonban a hatóságok automatikusan gondoskodnak, és tájékoztatják az érdekelteket.

Bel- és igazságügyi (határellenőrzés)

Magyarország az EU-csatlakozással a „szabadság, biztonság és a jog európai övezetének” részévé válik. Ebben az övezetben az a fő célkitűzés, hogy az európai polgárok számára az unió egész területén biztosítva legyen a személyek szabad mozgása, a szabadság és a biztonság, valamint a jogegyenlőség.

A csatlakozás eredményeként a magyar állampolgárok számára lényegesen könnyebbé válik a többi tagállam bírósági előtti igényérvényesítés. A magyar bíróságok ítéleteit a tagállamokban, és azok bíróságainak ítéleteit Magyarországon, adminisztratív formások nélkül hajtják végre. A bíróságok és az igazságügyi szervek közötti közvetlen kapcsolattartás révén gyorsabb és akadálymentesebb lesz a nemzetközi vonatkozású bírósági ügyek intézése.

Ha majd Magyarország bekapcsolódik az európai belügyi együttműködésbe, és külső EU-határainkon bevezetjük a schengeni határellenőrzést, sokkal hatékonyabban tudjuk felvenni a harcot korunk biztonsági kihívásaival - az illegális bevándorlással, a nemzetközi terrorizmussal, a szervezett bűnözéssel, az illegális kábítószer- és emberkereskedelemmel - szemben. A magyar rendészeti, határrendészeti, vám- és igazságügyi szervek hatékonyságának növekedése ugyanakkor kedvezően hat vissza az EU-térség biztonságára.

A bel- és igazságügyi együttműködés szerves része a schengeni rendszer. EU-csatlakozásunk időpontjában a schengeni szabályoknak csupán egy részét kell alkalmaznunk. A tagállamok közötti belső határokon az ellenőrzés leépítésére csak egy második lépcsőben, legkorábban 2007-ben kerülhet sor. Ahhoz, hogy Magyarország a schengeni térség része lehessen, hazánknek eleget kell tennie a schengeni együttműködés követelményeinek, és ezen túlmenően az együttműködés alapjául szolgáló informatikai rendszernek is (Schengeni Információs Rendszer - SIS II.) technikailag alkalmassá kell válnia az új tagok befogadására. A magyar állampolgárok ezt követően személyellenőrzés nélkül közlekedhetnek a schengeni térségen belül.

A bel- és igazságügyi együttműködés szoros összefüggésben áll a személyek szabad mozgásával és az EU-állampolgárság intézményének fejlődésével.

A munkaerő akadálytalan mozgásának követelményéből következik a tagállamok közötti, belső határok lebontására irányuló törekvés, amely azonban biztonsági kockázatokat rejt magában.

Az EU-alapszerződés módosított változata, az Amszterdami Szerződés az unió egyik alapvető céljaként jelölte meg a szabadság, biztonság és jog térségének megteremtését. Az Amszterdami Szerződés azt is kimondta, hogy a jövőben csatlakozó új tagoknak a schengeni vívmányokat már kötelező uniós joganyagként kell elfogadniuk és átvenniük.

Az Európai Unió költségvetése

A Római Szerződés egyik alapvető célja Európa népei közötti gazdasági és politikai unió létrehozása. E cél elérése érdekében a tagországoknak bizonyos feladatokat és tevékenységeket és az ezekhez szükséges jogositványokat fokozatosan át kell ruházniuk az Unióra. A közös célkitűzések érdekében közös politikákat kell kialakítani, és meg kell osztani annak költségeit. Hasonlóan az államok költségvetéséhez a közösségi költségvetés finanszírozása is jövedelemáramlást jelent, ez esetben a tagállamok szintjéről nemzetek feletti szintre.

Az európai integráció történetének már a kezdetén, az Európai Szén- és Acélközösség költségvetésébe beépítették a **saját jövedelemforrások** elvét, azonban 1970-ig a kiadásokat a tagállamok költségvetési hozzájárulásaiából fedezték. A saját jövedelemforrások elve szerint azonban a Közösség mindinkább arra törekedett, hogy a tagállamok nemzeti költségvetésének megkerülésével bizonyos forrásokat közvetlenül szedjen be.

Az Európai Gazdasági Közösség közvetlen bevételi forrásai kezdetben a harmadik országokkal folytatott kereskedelemről származó vámbevételek, az agrár lefölözések voltak. Az 1970-es évektől a saját bevételek már nem fedezték a Közösségi kiadásait, így újabb saját forrásként bevezették az ún. VAT-hozzájárulást. A kiadások további növekedése hatására 1988-ban döntöttek a negyedik saját forrás, az ún. GNP-faktor bevezetéséről.

A költségvetés elvei

1. Az **egységesség** elve 1968-tól él a Közösség költségvetésében, addig öt önálló költségvetése volt a három szervezetnek. Az egységesség elve szerint az 1970-es "Költségvetési Szerződés" szerint a Közösség valamennyi pénzügyi műveletét, összes bevételét és kiadását egyetlen dokumentumban, a költségvetésben foglalják össze. Ezt a dokumentumot a költségvetés elfogadására feljogosított szerv hagyja jóvá.
2. A **bruttó költségvetés** (vagy másképpen általánosság) elve egyrészt azt jelenti, hogy a költségvetési bevételeket nem lehet előre meghatározott kiadásokhoz kötni, másrészt azt, hogy a bevételeket és a kiadásokat nem lehet egymással szemben beszámítani.
3. Az **éves költségvetés** elve szerint a Közösség költségvetésének egyetlen és teljes költségvetési évre kell vonatkoznia. Emellett azonban az Unió költségvetésének főbb kereteit ún. költségvetési periódusokban határozzák meg. A következő költségvetési periódus 2000-2006-ig tart.

4. A **részletesség** elve szerint a költségvetési előirányzatokat nemcsak egy összegben, hanem különböző mélységű bontásban is meg kell adni.

5. A **költségvetési egyensúly** elve szerint az Unió költségvetésében a kiadásokat teljes egészében bevételekkel fedezik, vagyis a költségvetés nem tartalmazhat sem többletet, sem hiányt, nincs lehetőség a költségvetési kiadások hitelfelvétellel történő fedezésére. Amennyiben a végrehajtás során mégis adódik eltérés, úgy a többletet a következő évre bevételként kell átvinni, míg a hiányt a következő év kiadásaként kell kezelni.

6. Az Unió költségvetési **számbavételi egysége** az ECU.

7. A **gondos pénzgazdálkodás** elve szerint a költségvetés pénzével takarékosan kell bánni, törekedni kell az eredmény és a ráfordítások közötti optimumra. A Számvevőszék ellenőrzése erre terjed ki.

A költségvetésnek ezen túlmenően sajátos **kritériumok**nak kell megfelelnie:

- **Externalitás:** ez annak feltételezése, hogy a tevékenységek egy részével kapcsolatosan a költségek és a hasznok a partner országokban is megjelennek, ami megfelelő ellenőrzést és kompenzációkat igényelhet.
- **Osztatlanság:** bizonyos tevékenységek méretgazdasági és funkcionális okokból nem oszthatók szét a tagállamok között, ezért ezeket közösségi szinten célszerű.
- **Kohézió:** A Közösség valamennyi polgára számára biztosítani kell a szolgáltatások, a jólét és a fejlődés minimumát. Ez jövedelem-transzfer feltételez a gazdagabbaktól a szegényebb és gyengébb gazdaságok javára.
- **Kiegészíthetőség:** a funkciókat a legalacsonyabb szintre kell delegálni, ha semmilyen előny nem származik abból, hogy magasabb szinten gyakorolják azokat.

A költségvetés bevételi oldala

- **Vámok:** A harmadik államokból származó import után fizetendők, ezek teljes egészében a közösség költségvetését illetik. A vámbeszedés adminisztrációját az Unió külső határát adó országnak kell elvégeznie, így Magyarország ebből a szempontból komoly feladatok teljesítése előtt áll. A vámok beszedésének költségére az Unió bizonyos forrásokat a beszedő ország rendelkezésére bocsát.

- **Mezőgazdasági lefölözések, cukor-hozzájárulás:** A Közös Mezőgazdasági Politika (CAP) keretében a kívülálló országokból származó behozatal után fizetendő lefölözés, pótlék, kiegyenlítő összeg, valamint a cukoripari rendtartás keretében fizetendő hozzájárulások alkotják.

- **A VAT-forrás:** A Közösség által meghatározott kulcs – jelenleg a maximum 1,4% - nem adódik hozzá a nemzeti fogyasztási adókulcshoz. A tagállamok a

befizetést havonta, az adott költségvetési évre megállapított összeg arányos részeként teljesítik.

- **A GNP-forrás** a többi forrás által nem fedezett kiadásokat finanszírozza. A befizetési kötelezettséget meghatározó egységes kulcsot minden évben a költségvetési eljárásban állapítják meg a Közösség bevételeiből kiindulva és a Közösség piaci áron mért GNP-jének százalékában meghatározva.

A költségvetés kiadási oldala

- **A Közös Agrárpolitika (CAP)** finanszírozási kiadásai. Az Unió költségvetése kiadási oldalának legnagyobb tétele az Európai Mezőgazdasági Garancia- és Orientációs Alap Garancia részlegének forrását jelenti. A Garancia részlegből finanszírozzák a mezőgazdasági termékek piacain az intervenciót, a készletek átértékelését, a harmadik országokba irányuló export támogatását stb. A korlátlan értékesítési garanciát nyújtó agrárpiaci rendtartás, az ennek nyomán a piaci lehetőségektől függetlenül növekvő termékfelesleg, az agrártámogatás költségeinek felduzzadása, a világpiaci kereslet-kínálat egyensúlyának megbomlása és az ebből eredő nemzetközi feszültségek az 1980-as évtizedben a CAP rendszerének megreformálását tették szükségessé.

1993-ban átfogó reform lépett életbe, melynek lényege az ár- és jövedelempolitika szétválasztása, az áraknak a világpiaci színvonalhoz való közelítése és - ezzel egyidejűleg - a termelők jövedelempozíciójának közvetlen támogatásokkal történő stabilizálása volt. A reformok ellenére a CAP támogatása még mindig a költségvetés közel felét teszi ki. Azt is figyelembe kell venni azonban, hogy a Közösség a nemzeti szuverenitás átruházása terén itt jutott a legmesszebbre, ami azt jelenti, hogy a tagállamok kiadásainak nagy részét a Közösség vállalja magára.

- **A Strukturális politikák** címszó alá sorolt összegek (1997-ben a kiadások mintegy 37%-a) az Unió regionális politikáinak finanszírozási forrásai. Ezek adják a Strukturális Alapok és a Kohéziós Alap forrásait, melyek felhasználásával az Unión belüli gazdasági és szociális különbségek csökkentését célzó programokat finanszíroznak.

A strukturális alapok képviselik a közösségi költségvetésben azt a hagyományos redisztributív funkciót, amely forrásokat áramoltat a gazdagabbaktól a szegényebbekhez.

- **A belső politikák fejezet** kiadásai a közösségi politikák - például a műszaki-tudományos programok, kutatás-fejlesztés támogatása – finanszírozását szolgálja a stratégiai szektorokra koncentrálva.

- **A külső politikák** címszó alá tartoznak az unión kívül álló országokkal kapcsolatos programok tételei. Ide tartoznak például a PHARE-program forrásai is.

· **Az adminisztratív kiadások** között található az Unió működtetéséhez szükséges összegek. Ezek nagyobb részét a brüsszeli Bizottság apparátusának működtetése teszi ki.

A költségvetési eljárás

A közösségi költségvetés megalkotásában a Bizottság a Miniszterek Tanácsa és a Parlament egyaránt részt vesz. A Bizottság minden évben előzetes költségvetés-tervezetet készít, amelyet megküld a Tanácsnak. Ezt azután a Tanács vagy elfogadja vagy, minősített többséggel módosítja, így kerül a tervezet a Parlament elé. Az Európai Parlament ezt első olvasatként megvitatja, s vagy jóváhagyja, vagy pedig módosításokat javasol a "kötelező" kiadásokra és módosításokat fogad el a "nem-kötelező" kiadásokra. (A kötelező kiadások olyan költségek, amelyek közvetlenül az Európai Szerződésekből vagy azok alapján elfogadott más okmányokból erednek. Ezek a költségvetés mintegy 53%-át teszik ki).

A Tanács ezután újra megvizsgálja a költségvetést, majd minősített többséggel elfogadhatja a Parlament módosításait és ezáltal magát a költségvetést. Változtatásokat is eszközölhet ez esetben a költségvetés második olvasatban visszakerül a Parlamenthez, amely azután kimondja a végső szót. Ezen a ponton az Európai Parlament újra bevezetheti módosításait, miután "egyeztetési eljárást" folytatott a Tanáccsal, és minősített többséggel megszavazta és így végérvényesen elfogadta a költségvetést.

Az új pénzügyi perspektíva 2000-2006

KIADÁSOK	Kiadások folyó áron (millió euró)						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1. Közös Mezőgazdasági Politika	40.920	42.800	43.900	43.770	42.760	41.930	41.660
2. Strukturális politikák	32.045	31.455	30.865	30.285	29.595	29.595	29.170
<i>2.1. Strukturális Alapok</i>	<i>29.430</i>	<i>28.840</i>	<i>28.250</i>	<i>27.670</i>	<i>27.080</i>	<i>27.080</i>	<i>26.660</i>
<i>2.2. Kohéziós Alap</i>	<i>2.615</i>	<i>2.615</i>	<i>2.615</i>	<i>2.615</i>	<i>2.515</i>	<i>2.515</i>	<i>2.510</i>
3. Belső politikák	5.900	5.950	6.000	6.050	6.100	6.150	6.200
4. Külső politikák	4.550	4.560	4.570	4.580	4.590	4.600	4.610
5. Adminisztrációs költségek	4.560	4.600	4.700	4.800	4.900	5.000	5.100
6. Tartalékok	900	900	650	400	400	400	400
7. Előcsatlakozási támogatások	3.120	3.120	3.120	3.120	3.120	3.120	3.120
8. Bővítés	0	0	4.140	6.710	8.890	11.440	14.220
ÖSSZESEN	89.590	91.070	98.270	101.450	100.610	101.350	103.530
Összes kifiz a tagállamok össz-GNP-jének %-ában	1,13	1,12	1,18	1,19	1,15	1,13	1,13

Agrártámogatások az Európai Unió forrásaiból

A mezőgazdaság és a vidékfejlesztés szempontjából a legjelentősebbnek a csatlakozás utáni időszak tekinthető, amikor a magyar gazdálkodók ugyanolyan helyzetbe kerülnek, mint a svéd, a portugál vagy az osztrák versenytársaik.

Az EU közös agrárpolitikája

Az Európai Gazdasági Közösség már az 1957-es megalakulásakor általános célul tűzte ki az egységes gazdaságpolitika kidolgozását. Ezen belül a legalaposabban a közös agrárpolitikát (KAP) munkálták ki és valósították meg. A közösségi agrárpolitika jelentősége abban rejlik, hogy azonos kereteket biztosít a mezőgazdasági termelés, kereskedelem és támogatáspolitiká számára. Az agrárpolitika átfogó – a megalkotása óta változatlan tartalmú – céljait az Európai Uniót létrehozó Római Szerződésben fogalmazták meg:

- a. a mezőgazdaság termelékenységének növelése a műszaki fejlődés előmozdításával, a termelés racionális fejlesztésével és a termelési tényezők – elsősorban a munkaerő – optimális hasznosításával;
- b. a jövedelmek növelésével méltányos és megfelelő életszínvonal biztosítása a mezőgazdaságban dolgozók részére;
- c. a piacok stabilizálása;
- d. az ellátás biztosítása;
- e. az élelmiszerek reális fogyasztói ára.

A fenti célok megvalósítására létrehozott közösségi agrárpolitika a piac egységessége – a tagállamok közötti korlátozásoktól mentes kereskedelem –, a közösségi preferencia – az EU-n belül megtermelt áruk előnyben részesítése az importtal szemben – és a pénzügyi szolidaritás – az agrárpolitikai kiadások EU költségvetéséből finanszírozása – alapelvein nyugszik.

A közösségi agrárpolitika a gyakorlatban kezdettől fogva két alapvető, egymással párhuzamosan működő, egymást általában erősítő – ám időnként konfliktusba keveredő – intézkedési rendszerre épül: a piacok stabilizálására, az ellátás biztosítására szolgáló intézkedési rendszerre, és a mezőgazdaság szerkezeti alkalmazkodását, hatékony termelési struktúrák kialakítását, végső soron a mezőgazdaságban dolgozók megfelelő életszínvonalának biztosítását célzó rendszerre.

Piacszabályozási támogatási eszközök

A piacszabályozási rendszer jogi kereteit a közösség piaci szervezetei (common market organisations, CMO) adják meg. Ezek egy-egy fontos termék, termékcsoporthoz előállításának, kereskedelmének az egész Unióra vonatkozó, közös szabályait jelentik. Hagyományosan ebbe a körbe tartozó intézkedések: az állami (közösségi, más szóval az EU által finanszírozott) intervenciók felvásárlás és raktározás, a magántárolás támogatása, valamint az export támogatása. Az intézkedések célja a belső piaci egyensúly biztosítása a kínálat szabályozásán – a főleges mennyiség átmeneti kivonásán, illetve exportján – keresztül. Az intézkedések közös jellemzője, hogy olyan összegű bevétel elérésére törekszik a megtermelt és értékesített áruk után, ami legalább az átlagos termelési költségek megtérülését garantálja.

A közös piaci szervezetek szabályozása alá tartoznak – a művelt szántóterület vagy az állatlétszám alapján – a termelőknek adott közvetlen támogatások is, amelyeket 1992-ben – az agrárpolitika átfogó reformja idején – a közösségi felvásárlás keretében, a garantált árak csökkentésének kompenzálására vezettek be. Céljukat tekintve ezek a támogatások nem tekinthetők tipikus piacsabályozási eszközöknek, sokkal inkább szociális célú jövedelemtámogatások.

Strukturális támogatások

Az EU közvéleménye egyre hangosabb az utóbbi évtizedekben rendszeressé vált mezőgazdasági túlermelés, a mesterségesen magasán tartott fogyasztói árak és a mezőgazdasági termelők támogatása miatt. A belső és a nemzetközi kereskedelem liberalizációját célzó külső hatások következtében a közvetlen piacsabályozási támogatások aránya folyamatosan csökkenő tendenciát mutat az uniós költségvetésben. Ezzel párhuzamosan fokozatosan nő a beruházásra, termelési szerkezet-váltásra, környezetvédelmi célokra fordított pénzek aránya. A struktúrapolitikai intézkedések közül a legfontosabbak:

- mezőgazdasági üzemek beruházásainak támogatása (kizárólag olyan beruházásokra, amelyek nem az egyébként is felesleges kapacitásokat bővítik),
- a mezőgazdasági termékek feldolgozásának és értékesítésének javítását célzó támogatások,
- a kedvezőtlen adottságú területeken gazdálkodók többlettámogatása (a lakosság megtartása érdekében),
- a gazdaságos üzemméret kialakulásának elősegítése a 40 év alatti kezdő agrár vállalkozók fokozott támogatása és az 55 év fölötti gazdák – és alkalmazottak – korai nyugdíjazása szorgalmazásával,
- termelői csoportok létesítésének és működésének támogatása (elsősorban a közös beszerzés és értékesítés érdekében),
- erdőtelepítési támogatások a gyenge minőségű földek termelésből történő végleges kivonásával,
- a gazdálkodás eredményességét elősegítő egyéb tevékenységek támogatása (pl. gazdák képzése szakmai és menedzsment ismeretekre, könyvvitel bevezetésének támogatása, a gazdáknak nyújtott menedzsment szolgáltatások támogatása),
- agrár-környezetvédelmi intézkedések (pl. környezetkímélő agrotechnika bevezetésének) támogatása.

Az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap

A közösségi agrárpolitika megvalósításának egyik alapvető elve a pénzügyi szolidaritás, más kifejezéssel az agrárpolitika körébe tartozó intézkedések közösségi finanszírozása. A piacsabályozási intézkedéseknél mindez gyakorlatilag 100 százalékos közösségi teherviselést jelent, a struktúrapolitikai támogatásoknál pedig 25–75 százalékos részfinanszírozást. A fennmaradó hányadot a tagállamok saját költségvetésükből fedezik.

A támogatások forrásait az Európai Unió erre a célra létrehozott pénzügyi alapjai jelentik, amelyek a közös költségvetés kiadási oldalának fontos fejezetét képezik. A pénzügyi alapok között fontos szerepet kapott az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap (EMOGA, vagy gyakori francia rövidítéssel FEOGA). Az EMOGA garanciarészlege finanszírozza a piacsabályozási intézkedéseket és néhány – ún. kiegészítő intézkedések

csoportját képező, az 1992-es KAP-reform során bevezetett – strukturális támogatást, nevezetesen a korai nyugdíjazást, a mezőgazdasági területeken történő erdőtelepítést és az agrár-környezetvédelmi intézkedéseket. A többi strukturális intézkedést az orientációs részleg fedezi.

Az EMOGA garanciarészleg az utóbbi időszakban évi 40 milliárd ECU körüli összeggel gazdálkodott, melynek megoszlását az alábbi táblázat szemlélteti:

Az orientációs részleg ennél lényegesen kisebb, mintegy évi 5 milliárd ECU (1999-től euró) költségvetéssel működik. Ennek az összege és az Európai Unió teljes költségvetésén belüli aránya is fokozatosan nő.

A Strukturális Alapok

Az uniós mezőgazdaság kapcsán – a közös agrárpolitika mellett – mindenképp szót kell ejteni a Strukturális Alapok rendszeréről, mint olyan eszközről, amely komoly szerepet játszik a mezőgazdaság strukturális átalakítása és a vidékfejlesztés területén. Az EMOGA – és elsősorban az orientációs részleg – mellett az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERDF), az Európai Szociális Alap (ESF), a Halászati Pénzügyi Orientációs Eszközök (FIFG), valamint a Kohéziós Alap biztosítja a forrásokat azokhoz az intézkedésekhez, amelyek az egyes tagállamokon belüli eltérő fejlettségű régiók közötti különbségeket kívánják csökkenteni, kiegyenlíteni.

A Regionális Fejlesztési Alap fő feladatát az elmaradott területek fejlesztése, strukturális felzárkóztatása, a hanyatló iparvidékek átállásának támogatása képezi. Az Európai Szociális Alap célja a foglalkoztatás biztosítása, a munkavállalók földrajzi és szakmai mobilitásának, valamint a termelési technológiák fejlődéséhez való alkalmazkodásnak az elősegítése képzés, átképzés révén. A Kohéziós Alap az egységes belső piac működéséhez szükséges transzeurópai közlekedési és szállítási, illetve környezetvédelmi nagyberuházások (pl. szennyvíztisztítók) kiépítését finanszírozza, ezen túl a közösség legszegényebb országainak (Portugália, Görögország, Írország stb.) felzárkózását tűzte ki célul.

A Strukturális Alapok összesen hét, úgynevezett célterület, célkitűzés (angolul objective) keretén belül folyósítják támogatásaikat. Ezek a célkitűzések a következők:

1. A gazdaságilag elmaradott régiók fejlődésének és szerkezeti alkalmazkodásának elősegítése.
2. Az ipari hanyatlás által súlyosan érintett régiók, határvidékek vagy kisebb térségek átalakítása.
3. A hosszú távú munkanélküliség leküzdése, a fiatalok és a munkaerőpiacról kiszorult egyének munkába való beilleszkedésének könnyítése.
4. Az iparban, a termelési rendszerekben végbemenő technológiai változásokhoz való alkalmazkodás elősegítése.
5. A mezőgazdasági területek fejlődésének támogatása
 - a. a mezőgazdasági szerkezetátalakítás felgyorsítása a közös agrárpolitika reformjának keretén belül, valamint
 - b. a mezőgazdasági területek fejlődésének és szerkezeti átalakulásának elősegítése, azaz a vidék fejlesztése.

6. Az alacsony népsűrűségű területek támogatása (elsősorban Svédországot és Finnországot érinti).

A területi elvű fejlesztési célkitűzés alá azok az elmaradt régiók tartoznak, amelyekben az egy főre jutó GDP nem éri el az EU-átlag háromnegyedét. Ezeken a területeken az agrártámogatások közösségi finanszírozása elérheti a 75 százalékot az általános, legfeljebb 50 százalékos támogatási aránnyal szemben. Magyarország várhatóan teljes területével az elmaradott gazdasági régiókat fejlesztő célkitűzés alá fog esni.

Lényeges horizontális feladat a mezőgazdasági szerkezetátalakítás is. Ennek keretében az EMOGA orientációs intézkedéseit támogatják. Érdemes megemlíteni a kedvezőtlen adottságú területeken gazdálkodó termelők kiegészítő támogatásait is. A jelenleg hatályos szabályozás szerint azoknak a gazdasági térségeknek a gazdálkodói részesülhetnek kiegészítő jellegű támogatásban, amelyek földrajzi (pl. hegyvidék), népesedési, valamint egyéb okok miatt kevésbé alkalmasak versenyképes mezőgazdasági termelésre. A térségek behatárolását szigorú mutatórendszer (tengerszint feletti magasság, lejtők meredeksége, népsűrűség stb.) alapján maguk a tagállamok végzik.

A strukturális támogatások kiemelkedő fontosságú célja a termelők anyagi, jövedelmi helyzetének megerősítése a hatékonyság javításán keresztül. Az Európai Unió többféle eszközzel igyekszik e célt megvalósítani. Ezek között a leginkább előremutató – hiszen teljes mértékben a hatékony piacot és a versenyt szolgálja – a termelői csoportok, a termelői értékesítő szervezetek (ún. TЭСZ-ek) megalakulásának, működésének elősegítése. A kereskedelmi láncok megerősödésükkel domináns piaci szerepre törtek a termelőkkel szemben, így ellenük csak közös fellépéssel, szoros együttműködéssel lehet sikeresen védekezni. A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium az idei támogatási rendszerében nagy hangsúlyt helyezett az ún. új típusú szövetkezetek támogatására, a jövőben, a csatlakozási felkészüléshez kapcsolódóan azonban további – EU-konform – támogatási formák megjelenése is várható.

A támogatások elosztása, ellenőrzés

A közösség mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási rendszere kapcsán – bár a gazdálkodókat csak áttételesen, ügyfélként érinti – meg kell említeni a végrehajtáshoz szükséges intézményeket, a támogatások felhasználásának roppant szigorú ellenőrzési rendszerét. Az Európai Bizottság Magyarországról alkotott országvéleménye (avis) eredményeink mellett a jogszabályok végrehajtását szolgáló intézményrendszer kialakításának, továbbfejlesztésének szükségességét emeli ki. Az Unió nem ír elő kötelező modellt az egyes szervezetekre, elfogadja a tagállamok berendezkedéséből adódó különbségeket, a támogatások előfeltétele mindössze a hatékonyság és az átláthatóság.

A mezőgazdaság végrehajtó intézményei közül a legfontosabb az ún. kifizető ügynökség, amely Brüsszel felé az egyedüli felelőse a közösségi támogatások felhasználásának. Az igénylők regisztrációja, a támogatás alapját képező földterület, állatállomány központi nyilvántartása, a rendszeres helyszíni ellenőrzések az Európai Unió valamennyi tagállamára érvényes jogszabályok által előírt rendelkezések alapján történik. Az intézményrendszer a támogatások kifizetése mellett a különböző előírások betartását, a kifizetési jogosultság igen szigorú ellenőrzését is ellátja. Az ellenőrzés egyrészt az uniós szabályokból adódó

kötelezettség, másrészt nemzeti érdek, mivel a hibás kifizetéseket az Európai Bizottság a „vétkes” tagállamra hárítja, amely a nemzeti költségvetéséből köteles megtéríteni azt.

PHARE, SAPARD

Az agrárágazat a hazai költségvetési támogatás – 1999-ben hozzávetőleg 150 milliárd Ft – mellett jelentős támogatásban részesül az Európai Unió Phare-programjából. A Phare-támogatások elsősorban nem gazdálkodóknak szólnak, sokkal inkább szolgálják a már említett intézményfejlesztési célokat, léteznek azonban olyan beruházási alprogramok, amelyek az egyes állat- és növény-egészségügyi, állatvédelmi, élelmiszer-higiéniai stb. előírások teljesítését segítik elő. 1998-ban mintegy 16 millió ECU-t kapott a földművelésügyi tárca, az 1999-es országprogram keretében pedig közel 64 millió euró összegű fejlesztési igény jelentkezett.

A csatlakozásra való felkészülés második szakaszában, 2000. január 1-jétől a közösségi támogatások hazai megvalósulását az ún. SAPARD-program jelenti.

A SAPARD a mezőgazdasági struktúra és a vidék fejlesztésének segítségét célzó előcsatlakozási rendszerként jellemezhető. A támogatások nagymértékben hasonlítanak az EMOGA orientációs részből, illetve a Strukturális Alapokból fizetett támogatásokhoz. A SAPARD-program beindításának előfeltétele egy 7 évre szóló operatív terv, amelyet az Európai Bizottság részére kell benyújtani. A terv a közösség által felvázolt keretek között, a magyar támogatási rendszerhez kapcsolódóan rögzíti az általunk fontosnak tartott intézkedéseket, amelyek a versenyképes mezőgazdasággal, felkészült gazdálkodókkal való csatlakozást szolgálják. Az Unió által meghatározott feltételek, keretek azt jelentik, hogy a tagállamok elvárják, hogy az intézkedések, termelői támogatások megfeleljenek a közösségben érvényes előírásoknak, természetesen a helyi adottságok figyelembevételével. A SAPARD-támogatásról szóló rendelettervezet rögzíti azokat a célokat, amelyek társfinanszírozásához az Unió forrásokat biztosít. (Társfinanszírozás alatt azt kell érteni, hogy az EU-konform támogatási jogcímeknek a belső jogban, az éves támogatási rendeletben is meg kell jelenniük.)

A SAPARD-program – a kormány által készített és az EU által elfogadott terv – a Phare-támogatással ellentétben csak kereteket szab, irányokat jelöl ki, tartalommal a konkrét termelők, kérelmezők töltik meg. A támogatáshoz a jelenlegi magyar rendszerhez hasonlóan, pályázat útján lehet majd hozzájutni. Helyi szinten – a községben, a kistérségben – vagy a megyében, régióban, alulról szerveződve kell eldönteni, hogy milyen célból, milyen fejlesztésekre kérnek támogatást.

Agenda 2000

Lássuk, milyen agrártámogatási rendszerbe kerül Magyarország az uniós csatlakozását követően! A közösségi agrárpolitika 1992-es reformja során indult meg az a folyamat, amely az Unió magasan támogatott, erősen protekcionista, kevésbé versenyképes agrárgazdaságának lassú átalakítását jelenti. Az ekkor meghirdetett reformok folytatása, elmélyítése körvonalazódik az Unió 2000–2006. közötti hétéves tervének – Agenda 2000 – agrárgazdasági fejezetében. A változtatások kiváltó okai között a következő belső és külső tényezők említhetők:

- az 1992-es termeléskorlátozó intézkedések csak átmenetileg enyhítették a jelentős túltermelési gondokat,
- a közvetlen termelői jövedelemtámogatás egyenlőtlenül oszlott el, az adófizetők szempontjából pedig egyre kevésbé volt indokolható a folyamatosan növekvő agrárköltségvetés;
- az 1999-ben kezdődő újabb WTO tárgyalási forduló várhatóan a termeléshez kapcsolt támogatások csökkentésére és az agrárkereskedelem további liberalizációjára fogja kényszeríteni az Európai Uniót,
- az EU küszöbön álló bővítése és az új tagállamok integrálása olyan kihívást jelent, amelynek a közösségi agrárpolitika a jelenlegi formájában aligha tud megfelelni.

A tervezett reformok a legfontosabb termékek (gabonafélék, tej, marhahús) esetében 15–30 százalék közötti mértékben csökkenthetik az intervenciós felvásárlási árakat, a garantált minimumárakat. Az ebből adódó termelői jövedelemcsökkenés 50 százaléknak mértékéig növelni kívánják a termelői jövedelemtámogatásokat, részleges kompenzációt biztosítva ezáltal. Degresszív támogatási formákat terveznek kialakítani, ami a nagyobb méretű gazdaságok fajlagosan kisebb támogatását jelenti. A tagországok jelenleg hevesen ellenzik, hogy a támogatások egy részét a közösségi költségvetés helyett a nemzeti költségvetésekre hárítsák. A strukturális támogatások körén a reformtervek lényegében nem változtatnak, bár az előbbieken említett célkitűzések – célok összevonásával, illetve átszervezésével – a jelenlegi hétről háromra csökkennének.

Az Agenda 2000-rel kapcsolatos végső döntés cikkünk megírásával egyidejűleg, 1999. március végén tartott berlini EU-csúcsértekezleten megszületett. A terv elfogadása sürgető volt, hiszen az Unió 2000. január 1-jétől érvényes költségvetési kereteit is tartalmazza.

7. fejezet

Mezőgazdaság

A mezőgazdasági politikában az EU-tagállamok önállósága minimális. Az együttesen kialakított és minden tagországra kötelező Közös Agrárpolitika (KAP) meghatározza a termelési és támogatási kvóták számításának módszerét, a támogatások körét, az élelmiszerbiztonsági, állat- és növényegészségügyi követelményeket. Nagyobb a tagállamok önállósága a vidékfejlesztési programok tervezésében, bár a kereteket itt is az uniós szabályok határozzák meg.

Kvóták

Az EU csak azokban az ágazatokban alkalmaz támogatási vagy termelési kvótákat, amelyekben közvetlen termelői támogatás, feldolgozó támogatás vagy garantált értékesítést biztosító közösségi felvásárlási (intervenciós) rendszer működik.

Kvótáink az utóbbi négy-öt év statisztikai adatokkal igazolható, tényleges termelési szintjét tükrözik, sőt a legtöbb esetben még bizonyos növekedést is megengednek. Így az EU-csatlakozás után egyetlen ágazatnak sem kell visszafognia termelését a kvóták miatt.

A kvóták – a tej kivételével – egyébként is csak a Magyarországnak járó EU-támogatás keretösszegét határozzák meg, a gazdálkodók számára semmiféle termelési korlátot nem jelentenek. Túllépésüknek nem jár szankcióval, ám a kvóta feletti termelésre vagy

feldolgozásra nem jár támogatás, a cukor esetében pedig támogatás nélküli exportálási kötelezettség áll fenn.

A nemzeti kvóta túllépését az EU egyedül a tejnél bünteti. A Magyarország által megszerzett tejkvóta fedezi a jelenlegi teljes termelést. Itt is van azonban lehetőség a termelés fokozására, mivel a hazai statisztikákban kimutatott termelés több mint tíz százaléka – az uniós szabályozás szerint – nem számít majd bele a kvótába (ilyen például az extra minőséget el nem érő tej).

Közvetlen támogatások

A magyar gazdálkodók már az átmeneti időszak alatt fokozatosan jogosultak lesznek a közvetlen EU-támogatásokra. Gabonafélék, olajnövények és fehérjenövények esetében ez a művelt terület alapján, húshasznú szarvasmarha és juh esetében állatlétszám alapján, tejhasznú szarvasmarha esetén pedig – 2005-től – a tejkvóta arányában jár.

Az unió a csatlakozás évében, 2004-ben a közvetlen támogatási szint 25 százalékát fizeti. A közösségi finanszírozás előbb évi öt, 2008-tól pedig évi tíz százalékpontos növekedéssel 2013-ban éri el a száz százalékos szintet. Lehetőség van azonban arra, hogy Magyarország a közvetlen támogatásokat saját költségvetéséből kiegészítse további harminc százalékponttal. Így a támogatás már a tagság első évében 55 százalékról indulhat, és a hetedik évben elérheti a száz százalékot. A nemzeti kiegészítés céljára felhasználhatjuk a vidékfejlesztésre kapott EU-források egy részét is.

Fontos tudni, hogy a területalapú támogatások euróban számított, hektáronkénti összege az EU-n belül nem egységes, mert függ az adott ország vagy régió terméshozamától. Például a magyar gazdák a magasabb terméshozam miatt kezdettől fogva több mint másfélszer annyi támogatást kaphatnak hektáronként, mint lengyel versenytársaik. Más összehasonlításban a közvetlen támogatások 55 százalékos kezdő szintje a spanyol gazdák által kapott összeg kilencven százalékát teszi ki, és a nemzeti kiegészítés lehetőségét kihasználva a harmadik évben, 2006-ban már meg is haladhatja azt.

Intervenció, exporttámogatás

A magyar termelők, feldolgozók és forgalmazók a tagság első napjától teljes joggal részt vehetnek a közösségi intervenciók rendszerében, illetve pályázhatnak exporttámogatásokra. A közösségi intervenciók felvásárlási árak, az egyes termékeknek a piacról történő átmeneti vagy végleges kivonásához kapcsolódó támogatások (például: borfelesleg lejárásai támogatása, zöldség-gyümölcs szektor kivonási és egyes feldolgozási támogatásai, sertéshús magántárolási támogatása), valamint az exporttámogatások teljes mértékben – száz százalékos szinten – vonatkoznak a magyar termelőkre, feldolgozókra és forgalmazókra is. Ennek eredményeként az értékesítési biztonság számottevően javul, a bevétel a jelenleginél sokkal kiszámíthatóbbá válik.

Vidékfejlesztés

A vidékfejlesztési intézkedések – az EU-szabályok alapján – az agrár-szerkezetátalakításra irányuló intézkedéseket is magukban foglalják. A vidékfejlesztési intézkedésekhez kapcsolódó támogatásokat az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap (EMOGA) garancia és orientációs részlegéből fizetik. A vidékfejlesztési támogatásoknál – ellentétben a közvetlen támogatásokkal – az EU-források mellett tagállami hozzájárulást

(társfinanszírozást) és esetenként kötelező gazdálkodói önrészt Magyarországnak is biztosítania kell.

A csatlakozás után az EMOGA garancia részlegéből folyósított támogatások a Magyarország által készített hétéves Vidékfejlesztési Terv és az abban javasolt intézkedéscsomag alapján vehetők igénybe. E támogatások megoszlása a források szerint: 80 százalék EU-támogatás, 20 százalék hazai támogatás és 0 százalék önrész. (Összehasonlításképpen: a jelenlegi EU-tagállamokban a legmagasabb uniós támogatási hozzájárulás is maximum 75 százalék lehet, a magasabb uniós hozzájárulási arány Magyarország esetében a tárgyalások eredménye.) A támogatható intézkedések köre egyrészt a kísérő intézkedésekből áll: agrár-környezetvédelem, mezőgazdasági területek erdősítése, kedvezőtlen adottságú területek támogatása és korai nyugdíjazás. Az újonnan csatlakozó országok számára további új intézkedéseket is bevezetnek: ártermelő gazdaságoknak nyújtott támogatás, termelői-értékesítői szervezetek létrehozásának és működésük első öt évének támogatása, a környezet- és állatvédelmi, higiéniai, élelmiszerbiztonsági, valamint munkavédelmi előírásoknak való megfeleléshez szükséges beruházások támogatása, technológiai váltások támogatása, technikai segítségnyújtás.

Az EMOGA orientációs részlegéből – a strukturális alapok keretében – támogatásban részesülhet még a vidékfejlesztés, az Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Operatív programban megjelenített intézkedések alapján. A magyar kormány jelenlegi tervei szerint a strukturális alapok 18 százaléka lesz vidékfejlesztésre fordítható. Az orientációs részlegből finanszírozott intézkedéseknél kötelező gazdálkodói önrész is kell. Az EU: maximum 50%-ot vállal, a társfinanszírozás: maximum 40 százalék, az önrész 35%.

Fennmaradó nemzeti támogatások

Az unió által biztosított támogatásokon kívül az agrárágazatban csak rendkívül korlátozott körben adhatók nemzeti támogatások. Magyarország azonban a belépés után is fenntarthatja jelenlegi nemzeti támogatásai jó részét. Ez a lehetőség maximum három évre szól, de az Európai Bizottság a három év lejárta előtt is elrendelheti a támogatások megszüntetését, ha a KAP elveinek súlyos megsértését tapasztalja.

A KAP szabályaival össze nem egyeztethető támogatások ideiglenes továbbvitelének az ad különös jelentőséget, hogy azok a belépés utáni egy-két évben segíthetik azokat az ágazatokat, amelyek a legnagyobb kihívás elé néznek az alapjaiban megváltozó támogatási rendszer miatt (például sertés, baromfi). Még az Európai Bizottság által három éven belül megszüntetésre ítélt támogatások esetében sem lehet a megszüntetés visszamenőleges hatályú, vagyis az adott jogcímen már kiadott támogatások nem minősíthetők jogtalanoknak, és nem vehetők vissza.

Átmeneti mentességek

Néhány igen fontos kérdésben – az EU eltérő álláspontja ellenére – sikerült az uniós szabályok számunkra kedvező lehetőségeit kihasználni, illetve a szabályoktól eltérő átmeneti feltételeket elérni. Ezek közül a legfontosabbak:

- A magyar bortermő területeket egyetlen zónába sorolták be, ami a must szállíthatósága szempontjából alapvető. A minőségi követelmények terén tízéves az átmeneti: az asztali borok minimális természetes alkoholtartalmára vonatkozóan fenntarthatjuk a jelenlegi

hazai szabályozást. Időkorlát nélkül megmarad a must cukrozásának lehetősége, a mai magyarországi szabályokkal összhangban.

- 44 nagykapacitású vágóhid átmeneti mentességet kapott 2006. december 31-ig az üzemkialakításra vonatkozó EU-előírások teljesítése alól. Itt elsősorban olyan üzemátalakítást igénylő szabályokról van szó, mint a külön állatorvosi szoba létesítése, a fal és a csempézet hiányosságainak kijavítása, az élőállattal és hússal foglalkozó üzemi dolgozók elkülönített öltözőjének kialakítása.
- Magyarország átmeneti mentességet kapott 2009. december 31-éig a tojótúkok ketreceinek kialakítására vonatkozó kötelező szabályok alkalmazása alól, ha a baromfitartó üzemek 1999. július 1. előtt kezdték meg működésüket. Ez huszonegy ketreces tojótúk-üzemet érint, amelyek lehetőséget kaptak a költséges beruházások csatlakozás utáni megvalósítására.
- Hétéves átmeneti időszak vonatkozik a hazai termőföldszerzési korlátozások fenntartására. A hét év lejártá után az átmeneti időszak további három évvel meghosszabbítható, ha a magyar földárák és más EU-tagállamok földárai közötti áreltérések ezt indokolják. Ez idő alatt külföldi természetes személyek, valamint belföldi és külföldi jogi személyek nem vásárolhatnak Magyarországon termőföldet, kivéve azok a hazánkban jogszerűen letelepedett EU-állampolgárok, akik egyéni vállalkozóként legalább három éve életvitelszerűen mezőgazdasági tevékenységet végeznek.

Az eltelt néhány év előkészítő munkája eredményeként az EU-szabályozás legnagyobb részét már átültettük a magyar jogrendbe. Ez biztosítja, hogy a termelői és feldolgozó kör a csatlakozás után nem találja magát a korábbi magyar szabályozási környezettől lényegesen eltérő helyzetben. Az állat- és növényegészségügy terén szinte teljes mértékben megtörtént a jogharmonizáció. Ám a KAP piacsabályozási gyakorlatának alkalmazása egyes esetekben csak a csatlakozás napjától lehetséges.

Kialakult a magyar EU-tagságból adódó kötelezettségeink teljesítését biztosító intézményi háttér jelentős része. Folyamatban van az uniós támogatásokat kezelő Kifizető Ügynökség, a támogatások ellenőrzéséhez kapcsolódó Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszer, valamint az Élelmiszerbiztonsági Hivatal kialakítása. A mezőgazdaság informatikai, statisztikai és dokumentációs rendszerének – EU-igényeknek megfelelő – továbbfejlesztése is folyik.

A jogharmonizációs és intézményfejlesztési feladatokon túl, a szakigazgatás számos új, a magyar csatlakozáshoz kapcsolódó gazdaságfejlesztési feladatot is végrehajtott vagy végrehajtott. A legfontosabbak:

- a termelés műszaki fejlesztése, a hatékonyság, versenyképesség növelése a magyar támogatási rendszeren keresztül;
- a termékek értékesítési pályáinak korszerűsítése, általános marketing;
- birtokkoncentráció, optimális üzemméret kialakítása;
- az ágazatban hosszú ideje tapasztalható tőkehiány megszüntetése;
- a termelői szervezetek, az önszerveződésen alapuló integrációk, szövetkezetek létrejöttének ösztönzése, kezdeti működésének támogatása;
- a termelői értékesítő szervezetek, TЭСZ-ek létrejöttének támogatása (a zöldség-gyümölcs szektorban a termelők TЭСZ-tagsága a támogatások igénybevételének alapfeltétele).

A csatlakozás fő hatásai

A KAP magyarországi alkalmazásának várható hatásai a következők: A korábbi piacvédő intézkedések (magyar–EU viszonylatban a vámok és exporttámogatások) teljes körű megszűnésével a magyar mezőgazdasági termékeket az egységes belső piacon lehet értékesíteni. Ez lehetőséget ad a magyar agrárgazdaság komparatív előnyeinek további kihasználására.

- Az EU-tagállamokból korlátozás nélkül beáramló termékek a korábbinál élesebb versenyhelyzetet teremthetnek a magyar termékek számára. Ez azonban főként arra a néhány termékcsoportokra érvényes, amelyek kereskedelmét jelenleg még mennyiségi korlátok vagy vámok fékezik (például sertéshús, baromfihús). A korábbinál szigorúbb marketing és minőségi követelményeknek kell megfelelniük a magyar termelőknek és feldolgozóknak.
- Az EU exporttámogatási rendszerének átvétele várhatóan több lehetőséget nyújt az unión kívüli országok piacaira történő kivitelhez. A WTO-tárgyalások és az EU világpiaci alkalmazkodása kapcsán ugyanakkor hosszabb távon az exporttámogatások és az importkorlátozások csökkenésével kell számolnunk.
- Az EU agrárpiaci és strukturális támogatásai a jelenleginél jóval magasabb jövedelemhez juttathatják a magyar agrárgazdaságot, lehetőséget nyújtva a modernizációra, a termelés színvonalának növelésére. A legfontosabb termékcsoportok (gabona, tej, marhahús) esetében alkalmazott piactámogató intézkedések – például az intervenció és a magántárolás – értékesítési biztonságot nyújtanak a termelőknek.
- Mivel ma az EU sem üzemméret, sem jogi forma szerint nem tesz különbséget a gazdálkodók között, az eltérő birtok- és tulajdonosi struktúra nem akadály a csatlakozáskor. A közvetlen jövedelemkiegészítő támogatások alanya mindig a gazdálkodó, tehát a földhasználó vagy az állattartó.
- A KAP-on túlmenően, a vidéki élet minőségére kedvező hatást gyakorolnak majd a strukturális alapokból nyújtott támogatások is.

17. fejezet

Tudomány és kutatás

A gazdasági és társadalmi fejlődés a 20. század végén különösen felértékelte a tudás, illetve a tudásalapú társadalom szerepét. Ezt felismerve az EU is nagyszabású programokat dolgozott ki, amelyek átfogják a tudomány, a kutatás-fejlesztés és a képzés szinte valamennyi területét. A magyar modernizációs program stratégiai elemei az oktatás, a képzés, a tudás megszerzése, valamint a kutatás és a műszaki fejlesztés ösztönzése. Az EU-csatlakozásban rejlő lehetőségeket csak úgy tudjuk kihasználni, ha javítjuk innovációs képességünket és belső erőforrásainkat (emberi tényező, tudás, szellemi kapacitás). Az EU-ba csupán versenyképes Magyarország tud eredményesen integrálódni; valamennyi nemzetközileg is sikeres gazdasági felzárkózás mögött a KTF és az innováció felértékelődése áll.

Közösségi politika

Az Európai Unióban hosszú ideje törekednek közös kutatáspolitikára kialakítására. A kutatás- és technológia-fejlesztés (KTF) összehangolásának igénye az 1980-as években meghatározóvá vált a közösségi politikák között. Az unió fő eszköze a KTF támogatására az a keretprogram, amelyet az Európai Bizottság terjeszt elő, és a Miniszterek Tanácsa hagy jóvá. Jelenleg a 6. keretprogram folyik.

A KTF-programokon belül megvalósuló kutatási tevékenységek fajtái:

- költség-megosztáson alapuló kutatási projektek,
- összehangolt akciók,
- kiegészítő, támogató és előkészítő akciók.

Az EU-költségvetés általában az összköltségek ötven százalékát fedezi.

A kutatással és fejlesztéssel foglalkozó magyarországi intézmények (egyetemek, kutatóintézetek) az elmúlt évtizedekben szerteágazó nemzetközi kapcsolatrendszert építettek ki, amelyen belül igen nagy az EU-tagállamok súlya. A hazai finanszírozási rendszerek alapvető célja elősegíteni az unió KTF programjaihoz való kapcsolódást. Magyarországnak a tizenöt jelenlegi EU-tagállam közül tízzel van kétoldalú KTF együttműködési megállapodása.

A KTF-re vonatkozó EU-jogszabályok többsége a keretprogramokkal kapcsolatos. Amellett, hogy mindig a futó keretprogramra vonatkoznak, és emiatt a hatályosságuk is időben korlátozott, konkrét kötelezettségeket sem rónak a tagállamokra. Hasonló a helyzet az unió harmadik országokkal, illetve nemzetközi szervezetekkel folytatott KTF együttműködését alátámasztó szerződésekkel és az EU nemzetközi programokban való részvételével kapcsolatos joganyaggal. Ezek a szerződések Magyarország csatlakozása után is csak feltételesen, az adott akcióba történő bekapcsolódás esetén jelentenek kötelezettségeket.

Magyarország vállalta, hogy a kutatásra és tudományra vonatkozó uniós szabályokat a csatlakozás előtt és után eltérés nélkül alkalmazza. Átmeneti mentesség iránti igényt nem terjesztettünk elő. Hazánk versenyképességének növelése érdekében fontos a kutatási és technológia-fejlesztési keretprogramokban való részvétel. Ezért jelentős lépés, hogy Magyarország – a tagállamokhoz hasonló feltételekkel – teljes körben társult az 1999-től indult 5. és a 2002 végén indult (immár 17,5 milliárd euró összköltségvetésű) 6. keretprogramhoz.

Mivel hazánk számára a 6. Keretprogram révén megnyílnak az Európai Uniónak a nemzetközi kutatás-fejlesztési együttműködést elősegítő programjai, így viszonyosként az EU részéről továbbra is elvárás, hogy Magyarország a közösségi kutatók/kutatóintézetek számára tegye megpályázhatóvá – a pályázók saját költségvállalása mellett - a Keretprogramhoz hasonló nemzeti K+F programokat.

18. fejezet

Oktatás és képzés

Az oktatás és a szakképzés szerepe az Európai Unióban nagy mértékben felértékelődött. Az oktatás a tudásalapú társadalom megteremtésének nélkülözhetetlen eszköze. Az EU a nemzeti politikák összehangolását a közelmúltban bevezetett „nyílt koordináció” keretében valósítja meg: nyomon követi és értékeli a közös célok elérésének nemzeti folyamatait. A nyílt koordinációs eljárást követve a tagállamok nemrég elfogadták „Az európai oktatási és képzési rendszerek közös jövőbeli céljait” meghatározó stratégiai dokumentumot, majd később munkaprogramot. A munkaprogram Magyarország számára is több területen feladatokat jelöl ki.

Közösségi politika

Az Európai Unió célja a tagállamok közötti együttműködés ösztönzése, ezzel támogatva a minőségi oktatás és szakképzés megvalósítását a tagországokban. Az EU mindezt uniós akcióprogramok (Socrates, Leonardo da Vinci, Ifjúság) révén hajtja végre. A programok jelentős összegekkel, pályázati rendszerben támogatják a tagállamok közötti intézményközi együttműködést, a személyi és szakmai kapcsolatok kiépítését.

Az EU-alapszerződés a tagállamok kizárólagos hatáskörében tartja az oktatás és képzés tartalmával, szervezeti felépítésével kapcsolatos kérdéseket, és kizárja bármilyen jogharmonizációs kényszer alkalmazását az oktatásban. A szerződés értékékként említi az európai oktatási rendszerek sokszínűségét, amelynek megőrzése és támogatása elengedhetetlen.

Oktatás

Uniós támogatási programok

Az EU oktatást és képzést érintő két programja a Socrates és a Leonardo da Vinci. A programokban történő részvétel mind jogi, mind politikai értelemben a tagságból fakadó kötelezettség. Magyarország mindkét programban 1997 óta részt vesz. E tekintetben a csatlakozás nem hoz változást, a magyar részvétel a programokban azonos feltételek mellett folytatódik.

A Socrates az EU oktatási együttműködési programja, felöleli az oktatás valamennyi szintjét, az óvodától az egész életen át tartó tanuláig. Fő céljai: az európai dimenzió kiterjesztése, a felsőoktatásban tanulók mobilitásának ösztönzése, a nyelvoktatás fejlesztése, a nyitott- és távoktatás eszközeinek és módszereinek fejlesztése, az egész életen át tartó tanulás ösztönzése, az esélyegyenlőség megteremtése, a hátrányos helyzetűek támogatása.

A Leonardo az uniós szakképzési programja, amelynek célja a szakképzés piaci igényekhez igazítása, a szakképzés minőségének fejlesztése, valamint a szakképzés

tartalmával és módszereivel kapcsolatos újítások támogatása. A Leonardo program segíti a szakképzés minden szintjének fejlesztését, a középiskolától az egyetemeken át a továbbképzésekig.

Az Oktatási Minisztérium a programok gyakorlati megvalósításával kapcsolatos feladatok ellátására nemzeti irodákat hozott létre. A Socrates Nemzeti Iroda és Leonardo Nemzeti Iroda a Tempus Közalapítvány szervezeti keretei között működik, és biztosítja a magyar pályázók eredményes részvételét.

A részvételre vonatkozó konkrét információk, aktuális pályázati felhívások a Tempus Közalapítvány honlapján található (www.tpf.iif.hu). A Socrates program iránt érdeklődő hallgatóknak és oktatóknak javasoljuk, hogy először az intézményi ERASMUS-koordinátornál érdeklődjenek a pályázati lehetőségekről.

A programokban való részvétel alapelvei:

- Pályázat beadása szükséges (programonként változó feltételek, témák, időtartamok, támogatások);
- az elnyert támogatás nem fedezi a részvétel teljes költségét, saját hozzájárulás is szükséges;
- egyéni pályázáshoz az intézményvezető támogatása is kell;
- az egyéni pályázási lehetőségek általában intézményközi együttműködési keretmegállapodásokhoz kötöttek;
- a programokban való részvétel alapfeltétele az esetek többségében a kommunikációképes idegennyelv-ismeret és/vagy a szakmai nyelv ismerete (együttműködés/részvétel munkanyelve).

Az EU tagállamban dolgozó hol szerezhet be információt az oktatásról?

Ha a csatlakozás után magyar állampolgárként munkát vállalunk valamelyik EU-tagállamban, uniós munkavállalói, más néven migráns munkavállalói státuszra teszünk szert. Ekkor velünk utazó gyermekeinket is bizonyos jogok illetik majd meg a külföldi tanulmányok folytatására. A munkavállalással és tanulással kapcsolatos jobb információellátás érdekében az Európai Bizottság 2003 végéig létrehozta azt az internetes oldalt, amely egységes adatbázisban tartalmazza majd az Európai Unió és az Európai Gazdasági Térség tagállamaiban rendelkezésre álló munka- és tanulási lehetőségeket.

- **Milyen jogai vannak a tanköteles gyermekeknek?**

A vonatkozó EU-irányelv előírja, hogy a fogadó tagállamnak mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy a hozzá érkező, migráns munkavállaló által eltartott tanköteles korú gyermekek részére ingyenesen biztosítsa az oktatást. A nemzeti alapon történő diszkrimináció tilalmát kimondó uniós szabályozás mindezek mellett garantálja, hogy azokban az országokban, ahol esetleg nem ingyenes a közoktatás, a fogadott tanulóktól nem követelhető magasabb tandíj fizetése, mint amit az adott állam a saját tanulóitól megkövetel. További fontos jog, hogy a fogadó államnak az érkező gyermekek részére lehetőséget kell teremtenie a tanuló saját anyanyelvének és kultúrájának tanulására, ápolására is.

- **Mik az EU más tagállamában tanulmányokat folytató hallgatók jogai?**

Általános elvként az EU-állampolgárságú diákok a felsőoktatásba való felvétel és az oktatásban való részvétel tekintetében a befogadó ország állampolgáraival azonos elbírálás alá esnek. Ha felvételt nyerünk egy EU-tagállam felsőoktatási intézményébe, házasársunkat és eltartott gyermekeinket is megilleti a tartózkodás joga – ehhez azonban igazolnunk kell, hogy annyi pénzzel rendelkezünk, amennyi garantálja, hogy a családtagok nem jelentenek majd terhet a fogadó állam szociális ellátó rendszerére. A tartózkodás joga a tanulmányok idejére szól. A házasárs, illetve a gyermekek a tartózkodás ideje alatt szabadon munkát vállalhatnak.

Az ösztöndíjak és más szociális vagy megélhetési juttatások szociális előnynek minősülnek, amire csak a migráns munkavállalói státusszal rendelkezők jogosultak – ám ők is csak akkor, ha bizonyítható a szakmai, tematikus összefüggés a korábbi munkavállalás és a tanulmányok megkezdése között, illetve ha a munkavállaló önhibáján kívül munkanélkülivé vált, és jobb elhelyezkedési lehetőségek reményében kezdett felsőfokú tanulmányokba.

- **Köztisztviselőnek számít-e a tanár?**

A csatlakozás után a pedagógusok – a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó rendelkezésekkel összhangban – a befogadó tagállam polgáraival azonos feltételekkel vállalhatnak szakképzettségüknek megfelelő munkát. Az Európai Bíróság egyik döntésében kifejtette, hogy a középiskolai tanári állás nem számít az EU-alapszerződés szerinti értelemben vett köztisztviselői állásnak (a tanár munkája során nem gyakorol közhatalmat), így az állásra jelentkező tanárok között tilos a nemzeti alapon történő diszkrimináció. A pedagógusoktól a befogadó állam illetékes hatóságai az alkalmazás előfeltételeként megkövetelhetik az adott állam hivatalos nyelvének „ésszerű szinten”, azaz a feladat ellátáshoz elengedhetetlenül szükséges mértékben való ismeretét.

Ifjúság 2000-2006 Program

Az EU-ban az ifjúságpolitika nem számít közösségi politikának, ennek ellenére az utóbbi években kiemelt figyelmet szentelnek e területnek. Az ifjúságpolitika területén az egyes tagállamok rendelkeznek főfelelősséggel, azonban az EU már megalakulása óta támogatja a nemzeti kezdeményezéseket. A Közösség ifjúságpolitikai törekvéseit az Ifjúság programon és az ifjúságról szóló Fehér Könyv megalkotásának és az azt követő konzultációnak a keretében valósítja meg.

Az EU ösztönzi a 15-26 éves fiatalok mobilitását és az ifjúsági cseréket, ez utóbbi kerete az Ifjúság 2000-2006 program, melyben pénzügyi támogatást nyújt csoportos ifjúsági csereprogramokhoz, ifjúsági önkéntes szolgálatokhoz, helyi ifjúsági kezdeményezésekhez és egyéb fejlesztő programokhoz.

Ezen közösségi program célja, hogy ösztönözze a fiatalokat a különböző kultúrák megismerésére, az alapvető értékek - mint például az emberi jogok - tiszteletére, az intolerancia, a rasszizmus, a xenofóbia és az antiszemitizmus elleni küzdelemre, és lehetőséget kíván adni a kezdeményező készség és a vállalkozói kedv fejlesztésére. A program központi eleme, hogy kizárólag olyan projekteket támogat, melyek a fenti célokat a nem-formális pedagógia módszereivel kívánják elérni.

A program magyarországi prioritásairól, valamint a pályázati döntésekről a Mobilitás Nemzetközi Igazgatósága mellett működő Nemzetközi Programok Tanácsa határoz.

Az ifjúságról szóló Fehér Könyv

2001-ben került bemutatásra az Európai Bizottság ifjúságról szóló Fehér Könyve, „Új lendület Európa fiataljai számára” címmel, mely a fiatalsággal való együttműködéshez új keretet javasol, fejlesztési prioritásokat (a fiatalok közéletben való részvétele, ifjúsági információszolgáltatások, ifjúsági önkéntesség, ifjúságkutatás) fogalmaz meg és javasolja a fiatalok fokozottabb bevonását mindezen fejlesztési irányok meghatározásának folyamatába.

Magyarország is bekapcsolódott a Fehér Könyv feldolgozását, megismertetését célzó konzultációs folyamatba, mely hozzájárul a magyar fiatalok esélyeinek növeléséhez az uniós csatlakozás során, valamint a hazai ifjúsági munka szakmai, minőségi fejlődéséhez.

Magyarország az Ifjúság programban és a Fehér Könyv konzultációs folyamatában is aktívan részt vesz, az utóbbiban megfogalmazott irányelvek ifjúságpolitikában való alkalmazása is megkezdődött.

Az ifjúságpolitika területén tehát elsősorban nem jogharmonizációs feladatokat kell hazánknak elvégezni, hanem arra kell törekedni, hogy az érintett szereplők (kormányzati, civil szervezetek) között megvalósuljon az együttműködés, így lehetővé váljon a kötelezettségek teljesítése és az előnyök kiaknázása.

21. fejezet

Regionális politika (térségfejlesztési és regionális támogatások)

A regionális politika keretében a fejlettebb térségek is hozzájuthatnak speciális célokat (a foglalkoztatás növelése, a szakképzés fejlesztése, a határmenti együttműködés segítése) szolgáló támogatásokhoz. Ezek a támogatások gazdaság- és társadalomfejlesztési programok megvalósításához, illetve nagy beruházási projektekhez biztosítanak a hazai finanszírozást kiegészítő forrást. Alapvetően minden ország maga határozza meg, milyen területek fejlesztésére kívánja az EU-pénzeket felhasználni.

Közösségi alapelvek

Az Európai Unió fontos célkitűzése segíteni az elmaradott tagállamok és térségek társadalmi-gazdasági felzárkóztatását: ezt összefoglalóan regionális politikának nevezik. A felzárkóztatás érdekében a közös költségvetésből a tagállamok, illetve azok régiói – fejlettségi szintjüktől függően – jelentős támogatásokat kapnak.

Közösségi támogatások

A térségfejlesztési és felzárkóztatási források szakmai megnevezése strukturális és kohéziós támogatás. Ezeket az EU-költségvetés strukturális alapjaiból, illetve a kohéziós alapból folyósítják. Négy strukturális alap működik, ezek a következő támogatásokat nyújtják: Az Európai Regionális Fejlesztési Alap a lényeges regionális egyenlőtlenségek mérséklése, a régiók fejlődése és átalakulása érdekében termelő beruházásokhoz, infrastrukturális beruházásokhoz nyújt finanszírozást, illetve különböző formákban támogatja a kis- és középvállalkozásokat; az Európai Szociális Alap a munkanélküliség megelőzését, az ellene való küzdelmet szolgáló intézkedéseket, az emberi erőforrások, a munkaerőpiacba történő integráció fejlesztését támogatja; az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alapból a vidékfejlesztés támogatható; a Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz a halászat versenyképességének és helyzetének javítását, az érintett területek fejlesztését szolgálja. A Kohéziós Alap a környezetvédelemben és a közlekedésben szükséges nagyberuházásokhoz nyújt az elmaradott tagállamoknak támogatást.

A jelenlegi EU-tagállamok a 2000 és 2006 közötti költségvetési időszakban a strukturális és kohéziós alapokból 213 milliárd euró támogatásban részesülnek. A csatlakozási tárgyalásokon elért megállapodás alapján a 2004-ben belépő országok 2006-ig összesen 22 milliárd euró strukturális és kohéziós támogatást kapnak majd.

Magyarország az uniós szabályok szerint – amelyek az ország fejlettségi szintjét és különféle egyéb mutatókat vesznek figyelembe – a tíz csatlakozó ország teljes strukturális támogatási keretének 12,2 százalékára számíthat 2004 és 2006 között, a kohéziós alapnál ugyanez az arány 11,6-14,6 százalék.

Forintra átszámítva, folyó áron az összes támogatás 780 milliárd forintot tesz ki. Ezek a források a 2004 és 2006 között várható magyar gazdasági összterméknek (GDP) évi átlagban kb. 1,2 százalékát adják.

Igen fontos eredmény, hogy a tárgyalásokon elért megállapodás értelmében Magyarország teljes területe jogosult lesz a strukturális alapok 1. számú célkitűzése szerinti támogatásokra. (Az ilyen támogatások célja azon elmaradott régiók felzárkóztatása, ahol az egy főre jutó GDP nem éri el az EU-átlag 75 százalékát.)

Az uniós szabályok elvben lehetővé tették volna lényegesen több, a jóváhagyott összeg kétszeresét meghaladó támogatás folyósítását. Az EU 1999-ben elfogadott költségvetése azonban szűkebb pénzügyi kereteket szabott. Figyelembe kell venni azt is, hogy – a korábbi bővítésektől eltérően – az unió már a csatlakozás előtti években komoly támogatást nyújtott a tagjelölteknek, így Magyarországnak is. 1990-től a PHARE, ISPA és SAPARD programok keretében kétmilliárd eurót (mai áron mintegy 490 milliárd forint) meghaladó támogatást kaptunk, ezzel együtt a kapott támogatás már nem különbözik lényegesen az EU leginkább elmaradott tagállamainak biztosított forrásoktól.

A tárgyalásokon létrejött megállapodás 2006 végéig biztosítja Magyarországnak a támogatásokat. Az EU 2007-től induló, következő költségvetésének kialakításában viszont már Magyarország is teljes jogú tagként vehet részt. Az unió ebben a költségvetési időszakban is jelentős – a jelenleg jóváhagyottnál várhatóan nagyobb – támogatással segíti majd a felzárkózásunkat.

A strukturális és kohéziós alapok támogatásai fontos előnyökkel járnak, és érzékelhetően hozzájárulnak a gazdasági fejlődéshez. Ezt elsősorban az teszi lehetővé, hogy a megítélt 780 milliárd forint támogatás vissza nem térítendő forrás, amely teljes egészében hazai fejlesztésre

fordítható. Az összeg nagyságrendjét érzékelteti, hogy ebből a pénzből 2-3 új budapesti metróvonal, vagy mintegy 650 km autópálya is megépíthető lenne. Ugyancsak fontos, hogy a támogatások a felhasználás területein többletforrásként jelennek meg. Az EU-szabályok ugyanis tiltják, hogy az uniós pénzeket a hazai költségvetés forrásainak – az adott területnek korábban biztosított fejlesztési forrásoknak – a helyettesítésére használják fel. Az uniós támogatásokhoz ráadásul nagyjából ugyanannyi hazai forrás is kapcsolódik majd, így az EU-támogatások körülbelül 1600 milliárd forint értékű fejlesztés megvalósításában játszanak szerepet. Ez a csatlakozás utáni években a gazdasági növekedést számottevően felgyorsíthatja.

22. fejezet

Környezetvédelem

Az Európai Unió környezetvédelmi szabályozása széles területeket ölel fel, és a követelményeknek a gazdaság minden ágában meg kell felelni. Mára már elmondható, hogy hazánk környezetvédelmi követelményrendszere lényegében megegyezik az EU-tagállamokéval, a jogszabályok végrehajtása terén azonban jelentős erőfeszítéseket kell még tennünk. A bővítés reményeink szerint a jelenlegi és az új tagok számára kölcsönösen kedvező eredményeket hoz a környezetvédelem és az életminőség terén.

Közösségi környezetvédelmi politika

Az Európai Unióban a hatvanas évek vége óta mintegy háromszáz környezetvédelmi jogszabály született. A környezeti hatásvizsgálattól kezdve a hulladék olajok kezelésének követelményein keresztül az ionizáló sugárzás elleni védelem szabályrendszeréig rendkívül széles a szabályozás tárgyköre. A környezeti problémákat az Unióban szakterületenként kezelik, az alábbi csoportosítás szerint:

- horizontális, valamennyi szakterületet érintő környezetvédelmi jogszabályok,
- levegőtisztaság-védelem,
- hulladékgazdálkodás,
- vízminőség-védelem,
- természetvédelem,
- ipari szennyezés-ellenőrzés és kockázatkezelés,
- vegyi anyagok és genetikailag módosított szervezetek,
- zaj és rezgések elleni védelem,
- klímavédelem, környezetpolitika, nemzetközi egyezmények,
- nukleáris biztonság és sugárzás elleni védelem,
- polgári védelem és katasztrófa-elhárítás.

A szigorú értelemben vett környezetvédelmi szakterületi teendők mellett alapvető elvárás, hogy a környezetpolitika az egyes gazdasági területek szabályozására (pl. közlekedés, mezőgazdaság) is kiterjedjen és érvényesüljenek a fenntartható, a környezetvédelmi, gazdasági és szociális érdekeket is figyelembe vevő fejlődés szempontjai.

Az Európai Közösséget alapító szerződés szerint:

1. Az Európai Unió környezetpolitikája hozzájárul a következő célkitűzések eléréséhez:
 - a környezet minőségének megőrzése, védelme és javítása;
 - az emberi egészség védelme;
 - a természeti erőforrások körültekintő hasznosítása;
 - a regionális és világméretű környezeti problémák leküzdésére vonatkozó intézkedések ösztönzése nemzetközi szinten.
2. Az Unió környezetpolitikájának célja a magas szintű védelem, figyelembe véve az Unió különböző régióiban mutatkozó különbségeket is. Ez a politika az elővigyázatosság és a megelőzés elvén alapul.
3. Az Unió környezetpolitikájának kidolgozása során figyelembe veszi:
 - a rendelkezésre álló tudományos és műszaki adatokat;
 - az Unió különböző régióinak környezeti feltételeit;
 - a beavatkozás, illetve a be nem avatkozás lehetséges előnyeit és költségeit;
 - az Unió egészségének gazdasági és társadalmi fejlődését, valamint régióinak kiegyensúlyozott fejlődését.

Az EU-tagállamok a környezetvédelmi jogszabályok megvalósítását 1973 óta többéves, a főbb célkitűzéseket rögzítő akcióprogramok keretei között végzik. Jelenleg a 6. akcióprogram hatályos, 2002-től 2010-ig.

Magyarország és az EU követelményei

Magyarország érdekei azt kívánják, hogy a környezetvédelem kérdését kiemelten kezeljük. Ezért fontos hazánk elkötelezettsége a magas nemzetközi környezetvédelmi követelmények érvényre juttatása mellett. Magyarország elkötelezett a regionális együttműködés mellett is, hiszen a Kárpát-medence sajátos földrajzi egységet alkot, a szennyezés nem áll meg országunk határainál. Csupán két példát kiemelve: Magyarország folyóvizeinek 96 százaléka határon túlról ered, illetve rendkívül nagy mértékű az országon átmenő tranzitforgalom. A környezetbiztonságunkat érintő kockázatok mértéke így egyes környezeti elemeknél jelentős – a nemrég bekövetkezett cián- és nehézfém-szennyeződések sajnálatos módon hívták fel erre a figyelmet.

Az EU környezeti állapota – a hiedelmekkel ellentétben – Magyarország belépésével a legtöbb környezeti mutatót tekintve nem romlik, sőt egyes területeken inkább javul. Magyarország természeti értékei, biológiai sokfélesége mindenképpen gazdagítják az Uniót. Az ország viszonylag kedvező környezeti állapotát azonban meg kell óvnunk, a meglévő környezeti problémákat (pl. hulladékok kezelése) pedig hatékonyan szükséges rendezni. Ehhez a tevékenységhez nyújt támpontokat az Unió környezetvédelmi követelményrendszere.

Magyarország az EU követelményeinek egyrészt a környezetvédelmi jogszabályok átvételével és mielőbbi végrehajtásával, másrészt a magyar gazdaság új – a fenntartható fejlődésnek megfelelő – növekedési pályára állításával kíván eleget tenni. Az uniós

jogszabályok magyar jogrendbe történő átültetését és a jogérvényesítéshez szükséges intézményfejlesztést a csatlakozásig be kell fejezni. Mára már elmondható, hogy Magyarország környezetvédelmi követelményrendszere lényegében megegyezik az EU-tagállamokéval.

Kiemelten kell kezelni a legérzékenyebb területeket érintő jogszabályok végrehajtását, különös tekintettel az intézményfejlesztésre és az engedélyezésre – a hulladékgazdálkodás, az integrált szennyezés-megelőzés és -ellenőrzés, valamint a felszíni vizekbe bocsátott veszélyes anyagok csökkentése terén.

A végrehajtás nagyban függ a pénzügyi lehetőségektől. Elsősorban a belső piaccal kapcsolatos jogszabályok és a határokon áterjedő szennyezések megelőzése terén kell végrehajtani a fejlesztéseket. A végrehajtás ütemezésénél a legnagyobb környezeti haszonnal járó, leginkább költséghatékony beruházásokat kell előre sorolni.

A beruházások természetesen jelentős terhet rónak a magyar gazdaságra és társadalomra, ám ez a megfelelő átmeneti időszakokkal és a hatékonyan felhasznált uniós támogatásokkal enyhíthető.

Az integrációs folyamatot segíti, hogy Magyarország az utóbbi években bekapcsolódott a különböző EU-intézmények és programok rendszerébe, és pénzügyi támogatást is kapott. Hazánk az Unió kutatás-fejlesztési keretprogramjaiban és azok környezetvédelmi alprogramjában teljes jogú tagként vehet részt. Magyarország csatlakozott az Európai Környezetvédelmi Ügynökséghez, amely környezeti információs tevékenységet végez, valamint a LIFE III. programhoz, amely környezet- és természetvédelmi projekteket finanszíroz. Az ISPA-program – 2000 óta évi tízmilliárd forintnyi lekötendő összeggel – elsősorban kommunális környezetvédelmi fejlesztéseket támogat. A program támogatási szabályai megfelelnek a csatlakozás után felhasználható Kohéziós Alapnak. Az intézményrendszer fejlesztéséhez pedig a PHARE-program nyújtott támogatást.

Költségek és hasznok

A teljes megfelelés az EU-szabályoknak – a magyar kormányzat becslései szerint – mintegy 2500 milliárd forint környezetvédelmi beruházást tesz szükségessé. A költségek legnagyobb részét (mintegy harmadát) a települési szennyvízelvezetésre és -kezelésre kell fordítani. Évi négy-öt százalékos folyamatos gazdasági növekedés és emelkedő környezetvédelmi ráfordítások mellett a célok – a négy átmeneti mentességgel meghosszabbított határidő keretei között – megvalósíthatók.

A meghökkentően nagyra tűnő költségekről tudni kell, hogy a magán- és a közszféra beruházásait egyaránt magukban foglalják, és sok évre oszlanak el (több olyan uniós előírás létezik, amelynél a végrehajtási határidő a tagállamok számára is csak az évtized vége felé jár le, például ivóvíz: 2009 vége, integrált szennyezés-megelőzés: 2007. október, hulladéklerakók : 2009 vége).

Ezek a költségek többnyire nem kizárólag a környezetvédelmi célok megvalósítását szolgálják, hanem egyúttal a modernizációt, az innováción keresztül a magyar gazdaság versenyképességének növekedését, a munkahelyek számának bővülését és az életminőség javítását is elősegítik. Lényeges továbbá, hogy hosszabb távon a környezeti hasznok jóval

meg is haladhatják a korábbi ráfordításokat, a pénzben ki nem fejezhető előnyökről nem is beszélve. Elég csupán a környezetszennyezéssel összefüggő megbetegedések csökkenésére, a természeti erőforrások bölcs hasznosítására, az energiatakarékosságra, közvetett hatásként pedig az érintett gazdasági ágazatok – például a turizmus – fejlődésére gondolni.

A bővítés az EU-nak is előnyös, hiszen fejlett környezetvédelmi ipara számára új és növekvő piac nyílik meg. Az új tagok felvételével a „környezetvédelmi stabilitási övezet” tovább bővül kelet felé, ami a szennyezések határokon áterjedő jellege miatt igen fontos a mostani tagállamok számára.

Átmeneti mentességek

A csatlakozási tárgyalások során néhány fontos környezetvédelmi követelmény teljesítésére átmeneti engedményt kapott Magyarország a következők szerint:

1. Csomagolási hulladékok: Magyarország 2005. december 31-ig mentességet kapott az összes csomagolási hulladék legalább ötven százalékos hasznosításának követelménye, illetve az üveg és műanyag csomagolóanyagok hulladékainak legalább tizenöt százalékos újrafeldolgozásának követelménye alól. Az átmeneti időszak elsősorban a lakossági szelektív hulladékgyűjtés fejlesztéséhez szükséges.
2. Veszélyes hulladékok égetése: Egyes hazai berendezések esetében az EU-követelmények teljesítése csak korszerűsítéssel vagy teljes kicseréléssel érhető el – a nem megfelelő technikai szint, a füstgáz tisztításának és az égetési technológia folyamatos ellenőrzésének hiányosságai miatt. Erre kaptunk 2005. június 30-áig tartó átmeneti mentességet.
3. Települési szennyvízelvezetés és -tisztítás: Magyarország átmeneti mentességet kapott az EU-irányelv rendelkezéseinek betartása alól – a szervesanyag felhalmozódás következményei (pl. algásodás) miatt érzékeny területek esetében 2008. december 31-ig, a 15 ezer lakosúnál agglomerációk esetében 2010. december 31-ig, a kétezer és 15 ezer közötti lakosságszámú agglomerációk esetében 2015. december 31-ig, illetve a négyezer vagy annál nagyobb lakos-egyenértéknek megfelelő kibocsátású, meghatározott üzemekkel kapcsolatos követelmények tekintetében 2008. december 31-ig. Az irányelv végrehajtása jelentős beruházásokat igényel, és az ország csak akkor képes a magas költségek elviselésére, ha azok hosszú távra oszlanak el.
4. A nagy tüzelőberendezések légszennyező anyag kibocsátásának korlátozása: egyes berendezéseknél 2004. december 31-ig terjedő átmeneti időszak áll rendelkezésre a technológia fejlesztésére, mind az energiaipari, mind az energiaiparhoz nem kapcsolódó szektorban (például erőművek, cement- és cukorgyárak).

Energia

Magyarország az 1990-es évek elején, még az EU-felvételi kérelem beadása előtt megindította azt a jogharmonizációs folyamatot, amellyel teljesen átalakította és korszerűsítette az energetikai jogszabályok nagy részét. Ezzel párhuzamosan privatizálták az energetikai szektor nagy hányadát - azzal a céllal, hogy az új tulajdonosok korszerűsítsék az

energiatermelési infrastruktúrát, és verseny bontakozhasson ki az energiapiacra. A magyar energiapolitika alapelvei összhangban állnak az uniós alapelvekkel.

Az energiaellátás biztonsága

A kőolaj gazdasági súlyát jelzi, hogy Magyarország összes energiafelhasználásában megközelítőleg 30 százalékot képvisel. Első számú felhasználója a közlekedési szektor. Ha fennakadás következne be az ellátásban, a közlekedési ágazat súlyos helyzetbe kerülne, ennek kedvezőtlen hatása lenne a gazdasági életre, és társadalmi feszültséget is okozna. Az EU-tagállamokban hasonló a gazdaság kőolajfüggősége. A kedvezőtlen hatások kivédése, illetve tompítása céljából léptette életbe az Európai Bizottság a kőolajtermékek készletezéséről szóló irányelvet, amely 90 napos készlet fenntartását írja elő.

Magyarországon 1993-ban lépett hatályba a kőolaj és kőolajtermékek biztonsági készletezéséről szóló törvény, amely előírta, hogy 1999-ig fokozatosan növelni kell a stratégiai készletezést 90 napra. Bár a készleteknek ez a mértéke megfelelt az irányelv előírásainak, a teljes összhang elérése érdekében az Országgyűlés 2001 végén módosította a készletezési törvényt, amely már részleteiben is megfelel az EU-jogszabályoknak.

A versenyképesség növelése

Az ipari versenyképesség fontos tényezője az energia ára. Az uniós ipar versenyképességének fokozásához elengedhetetlen az energia egységes belső piacának létrehozása, a nemzeti energiapiacok integrálása. Ebben kulcsszerepet játszik a villamosenergia- és gázpiacok megnyitása. A piacnyitás által ösztönzött verseny jótékony hatással van az árszínvonalra és a hatékonyságra, s így javítja a versenyképességet és növeli a foglalkoztatottságot. A piacok megnyitásának menetrendjét tartalmazó két irányelv 1997-ben és 1998-ban azért lépett hatályba, hogy lehetővé váljék a villamos energia és a gáz EU-tagállamok közötti szabad áramlása. A nagy ipari és kereskedelmi fogyasztók szabadon választhatják meg beszerzési forrásait. Magyarország is megkezdte a szükséges lépéseket a villamosenergia-piac megnyitása érdekében. A 2001 decemberében elfogadott villamosenergia-törvény alapján 2003. január elsejétől fokozatosan felszabadul a villamosenergia-piac, és a legnagyobb nem háztartási „feljogosított” fogyasztók kiléphetnek a szabad árampiacra. A liberalizáció mértéke évről évre fokozatosan nő, és egyre több céget érint.

A villamosenergia-piac megnyitását 2004-ben követi a gázpiac liberalizációja. A fokozatosság elve ez esetben is érvényesül. Kezdetben csak a legnagyobb fogyasztókra vonatkozik, de később kiterjed a közepes és kisebb, nem háztartási fogyasztókra is. A monopolhelyzet megszüntetésével élénkül a verseny egyrészt a külföldi termelők, másrészt a hazai termelők és az importőrök között, ennek várhatóan kedvező hatása lesz az árszínvonalra.

Az EU 2002-ben úgy döntött, hogy a korábban meghirdetett piacnyitási menetrendet felgyorsítja: 2004-ben a jelenlegi tagállamokban a nem háztartási szektor valamennyi szereplője szabadon választhat szállítót, és még ebben az évtizedben megvalósul a háztartások - vagyis az egyéni fogyasztók - szabad villamosenergia- és gázszállító-választási lehetősége.

Energiahatékonyság és takarékoság

Az EU energiapolitikájának fontos célkitűzése az energiafelhasználás racionalizálása, a hatékonyság és a takarékoság növelése. Hangsúlyt kapott a megújuló energiaforrások fokozott felhasználása is (nap-, víz- és szélenergia, biomassa, geotermikus energia). A magyar gazdaság is követi ezeket az irányokat. 1999-ben elkészült a 2010-ig szóló energiatakarékosági és energiahatékonyság- növelési stratégia, amelynek célja, hogy Magyarország energiahatékonysági mutatói közelítsenek az EU-tagállamokéhoz. Az akcióterv 2000. évi indulásakor a kormány egymilliárd forintot szánt az energiahatékonysági és takarékosági projektek támogatására, azóta felemelte az évi finanszírozási keretet.

Megújuló energiaforrások

Az EU tizenöt tagállamában a megújuló energiaforrások a teljes energiafogyasztás több mint 6 százalékát adják, a villamosenergia-termelésben részarányuk meghaladja a 14 százalékot. A 2001-ben elfogadott irányelv 2010-re tűzi ki célul e mutatók 12 és 22 százalékra emelését. Magyarországon a megújuló energiaforrások aránya az energiamérlegben 3,6 százalék, a villamos energia előállításában mindössze 0,6 százalék. E számok is mutatják, hogy hazánk megújuló energiapotenciálja korlátozott. Jelenleg főként a vízi erőművekből nyert energia járul hozzá a megújuló források (faapríték) részarányához, de növekszik a biomassa szerepe, és megkezdődött a szélturbinák telepítése is.

Magyarország részvétele a közösségi energetikai keretprogramokban

Magyarország részt vett az 1998-2002-ben megvalósult közösségi programokban. A magyar vállalatok, intézmények bekapcsolódtak az energiatakarékosági, úgynevezett SAVE-programba, valamint a megújuló energiaforrások elterjesztését támogató ALTENER-programba.

A tervek szerint az Európai Parlament 2003 első félévében fogadja el a 2003-2006. évekre szóló új energetikai keretprogramot, amely nyitva áll a magyar cégek és intézmények előtt.

Az Európai Alkotmány

Napjainkban is folynak a tárgyalások az Európai Alkotmány elfogadása ügyében. E könyv megjelenésének időpontjában elképzelhető, hogy már a döntés is megszületett.

SZERZŐDÉS AZ EURÓPAI ALKOTMÁNY LÉTREHOZÁSÁRÓL

A 2001. december 14-15.-én, Laekenben (Brüsszelben) megrendezett ülésen az Európai Tanács felismerve, hogy az Európai unió fennállása egyik fordulópontjához érkezett, életre hívta az Európai Unió jövőjéről tanácskozó Európai Konventet.

A Konvent feladatául kapta, hogy javaslatokat dolgozzon ki a következő három kérdésben: miként lehetne a polgárokhoz közelebb hozni az európai modellt és az európai intézményeket, hogyan szervezhető meg a politikaformálás és az európai térség egésze egy kibővített Unió

keretein belül, miként válhat az Unió stabilizáló tényezővé és hivatkozási ponttá az új, többpólusú világrendben.

A Laekeni nyilatkozat továbbá azt a kérdést is felvetette, hogy a szerződések egyszerűsítése és átdolgozása nem nyitja-e meg az utat egy alkotmányos szöveg elfogadásához. A Konvent munkájának eredményeként, végül egy európai alkotmány tervezet került kidolgozásra, mely a 2003. június 13.-i teljes ülésen széleskörű egyetértésre talált. Ezt a szöveget terjesztették elő 2003. június 20.-án az Európai Tanács Teszalonoki ülése elé, annak reményében, hogy az európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződés alapjául szolgálhat.

Tartalma:

I. rész

- I. Az Unió meghatározása és célkitűzései
- II. Alapvető jogok és uniós polgárság
- III. Az Unió hatáskörei
- IV. Az Unió intézményei
- V. Az Unió hatásköreinek gyakorlása
- VI. Az Unió demokratikus működése
- VII. Az Unió pénzügyei
- VIII. Az Unió és közvetlen környezete
- IX. Uniós tagság

II. rész: Az Unió alapjogi chartája

- I. Méltóság
- II. Szabadságok
- III. Egyenlőség
- IV. Szolidaritás
- V. Polgári jogok
- VI. Igazságszolgáltatás
- VII. A charta értelmezésére és alkalmazására vonatkozó szabályok

III. rész: Az Unió politikái és működése

- I. Általánosan alkalmazandó rendelkezések
- II. A megkülönböztetés tilalma és az uniós polgárság
- III. Belső politikák és intézkedések
- IV. A tengerentúli országok és területek társulása
- V. Az Unió külső tevékenysége
- VI. Az Unió működése
- VII. Közös rendelkezések

IV. rész: Általános és záró rendelkezések

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 1999. november 4.

COM (1999) 554 végleges

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCS ÉS
AZ EURÓPAI PARLAMENT SZÁMÁRA

**Erdők és a fejlődés:
az EK megközelítése**
(részlet)

RÖVIDÍTÉSEK

AKCS	Afrika, a karibi- és csendes-óceáni térség
ALA	Ázsia és Latin-Amerika
CBD	Egyezmény a biológiai sokféleségről
CCD	Egyezmény az elsivatagosodás elleni küzdelemről
CDM	Tiszta Fejlődés Mechanizmus
CSD	ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottság
CTE	Konferencia a Kereskedelemről és Környezetről
EC	Európai Bizottság
ED	Európai Fejlesztési Alap
EU	Európai Unió
FAO	ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete
FCCC	Éghajlatváltozási Keretegyezmény
GDP	bruttó hazai termék
GSP	Sokéves terv az általánosított tarifapreferenciákról
IFF	Kormányközi Erdészeti Fórum
IPF	Kormányközi Erdészeti Bizottság
IUCN	Világ Természetvédelmi Unió
JRC	Közös Kutatási Centrum
LKS	Kevésbé ismert ipari fafajok
nfp	Nemzeti erdőprogramok
NGO	Társadalmi szervezet
NWFP	Nem-faanyag alapú erdei termékek
RIL	Csökkentett hatású fakitermelés
SFM	Fenntartható erdőgazdálkodás
S&T	Tudomány és technológia
TFBL	Trópusi erdők költségvetési keret
TFRKT	Erdőkkel kapcsolatos tradicionális tudás és technológia
TREES	Trópusi ökoszisztéma-környezet megfigyelések műholdakkal (projekt)
UNCED	ENSZ Környezet és fejlődés konferencia
UNGASS	Közgyűlés rendkívüli ülészak
WTO	Kereskedelmi Világszervezet

1. A DOKUMENTUM CÉLKITŰZÉSE

Ez a dokumentum válasz az Európa Parlament felhívására, amely az „integrált nemzetközi stratégia az erdők minőségi és mennyiségi megőrzésére és fenntartható használatára” irányul. Meghatározza az EU feladatait az erdőfejlesztési együttműködésben, megjelöli a párbeszéd és a segítségnyújtás területeit, valamint kijelöli azokat a tevékenységeket, amelyekkel az utóbbi évek tapasztalatait figyelembe véve a feladatokat meg lehet valósítani.

Ez a közlemény megerősíti a Közösség és a tagállamok kötelezettségét az olyan fenntartható gazdasági és társadalmi fejlődésben, amely a környezetvédelmet támogatja. A fenntartó ökoszisztémák eltartó képességének határain belül követi a fejlődő országok szegénysége elleni küzdelem célkitűzését az emberi életminőség javításával.

2. AZ ERDÉSZET HELYZETE A FEJLŐDŐ ORSZÁGOKBAN

2.1. Az erdők és fák helyzete a fejlődő országokban

A fejlődő országokban az erdők és a fák alapvető fontosságú természeti kincsnek számítanak, amelyek gazdasági, társadalmi és környezeti előnyökkel szolgálnak a helyi közösségeknek, az ország gazdaságának és a globális környezetnek. Sokoldalú szerepük kiterjed a faanyag- és nem-faanyag termelésre, társadalmi-, kulturális-, vallási funkciókra, rekreációra, munkahely- és jövedelem biztosítására, energia- és táplálékellátásra. Ezeken túl környezeti szolgáltatásaik vannak, mint például a biológiai sokféleség megőrzése, tápanyagkörforgás, a mikroklíma-, a termőföldek- és a vízgyűjtőterületek védelme. Globális értékei közé tartozik a szénraktározás, turizmus, és a genetikai állomány jövőbeli hasznosítása. Mindezeket a feladatokat és értékeket szükséges felismerni és érvényesíteni ahhoz, hogy az erdők segíthessék a kiegyensúlyozott gazdasági, társadalmi és környezeti fejlesztést.

1995-ben a világ szárazföldrészeinek 27%-át erdő borította, 3,45 milliárd hektáron, amelynek 57%-át² a fejlődő országok erdei adják, ami közel 2 milliárd hektár. Ez a becslés azokat az erdőterületeket is magába foglalja, melyek védettek vagy nehezen megközelíthető természetes erdők, kezelt erdők vagy az ember által létrehozott erdők, mint például az ültetvények. Azonban ezek az adatok nem tartalmazzák azoknak a fáknek a mennyiségét, amelyek erdőkön kívül fordulnak elő és fontos termékeket és szolgáltatásokat nyújtanak a vidéki- és városi megélhetéshez.

A vidéki népességek, különösen a szegényebb rétegek megélhetése az erdők kínálta termékektől függ. Sok erdei terméket és szolgáltatást lehetetlen más földhasznosítási móddal pótolni. Mindamelllett az erdő erőforrásaira egyre nagyobb hangsúlyt helyezve más földhasználati módokkal való helyettesítéseket kell eszközölni. Ebben az összefüggésben a csekély erdőborítású fejlődő országok, mint egyes mediterrán

¹ Az Európai Parlament állásfoglalása az EU erdészeti stratégiájáról, HL C 55. szám, 1997.02.24., 22. o. Ez az állásfoglalás tekintettel van a Közösségen kívüli erdőgazdálkodásra.

² Forrás: A világ erdeinek helyzete, 1999. FAO.

országok, vagy trópusi partvidéki ár-apály erdővel rendelkező területek különösen jelentős kihívás előtt állnak.

Az elmúlt évtizedben jelentős támogatást juttattak az erdő szektor fejlesztésére. Mind a nemzetközi közösségek és a partnerországok által kifejtett erőfeszítések rengeteg érdekes és pozitív eredményre vezettek, amelyekre még mindig szükséges támaszkodni és kamatoztatni. A politikusok és az erdőket kezelők reagálnak a változó nemzeti prioritásokra és a nemzetközi kötelezettségekre; egy bővebb erdőkezelési megközelítés kívánatos, amely kiegyensúlyozza a társadalmi, gazdasági és környezeti igényeket a fakitermelés intenzitásának korlátozásával és fejleszti a gazdálkodás gyakorlatát. Amíg a telepített erdőterületek nagysága növekedik, a biológiai sokféleség megőrzésére irányuló tevékenységek fokozódtak. Sok országban átdolgozzák az erdőkkel kapcsolatos jogalkotást ezeknek a változásoknak a figyelembevételével.

E biztató kezdeményezések ellenére a legtöbb országban az erdővel borított területek aránya folyamatosan csökken. Becslések szerint az 1990 és 1995 közötti időszakban 13,6 millió hektárral csökkent az erdőterületek mennyisége, ami 1,6%-os éves csökkenési arány. A fejlett országokban végrehajtott csekély mértékű erdőtelepítéssel ellensúlyozva ez 11 millió hektáros nettó csökkenést jelent. Az 1. ábra mutatja, hogy a fejlődő országokban 65,1 millió hektárral csökkent az erdők területe, míg a fejlett országokban 8,8 millió hektárral nőtt. Az erdőirtásnak számít az erdőterület hasznosításának maradandó megváltoztatása egyéb állandó hasznosítási formákra, mint például mezőgazdaságra, legeltetésre, útépitésre és infrastruktúrára. Ráadásul az erdőirtások mellett sok országban az erdőállományok folyamatos, ugyanakkor nem megfelelően dokumentált romlásnak vannak kitéve. Ezek közé tartoznak a kezelt erdők, mivel a fakitermelés mértéke, a vágásfordulók, a fakitermelési és a felújítási módszerek gyakran megsértik a fenntarthatóság alapelveit. Ráadásul az aktuálisan erdőborított terület, az élőfa-készlet, amely fajeloszlásban a korösszetételben, a szerkezetben van kifejezve, alapvető fontosságú a kívánt erdőfunkciók ellátásához.

Az erdőirtás és erdőpusztulás alapjául szolgáló okok társadalmi és gazdasági természetűek. A társadalmi problémák gyakran országtól függőek (nem megfelelő földtulajdoni rendszer, gyenge érdekelt-részvétel, a természeti erőforrásokkal kapcsolatos politikák ellentmondásai), míg a gazdasági okok egyre inkább nemzetközi természetűek (kereskedelmi és fogyasztási módszer, globális gazdasági kapcsolatok és pénzügyi csatornák, valamint a termékek és szolgáltatások megfelelő értékelésének hiánya)³. A legtöbb esetben az erdők pusztulásáért felelős folyamatban szereplők részei egy komplex szektorok közötti ok-okozati láncnak.

Az erdőátalakításban az egyik igen jelentős probléma a profitot termelők és a vesztesek közötti erőegyenlőtlenség. Továbbá a biológiai sokféleség pusztulásának társadalmi- és környezeti kárát, a széntartalékokat, a kulturális értékeket, az erdőkből élő népesség megélhetését ritkán veszik figyelembe vagy egyáltalán nem kompenzálják.

³ „Az erdőirtás és pusztulás alapjául szolgáló okok megcélózása” jelentés, amelyet az IFF-3-nak nyújtottak be, 1999.

Az erdők irtásáért és pusztulásáért felelős okok régióról-régióra változnak. Afrikában a legjelentősebb tényező a piacra termelő gazdaságok, valamint a létfenntartási gazdálkodás. Latin-Amerikában az erdőterületek csökkenését jórészt azok a kormányzati benépesítési programok okozzák, amelyek nagyüzemi szarvasmarhatartásra, illetve a vízenergia-tározók létrehozására irányultak. Délkelet-Ázsiában a nagyüzemi kereskedelmi fakitermelés és a ültetvény telepítések okozták az erdőterület pusztulását. A mediterrán országok jelenleg azzal a kihívással néznek szembe, hogy visszafordítsák az erdek és fák túlzott használatának generációs következményeit.

2.2. A fenntarthatóság keresése

A fák és az erdők folyamatos fenntartható használata jelentősen hozzájárulhat a gazdasági- és társadalmi fejlődéshez, segítségével megőrizhetők a biológiai erőforrások és fenntarthatók a természetes ökoszisztémák.

A fenntartható erdőgazdálkodás (SFM) megtestesíti az átfogó erdészeti fejlesztést, amelyben nem kizárólag a faanyag-kitermelés jövedelmezőségének állandó fenntartása a cél erdészeti értelemben, hanem a teljes környezeti-, gazdasági-, társadalmi szolgáltatás is, amelyeket az erdők nyújtanak. A fenntartható erdőgazdálkodás végrehajtására, sőt még a faanyag-, nem-faanyag alapú termékekre is van már korlátozott gyakorlati tapasztalat a trópusi erdők esetében. A fenntartható erdőgazdálkodással kapcsolatos egyértelmű elméletek, továbbá az SFM-re vonatkozó indikátorok és kritériumok meghatározására tett erőfeszítések ellenére azonban sok esetben a politikai helyzet, az alkalmazható kezelési rendszerek hiánya és a rövid távú, szerzett pénzügyi érdekek eleve kizárták az SFM hatékony végrehajtását természetes erdőkben. Másrészt egyre erősödik az a kedvező irányzat, amely azokra az ültetvényekre irányul, amelyeket fa- és rostanyag termelésre használnak és amelyek a hazai és nemzetközi piacok igényeit kielégítve csökkentik a természetes erdőkre háruló nyomást, és amelyeknél figyelembe veszik a megfelelő társadalmi- és környezeti megfontolásokat.

Az erdők minősítése objektív kritériumokon és indikátorokon alapszik, mely utóbbiak a kezelés fenntarthatóságát mutatják. Ilyen minősített forrásból származó erdei termékek címkézése megfelelő piac-alapú eszköz lehetne, amely lehetőséget biztosít a fogyasztónak a címkével ellátott terméket választásával arra, hogy hozzájárul a fenntartható erdőgazdálkodáshoz. Az erdőminősítési eljárás a hozzá kapcsolódó címkézési rendszerrel együtt országonként és régióként különbözhet. E termékek versengését fokozhatja a költség-hatékonyság, azonban e termékek túlzott bősége megzavarhatja a fogyasztókat. Tehát szükséges ezeknek a fontos eszköznek további fejlesztése, hogy az egymással való kompatibilitás és összehasonlíthatóság javuljon a kölcsönös elismeréssel együtt.

Az utóbbi évek látványos erdőtüzei a közvélemény figyelmébe kerültek. A tüzeiktől több ökoszisztéma függ, és a tüzek már a jelentős emberi beavatkozások előtt is jelen voltak a trópusi esőerdőkben. Amíg azonban a globális felmelegedés és a növekedő számú erdőtüzek közötti ok-okozati összefüggést vitatni lehet, egyértelmű, hogy az „El Nino” jelenség bekövetkezése idején az erdők leromlása kedvező feltételeket teremtett az utóbbi évek hatalmas erdőtüzeinek. Az erdőtüzek gyakran okozzák az

erdők pusztulását, de nem azért, mert az erdők képtelenek a regenerálódásra, hanem mert a tüzeket eredményező tényezők elfojtása megszűnik. Az erdőtüzek problematikáját ellensúlyozni kell a különböző szektor-politikák körültekintő felülvizsgálatával és a természetes erőforrások fenntartható használatára irányuló javasolt változtatások rendelkezéseivel.

Egy jelentős tényező, amelyet figyelembe kell venni az erdészeti politikában a társszektorok erdőpusztítást eredményező támogatásai. A mezőgazdaság bevonása például, vagy a mezőgazdasági termékek támogatása mesterségesen felerősítheti az egymással versengő földhasználati formák pénzügyi megtérülését. Az agrártámogatásoknak megvan a megfelelő helyük, biztosítva azt, hogy a mezőgazdasági- vagy erdészeti hasznosítású területek elhatárolása megtörtént a terület felmérése és az ágazatok közötti földhasználat-tervezés folyamat összefüggésében.

Az SFM hiányára a trópusi természetes erdőkben a magyarázat az, hogy jelenleg koncessziós- és faanyag-árpolitikák kedvező helyzetet teremtenek a nem-fenntartható használat számára. A nem-fenntartható használat (a „fogd és vidd”, és „csak a nagyértékű faanyag kitermelése”) rövidtávon magasabb megtérülést jelentenek a magánszféra vállalkozóinak és a koncesszióval rendelkezőknek. Ugyanakkor az SFM a trópusi erdőkben életképes lehet, de a közvetlen és alkalmi költségek visszatartó hatásúak lehetnek a végrehajtáskor.

A erdőgazdálkodás fenntarthatóságát az erdei forrásokkal kapcsolatos megfelelő és világos információ hiánya is gátolja. Ezek az információk gyakran hiányosak, a statisztikák az erdők helyzete és adottságai helyett inkább csak az erdő erőforrásaira koncentrálnak. Az erdők állapotának romlásáról gyakran nem folytatnak vizsgálatot. Csak nagyon kevés idősor létezik, melyek lehetővé tennék az erdők fenntartható használatának pontos felmérését és monitoringját. Még mindig szükség van a tudományos kutatások eredményeinek teljes használatára abból a célból, hogy objektív állapotot teremtsünk az ökoszisztéma dinamikájából és az új terméktechnológiákból származó előnyök fokozására.

2.3. Környezeti funkciók

Míg a trópusi erdők a világ szárazföldi területeinek csupán 7%-át adják, addig a feltételezések szerint az ismert növény- és állatfajok felének nyújtanak életfeltételeket. Az erdő mégis több mint egy adott számú faj; ezek a fajok ökoszisztémát alkotnak, amelyben a biológiai- és abiotikus folyamatok egymáshoz kapcsolódnak. Ezek a rendszerek képesek fenntartani az egészséget és a stabilitást, valamint hozzájárulni a tágabb környezethez és globális klímához.

Az érintetlen trópusi erdőkben a biológiai sokféleség aránya magas. Ez antropogén hatásra megszűnhet. A biológiai sokféleség megőrzésére – a jövő generáció számára – irányuló nemzetközi kötelezettség⁴ következtében a nemzetközi közösség érdekeit össze kell hangolni a fejlődő országok lakosságával és a nemzetgazdaság szükségleteivel és prioritásaival.

⁴ ENSZ egyezmény a biológiai sokféleségről (CBD).

1993-ban a világ területének 6%-a állt valamilyen formájú védelem alatt⁵. Bár a biológiai sokféleség rengeteg egyéb értékes eleme található a védett területeken kívül. A biológiai sokféleséget ezért tudatosan fenn kell tartani és erősíteni kell, nemcsak a védett területeken, hanem az erdők és az ültetvények kezelése során is.

A fák és az erdők stabilizálják a tájat meggátolva a talajcsuszamlásokat és védve a talajt az eróziótól. Növelik a talajon és a talajban található szerves anyagok mennyiségét, fokozzák a hasznosítható vízkapacitást és a tápanyagtartalmat. Az erdőtalajoknak kritikus szerepe van a víz átszűrésében, továbbá szerepet játszanak a termőföld védelmében, erősítik a vegetációtípusok természetes szukcesszióját és mérsékelik a sivatagosodást.

A fáknek és az erdőknek kulcsszerepük van a globális környezeti stabilitásban. Több szén tartalmaznak a talaj alatt és felett, mint a légkör, emiatt az erdők állapotának fluktuációja erős hatással lehet az éghajlatváltozásra. Mivel a CO₂ kibocsátói vagy megkötői is lehetnek, ezért erősíthetik, és egyúttal mérsékelhetik az éghajlatváltozásokat. Továbbá elviselhetik az éghajlatváltozásban bekövetkező nagy váltásokat, következésképpen az erdők kitüntetett szereppel bírnak e globális probléma értékelési stratégiájában.

Minden erdőállomány végső soron eléri a maximális szintet a szén lekötésében. Azonban a szén időtálló erdei termékekben is lehet raktározni. Ráadásul a kitermelés és a felfűrészelés hulladéka, valamint a fenntartható erdőkből származó kisméretű választékok felválthatják a fosszilis tüzelőanyagokat anélkül, hogy a légkör széntartalmát növelnék. Tehát az erdők fenntartható kezelése folyamatosan helyettesítik és megkötik a szenet. Ezzel ellentétben a nem kezelt állományok csak korlátozottan képesek mérsékelni az éghajlatváltozást, mivel a növekedés és lebontás egyensúlyi állapotot ér el.

2.4. Gazdasági funkciók

Bár pontos becslés nincs az erdők világgazdaságból való részesedésére, részmutató a bruttó hazai termékből (GDP) és a nemzetközi kereskedelemről való részesedésük. Becslések szerint az erdei termékek és szolgáltatások a világ GDP-jéből 2% körül, a világkereskedelemről 3%-kal részesednek globális szinten. Az erdők viszonylag jelentős mértékben járulnak hozzá számos fejlődő ország GDP-jéhez, különösen Afrikában (6%) és Dél-Amerikában (3%). Mégis a hengeresfa világtermelésnek csak 6-8%-a kerül a világkereskedelembé⁶.

Ezek a becslések sem azokkal a globális termékekkel és szolgáltatásokkal nem számolnak, mint például a szénraktározás, biológiai sokféleség megőrzése és genetikai állományának jövőbeli felhasználása, édesvíz-tárolás, kulturális örökség, sem a helyi lakosság olyan faanyag-használatával, amely kereskedelmi forgalomba nem kerül, vagy a nem-faanyag alapú erdei termékek használatával.

⁵ Az IUCN hat védettségi kategóriát különböztet meg a fokozottan védett természetvédelmi területektől azokig a területekig, amelyek természeti erőforrásait fenntartható módon lehet használni, és ahol az intenzív, kereskedelmi célú kiaknázás nem engedélyezett.

⁶ FAO: A világ erdeinek helyzete 1997., 1999.

A faellátást és az igényeket tekintve a trendek azt mutatják, hogy a közeljövőben nem kell faellátási krízisre számítani, új és most kialakuló ellátás-források a várt igényeket kismértékű áremeléssel vagy anélkül kielégítik. A természetes erdőkön kívüli forrásból (erdőkön kívüli fák, ültetvények és újra feldolgozott rostanyag) származó ipari célú faanyag iránt a trendek szerint egyre erősödik a bizalom.

Sok elfogadott módszer létezik az erdőknek azoknak a szolgáltatásainak megfelelő költség-haszon elemzésére, amelyekre nem létezik piac. Azonban ezek az információk csak akkor igazán hasznosak, ha a döntéshozók teljes mértékben figyelembe veszik ezeket az értékeket az alternatív tevékenységek kiválasztásakor. Az esetek nagyobb részében ezeket a „külsőségeket” nem tekintik fontos tényezőnek a döntések meghozásakor. A folyók felső szakaszain található erdők előnyeit például számszerűsíteni lehet az alsóbb szakaszok áradás elleni védelme és vízellátása biztosítása terén, de ez egészen addig érdektelen a felső szakasz erdőiről hozott döntésekben, míg az alsó szakaszok kedvezményezettjei nem szándékoznak ezekért az előnyökért fizetni. Ez a probléma azonban nem a fejlődő országok sajátja és még a fejlett országokban is megoldatlan kérdés. A szénraktározás piaci értéke, a természetvédelmi szerződések és a vízszolgáltatásért járó fizetés reményteljes kezdeményezések.

Az álló faanyagra vonatkozó elterjedt árrendszer az erdőfenntartási járulék és koncessziós díj, amelyet a fejlődő országokban használnak, és gyakran kormányhatározattal alapoznak meg, az erdők és a faanyag komoly alulértékeléséhez vezetett. Az erdő tulajdonosainak – gyakran az államnak – a bevétele sokszor a valódi piaci körülmények között szerezhető értéknek csak 10-20%-a. A következetes díjbeszedés nagyobb mértékben növelheti a közbevételeket. A nyersanyag magasabb ára tovább serkentheti a hatékony kitermelést és a veszteségek minimalizálását az erdőben és a feldolgozás során. Végrehajtva ezeket a fontos változtatásokat a faanyag- és nem-faanyag alapú termékekre is, erősíthetik az erdészet pénzügyi részesedését, elősegíthetik a helyi foglalkoztatást és a bevételeket; beruházásokat csábíthat az erdészetbe, és egyúttal, megszilárdíthatja az erdő és az erdészeti igazgatás szerepét. Az állami erdőkből származó alacsony bevételek miatt jelenleg ezek az erdők elveszítik súlyukat a költségvetésben, valamint a politikusok, földhasználat-tervezők és a támogatók szemében egyaránt.

A fejlődő országokban az erdei termékek kereskedelme egy fontos szempont. Az erdei termékek kereskedelmére vonatkozó díjszabás csökkentésére irányuló irányzat alkalmazása már egy ideje egyeztetés alatt áll, de potenciális hatását az erdei erőforrásokra részletesen tovább kell vizsgálni, hogy a környezeti és kereskedelmi politikák a fenntartható fejlődés szellemében kölcsönösen támogatóak legyenek. A nem-díjszabás alapú korlátozások, mint például a rönkfa exporttilalmak vagy az exportkvóták eladása rövidtávon erősíthetik a hazai ipart, de hosszútávon csökkenthetik az erdőtulajdonosok bevételeit, a lábönálló fa értékét, és a források nem hatékony elosztásához, valamint pazarláshoz vezethet. Kompromisszumot kell elérni a fenntartható módon termelt erdei termékek környezeti előnyei és a kereskedelem gátló tényezői között a termelőknek és a fogyasztóknak.

Az erdők további fontos szerepe a klímaváltozással kapcsolatban a fa elterjedt használata energiatermelési céllal. A fejlődő országokban a teljes energiaigény körülbelül 80%-át fával elégítik ki. Mivel a fa megújuló erőforrás, az energiának ilyen formájú felhasználása, mint az olajból származó energiaforrás lehetséges felváltója a nettó szénkibocsátást korlátozhatja.

2.5. Társadalmi funkciók

Az erdőkben igen széles csoportoknak vannak érdekeltségei nemzetközi, nemzeti és helyi szinteken. Az erdők, mint többfunkciójú erőforrások fenntartása, valamint a konfliktus elkerülés céljából fontos, hogy elfogadják a döntéshozók, az érdekcsoportok, a helyi lakosság, a mezőgazdaság, az ipar és infrastruktúra országos befolyást gyakorló érdekcsoportja és a termelő közösségek szerepét, motivációját, befolyását és korlátozásait.

Az erdőknek létezési értékük és mély kulturális jelentésük van a bennük élő őslakosok számára, és gyakran létfontosságú a vidéki népcsoportok megélhetéséhez. Ennek ellenére a tulajdon és annak megfelelő reprezentációja gyakran hiányzik, vagy bizonytalan a hozzáférés. Az erdők területeinek és a fáknak a tulajdonjoga gyakran nem megfelelően meghatározott, ami az erőforrások szétszétválasztásához és haszonélvezeti problémákhoz vezet. Ezekre a területekre a nemzeti politikákban ki kell térni, és még fontosabb, hogy megfelelő hangsúllyal szerepeljenek a gazdasági és környezeti érdekeltek között.

Alapvető és elfogadott vezérelve bármely jelenkori erdészeti projektnek a résztvevő folyamat fontossága a politika kidolgozásból a tevékenységek meghatározásán, elfogadásán és végrehajtásán keresztül. Ebben a folyamatban alapvető jelentőségű a demokratikus alapelvek általános elismerése, a nemi alapú megközelítés, közösségek önrendelkezése, valamint a helyi lakosság jogai.

2.6. Intézményi helyzet

A közigazgatás felelőssége a nemzeti politikák végrehajtása és a jogi keretek törvénybe iktatása. Nagyon sok trópusi országban az erdők fenntartható kezelését ellenőrző intézményi kapacitás gyenge. Az elmúlt évtizedben az állam szerepe egyre kisebb lett. Az állam szerepe a környezeti termékek és szolgáltatások hosszú távú biztonságának fenntartásában, miközben a privát szféra, a civil társadalom, a társadalmi szervezetek és a helyi intézmények részvételét erősíti, újrafogalmazást igényel.

A jelenleg végrehajtott intézményi átalakítások a következő hatással voltak az erdőgazdálkodásra: (i) az erdészeti igazgatás decentralizálódott és a jogi felelősség a központi szervektől a helyi szervekre adódott át; (ii) az erdők vagy az erdészeti jogok privatizációja és az ehhez társuló kormányzati szerep változása, pl. a monitoring szükségességének erősödése; (iii) többféle érdekcsoport nagyobb arányú részvétele a tervezési folyamatban; (iv) a helyi közösségek nagyobb arányú bevonása az erdő erőforrásainak kezelésébe. A fejlődő világban számos, a helyi jellegzetességeknek megfelelő kezelési modell létezik.

Az erdészeti szektor intézményi kerete az erdőkben érdekelt közintézmények, a környezeti, mezőgazdasági, ipari és pénzügyi és egyéb szektorok érdekeltiségének és felelősségének felhígulásától és szétforgácsolódásától szenved. Bármely közigazgatási rendszer kihívás az egyensúly megtalálása, az erdészeti területek problémamegoldásának szükségessége és az összefüggő ágazati kapacitás fenntartása között.

2.7. A kihívás. Az erdőkkel kapcsolatos igények összehangolása

Az erdőkre nehezedő nyomás egyrészt a termékeikkel és szolgáltatásaikkal kapcsolatos létfenntartási igények, másrészt a megőrzési és gazdasági igények. Ezeknek a különféle funkcióknak a kedvezményezettjei meg fogják kísérelni érdekeltységük fenntartását az erdőkben. Azonban ezeknek a funkcióknak nagy részének nincs elismert piaci értéke, míg mások közülük alulértékelték. Kiegyensúlyozott távlati kép valamennyi érdekelt egyenlő hozzájárulását igényli. Amelyről sajnos gyakran megfelelnek.

Sok esetben az átörökített gazdasági érdekek, a bürokrácia tehetetlensége és az erdők erőforrásaival kapcsolatos információk hiánya megakadályozza az igazságos megoldásokat a fejlődő világban. Ennek a problémának a megoldása alapvető jelentőségű az erdészeti politika és a jogrendszer sikeres végrehajtásában. Ezt csak az erdők erőforrásairól és azok változásairól szóló világos információkon keresztül lehet elősegíteni és részvétellel megvalósítani. Kiszámíthatóság, monitoring és ellenőrzés szükséges, hogy a trendek és a változások felmérhetők legyenek.

Más szavakkal kifejezve az erdők és az erdészeti ágazat rajtuk kívül álló szektorok befolyása alatt állnak, amely az erdőkkel kapcsolatos politikák és az ágazatok közötti politika „újráfogalmazását” igényli az erdők érdekében. Kizárólag az erdészeti szektorhoz vagy az erdőkhez kapcsolódó témák megjelenítése nem eredményez fenntartható és hosszú távú hatást.

A megértett „környezet megőrzése vagy fejlődés” dilemma, amellyel a döntéshozók szembesülnek a fejlett, de a fejlődő világban is, megoldható az erdők kezelésének nem kézzelfogható előnyeinek jobb értékelésével. A fejlődésbe integrálni kell a környezeti megfontolásokat a megfelelő erdőgazdálkodás kizárása nélkül.

3. NEMZETKÖZI KÖTELEZETTSÉG⁷

Az utóbbi két évtizedben a trópusi erdőkkel kapcsolatos aggodalom volt a nemzetközi közösség egyik fő témája. Az erdőkre vonatkozó nemzetközi kötelezettségek 1992-ben kaptak jelentős ösztönzést, amikor az ENSZ Környezet és Fejlődés konferenciája (UNCED) Rio de Janeiróban elfogadta a Riói nyilatkozatot a környezetről és fejlődésről, az Agenda 21-et és az úgynevezett „erdő alapelvek”-et⁸. Ez volt a legelső alkalom, hogy politikai

⁷ Az 1. melléklet röviden közreadja az erdészet nemzetközi eseményeit és mérföldköveit az 1980-as évek végétől napjainkig.

⁸ „Jogilag nem kötelező érvényű hatósági állítás valamennyi erdőtípus kezelési, megőrzési és fenntartható használati alapelveinek globális konszenzusáért”.

elkötelezettséget és általános konszenzust nyilvánították ki az erdőkkel kapcsolatos alapelvekkel, feladatokkal és tevékenységekkel kapcsolatban.

A Riói konferencián két, közvetlenül az erdőket érintő, jogilag kötelező érvényű okiratot bocsátottak aláírásra – a Keretegyezmény az éghajlatváltozásról (FCCC) és az Egyezmény a biológiai sokféleségről (CBD) – a konferencia ideje alatt az országok többsége ratifikálta a két egyezményt. Az FCCC elismeri az erdő, mint szénmegkötők szerepét; a CBD pedig elismeri a biológiai sokféleséget az erdei ökoszisztémákban és a szárazföldi védett területeken. A vegetációborítás szükségességét megerősítették az Egyezmény az elsivatagosodás elleni küzdelemről (CCD) 1994. Amíg ezek az egyezmények nem kizárólag az erdőkkel kapcsolatosak, az erdők megőrzésével és fenntartható használatukkal kapcsolatban tartalmaznak releváns részeket⁹.

A nemzetközi közösség, folytatva az UNCED folyamatát, 1995-ben létrehozta a Kormányközi Erdészeti Bizottságot (IPF) az ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottság (CSD) védnöksége alatt. Az IPF mandátuma volt a konszenzus keresés, és további akciókra vonatkozó lehetőségek kidolgozása, az erdőirtások elleni küzdelem érdekében, valamint valamennyi erdőtípus esetében a fenntartható gazdálkodás, megőrzés és fejlesztés elősegítése. Az IPF összefoglalóit az ENSZ 1997-es Közgyűlés speciális ülésére (UNGASS) nyújtották be, amely több, mint 100 megvitatott akció-javaslatot fogadott el (lásd 6. melléklet az IPF részekről). Ezt követően hozták létre a Kormányközi Erdőforumot, hogy egyeztetést folytasson és jelentést tegyen a CSD-nek 2000-ben¹⁰.

A Kyotói jegyzőkönyv a Keretegyezmény az éghajlatváltozásról 1997.¹¹ rendelkezéseket fogalmaz meg a Tiszta Fejlődés Mechanizmusáról (CDM). A trópusi erdők potenciális szerepét a szénraktározásban az erdősítésen keresztül, a degradált erdei ökoszisztémák rehabilitációja, a Csökkentett hatású fakitermelés (RIL), a módosított véghasználati szintek, valamint vágásfordulók révén alaposan ki kell vizsgálni a CDM szabályok megelőző pontosítása után.

1992 óta a kormányzatok tudományos igényű kritériumok és iránymutatások kidolgozásán fáradoznak valamennyi erdőtípus kezelésére, megőrzésére és fenntartható fejlesztésére. A kritériumok és iránymutatások a döntéshozók, és a közvélemény rendelkezésére álló információ mennyiségi és minőségi javítását célozzák az országos erdők fenntartható használata irányába vagy attól eltérő irányzatokról. A nemzeti politikákat, valamint a kezelési gyakorlatok irányítását fogják segíteni az országban.

Az UNGASS tanácskozáson a következő irányzatokat emelték ki:

⁹ A „megőrzés és fenntartható használat” terminológiát a CBD alkalmazza, ahonnan átvették, és a dokumentumban használják.

¹⁰ Az egyes témákat vitatja meg az UN-CSD évente; 2000-ben (CSD-8) a mezőgazdaságot és a kapcsolódó területeket, pl. az erdészetet határozták meg, 2001-ben (CSD-9) az energia a téma. Ez mutatja, hogy az erdészeti aspektusok folyamatosan napirenden vannak és a nemzetközi közösség érdekelt bennük.

¹¹ Az FCC Kyotói jegyzőkönyve megadja a Tiszta Fejlődés Mechanizmusát, amelynek keretein belül lehetséges a szénmegkötési projektek kidolgozása.

- Szükséges a jobb koordináció elérése az erdők megőrzése és az általános fejlesztési programok között, közös célokat felkutatva, kölcsönös egymást erősítő kezdeményezéseket indítva és technikát kidolgozni a prioritásra, ahol közös célokat nem lehet meghatározni, át kell helyezni a hangsúlyt az erdő megőrzéséről a fenntartható erdőhasználatra, különösen a szegény fejlődő országok esetében;
- Az erdők fenntartható kezelését elősegítő támogatási rendszereket kell kidolgozni, különösen a kereskedelemben, az intézményrendszerben vagy a politikában bekövetkező hibák kezelésére; fenntartható erdőgazdálkodást kell megvalósítani olyan hosszú távú változások értelmében, mint a globális felmelegedés vagy az urbanizáció;
- Alapvető fontosságú a fenntartható fejlődési politika országos szintű birtoklása és az azzal kapcsolatos akciók, hasonlóan az erdő partnerkapcsolaton keresztül történő nemzetközi közösség támogatása. A támogató ország fejlődő ország kapcsolatot nemzetközileg elfogadott alapelveken kell rögzíteni, és ez a kapcsolat megfelelő támogatási keretet és hosszú távú elkötelezettséget igényel a támogató országtól, amíg a reformra a fejlődő ország részéről valódi tulajdonjogokat és elkötelezettséget;
- Az erdők globális funkcióit és értékeit megfelelően értékelni kell és el kell ismerni, különösen, hogy az erdők a biológiai sokféleség tárházai, nem-faanyag alapú termékeket biztosítanak, a szennyezést megkötik, a sivatagosodás ellen puffer területek, és hatásuk van a hidrológiai körforgásra, de ezzel együtt a költségekbe foglalásuk mind a fejlődő, mind a fejlett országokban hiányzik.

4. AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGI KÖTELEZETTSÉG¹²

A Közösség erdőpolitikával kapcsolatos nyilatkozatai a fejlődő országokkal való együttműködés területén összhangban vannak a fejlődő országok erdeivel kapcsolatos nemzetközi kötelezettségekkel. Hivatalosan, az 1980-as évek közepén adták közre az EK együttműködési politikájában a környezetvédelemmel kapcsolatos témákat, mikor a Lomé III. Egyezményt kibővítették az aszályról és az elszivatagosodásról szóló fejezettel. Az erdők értékeinek felismerését és fontosságát a fejlődési együttműködésben 1989-ben formalizálták az Európai Közösségben, a Bizottság közleménye a Tanácsnak és Parlamentnek az „Egyezmény a trópusi erdők megőrzésére: a közösség szerepe” (89/c, 364/01 1989. október) által. Az EK a trópusi erdők megőrzésére irányuló fejlesztési segítségét megalapozták a Fejlesztési Tanács állásfoglalása a trópusi erdőkről¹³ 1990. Ezt követte 1991-ben a tevékenységek „a trópusi erdők fejlesztésére” (TFBL B7-5041, jelenleg B7-6201) költségvetési fejezet létrehozása és az 1995-ben elfogadott 3062/95 rendelet adta meg a jogi kereteket ennek a költségvetési keretnek a kezelésére¹⁴. A rendelet elsőbbséget biztosít

¹² Hivatkozás: a 2. melléklet adja közre az európai eseményeket és mérföldköveket az 1980-as évek végétől napjainkig.

¹³ A Tanács 6618/90 sajtótájékoztatója 1990. május 29.

¹⁴ A Tanács 1995. december 25-i 3062/95/EK rendelete trópusi erdők fejlesztésére vonatkozó tevékenységekről, HL L 327. szám, 1995.12.25, 9.o. E rendelet 1999. december 31-ig alkalmazandó.

azoknak a speciális tevékenységeknek, amelyek az egyes országok erdőkkel kapcsolatos fejlesztési- és környezetvédelmi politikáik szükségének megfelelően, és a közösség együttműködési prioritásai alapján vannak meghatározva. A költségvetési állandóságot biztosítandó, a Bizottság 1999-ben javaslatot fogadott el egy új rendelet benyújtására a Tanácsnak és a Parlamentnek.

A Lomé IV-bis Egyezmény az afrikai, karibi és csendes-óceáni térségre (AKCS) nézve komoly problémaként az erdők pusztulását jelölte meg és rámutatott az együttes fellépés fontosságára, különösen a faanyag kereskedelme és értékesítése terén. A Lomé Egyezmény tartalmaz egy jegyzőkönyvet az erdő erőforrásainak fenntartható kezeléséről, számos prioritási területet megjelölve, ahol az EK-nak támogatást kell nyújtania. Az előzetes egyeztetések megkezdődtek a Lomé Egyezmény utódlását tekintve és a fenntartható fejlesztést, mint kulcsfontosságú területet jelölték meg, kiemelt figyelmet szentelve az erdőpusztulás elleni közdelemnek.

Az Ázsiával és Latin-Amerikával (ALA régiók) kapcsolatos együttműködést tekintve a 443/92/EGK rendelet ¹⁵, amely általában az ALA régióval foglalkozik, megerősíti a környezeti és erdészeti ágazatok fontosságát, kikötve azt, hogy a Közösség ALA országoknak nyújtandó támogatásának 10%-át a környezetvédelemre kell fordítani, azon belül is elsősorban a trópusi erdők védelmére.

1992 és 1996 között az EK megközelítőleg 466 M€-t nyújtott a trópusi erdők fejlesztésére irányuló több, mint 510 projekt és program támogatására. Számos támogatási eszközt használtak, ide értve a TFBL-t (52%), az ALA költségvetési keretet (27%) és az EDF Lomé Egyezményt (15%). A jelenleg Ötödik Kutatási, Műszaki Fejlesztési és Bemutatói Keretprogram (1998-2002) alapján további támogatást biztosítanak a Tudomány és technológia (S&T) együttműködés a trópusi erdőkkel kapcsolatban. Az 1982 és 1998 között végrehajtott S&T együttműködési programokon keresztül 69 közös kutatási programot támogattak, amely összesen 44 M€ támogatásnak felelt meg a Bizottság hozzájárulásából. További 9 M€ kötelezettség a Közös Kutatási Centrum (JRC) TREES programja támogatására vonatkozott.

Az EK a közelmúltban publikálta (i) az iránymutatások az erdészeti szektor fejlesztési együttműködésében az „Erdők fenntartható fejlesztése”, amelyet 1996-ban adtak ki; (ii) az „Erdészet értékelése az EK fejlődő országok programjaiban”, amelyet 1997 és 1998 között végeztek el; és (iii) az EK Trópusi erdészet forrásgyűjteményét, amely vázolja az EK és a tagállamok trópusi erdőkkel kapcsolatos együttműködését és 1998-ban jelentet meg.

Az EK teljes mértékben figyelembe veszi az IPF releváns ajánlásait, és konkrét stratégiákat dolgoz ki a Riói Egyezmény, az FCCC, CBD és CCD végrehajtására, amelyeknek szintén vannak erdőkre vonatkozó részei.

Az EK továbbá végrehajtja az IPF akciókra vonatkozó javaslatait, és támogatja a megfelelő nemzetközi fórumokon, mint például a Kormányközi Erdészeti Fórum (IFF), éppúgy, mint a Kereskedelmi Világszervezet/Konferencia a Kereskedelemről és a Környezetről (WTO/CTE)

¹⁵ A Tanács 1992. február 25-i 443/92/EGK rendelete az ázsiai és latin-amerikai fejlődő országoknak nyújtandó pénzügyi és műszaki támogatásról, a velük való gazdasági együttműködésről, HL L 52. szám, 1997.02.27., 1.o.

működő tevékenységeket az erdészeti szektorban a kereskedelem és a környezet kihívásainak való megfelelésre. Az EK feltételes kereskedelmi koncessziókat javasolt, hogy tovább segítse azokat az országokat, amelyek alkalmazzák a fenntartható erdőgazdálkodás alapelveit a Sokéves terv az általánosított tarifapreferenciákról (GSP)¹⁶ alapján.

A következő ábra témák szerint osztályozva mutatja az EK projekteket, amelyek közül a legfontosabbak az erdők megőrzésére, a puffer területek kidolgozására, oktatásra és kutatásra irányulók (2. ábra¹⁷). Ázsiában a kötelezettségek legtöbbször a fenntartható erdőgazdálkodásra irányították, míg Afrikában és Latin-Amerikában a megőrzés és a természeti területek védelme állt a középpontban. Latin-Amerikában voltak a legváltozatosabbak ezek a tevékenységek, valamint a társadalom valamennyi részéből származó helyi partnerek közötti kapcsolatok. A 3. ábra mutatja be a kötelezettségek regionális bontását.

Alapvető koncepció, hogy a természeti erőforrások kezelése, beleértve az erdőhasználatot is, kapcsolatban van a fenntartható társadalmi-gazdasági fejlődéssel. Az erdőket nem lehet egyszerűen feláldozni más ágazatok fejlődése érdekében, és a fejlődés helyzete meghatározza az erdőkkel való bánásmód keretét. Ha az erdők általános fenntarthatósága fennmarad, akkor ésszerű területfejlesztési tervekkel erdőket alakíthatnak át, vagy a vágásérett fák kitermelésének szintje rövidtávon meghaladhatja az erdő növekedésének ütemét. Az európai erdők történelmének évszázadai, a legújabb kor fejlődése és az erdő interakció számos fejlődő országban azt igazolja, hogy az erdők kezelésnek és a társadalmi-gazdasági fejlődésnek egymás mellett kell haladnia. Ez az alapja a következő stratégiának.

5. ÁLTALÁNOS CÉLKITŰZÉSEK

5.1. EK fejlesztési célkitűzései

Az Európai Unió fejlesztési célkitűzései az Európai Unió létrehozásáról szóló Egyezmény (Maastrichti Egyezmény) 130u. cikkben található, amelyet az Amszterdami Egyezmény megerősített (1996.): a fenntartható gazdasági-társadalmi fejlődés erősítése, a fejlődő országok integrálása a világ gazdaságba, és a szegénység elleni küzdelem. Ezeket a célokat megfelelő irányítással és a jogrendszer betartásával kell elérni (decentralizáció és jogkörök átruházása a helyi kormányzatokra, érdekelték részvétele a döntéshozatali és végrehajtási szinten, öslakos közösségek jogainak elismerése).

Az Európai Közösség erdőfejlesztési együttműködésének általános célkitűzése, hogy megfelelő arányú erdőborítást, valamint javuló erdőgazdálkodást tartson fenn a fejlődő országokban, hogy ez is hozzájáruljon a helyi, regionális és globális környezethez, valamint az általános fenntartható fejlődéshez. A Közösség és a tagállamok ebben az értelemben arra törekednek, hogy lehetővé tegyék az erdőkkel vagy erdészettel foglalkozó egyéneknek és közösségeknek, különös tekintettel az

¹⁶ 1998. december 21-én a Tanács elfogadta a 2820/98/EK rendeletet a GSP végrehajtásáról az 1999.07.01. és 2001.12.31. közötti időszakban, amelyek a fejlődő országokból származó bizonyos mezőgazdasági és ipari termékekre alkalmazandók (HL L 357. szám, 1998.12.30.).

¹⁷ Forrás: Planistat végső jelentés, 1997. július. „Analyse Statistique des Projets financés par l'Union Européenne dans le domaine des Forêts tropicales”.

asszonyokra¹⁸, továbbá a vidéki és szegényebb embereknek és egyúttal a társadalomnak is, hogy egyenlő módon részesedjenek az erdőkkel kapcsolatos termékekből és szolgáltatásokból, amelyek világos társadalmi, gazdasági és környezeti alapokból származnak. Ez a cél megegyezik azzal, melyet az EU területére dolgoztak ki a páneurópai folyamaton¹⁹ keresztül.

5.2. Speciális erdészeti célkitűzések

Az EU általános fejlesztési célkitűzésein belül és a 2. fejezetben bemutatott „Az erdők helyzete a fejlődő országokban” elemzésre alapozva az erdészeti ágazat fejlesztési együttműködésére a következő speciális célkitűzéseket lehet meghatározni:

- az ellenőrizetlen erdőirtások és erdőpusztulás csökkentése, a globális változás mérséklése érdekében;
- a fenntartható gazdálkodás alatt álló erdők kiterjedésének megnövelése abból a célból, hogy a gazdasági-társadalmi fejlődéshez hozzájáruljanak;
- az erdőkől származó bevételek növelése, elosztásuk igazságosabbá tétele;
- a természetes erdei ökoszisztémák és az azokhoz társuló biológiai sokféleség megőrzésével a genetikai állomány fenntartása;
- olyan intézményi keret felállítása, amely képes az erdőkre háruló, egymással ellentétes igények egyeztetésére, figyelembe véve valamennyi érdekelt igényeit;
- az erdőkkel kapcsolatos tudásalap kiszélesítése és az ezzel párhuzamos kutatásfejlesztés.

Ezeket a célokat az EK programjain keresztül érik el számos kiegészítő pénzügyi eszköz igénybevételével, valamint a tagállamok együttműködési programjaival egyetértésben, a vonatkozó prioritások szerinti megosztott felelősség révén.

Ezek nemzetközi és nemzeti politikai szinten, továbbá az erdőkben és vidéken tevékenységeket igényelnek az erdei termékek feldolgozási- és forgalmazási hálózatában és az ezekhez kapcsolódó kutatási, oktatási és továbbképzési területeken.

¹⁸ Mivel a munkaerő hagyományos megosztása a legtöbb közösség alapú NTFP tevékenységben jelentős, az asszonyoknak különleges szükségletük és érdekeltségük van az erdészetben. A legtöbb vidéki területen ráadásul az asszonyok és a gyerekek gyűjtik a tűzifát otthoni felhasználásra, valamint számos egyéb erdei terméket, amelyeknek piaci értékük nincs. Az erdőkkel kapcsolatos, hagyományos tudás fontos megőrzői a nők.

¹⁹ Miniszteri konferencia az európai erdők védelméről, (Strasbourg 1990., Helsinki 1993., Lisszabon 1998. és a Tanács 1998. december 15-i állásfoglalása az EU erdészeti stratégiájáról (HL C 56. szám, 1999.02.26., 1. o.).

6. A CÉLKITŰZÉSEK ELÉRÉSÉHEZ VEZETŐ UTAK

A fejlesztési együttműködés tevékenységeihez négy fő terület adja meg a keretet minden egyes országban, régióban és egyúttal nemzetközi összefüggésben is.

- 6.1. Politikai keret kidolgozásának és végrehajtásának elősegítése, résztvevő alapon, az erdészeti ágazat érdekében nemzeti és nemzetközi szinten, az erdők sokrétű funkcióinak fennmaradása és a rájuk háruló ellentétes igények összhangba hozása érdekében.

6.1.1. *Az erdészettel kapcsolatos politikák nemzeti szinten*

Nemzeti szinten azokat az ágazati politikákat kell fejleszteni, amelyeknek közvetlen vagy közvetett hatása van az erdészeti ágazatra. Ez a következőket foglalja magába:

- Politikák segítése a megfelelő igazgatás és kiszámíthatóság erősítése érdekében, valamint intézményi reformok és a kapacitás-fejlesztés lehetővé tétele;
- A földhasználati és területfejlesztési politikák elősegítése, föld elosztás, használati jogok, és a földtulajdon biztosítása abból a célból, hogy a helyi emberek számára alapvető fontosságú lehetőségként jelenjen meg az erdő;
- Rokon ágazatok támogatásainak csökkentése vagy módosítása, amelyek nem kívánt erdő-átalakításokat eredményeznek, különös tekintettel a mezőgazdaságra és az infrastruktúrára;
- Az erdők fenntartható használata és megőrzése, továbbá az erdei termékek hatékony felhasználásán alapuló alternatív jövedelemszerzési tevékenységek érdekében az adópolitika támogatása.

Példák az egyes országoknak megfelelően a támogatandó tevékenységekre:

- (1) az állam szerepe az újrafogalmazásának a támogatása, hogy az értékes funkcióit elláthassa, amelyek a politikai hibák kijavításából és a környezeti árkölségekbe illesztéséből, valamint az erdők gazdasági és társadalmi előnyeinek bemutatásából állnak a tervezési és pénzügyi szervek tisztségviselői számára;
- (2) a helyi emberek egyenlő és megfelelő részvételével politika és jogrendszeri háttér létrehozásának segítése, amely vezeti a magánszféra fejlődését;
- (3) olyan nemzeti elszámolási gyakorlat előmozdítása, amely az erdők sokrétű funkciót elismeri abból a célból, hogy az erdészetet megfelelő módon vegyék figyelembe a költségvetési források elosztásában;
- (4) az erdők megőrzésére és fenntartható használatára ható ágazatközi kapcsolatok politika-kutatásának fejlesztése hangsúlyt fektetve a földhasználati, a mezőgazdasági, a mezőgazdaság-ipari, energia és vízpolitikákra.

6.1.2. *Nemzeti politikák az erdészeti ágazaton belül*

Ezek a következőket tartalmazzák:

- Azoknak a gazdasági támogatások alkalmazásának elősegítése, amelyek az erdők teljes társadalmi és környezeti költségeit és előnyeit magukba foglalják és a jogalkotás fejlesztése szükség esetén;
- A köz- és magántulajdonosok igazságos és tiszta jövedelme növelésének elősegítése és ennek visszaforgatása a fenntartható erdőgazdálkodásba;
- Az erdei termékek és szolgáltatások értékelésének és árrendszerének fejlesztése piaci mechanizmusokon keresztül;
- A politika, valamint jogi és piaci feltételek megteremtése az erdőtelepítések számára a magánszféra által és szükség esetén telepítések létrehozására, amennyiben az környezetileg és társadalmilag elfogadható;
- Országos erdőprogramok kidolgozásának támogatása átfogó környezeti programokon belül, amelyek egymást kiegészítve világos stratégiai képet határoznak meg az ország által működtetett folyamatokon keresztül;
- CO₂ semleges energiapolitikák elősegítése;

Példák az egyes országoknak megfelelően a támogatandó tevékenységekre:

- (1) az erdei erőforrás értékeinek lefordítása koncessziós politikákba, amelyek tükrözik az erdei termékek hiányát a jelenlegi, feldolgozatlan fára vonatkozó, tőértékben és koncessziós díjakban jelentkező uralkodó árrendszer változása révén, amelyeket kormányhatározatok hoztak létre, olyan rendszerre, ahol az árakat a piac törvényszerűségei szabják meg;
- (2) ösztönző rendelkezések támogatása bizonyos termékekre, amennyiben a költségeket és előnyöket nem lehet az árba foglalni; elszámolási módszerek kidolgozása, amelyek lehetővé teszik a környezeti károk és előnyök költségeibe foglalását, valamint erdészeti tevékenységek eljárási szabályzatának támogatása;
- (3) a helyi közösségek fenntartható erdőgazdálkodás terén megvalósuló biztos haszonélvezeti jogairól való gondoskodás;
- (4) nagy környezeti értékkel rendelkező kulcsfontosságú erdei ökoszisztémák megőrzésében és helyreállításában, valamint a megfelelő jogszabályok végrehajtásában és alkalmazásában játszott aktív kormányzati szerep fenntartásának támogatása;
- (5) támogatása az erdészeti igazgatás hatékony decentralizációjának, adópolitikai decentralizációnak, a felelősség megosztásának a magánszféra és a társadalmi szervezetek felé a termelő és a monitoring funkciókban;

- (6) információ-megosztás támogatása (hatékony nemzeti és helyi adattárak, figyelembe véve az erdőborítást, növekedést, kitermelés felmérését, stb.), az igazoló és könyvvizsgáló rendszerek kipróbálása és fejlesztése nemzetközileg elfogadott kritériumoknak és jelzőknek megfelelően.

6.1.3. Az EK szerepe nemzetközi szinten

Ezek a következőket tartalmazzák:

- Lehetséges globális, jogilag kötelező érvényű jogi eszköz megvitatásában való részvétel, amely valamennyi erdő kezeléséről és védelméről szól, mely erős serkentést fejthet ki a független országok²⁰ által kidolgozott politikák és a jogrendszeri háttér továbbfejlesztett végrehajtására és alkalmazására;
- Innovatív utak felderítése az SFM és az erdők megőrzése hosszú távú pénzügyi megvalósíthatóságához való hozzájárulás terén, melyek tartalmazhatnak piaci többletet az igazolt erdei termékeknek, bizalmat és javadalmazást, szénmegkötési terveket, adósságok kiváltását természeti célokra, kis összegű alapokat;
- Partnerkapcsolatok elősegítése az országhatárok által közrefogott prioritási területek esetében, intézmények (pl. nemzeti parki hatóságok, kutatóintézetek), és programok között (pl. Bioszféra Rezervátumok, regionális folyómedence kezelések) úgy, mint az észak-dél partnerkapcsolat az S&T és kapacitásfejlesztésben;
- Végrehajtási módok lehetővé tétele a kutatási prioritások meghatározásában és az általános erdőfejlesztési együttműködésben;
- Kereskedelmi politikák kidolgozásában való részvétel, melyek mind a fejlesztési, mind a környezeti kihívásokat támogatják, és költségekbe foglalják az erdőgazdálkodás környezeti és társadalmi külsőségeit.

Példák az egyes országoknak megfelelően a támogatandó tevékenységekre:

- (1) jelentős és aktív részvétel fenntartása az erdőkhöz kapcsolódó nemzetközi tanácskozási fórumokon és az ajánlások ellenőrzésében, mint például a CBD, az FCCC, a CCD, a CITES, az IFF, a WTO/CTE, az UNCTAD;
- (2) országos, regionális és globális méretekben működőképes erdő-monitoring rendszerek kidolgozásának támogatása;
- (3) nemzetközi és nemzeti erőfeszítésekhez való hozzájárulás, melyek a fenntartható erdőgazdálkodással és egyéb, erdővel kapcsolatos szabványokban, kritériumokban egyeznek meg;

²⁰ Abból a célból, hogy többek között (i) az SFM részére növekedjenek a szükséges pénzügyi források; (ii) a környezeti és társadalmi költségek és előnyök költségekbe foglalására eszközöket fejlesszenek ki; (iii) az illegális kereskedelmet csökkentsék és a megfelelő erdészeti igazgatást elősegítsék.

- (4) világszerte alkalmazott szabályok használatának erősítése, hogy a szabályozatlan kereteken belül működő multinacionális (transznacionális) fakitermelő cégek problémáit kezeljék;
- (5) kormányok bátorítása, hogy kihasználják a díjszabás-csökkentési lehetőségeket a GSP szerint és végrehajtsák a vonatkozó nemzetközi egyezményeket, mint például az ENSZ elsivatagosodás elleni küzdelemről szóló egyezményt és az ENSZ biológiai sokféleségről szóló egyezményt.

6.2. Az erdők megőrzése és használata terén történt beavatkozások fenntarthatóságának javítása terepi szinten, hasonlóan a kisterületű magán-erdőgazdálkodás és egyéb fenntartható és társadalmilag igazságos földhasználati formákhoz, amelyeknek hatása lehet az erdőkre.

Ezek a következőket tartalmazzák:

6.2.1. Természetvédelemi és védett területeken:

- Védett területek és a puffer zónák kezelésének támogatása, beleértve a magterületeket, az élővilágot és az ökológiai folyosókat;
- A hagyományos, erdőkkel kapcsolatos ismeretek és technológiák (TFRKT) felismerése, védelme, támogatása és terjesztése, különösen a hagyományos erdőgazdálkodási rendszerekben.

6.2.2. Erdők területén: fatermelési célú erdők és erdőültetvények létrehozása

- Az iparifa, a tűzifa és a nem-faanyag alapú erdei termékek termelése gazdasági, ökológiai és társadalmi fenntarthatóságának fejlesztése, valamint az erdők kezelésével kapcsolatban új pénzügyi mechanizmusok kidolgozása vagy a már meglévők fejlesztése;
- Erdőgazdálkodási programokban a helyi közösségek részvételének biztosítása;
- A létező, erdőkkel kapcsolatos jogrendszer alkalmazásának támogatása, különös tekintettel az illegális fakitermelésre;
- Az erdőgazdálkodási tevékenységek fejlesztése az ökológiai és társadalmi fenntarthatóság fejlesztése érdekében, többek között, a Csökkentett hatású fakitermelésen (RIL) keresztül;
- A mesterséges erdőtelepítések mozaikjába ékelődő természetes erdők megőrzésének elősegítése, valamint a sok fajból álló mesterséges erdőtelepítések elősegítése anélkül, hogy csökkenne az őserdők jelenlegi területének aránya;
- Kis kiterjedésű mesterséges erdőtelepítések és fásított területek kialakításának elősegítése magánbirtokokon, mint külső termelő programokként, ahol a becsült hozam és a gazdasági haszon indokolja a befektetést.

6.2.3. Vidéki területeken

- Az erdészeti ágazat fejlesztésének integrálása mezőgazdasággal és vízgyűjtőterület kezeléssel;
- A fejlesztési erőfeszítések koncentrációja környezetileg érzékeny területekre, különösen azokra, melyeket sivatagosodás fenyeget;
- A (i) fásítások révén megfelelő talajstabilizációnak biztosítása a vízgyűjtőterület, az utak és az infrastruktúra védelméért; (ii) száraz területeken takarmányt adó fák telepítésének és regenerációjának; (iii) fák mezőgazdasági rendszerekbe való integrálásának, a mezőgazdálkodási erdészet számtalan formája, fás legelők és kisterületű magánerdő-gazdálkodások által;
- Azokhoz a mezőgazdasági gyakorlatokhoz alternatívák kidolgozása, amelyek hozzájárulnak az erdők irtásához; fenntartható mezőgazdaság elősegítése különösen erdőkhöz közeli területeken, vagy kritikus vízgyűjtőterületeken.

Példák az egyes országoknak megfelelően a támogatandó tevékenységekre:

- (1) fenntartható hozamú erdőgazdálkodási technológiák bevezetése beleértve a talaj és terület térképezését, adatállomány-felvételét, vágásterveket, úthálózati terveket, környezetkímélő kitermelési technikákat, szállítás szervezését, erdőfelújítási intézkedéseket és erdőművelést;
 - (2) támogatás biztosítása az erdőben vagy annak közelében élő őslakosok és a vidéki népesség szokásjogainak felismerésére, valamint a hivatalos jogok összeegyeztetése a szokásjogokkal;
 - (3) közösség alapú termelési kapacitás és piaci tevékenységek megerősítése, ideértve a minőségellenőrzést, az elsődleges és másodlagos feldolgozást (szállítás és raktározás), a csomagolást, üzletvezetést és közösségi költség-haszon megosztási megállapodásokat;
 - (4) a nemek szerinti tervezés finomítása az NWFP-ben, mivel az asszonyok a megőrzői a hagyományos erdőkkel kapcsolatos tudásnak, és speciális igényeik vannak ezen a téren;
 - (5) az energia megőrzésének, a biomassa termelésének és a tűzifával szembeni gyakorlati alternatívák használatának elősegítése fahiány esetében;
 - (6) helyi és országos kapacitás-fejlesztés elősegítése kulturális területen, hogy lehetővé váljon az erdők sokoldalú dimenziójának józan vizsgálata és a közvetítés az erdőkben érdekelt különböző csoportok között.
- 6.3. A faanyag és a nem-faanyag alapú termékek feldolgozásának és hasznosításának fejlesztése átfogó és igazságos megközelítésen keresztül, a gazdasági fejlesztést és az emberek érdekeltségének ötvözésével.

Ezt a következők által érik el:

- Piac kifejlesztése a létező és potenciális NWFP-re és a kevésbé ismert ipari fajokra (LKS);
- A környezetbarát technológiák átadásának serkentése a magánszféra felé;
- Helyi feldolgozási kezdeményezések elősegítése, amelyek fenntartható forrásból származó faanyagon és egyéb erdei termékeken alapulnak, tekintettel a helyi foglalkoztatás létrehozásának serkentésére, és az export bevételekre;

Példák a támogatandó tevékenységekre az egyes országok speciális körülményeinek megfelelően:

- (1) a terméklánc, az ipari és feldolgozó tevékenységek felújítása modern technikákkal, valamint megfelelő, a faanyag átalakítására, szárítására, osztályozására, raktározására, minőség-ellenőrzésére, energiahatékonyságra, hulladékhasznosításra, felügyeleti hálózatra és a termékek piacosítására vonatkozó technikák bevonásával;
- (2) magánvállalkozói kapcsolat kialakítása – különösen kis léptékben és a közösségekre alapozva – a változatos, erdővel kapcsolatos ágazatokban, mint az erdőgazdálkodásban, a kisméretű magánerdő-gazdálkodásban, a csemetekertekben és a faiparban, továbbá a szélesebb értelemben vett magánszféra fejlesztése;
- (3) a fenntartható forrásokból származó faanyag és nem-faanyag alapú termékek kereskedelmének erősítése, és a piacosításuk fejlesztése, kevésbé ismert ipari fák, másodlagos erdők, tanúsítási technikák használata, továbbá helyi/regionális termékmarkák, minőségi standardek és címkék kifejlesztése;

- 6.4. A fentiek támogatása érdekében a kutatások, információk, kapacitás építés, és technológia csere fejlesztéséhez történő hozzájárulás.

Ezt a következők révén érik el:

- A fejlődő országok kutatási kapacitásának erősítéséhez való hozzájárulás, többek között, az európai, valamint a nemzetközi tudományos közösségek erősségeinek, szakértelmének mozgósítása révén;
- Információcsere és a kutatások elősegítése az erdei ökoszisztémákkal, termékekkel és szolgáltatásokkal, földtulajdonosi rendszerrel, valamint a őslakosok jogaival kapcsolatban;
- Színvonalas tudománnyal és politikával kapcsolatos információk közrebocsátása a döntéshozók és a tervezők számára, abból a célból, hogy a földhasználattal és az erdőgazdálkodással kapcsolatos döntéseiket javítsák;
- A különféle, erdőben érdekelt csoportok továbbképzésének serkentése az erdei erőforrások és az energia hatékony használata érdekében.

Példák a támogatandó tevékenységekre az egyes országok speciális körülményeinek megfelelően:

- (1) az életközösség dinamikájának és modellezésének felmérése, emberi tevékenységekkel kapcsolatos rugalmasságának vizsgálata, a biológiai sokféleség felmérése például a genetikai állomány megőrzésében játszott szerepe alapján, továbbá a fakitermeléssel és az egyéb kitermelési módszerekkel való kapcsolatuk vizsgálata;
- (2) a kezelt és a kezeletlen erdők különféle típusainak, valamint azok növényzociológiai társulásainak hosszú távú szénraktározási lehetőségeinek kutatása;
- (3) a fenntartható erdőgazdálkodási stratégiák legfontosabb elemeinek meghatározása, technikák kidolgozása az erdők helyreállítása és a degradált állományok feljavítása érdekében; földkezelési rendszerek megtervezése, amelyben az erdők funkciói megvalósíthatók, az őshonos fafajok lehetőségeinek meghatározása az ültetvényeserdő gazdálkodásban és a mezőgazdasági erdészetben;
- (4) a védett területek megőrzésének, a fenntarthatóan módon kezelt fatermelési célú erdőknek, a rekreációs feltételeknek, génbankoknak, az esztétikus tájképi elemeknek és a botanikus kerteknek értékelése;
- (5) új értékek meghatározása, és azok hozzáadása a létező NWFP-hez, helyi tudás használata, piackutatás és tudományos termékpróba, valamint a NWFP termelési rendszerek fejlesztése, tanúsítási rendszerek bevezetése az NWFP-kre hasonlóképpen mint ahogy azt az ipari fatermékekre javasolták;
- (6) közép- és hosszú távú igény, valamint az erdei termékek és szolgáltatások termelésének becslése, szimulációs tanulmányok együttműködve az elismert szakmai szervekkel.

7. MŰKÖDÉSI ALAPELVEK

E stratégia végrehajtása megegyezik az EK más szektorokkal kapcsolatos támogatási programjaival nemzetközi, regionális országos és helyi szinteken egyaránt. Kitéüntetett szerepet kapnak a szerkezet-módosítási programokkal való elengedhetetlen kapcsolódási pontok különösen ott, ahol az erdészet megfelelő igazgatása összefüggésbe hozható a feltételelességekkel.

Továbbá ennek a stratégiának a végrehajtásával az előre látható fejlődés tudatában, rugalmasan és alkalmazkodva, az EK figyelembe vesz stratégiai ajánlásokat, amelyeket az érvényben lévő politikák, illetőleg közvetlenül vagy közvetetten az erdészettel kapcsolatos közlemények kiemelték. Ebben az összefüggésben a következő területek kapnak kiemelt figyelmet:

7.1. Általános szempontok

A projektcikluson belül valamennyi döntéshozatali folyamat során a következőket kell figyelembe venni:

- Környezeti és társadalmi analízis, hatályban lévő EK szabályok és rendeletek, megfelelő hatásvizsgálatok és mérséklő lépések alkalmazása;
- A helyi szervezeti kapacitás figyelembevétele a támogatandó tevékenység mértékével és kivitelezésével kapcsolatos döntéshozás során;
- Nemek szerinti tervezési és végrehajtási technikák alkalmazása;
- A projekt javaslatok pénzügyi és gazdasági analízisének elvégzése;
- A kedvezőbb igazgatást fejlesztő ajánlások alkalmazása, mint nélkülözhetetlen kelléke az erdészeti szektorban található ellentétek összhangba hozására;
- A várható eredmények mennyiség-meghatározásának szükségességének napirenden tartása, amelyek az alábbiakat foglalják magukba: az erdészetből származó bevételek növekedése, az erdők pusztulásának csökkentése, a faanyag használat/fő növelése, javított elosztás és jogosság a bevételek terén, az erdészeti politika döntéseiben való részvétel, megfelelőbb nemi tudatosság, csökkentett ellenőrizetlen erdőirtás, továbbképzéseken növekedő részvétel;
- Nagyobb figyelem fordítás, a biológiai sokféleség megőrzésére, valamennyi támogatandó tevékenységben.

7.2. Koherencia, komplementaritás és koordináció

Az EK-t létrehozó Szerződés alapján támogató koherenciát és koordinációt várnak el az Európai Unión belül, valamint a Bretton Woods intézményekkel, és egyéb nemzetközi, multilaterális támogató szervezetekkel. Országos szinten az EK aktívan támogatja azokat az országok által véghezvitt koordinációkat, amelyeket az EK támogatók között történnek. Ezeket a tevékenységeket jóllehet az adott országnak kell elvégeznie, amelyre az nfp (Nemzeti erdőprogram) jól használható keretet nyújt. Európai szinten az Erdészeti Állandó Bizottság és a Konzultatív Bizottságok²¹ biztosítják az európai erdők számára a koordinációt.

Az EK erdészeti tevékenységei figyelembe veszik a COM(1999)218/EK közleményt és a Tanács 8080/99 állásfoglalását az EU komplementaritásáról, és amennyiben szükséges, a felelősséget megosztva végrehajtják tagállamok között. A Fejlődés-kooperáció Politika és a Kutatás és Technológia a Fejlődési Politikához közötti koordinációt a COM74(1997)/EK közlemény és a Tanács és a Parlament idevágó állásfoglalásaival összefüggésben valósítják meg.

Az EK biztosítani fogja politikáinak és tevékenységeinek adaptációit, a nemzetközi elkötelezettségeknek megfelelően mint az IFF folyamatból következik, hogy az elfogadva legyen az ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottsága által 2000-ben.

7.3. Regionális prioritások

A tevékenységek kiválasztásakor egyes régiók nagyobb prioritást kaphatnak. Ezek lehetnek olyan területek (a) ahol az erdők jelentős szerepet játszanak gazdasági jelentőségüket és hatásukat tekintve a szegénység csökkentésében, (b) ahol az erdőpusztulás aránya magas, (c) ahol az erdők kulcsszerepet játszanak az

²¹ Hivatkozás: A bizottsági közlemény a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek az Európai Unió erdészeti stratégiájáról COM(1998)649, 1998.11.03., 10. fejezet.

elsivatagosodás elleni küzdelemben és az érzékeny területek megóvásában, vagy (d) kis erdőborítású országokban.

7.4. Nyomonkövetés

A regionális prioritásokat, az országos erdőprogramokat és a legkülönbélebb fejlesztési igényeket figyelembe véve az EK speciális programokat hoz létre, amelyek a speciális célkitűzéseknek kölcsönösen előnyös válogatását valósítják meg a költségvetési korlátokon belül, figyelembe véve a rendelkezésre álló emberi erőforrásokat is.

Az erdészet az EK fejlesztési területein központi téma marad, és fontos, hogy a terepi erőfeszítések összhangban legyenek azokkal a közös célokkal, amelyeket itt közreadtak. Nyomonkövetési céllal egy dokumentum fog készülni az erdőfejlesztés stratégiájáról, figyelembe véve a földrajzi és regionális jellegzetességeket. Ez a stratégiai dokumentum meghatározza a működési prioritásokat, valamint a különféle pénzügyi eszközök szerepét a feladatok elérésében.

8. KÖVETKEZTETÉSEK

Az erdőkre ható problémák háttérben húzódó okok sok esetben az erdészeti ágazaton kívül keresendők. Ide sorolhatók azok a támogatások, amelyek felelősek az erdők átalakításáért: az erdei termékek alacsonyan tartott ára, benépesítési programok, utak, makroökonómiai lépések, rövid távú profitnyerés, szegénység, a tulajdoni viszonyok bizonytalansága és a népesség növekedése, menekültek áthelyezése és a szociális kohézió megbomlása, társadalmi nyugtalanság és egyúttal az intézményi hibák, mint például az információ nem megfelelő eljuttatása, nem egyeztetett döntéshozatal, következetlenség, konfliktusok politikák és szereplők között. Ezek a politika, a piac és az intézményrendszer jelzései, amelyekre az erdők pusztulása és degradációja a közvetlenül válasz.

Szükség van olyan politikák kidolgozására, amelyek felismerik az erdővel kapcsolatos nemzeti önállóságot, és amelyek összehangolják az erdőkre háruló különféle igényeket, ezzel a fenntartható használatot és a gondoskodást biztosítva az erdei termékeknek és szolgáltatásoknak, a fejlődő országok lakosságának, és a teljes világnak, napjainkban és a következő generációk számára.

Az Európai Közösség felelősséget érez a világ erdei erőforrásainak fenntartható kezelése iránt. Ezen túl hozzájárulásokat indítványoz a speciális erdészeti feladatok megvalósításához: (i) csökkentett ellenőrizetlen erdőirtás, és erdő degradáció; (ii) a fenntartható módon kezelt erdők területének megnövelése; (iii) az erdei termékekből származó igazságos bevételek növelése; (iv) a biológiai sokféleség és a genetikai állomány fenntartása; (v) az intézménykeret kapacitásának fejlesztése, hogy képes legyen az erdőkre háruló ellentétes igények egyeztetésére; (vi) az erdővel kapcsolatos tudásalap kiterjesztése.

Ezeket a célokat az EK segélyprogramjain keresztül fogják elérni, különböző egymást kiegészítő pénzügyi eszköz segítségével és a tagállamok segélyprogramjainak kiegészítő bevonásával, megosztva a felelősséget az egyes prioritási területeknek megfelelően.

A végrehajtandó tevékenységek:

- (1) Támogatják a politikai keret kidolgozását és végrehajtását, részt vevő alappal, mely kedvező az erdészeti ágazatnak országos és nemzetközi szinten, azzal a céllal, hogy az erdők sokrétű szerepét fenntartsák és a rájuk háruló különféle igényeket egyeztessék;
- (2) Terepi szinten fejlesztik az erdők megőrzésében és használatában a beavatkozások fenntarthatóságát, elősegítik azokat a kisterületű magánerdő-gazdaságokat és egyéb fenntartható és társadalmilag igazságos földhasználati formákat, amelyek hatással vannak az erdőkre;
- (3) Fejlesztik a faanyag alapú és nem-faanyag alapú erdei termékek használatának és feldolgozásának hatékonyságát, igazságos és átfogó megközelítések révén, összhangba hozva a gazdasági fejlődést az emberek érdekelttségével;
- (4) Hozzájárulnak a fentiekkel kapcsolatos kutatáshoz, információhoz, kapacitás-építés fejlesztéséhez és a technológia átadáshoz.

A fenti beavatkozások hozzájárulnak ahhoz a globális feladathoz, hogy az erdőkkel és az erőgazdálkodással foglalkozó egyének és közösségek, valamint a társadalom egésze képes legyen igazságos módon részesedni a társadalmilag, környezetileg és gazdaságilag világos alapon termelt erdei termékek és szolgáltatások előnyeiből.

Különös jelentősége van a résztvevői megközelítésnek az erdőkkel kapcsolatban álló számos érdekelt csoportot tekintve és figyelembe véve azoknak a véleményét, akik az erdőkben, vagy az erdőkből élnek.

Ennek a stratégiának a végrehajtása folyamán a Bizottság figyelembe veszi a létező politikákat és az EK közleményeit, amelyek közvetlenül, vagy közvetve kapcsolódnak az erdészeti ágazathoz, valamint a felmerülő új fejleményeket.

1. MELLÉKLET A nemzetközi erdészet eseményei és mérföldkövei

A NEMZETKÖZI ERDÉSZET ESEMÉNYEI ÉS MÉRFÖLDKÖVEI AZ 1980-AS ÉVEK VÉGÉTŐL NAPJAINKIG

1987. A **Bruntland jelentés**. A környezetet, mint a fenntartható növekedés alapelemét segítette elő

1987. **Nemzeti környezeti akciótervek**, amelyeket a Világbank hozott létre, a legfontosabb környezeti problémák meghatározására valamennyi ágazatban (emiatt átfogóbbak, mint a NFAP-k), de gyakran feltételekhez kötötten, külső érdekek miatt létrehozva

1988. „**Nincs iparifa fák nélkül**”. ITTO Jelentés, amely azt állította, hogy a trópusi eredetű iparifa kevesebb, mint 1%-a származott fenntartható forrásból

1990. Kiadják a **ITTO Irányelvek a természetes erdők kezelésére**. **Cél 2000:** ekkorra valamennyi termék fenntarthatóan kezelt erdőkből kell, hogy származzon.

Az 1990 es évek eleje Az észak/dél erdészeti vita főbb pontjai a nemzeti önállóság, bevételekről való lemondás helyi szinten a globális előnyökért. Az UNCED fórum ezek megvitatására, valamint az erdőkkel, a biológiai sokféleséggel, az elsivatagosodással és az éghajlat változással kapcsolatos akciókra

1992. Létrehozzák a **Nemzetközi Erdészeti Kutatóközpontot (CIFOR)** létrehozzák. Ez a CGIAR központ már a kezdetektől kihangsúlyozza az interdiszciplinaritást

1992. ITTO Kritériumok és indikátorok a fenntartható erdőgazdálkodáshoz. Folytatódik a kutatás megismételhető, szélesen elfogadott szabványok után

1992. Világkonferencia a parkokkal és védett területekkel kapcsolatban, Caracas. Kiemelten kezelik a helyi lakosság szerepét a védett területeken

1992. UNCED Konferencia, Rio de Janeiro. Az erdőkkel kapcsolatos egyeztetés tovább folytatódik, megegyeznek az erdő alapelvekben. **A biológiai sokféleségről, valamint az éghajlatváltozásról szóló egyezményeket** aláírták Rióban, egyaránt érintik az erdőket. Az Agenda 21 11. fejezete „Az erdőpusztulás elleni harcról” elismeri az erdők kulcsszerepét

1993. Európai Erdők Védelmének II. Miniszteri Konferenciája Helsinki. Elfogadják az erdők fenntartható kezelésére és a biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó általános irányelveket

1993. Megalkotják a **ITTO Irányelvek a biológiai sokféleség megőrzéséhez**

1993. Erdőgondnoksági Tanácsot alakítják meg, hogy a tanúsításra irányítsák a figyelmet

1994. Három regionális folyamat kezdődik: a **helsinki** (páneurópai), a **montreáli** (Európán kívüli) és a **Tarapoto Amazon Szerződés Szervezet**, a fenntartható erdőgazdálkodás kritériumai és indikátorai kidolgozására

1994. Az elsivatagosodás elleni küzdelemről szóló egyezményt Párizsban aláírják

1994. Az **ITTA** (Nemzetközi Trópusi Iparifa Megállapodás) újratárgyalása

1994. Megalapítják az **Erdők és a Fenntartható Fejlődés Világbizottságot**, WC/FSD, Ullsten úr vezetésével. Később az IPF kiegészítőjének tekintik

1995. Az **ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottság (CSD)** megalakítja a Kormányközi Erdészeti Bizottságot (**IPF**) azzal a meghatalmazással, hogy lehetőségeket javasoljon az UNCED végrehajtására, és fórumot biztosítson az erdőkkel kapcsolatos megbeszélésekre nemzetközi szinten. 1997-ben az IPF jelentést tesz a tevékenységéről

1997. UNGASS Rio+5. ahol az IPF jelentést benyújtják. Nincs erdőegyezmény, de az IPF szorgalmazza az egyeztetések folytatását még két évig

1997. Kyoto-i jegyzőkönyv az éghajlatváltozásról

1998. A Kormányközi Erdészeti Fórum (IFF) megkezdi munkáját

7. MELLÉKLET A fakitermelési dilemma

Az erdészeti ágazatra jellemzőek a bonyolult helyettesítések, átváltások a döntéshozatal minden egyes szintjén, szemben a támogatókkal, kormányzatokkal vagy bármely más érdekelt csoporttal, akik az erdészet fejlesztésében jelen vannak. Néha nehéz döntéseket kell hozni és a döntések gyakran kompromisszumok az ellentétes nézetek között.

Az erdészeti ágazat számos dilemmája²² között a fakitermelés az, amelyhez a közvélemény részéről a legtöbb kérdést intézik. A világ gazdaságilag hasznosítható erdeinek kevesebb, mint 50%-ában történik fakitermelés: az egyéb területeket főként nem-faanyag alapú vagy helyi fa használati célokra használják.

*A fakitermelés vajon „mal nécessaire”?*²³

- ⇒ **A fakitermelésre általában úgy is lehet tekinteni, hogy károkat és zavarokat okoz** az erdőben, annak biológiai sokféleségében, élővilágában, a talaj tömörödésében, a mikroklíma megváltozásában és olyan formában is, hogy további károkat segít elő, mint például tüzek, vagy a fokozódó megközelíthetőség. Ez **nem okoz erdőpusztulást**, de közvetetten változást eredményezhet a földhasználatban, ahogy az erdei út mentén a mezőgazdasági fejlődést kereső gazdálkodók számára megközelíthetővé válik a terület.
- ⇒ A fejlődő országok trópusi erdeiben a kritikus téma valójában a **nem fenntartható és illegális fakitermelési** gyakorlat széles körben elterjedt jelenléte, pl. (i) nagyobb mennyiség kiaknázása az engedélyezettnél (az erdő termelési kapacitása); (ii) károkat okozó fakitermelési gyakorlat; (iii) nem tervezett út és csapás kialakítása; (iv) kevés figyelem a fadöntés és rönkvontatás technológiája esetében stb. Ezeket a gyenge törvényi végrehajtás eredményezi, melyek lehetővé teszik a nagy nyereségre számító külföldi befektetéseket. Ennek ellenére, mint a legtöbb konfliktus esetében, lennie kell egy kiegyensúlyozott megoldásnak.
- ⇒ A világos **erdőgazdálkodási terv** a tudományos erdőművelési koncepción, a technikai és környezeti ismereteken alapszik és tartalmazza a **kitermelési tevékenységet** a fák és más fajok regenerációjával és növekedésével összekapcsolva. Ilyen terv végrehajtása korlátozza a nemkívánatos gyakorlatot, de az erdő típusának és a hatályos törvényeknek megfelelően alacsony pénzügyi nyereséget eredményezhet²⁴.

²² Az egyéb dilemmák közé tartoznak például a kiaknázás avagy megőrzés; kereskedelmi használat avagy létfenntartási használat; globális, hosszú távú funkciók avagy rövid távú előnyök; köz avagy magán értékek.

²³ Bibliográfia:

1999: Johanna Haworth, Simon Council: Élet a fakitermelés után. (Esőerdő Alapítvány, A Föld barátai, Környezeti védelmi alap, Greenpeace)

1999: FAO: Fenntartható erdőgazdálkodás: lehetőségek és kihívások.

²⁴ Emiatt az európai mérsékelt övi erdőket, és néhány erdőművelési tevékenységet az állam támogat annak biztosítására, hogy az erdők hosszú távú léte és életképessége biztosított legyen.

Míg a fejlesztett fenntartható erdőgazdálkodás a trópusi országokban is lehet jövedelmező, az erdők „nem fenntartható használata” nagyobb nyereséget ad, hiszen alacsonyabb költségeket és gyakran illegális tevékenységeket foglal magába. Következésképpen a fejlesztett erdőgazdálkodást a szabályok és rendeletek szigorú végrehajtásával kell erősíteni. Azonban az előrehaladást gátolja a mesterségesen alacsonyan tartott feldolgozatlan faanyag árak és a bevételek összegyűjtése, azt eredményezve, hogy az **erdőművelési és törvény végrehajtási funkciók** nem hatékonyak. A másik probléma az **erdők nem kézzelfogható** értékeinek meghatározására irányuló folyamat hiánya ez fokozott gazdasági és pénzügyi megtérülést eredményezne. A trópusi erdőkben azonban csak a faanyagnak van nyilvánvaló pénzügyi értéke...

Jelenleg a **fenntartható erdőgazdálkodás koncepciója** további felelősséget hárít az erdőgazdálkodókra a faanyag kezelése mellett – beleértve a kezelési tevékenységeket – és néhány az alábbi erdőfunkciók támogatását:

- széntárolás
- biológiai sokféleség és élőhely
- nem piacosított nem-faanyag alapú erdei termékek
- erdei rekreáció
- kellemes látvány
- vízminőség és mennyiség
- talajstabilitás
- társadalmi és kulturális jelentőség
- gyógyszerek felfedezésének lehetősége

⇒ **Az erdőgazdálkodás fejlesztésére még hatékonyabb megközelítés** valószínűleg a politika, a piac és az intézményi hibák megcélzása, amelyek arról ismertek, hogy fokozzák a nem fenntartható gyakorlatok terjedését.

A TANÁCS 1998. december 15-ei ÁLLÁSFOGLALÁSA az Európai Unió erdészeti stratégiájáról (1999/C 56/01)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

Elismerve az Európai Unió erdészeti stratégiájának előnyeit, amint azt ebben, elsősorban a Bizottság közleményének általános elemzésén és irányelvein alapuló állásfoglalásban dolgozták ki a Tanács és az Európai Parlament részére;

Tekintettel a Tanács meglévő, az erdészeti ágazatra vonatkozó törvényi szabályozására, valamint az Agenda 2000 keretében a tagállamokban az erdészeti intézkedések támogatására tett javaslatokra;

Figyelembe véve az Európai Unió és tagállamai által az erdőkkel kapcsolatos valamennyi fontos nemzetközi folyamatban végzett tevékenységeket és kötelezettségeket, különösen az 1992-ben Rio de Janeiroban tartott környezetvédelmi és fejlesztési ENSZ-konferenciát és annak folytatását, valamint az európai erdők védelmével és annak az erdészeti ágazatra vonatkozó elveivel és ajánlásaival foglalkozó miniszteri konferenciákat;

1. **HANGSÚLYOZZA** az erdők többrendeltetésű szerepének és annak a fenntartható erdőgazdálkodásnak a jelentőségét, amely a társadalom, és különösen a vidéki területek szociális, gazdasági, környezetvédelmi, ökológiai és kulturális rendeltetéseiken alapszanak, továbbá hangsúlyozza az erdők és az erdészet a meglévő közösségi politikákhoz való hozzájárulását,
2. **MEGHATÁROZZA** ennek a közös erdészeti stratégiának a lényeges elemeiként
 - (a) a fenntartható erdőgazdálkodást, amint azt 1993-ban Helsinkiben az európai erdők védelmével foglalkozó miniszteri konferencia megfogalmazta, és az erdők többrendeltetésű szerepét, mint általános cselekvési elveket;
 - (b) a szubszidiaritás elvét, minthogy tény, hogy az Európai Közösséget létrehozó Szerződés nem irányoz elő külön közös erdészeti politikát, és az erdészeti politika iránti felelősség a tagállamoktól függ, mindazonáltal figyelembe véve, hogy a szubszidiaritás elvének és a megosztott felelősségnek megfelelően a Közösség pozitív módon hozzájárulhat a fenntartható erdőgazdálkodás megvalósításához és az erdők többrendeltetésű szerepéhez;
 - (c) a közösségi szinten meglévő és jövőben teendő intézkedések hozzájárulását az erdészeti stratégia megvalósításához és a tagállamok támogatásához, tekintettel a fenntartható erdőgazdálkodásra és az erdők többrendeltetésű szerepére, az erdők védelmére, a vidéki területek fejlesztésére és fenntartására, az erdőörökségre, a biológiai sokféleségre, az éghajlat-változásra, a faanyag, mint megújítható energiaforrás felhasználására, stb., ugyanakkor elkerülve a piactorzító intézkedéseket;
 - (d) a nemzetközi kötelezettségek, elvek és ajánlások megvalósítását a nemzeti vagy nemzeten belüli erdészeti programok vagy a tagállamok által kialakított megfelelő eszközök révén;
 - (e) aktív részvételt az erdészeti ágazattal kapcsolatos valamennyi nemzetközi folyamatban;
 - (f) a koordináció, kommunikáció és együttműködés a Bizottságon belül, a Bizottság és a tagállamok közötti, valamint a tagállamok közötti javításának szükségességét, az erdészeti ágazathoz kapcsolódó minden politikai területen;

- (g) a fenntartható erdőgazdálkodás jelentőségét a biológiai sokféleség megőrzésére és fokozására, az állatok és növények életfeltételeire, és azt a tényt, hogy ez a fenntartható erdőgazdálkodás az éghajlat-változás elleni küzdelem számos intézkedésének egyike;
- (h) a fenntarthatóan kezelt erdőkből származó faanyag és egyéb erdei termékek, mint környezetbarát termékek felhasználásának előmozdítását a nyílt piaci szabályoknak megfelelően;
- (i) az erdészeti és az erdőre alapozott iparok hozzájárulását a jövedelemhez, a foglalkoztatáshoz és az életminőséget befolyásoló egyéb elemekhez, ugyanakkor elismerve az említett két terület közötti szoros kapcsolatot, ami kihat versenyképességükre és gazdasági életképességükre;
- (j) az erdők és az erdei termékek valamennyi ágazati közös politikába, így a Közös Agrárpolitikába, a környezetvédelmi, energiaügyi, kereskedelmi, ipari, kutatási, belső piaci és fejlesztési-együttműködési politikákba való jobb beilleszkedésének szükségességét annak érdekében, hogy számításba vegyék mind az erdők és erdei termékek hozzájárulását az egyéb politikákhoz, mind az egyéb politikáknak az erdőkre és az erdei termékekre gyakorolt hatásait azzal a céllal, hogy biztosítsák a fenntartható erdőgazdálkodás irányába történő holisztikus megközelítés megkívánt állandóságát;
- (k) azt az igényt, hogy cselekvő és világos hozzáállásra ösztönözzön valamennyi érdekelt felet, akik felismerik a Közösségen belüli rendkívül változatos tulajdon-rendszereket, ami szükségessé teszi az erdőtulajdonosok bevonását;
- (l) a különböző erdőtípusokra egyedi megközelítések és akciók szükségességét, felismerve a Közösségben lévő erdők széleskörű természeti, társadalmi, gazdasági és kulturális viszonyait;
- (m) azt a tényt, hogy ez a stratégia dinamikus folyamat, ami további vitákat és tevékenységeket foglal magában a fentiekben leírt irányvonalak mentén,

AZ ERDŐKRE ÉS AZ ERDÉSZETRE VONATKOZÓ KÖZÖSSÉGI AKCIÓK

3. HANGSÚLYOZZA az erdők hozzájárulását a foglalkoztatás, a jólét és a környezet fejlesztéséhez, ami összhangban van a fenntartható erdőgazdálkodásnak az erdők gazdasági, ökológiai, társadalmi és kulturális rendeltetésein alapuló fogalmával,
4. EGYETÉRT azzal, hogy a Közösség tevékenyen vegyen részt az európai erdők védelmével foglalkozó miniszteri konferenciák állásfoglalásainak megvalósításában, és aktívan közreműködik az erdészettel kapcsolatos nemzetközi megbeszéléseken és tárgyalásokon, különösképpen az ENSZ kormányközi erdészeti fórumán,
5. FELSZÓLÍTJA a Bizottságot, hogy kezdje meg a Tanács a Közösség erdeinek a légköri szennyezés elleni védelméről szóló 1986. november 17-i 3528/86/EGK rendeletében foglalt intézkedések felülvizsgálatát, annak érdekében, hogy értékelje és

folyamatosan javítsa az erdők egészségi állapotára vonatkozó európai megfigyelési rendszer hatékonyságát, figyelembe véve az erdei ökoszisztémákra gyakorolt minden lehetséges hatást,

6. TÁMOGATJA az erdők tűz elleni védelmére a 2158/92/EGK rendelettel bevezetett közösségi terv folytatását és értékelését, valamint lehetséges javításának figyelembevételét, tekintettel arra a pozitív hatásra, amelyet a megelőzési intézkedések hatékonyságára kifejtett, valamint az erdők védelmével összefüggő következetes intézkedések fontosságára, és FELKÉRI a Bizottságot, hogy fordítson különös figyelmet az erdőtűzzel kapcsolatos közösségi tájékoztatási rendszer fejlesztésére, amely lehetővé teszi, hogy jobban felbecsüljék a tűzvédelmi rendelkezések hatékonyságát,
7. HANGSÚLYOZZA az 1615/89/EGK rendelettel létrehozott Európai Erdészeti Információs és Kommunikációs Rendszer folyamatos fejlesztésének fontosságát, javítva az erdőkre vonatkozó adatok minőségét és megbízhatóságát, és ALÁHÚZZA a megfelelő nemzeti és nemzetközi intézményekkel való együttműködés értékét,
8. ÚGY VÉLI, hogy a közösségi intézkedéseknek a Közép- és Kelet-Európával való együttműködés, valamint az európai erdők védelmével foglalkozó Miniszteri Konferenciák keretében elő kell segíteniük a fenntartható erdőgazdálkodást, az erdők védelmét és fenntartható fejlesztését;

MEGÁLLAPÍTJA, hogy a Bizottság javaslatot nyújtott be egy, a Tanács által kiadandó rendeletre a tagjelölt közép- és kelet-európai országokban a csatlakozás előtti időszakban a mezőgazdaságra és vidékfejlesztésre vonatkozó, csatlakozás előtti intézkedések közösségi támogatásáról, és ez a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatás kiterjedhet többek között az erdészetre is; ÚGY VÉLI, hogy az említett javaslat Közép- és Kelet-Európában hozzájárulhat az erdőgazdálkodáshoz, az erdők védelméhez és fenntartható fejlesztéséhez,

9. MEGÁLLAPÍTJA, hogy a Közösség RTD kutatási és műszaki fejlesztési programjaiban az erdészetre vonatkozó kutatási tevékenységek segítik az erdők fenntartható kezelése és többrendeltetésű szerepe előmozdítását, továbbá az erdővagyon fenntartható és többcélú hasznosítását, valamint a kutatási lehetőségek javítását és az innováció ösztönzését,
10. HANGSÚLYOZZA a különböző, az erdészetre hatást gyakorló gazdasági ágazatok közötti hatékony koordináció és közösségi szintű együttműködés előnyeit; HANGSÚLYOZZA azt a fontos szerepet, melyet a 89/367/EGK határozattal, a 98/235/EK határozattal és a 97/837/EK határozattal felállított Erdészeti Állandó Bizottság, az Erdészeti és a Parafa Tanácsadó Bizottság, valamint az erdészetre és az erdészetre alapozott iparokra vonatkozó közösségi politikával foglalkozó Tanácsadó Bizottság tölt be ebben az összefüggésben, amikor ezeket a bizottságokat, mint eseti konzultációs fórumokat veszik igénybe az erdészettel kapcsolatos összes tevékenység szakértőiként az olyan meglévő közösségi politikák keretében, mint a közös agrárpolitikai és vidékfejlesztési, környezeti, kereskedelmi, kutatási, belső piaci, ipari, fejlesztési együttműködési és energiaügyi politikák; és a Bizottsághoz FORDUL,

hogy a lehető leggyorsabban készítsen jelentést a Tanács részére arról, hogy miként javítsák a koordinációt,

11. **ÚGY VÉLI**, hogy az erdők biológiai sokféleségének megóvása és növelése a fenntartható erdőgazdálkodás elengedhetetlen feltétele, valamint megfelelő intézkedéseket kell beépíteni a tagállamok erdészeti programjaiba vagy ezekkel egyenértékű rendelkezésekbe, párhuzamosan az 'erdei ökoszisztémákban a biológiai és táji sokféleség megóvásáról és fokozásáról 1997-2000 között' tárgyú páneurópai munkaprogrammal; **MEGÁLLAPÍTJA** azt a többletértéket, melyet a közösségi akciók adhatnak a vidékfejlesztésen belüli erdészeti intézkedések és az erdővédelmi intézkedések révén, valamint az olyan különleges akciókkal, mint a kutatás, a genetikai erőforrások megóvása az 1467/94/EK rendelet alapján, továbbá a fenntartható erdőgazdálkodásra vonatkozó páneurópai kritériumok és mutatók alkalmazásának támogatásával; **ÚGY VÉLI**, hogy ezek a tevékenységek és ez a többletérték hozzájárul a közösségi biológiai sokféleségi stratégia megkívánt cselekvési keretének megválaszolásához,
12. Emellett **ELISMERI** minden erdészeti ökoszisztéma-típust és különleges ökológiai érdeket képviselő területek megóvásának és védelmének szükségességét; **MEGÁLLAPÍTJA** a közösségi hozzájárulást a **Natura 2000 ökológiai hálózat** révén a 79/409/EGK és a 92/43/EGK irányelvek szerint kialakított 'különleges védő területekből' és 'különleges megőrző területekből' álló védett területek létesítéséhez, **figyelembe véve a gazdasági, társadalmi és kulturális követelményeket, a regionális és helyi jellegzetességeket, valamint az erdőtulajdonosok bevonását,**
13. **ÚGY GONDOLJA**, hogy az Európai Unióban az erdő szénfelhalmozó és széntároló szerepét legjobban a fenntartható erdőgazdálkodás biztosíthatja, és hogy az Európai Unió és a tagállamok éghajlat-változási stratégiáihoz való hozzájárulás, a Kyotoi jegyzőkönyvnek megfelelően, legjobban a meglévő szénkészletek védelmével és növelésével, új szénkészletek létesítésével, valamint a biomassza és a fatermékek felhasználásának ösztönzésével valósítható meg,
14. **ÚGY VÉLI**, hogy az erdészet és az erdőre alapozott kereskedelmi tevékenységek a gazdaság nyitott ágazatához tartoznak, és kereskedelmi funkcióikat elsősorban a piaci erőknek kell irányítaniuk; **MEGÁLLAPÍTJA**, hogy a Közösség számos eszközt nyújtott ahhoz, hogy hatékonyan biztosítsa ezeket a versenyfunkciókat,
15. **HANGSÚLYOZZA**, hogy elsőbbséget kell adni az erdészetről és az erdei termékekről alkotott köz- és fogyasztói vélemény javításának, biztosítva ezeket arról, hogy az erdőket fenntarthatóan kezelik, tudomásul véve, hogy az erdészeti tanúsítási rendszerek olyan, piaci alapokon nyugvó eszközök, amelyek törekszenek a fenntartható erdőgazdálkodás környezeti tanulságaival kapcsolatos fogyasztói tájékozottság javítására, a fa- és az erdei termékek, mint környezetbarát és megújítható nyersanyagok felhasználásának előmozdítására, valamint, hogy az erdészeti tanúsítási rendszerek legyenek összehasonlíthatóak, és a teljesítményi mutatók legyenek összeegyeztethetőek a fenntartható erdőgazdálkodási elvek nemzetközileg elfogadott elveivel, továbbá, hogy ezeknek meg kell felelniük az önkéntes jellegükre, megbízhatóságukra, átláthatóságukra, költséghatékonyságukra, szabad hozzáférésükre és nem megkülönböztető jellegükre vonatkozó feltételeknek, ami az erdőtípusokat és az erdőtulajdonosokat illeti, és figyelembe véve, hogy a

megbízhatóság biztosításának egyik lényeges pontja az erdőgazdálkodás független ellenőrzése legyen; FELKÉRI a Bizottságot, hogy vegye figyelembe az Európai Unió szintjén további intézkedés lehetőségét,

16. ELISMERI, hogy a jelenlegi erdészeti intézkedések, valamint az Agenda 2000-ben a vidékfejlesztésről szóló rendelet-tervezetben külön az erdészetnek szánt fejezet alapot nyújthatnának e állásfoglalás irányelveinek a megvalósításához; EGYETÉRT azzal, hogy az erdőket és az erdei termékeket érintő minden közös intézkedésnek kapcsolatban kell lennie ennek az erdészeti stratégiának a céljaival és ajánlásaival,

17. MEGÁLLAPÍTJA, hogy a Bizottságnak szándékában áll bemutatni

- az Európai Parlament és a Tanács részére az erdőre alapozott iparok versenyképességéről szóló közleményt,
- a Tanács 1966. június 14-ei 66/404/EGK az erdészeti szaporítóanyag forgalmazásáról szóló irányelvének felülvizsgálatára vonatkozó javaslatot;
- az Európai Parlament és a Tanács részére az erdészeti fejlesztési együttműködésről szóló külön rövid közleményt,

18. FELKÉRI a Bizottságot, hogy számoljon be a Tanácsnak az erdészeti stratégia öt éven belüli végrehajtásáról.

A TANÁCS 1999. május 17-i 1257/1999/EK RENDELETE az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalapból (EMOGA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról, valamint egyes rendeletek módosításáról illetve hatályon kívül helyezéséről

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

Tekintettel az Európai Közösséget létrehozó Szerződésre, és különösen annak 36. és 37. cikkeire,

Tekintettel a Bizottság javaslatára²⁵,

Tekintettel az Európai Parlament véleményére²⁶,

Tekintettel a Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére²⁷,

Tekintettel a Régiók Bizottságának a véleményére²⁸,

Tekintettel a Számvevőszék véleményére²⁹,

²⁵ HL C 170. szám, 1998.06.04., 7. o.

²⁶ Az 1999. május 6-án nyilvánított vélemény (a Hivatalos Lapban még nem jelent meg)

²⁷ HL C 407. szám, 1998.12.28., 210. o.

²⁸ HL C 93. szám, 1999.04.06., 1. o.

²⁹ HL C 401. szám, 1998.12.22., 3. o.

- (1) Mivel a közös vidékfejlesztési politikának a közös agrárpolitika egyéb eszközeihez kell kapcsolódnia és azokat ki kell egészítenie, ilyen módon hozzá kell járulnia a Szerződés 33. cikkének (1) bekezdésében megállapított agrárpolitikai célkitűzésekhez;
- (2) Mivel a Szerződés 33. cikk (2) bekezdés (a) pontja szerint a közös agrárpolitika és annak különleges alkalmazásmódjai kidolgozásakor tekintetbe kell venni a mezőgazdasági tevékenységek sajátos jellegét, ami a mezőgazdaság társadalmi szerkezetének és a különféle mezőgazdasági régiók közötti szerkezeti és természeti egyenlőtlenségeknek az eredménye;
- (3) Mivel a Szerződés 159. cikke szerint a közös politikák megvalósítása során tekintetbe kell venni a Szerződés 158. és 160. cikkeiben a gazdasági és társadalmi kohéziós politika vonatkozásában megfogalmazott célkitűzéseket és hozzá kell járulni ezek megvalósításához; mivel a vidékfejlesztési intézkedéseknek ezért hozzá kell járulniuk az említett politika megvalósításához a Strukturális Alapokkal kapcsolatos általános rendelkezéseket megállapító, 1999. június 21-i, 1260/1999/EK tanácsi rendeletben³⁰ meghatározott, fejlődésben lemaradt (1. célkitűzés) és szerkezeti nehézségekkel szembesülő régiókban (2. célkitűzés);
- (4) Mivel a mezőgazdasági struktúrák javításának támogatását célzó intézkedéseket már 1972-ben belefoglalták a közös agrárpolitikába; mivel közel két évtizede folynak kísérletek az agrárszerkezeti politikának a vidéki térségek tágabban értelmezett gazdasági és társadalmi összefüggéseibe történő beépítésére; mivel az 1992. évi agrárpolitikai reform hangsúlyozta a mezőgazdaság, mint a legnagyobb földfelhasználó környezetvédelmi súlyát;
- (5) Mivel a vidékfejlesztési politika megvalósítása jelenleg számos összetett eszköz felhasználásával történik;
- (6) Mivel az elkövetkező évek folyamán a mezőgazdaságnak alkalmazkodnia kell az új körülményekhez és a piacfejlődés, a piacpolitika és a kereskedelmi szabályok további változásaihoz, a fogyasztói kereslethez és igényekhez, valamint a Közösség bekövetkező bővítéséhez; mivel ezek a változások nemcsak az agrárpiacokra fejtik ki hatásukat, hanem általánosságban a vidéki térségekben a helyi gazdaságra is; mivel a vidékfejlesztési politikának célul kell kitűznie a vidéki térségek versenyképességének

³⁰ HL L 161. szám, 1999.06.26., 1. o.

helyreállítását és javítását és ilyen módon hozzá kell járulnia ezekben a térségekben a foglalkoztatottság megőrzéséhez és a munkahelyteremtéshez;

- (7) Mivel ezeket a fejleményeket a meglévő vidékfejlesztési eszközök átszervezésével és leegyszerűsítésével ösztönözni és támogatni kell;
- (8) Mivel az ilyen átszervezésnek tekintettel kell lennie a meglévő eszközök alkalmazása során szerzett tapasztalatokra, és ilyen módon azokon az eszközökön kell alapulnia, amelyeket a vidékfejlesztésben jelenleg prioritást élvező, a közös agrárpolitika reformjának keretében az agrárszerkezetek átalakítását felgyorsító és a vidéki térségek fejlődését és szerkezeti átalakulását elősegítő célkitűzések alapján valósítanak meg (5a és 5b célkitűzések) a Tanács 1988. június 24-i, a strukturális alapok feladatairól és hatékonyságáról, tevékenységeik egymás közötti és az Európai Beruházási Bank, továbbá egyéb pénzügyi eszközök műveleteivel való összehangolásáról szóló 2052/88/EGK rendelete³¹, valamint a Tanács 1988. december 19-i, az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancialap (EMOGA) Orientációs Szekciójának vonatkozásában a 2052/88/EGK rendelet végrehajtásáról rendelkező 4256/88EGK rendelet³² szerint, és az 1992. évi közös agrárpolitikai reform kísérő intézkedéseiként a Tanács 1992. június 30-i, a környezetvédelemmel és a tájjelleg megőrzésével kapcsolatos elvárásokkal összeegyeztethető mezőgazdasági termelési módszerekről szóló 2078/92/EGK rendelete³³, a Tanács 1992. június 30-i, a gazdálkodásból történő korai nyugdíjba vonulás közösségi támogatásának intézményesítéséről szóló 2079/92/EGK rendelete³⁴ és a Tanács 1992. június 30-i, a mezőgazdaságban az erdészeti intézkedések közösségi támogatásának intézményesítéséről szóló 2080/92/EGK rendelete³⁵ szerint;
- (9) Mivel egy átalakított vidékfejlesztési politikának le kell fednie az összes vidéki térséget a Közösségen belül;

³¹ Az utoljára a 3193/94/EGK rendelettel (HL L 337. szám, 1994.12.24., 11. o.) módosított rendelet, HL L 185. szám, 1988.07.15., 9. o.

³² Az utoljára a 2085/93/EGK rendelettel (HL L 193. szám, 1993.07.31., 44. o.) módosított rendelet, HL L 374. szám, 1988.12.31., 25. o.

³³ Az utoljára a 2272/95/EK rendelettel (HL L 288. szám, 1995.12.01., 35. o.) módosított rendelet, HL L 215. szám, 1992.07.30., 85. o. A Bizottság 1962/96/EK rendeletével (HL L 288. szám, 1996.10.12., 7. o.) javított rendelet.

³⁴ Az utoljára a 2273/95/EK rendelettel (HL L 288. szám, 1995.12.01., 37. o.) módosított rendelet, HL L 215. szám, 1992.07.30., 91. o.

³⁵ Az utoljára a 231/96/EK rendelettel (HL L 30. szám, 1996.02.08., 33. o.) módosított rendelet, HL L 215. szám, 1992.07.30., 96. o.

- (10) Mivel az 1992. évi közös agrárpolitikai reform által bevezetett három kísérő intézkedést (agrárkörnyezet, korai nyugdíjazás, erdősítés), ki kell egészíteni a kedvezőtlen adottságú térségekre és a környezetvédelmi korlátozások alá eső térségekre vonatkozó intézkedésekkel;
- (11) Mivel az egyéb vidékfejlesztési intézkedéseknek az 1. célkitűzés régióira vonatkozó integrált fejlesztési programok részét kell alkotniuk és a 2. célkitűzés régióira vonatkozó programok részét képezhetik;
- (12) Mivel a vidéki térségekben a vidékfejlesztési programoknak piacpolitikákhoz kell kapcsolódniuk, és azokat ki kell egészíteniük;
- (13) Mivel az EMOGA-ból származó vidékfejlesztési támogatásnak egységes jogi kereten kell alapulnia, amely megállapítja a támogatásra jogosult intézkedéseket, azok céljait és a támogatási jogosultság feltételeit;
- (14) Mivel a Közösség vidéki térségeinek változatossága miatt a vidékfejlesztési politikának a szubszidiaritás elvét kell követnie; mivel a vidékfejlesztési politikának ezért a lehető legnagyobb mértékben decentralizálnak kell lennie és a hangsúlyt a részvételre és az 'alulról felfelé' építkezésre kell helyezni; mivel ezért a vidékfejlesztési támogatás jogosultsági feltételei nem léphetik túl a vidékfejlesztési politikában megfogalmazott célok eléréséhez szükséges kereteket;
- (15) Mivel a közös agrárpolitika egyéb eszközeivel és az egyéb közös politikákkal való következetes összhang fenntartása megkívánja ugyanakkor a támogatási jogosultság alapvető kritériumainak közösségi szintű meghatározását; mivel különös figyelmet kell fordítani a vidékfejlesztési intézkedések által a piaci versenyben előidézett indokolatlan torzulások elkerülésére;
- (16) Mivel a rugalmasság biztosítása és a szabályozás egyszerűsítése céljából a Tanácsnak minden szükséges végrehajtási hatáskört át kell ruháznia a Bizottságra a Szerződés 202. cikk harmadik fordulata szerint;
- (17) Mivel a Közösség mezőgazdaságának szerkezetét nagyszámú olyan gazdaság jellemzi, amely nélkülözi azokat a szerkezeti feltételeket, amelyek szükségesek a gazdálkodók és azok családjai részére a méltányos jövedelem és életkörülmények biztosításához;
- (18) Mivel a Közösség befektetési támogatásának célja a mezőgazdasági vállalkozások modernizálása és életképességük javítása;

- (19) Mivel a Közösségben a befektetési támogatásokra való jogosultság feltételeit a Tanács 1997. május 20-i, az agrárstruktúrák hatékonyságának javításáról szóló 950/97/EK rendeletében³⁶ megállapított jelenlegi feltételekhez képest egyszerűsíteni kell;
- (20) Mivel a fiatal gazdálkodók számára nyújtandó sajátos kedvezmények nemcsak vállalkozásuk megalapítását könnyíthetik meg, hanem gazdaságaik beindítása után azok szerkezeti átalakítását is;
- (21) Mivel a mezőgazdaság fejlődése és szakosodása megköveteli az agrár- és erdészeti tevékenységeket végző személyek általános, műszaki és gazdasági képzésének a megfelelő szintjét, különösen a gazdálkodási, termelési és értékesítési területeken alkalmazott új megközelítések vonatkozásában;
- (22) Mivel különösen nagy erőfeszítések szükségesek a gazdálkodók oktatására és a nekik szóló tanácsadásra a környezettel összeegyeztethető mezőgazdasági termelési módszerek területén;
- (23) Mivel a mezőgazdasági vállalkozások életképességének a javítása érdekében szorgalmazni kell a gazdálkodók korai nyugdíjba vonulását, figyelembe véve a 2079/92/EGK rendelet végrehajtása során szerzett tapasztalatokat;
- (24) Mivel a kedvezőtlen adottságú térségek számára nyújtandó támogatásnak hozzá kell járulnia a mezőgazdasági területek folyamatos használatához, a tájjelleg megőrzéséhez és a fenntartható gazdálkodási rendszerek fenntartásához és fejlesztéséhez;
- (25) Mivel a kedvezőtlen adottságú térségeket közös kritériumok alapján kell minősíteni;
- (26) Mivel a kedvezőtlen adottságú térségek további osztályokba sorolása a Közösség szintjén nem szükséges;
- (27) Mivel a kompenzációs járulékokra vonatkozóan jogosultsági feltételeket kell előírni a támogatási program hatékonysága és a kitűzött célok elérésének a biztosítása érdekében;
- (28) Mivel a környezetvédelmi korlátozások hatálya alá tartozó térségekben végzett mezőgazdasági tevékenységekre alkalmazott megszorítások szükségessé tehetik, hogy a gazdálkodók az ilyen megszorításokból adódó sajátos problémák megoldásához támogatást kapjanak;

³⁶ HL L 142. szám, 1997.06.02., 1. o. A 2332/98/EK rendelettel (HL L 291. szám, 1998.10.30., 10. o.) módosított rendelet.

- (29) Mivel az elkövetkező években a vidéki térségek fenntartható fejlődésének támogatása, valamint a társadalom környezetvédelmi szolgáltatások iránti növekvő igényének kielégítése céljából kiemelkedő szerepet kell biztosítani az agrár-környezetvédelmi eszközöknek;
- (30) Mivel a 2078/92/EGK rendelet szerinti jelenlegi agrár-környezetvédelmi támogatást a célirányos környezetvédelmi intézkedésekhez továbbra is nyújtani kell, figyelembe véve a rendszer alkalmazása során szerzett tapasztalatokat, ahogy azokat a 2078/92/EGK rendelet 10. cikk (2) bekezdése szerint a Bizottság által előterjesztett jelentés részletesen ismerteti;
- (31) Mivel az agrár-környezetvédelmi támogatási rendszernek továbbra is ösztönöznie kell a gazdálkodókat, hogy a környezet, a természeti erőforrások, a talaj és a genetikai sokszínűség védelme és javítása, valamint a tájkép és a tájjelleg fenntartása iránti folyamatosan növekvő igénnyel összeegyeztethető gazdálkodási módszerek alkalmazásának bevezetésével vagy folytatásával a társadalom egészét szolgálják;
- (32) Mivel a mezőgazdasági termékek feldolgozásának és értékesítésének fejlesztését az ezeken a területeken végrehajtandó befektetések támogatásával ösztönözni kell;
- (33) Mivel az ilyen támogatást jelentős mértékben a Tanács 1997. május 10-i, az agrártermékek feldolgozási és értékesítési feltételeinek javításáról szóló 951/97/EK rendeletében³⁷ megállapított meglévő feltételekre lehet alapozni;
- (34) Mivel gondoskodni kell arról, hogy az ilyen befektetések életképesek legyenek és a gazdálkodók részesüljenek a meghozott intézkedések gazdasági hasznából;
- (35) Mivel az erdészet a vidékfejlesztés szerves része, és ezért az erdészettel kapcsolatos intézkedéseket bele kell foglalni a vidékfejlesztési támogatási rendszerbe; mivel az erdészet támogatásának el kell kerülnie a verseny torzítását és piac-semlegesnek kell lennie;
- (36) Mivel az erdészettel kapcsolatos intézkedéseket a Közösség és a tagállamok nemzetközi szintű kötelezettségvállalásainak a tükrében kell elfogadni, és azoknak a tagállamok erdészeti tervein kell alapulniuk; mivel az ilyen intézkedéseknek figyelembe kell venniük az éghajlatváltozás által előidézett sajátos problémákat;
- (37) Mivel az erdészettel kapcsolatos intézkedéseknek a Tanács 1989. május 29-i, a Közösség vidéki térségeinek erdősítésével és erdőinek optimális kihasználásával

³⁷ HL L 142. szám, 1997.06.02., 22. o.

kapcsolatos támogatási rendszer vonatkozásában a 4256/88/EGK rendelet végrehajtásáról szóló rendelkezéseket megállapító 1610/89/EGK rendeletében³⁸ és a Tanács 1990. március 29-i, az erdészeti termékek feldolgozásának és értékesítési feltételeinek javításáról szóló 867/90/EGK rendeletében³⁹ megállapított jelenlegi támogatási rendszerek szerint meghozott intézkedéseken kell alapulniuk;

- (38) Mivel a mezőgazdasági területek erdősítése különösen fontos a talajhasznosítás és a környezetvédelem, valamint az egyes erdészeti termékek iránti növekedő kereslet kielégítéséhez való hozzájárulás szempontjából, mivel a 2080/92/EGK rendelet szerinti jelenlegi erdősítési támogatást ezért folytatni kell, figyelembe véve a hivatkozott rendszer alkalmazása során szerzett tapasztalatokat, ahogy azt a Bizottság a rendelet 8. cikk (3) bekezdése szerinti jelentésében részletesen ismertette;
- (39) Mivel bizonyos térségekben az erdők ökológiai stabilitásának megóvása és javítása érdekében végzett tevékenységek ellenében kifizetéseket kell eszközölni;
- (40) Mivel támogatást kell nyújtani a mezőgazdasági tevékenységekkel és azok átalakításával kapcsolatos egyéb intézkedések céljaira; mivel az intézkedések felsorolását tapasztalati alapon kell összeállítani és figyelmet kell fordítani annak szükségességére, hogy a vidékfejlesztési intézkedéseket részben nem mezőgazdasági jellegű tevékenységekre és szolgáltatásokra kell alapozni olyan módon, hogy megforduljon a vidék gazdasági és társadalmi hanyatlásának és elnéptelenedésének a folyamata; mivel az egyenlőtlenségek megszüntetését és a férfiak és nők esélyegyenlőségét biztosító intézkedéseket támogatni kell;
- (41) Mivel növekszik a fogyasztói kereslet az organikus módon termelt mezőgazdasági termékek és élelmiszerek iránt; mivel ennek következtében a mezőgazdasági termékek új piaca alakul ki; mivel az organikus mezőgazdaság javítja a gazdálkodási tevékenységek fenntarthatóságát, és ezért hozzájárul a jelen rendelet általános célkitűzéseéhez; mivel sajátos vidékfejlesztési támogatási intézkedések vonatkozhatnak az organikus módon termelt mezőgazdasági termékek termelésére, feldolgozására és értékesítésére;
- (42) Mivel a közösségi támogatásra jogosult vidékfejlesztési intézkedéseknek meg kell felelniük a Közösség jogszabályainak és következetes összhangban kell lenniük a Közösség más politikáival és a közös agrárpolitika egyéb eszközeivel;

³⁸ HL L 165. szám, 1989.06.15., 3. o.

³⁹ HL L 91. szám, 1990.04.06., 7. o.

- (43) Mivel ennek a rendeletnek a keretében ki kell zárni az egyéb közös agrárpolitikai eszközök alapján támogatásra jogosult bizonyos intézkedések, különösen a közös piacszervezetek támogatási rendszereihez tartozó intézkedések támogatását, az objektív kritériumok alapján indokolt esetek kivételével;
- (44) Mivel, tekintettel a termelői csoportoknak és azok társulásainak számos közös piacszervezet keretében nyújtott támogatásokra, a vidékfejlesztési politika keretében a termelői csoportok számára nyújtott támogatás a továbbiakban már nem tűnik szükségesnek; mivel ezért a Tanács 1997. május 20-i, a termelői csoportok és azok társulásai számára nyújtott támogatásokról szóló 952/97/EK rendelete⁴⁰ szerinti támogatási rendszert meg kell szüntetni;
- (45) Mivel a kísérő intézkedések és a nem az 1. célkitűzés céljait szolgáló egyéb vidékfejlesztési intézkedések esetében a közösségi támogatás finanszírozásának az EMOGA Garancia szekciójából kell származnia; mivel az 1260/1999/EK rendeletben megállapított pénzügyi alapszabályokat ennek megfelelően átdolgozták;
- (46) Mivel a vidékfejlesztési intézkedések közösségi finanszírozásának a három kiegészítő intézkedés, valamint a kedvezőtlen adottságú térségeknek és a környezetvédelmi megszorítások alá tartozó térségeknek nyújtott támogatás kivételével az 1. célkitűzés által lefedett területeken az EMOGA Orientációs szekciójából kell származnia;
- (47) Mivel az 1. célkitűzés és a 2. célkitűzés programjai által lefedett vidékfejlesztési intézkedések támogatása vonatkozásában az 1260/1999/EK rendelet alkalmazandó, különösen ezeknek az intézkedéseknek az integrált programozása tekintetében; mivel ugyanakkor a finanszírozási szabályoknak tekintetbe kell venniük a 2. célkitűzés régióival kapcsolatos intézkedések Garancia szekciójából történő finanszírozását;
- (48) Mivel az 1. célkitűzés vagy a 2. célkitűzés programjaiban nem érintett vidékfejlesztési intézkedéseknek egyedi szabályok szerinti vidékfejlesztési programozás tárgyát kell képezniük; mivel az ilyen intézkedések támogatásának arányát az 1260/1999/EK rendelet 29. cikkének (1) bekezdésében megállapított általános alapelvek szerint differenciálni kell, megfelelően figyelembe véve a gazdasági és társadalmi kohézió követelményét; mivel ebből kifolyólag az említett támogatási arányokat alapelveként az 1. célkitűzés térségei, a 2. célkitűzés térségei és az egyéb térségek közötti megkülönböztetés szerint kell differenciálni; mivel az ebben a rendeletben

⁴⁰ HL L 142. szám, 1997.06.02., 30. o.

megállapított arányok a Közösségi hozzájárulás lehetséges legmagasabb mértékét jelentik;

- (49) Mivel a vidékfejlesztési programokon túlmenően a Bizottságnak képesnek kell lennie arra, hogy saját kezdeményezésére vidékfejlesztési tanulmányokra vonatkozó rendelkezéseket hozzon, az 1260/1999/EK rendelet 19. és 20. cikkében megállapított vidékfejlesztési kezdeményezés mellett;
- (50) Mivel a vidékfejlesztési támogatás monitorozásához és értékeléséhez megfelelő szabályokat kell kidolgozni olyan, pontosan meghatározott jelzőszámok felhasználásával, amelyekről a program megvalósítását megelőzően kell megállapodni;
- (51) Mivel a vidékfejlesztési intézkedéseknek a tagállamok támogatására jogosultnak kell lenniük közösségi társfinanszírozás nélkül is; mivel az ilyen támogatás jelentős gazdasági kihatásainak figyelembe vételével, a közösségi támogatásra jogosult intézkedésekkel való következetes összhang biztosítása, valamint az eljárások leegyszerűsítése érdekében, sajátos állami támogatási szabályokat kell kidolgozni;
- (52) Mivel lehetővé kell tenni átmeneti szabályok elfogadását és alkalmazását a meglévő támogatási rendszerekből az új vidékfejlesztési támogatási rendszerbe való átmenet megkönnyítése céljából;
- (53) Mivel az ebben a rendeletben megállapított támogatási rendszer felváltja a meglévő támogatási rendszereket, amelyeket ezért hatályon kívül kell helyezni; mivel következképpen a jelenlegi rendszerekben a legkiesőbb térségekre és az Égei-tengeri szigetvilágra vonatkozó eltéréseket ugyanilyen módon hatályon kívül kell helyezni; mivel a vidékfejlesztési intézkedések programozásakor új szabályok kerülnek kidolgozásra, amelyek megállapítják az ilyen térségek sajátos szükségleteinek kielégítése érdekében szükséges rugalmasságot, kiigazításokat és eltéréseket;

I. CÍM

A RENDELET HATÁLYA ÉS CÉLKITŰZÉSEI

1. cikk

1. Ez a rendelet meghatározza a fenntartható vidékfejlesztés közösségi támogatásának kereteit.

2. A vidékfejlesztési intézkedések kapcsolódnak a közös agrárpolitika egyéb eszközeihez és kiegészítik azokat, ennek megfelelően hozzájárulnak a Szerződés 33. cikkében megállapított célok eléréséhez.

3. A vidékfejlesztési intézkedések

— beépülnek a fejlődésben elmaradt térségek fejlesztését és szerkezeti átalakítását elősegítő intézkedésekbe (1. célkitűzés), és

— kapcsolódnak a szerkezeti nehézségekkel szembesülő térségek gazdasági és társadalmi átalakítását támogató intézkedésekhez (2. célkitűzés)

az érintett régiókban, figyelembe véve az ezen célkitűzésekhez tartozó, a Szerződés 158. és 160. cikkeiben és az 1260/1999/EK rendeletben megállapított közösségi támogatás sajátos céljait és összhangban a jelen rendeletben előírt feltételekkel.

2. cikk

A gazdálkodási tevékenységekkel és azok átalakításával kapcsolatos vidékfejlesztési támogatás vonatkozhat:

- a mezőgazdasági vállalkozások struktúráinak és az agrártermékeket feldolgozó és értékesítő struktúráknak a javítására,
- a mezőgazdasági termelési potenciál átalakítására és irányváltására, új technológiák alkalmazásának a bevezetésére és a termékminőség javítására,
- a nem élelmiszer jellegű termékek termelésének a ösztönzésére,
- a fenntartható erdőfejlesztésre,
- a tevékenységek diverzifikációjára, kiegészítő vagy alternatív tevékenységek biztosítása érdekében,
- az életképes társadalmi szerkezet megőrzésére és megerősítésére a vidéki térségekben,
- a gazdálkodási tevékenységek fejlesztésére, a foglalkoztatottság megőrzésére és új munkahelyek teremtésére a meglévő lehetőségek jobb kihasználása céljából,
- a munka- és életkörülmények javítására,
- a kis ráfordítást igénylő gazdálkodási rendszerek megőrzésére és támogatására,
- a környezetvédelmi elvárásokat tiszteletben tartó, nagy természeti értéket képviselő fenntartható mezőgazdaság megőrzésére és támogatására,

- az egyenlőtlenségek megszüntetésére és a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség elősegítésére, különösen a nők által kezdeményezett és megvalósított projektek támogatása révén.

3. cikk

Támogatásban részesülnek a II. címben meghatározott vidékfejlesztési intézkedések az ott meghatározott feltételek szerint.

II. CÍM

VIDÉKFEJLESZTÉSI INTÉZKEDÉSEK

I. FEJEZET

MEZŐGAZDASÁGI VÁLLALKOZÁSOK BEFEKTETÉSEI

4. cikk

A mezőgazdasági vállalkozások befektetéseinek támogatása hozzájárul a mezőgazdasági jövedelmek, az élet- és munkakörülmények és a termelési feltételek javulásához.

Az ilyen befektetés az alábbi célok egyikének vagy többnek az elérését célozza:

- termelési költség csökkentése,
- a termelés fejlesztése, átalakítása,
- a minőség javítása,
- a természeti környezet, a higiéniai feltételek és az állatjóléti körülmények fenntartása és javítása,
- a gazdálkodási tevékenységek diverzifikációja.

5. cikk

Befektetési támogatásban olyan gazdaságok részesülnek:

- amelyek gazdaságilag bizonyíthatóan életképesek,
- amelyekben betartják az alapvető környezetvédelmi, higiéniai és állatjóléti elvárásokat, és
- amelyekben a gazdálkodó megfelelő szakismeretekkel és szakmai alkalmassággal rendelkezik.

6. cikk

Nem adható támogatás olyan befektetésre, amelynek célja a megfelelő értékesítési csatornákkal nem rendelkező termelés fokozása.

7. cikk

A tagállamok korlátokat határoznak meg a támogatásra jogosult teljes befektetésre vonatkozóan.

A támogatás teljes összege a jogosult befektetések arányában kifejezve maximálisan 40%, a kedvezőtlen adottságú térségekben 50%. Amennyiben a befektetést a II. fejezetben ismertetettek szerint fiatal gazdálkodók hajtják végre, ez az arány elérheti a 45%-ot, kedvezőtlen adottságú térségekben az 55%-ot.

II. FEJEZET

FIATAL GAZDÁLKODÓK INDULÓ TÁMOGATÁSA

8. cikk

1. A fiatal gazdálkodók gazdaságindítását megkönnyítő támogatás az alábbi feltételek teljesülése esetén adható:

- a gazdálkodó 40 évnél fiatalabb,
- a gazdálkodó megfelelő szakismeretekkel és szakmai alkalmassággal rendelkezik,
- a gazdálkodó első alkalommal indít be mezőgazdasági vállalkozást,
- a gazdaság vonatkozásában:
 - (i) a gazdasági életképesség bizonyítható, és
 - (ii) teljesülnek az alapvető környezetvédelmi, higiéniai és az állatjóléti elvárások,
- és
- a gazdálkodó a gazdaság vezetője.

Különleges feltételek alkalmazhatók olyan esetekben, amikor a fiatal gazdálkodó nem kizárólagos vezetője a gazdaságnak. Ezeknek a feltételeknek egyenértékűeknek kell lenniük a gazdaságokat egyedül irányító gazdálkodók esetében megkívánt feltételekkel.

2. Az indulási támogatás az alábbiakat tartalmazhatja:

- a mellékletben meghatározott maximális jogosultság mértékéig terjedő egyszeri támogatást,
- a gazdaságindítás költségeinek fedezésére felvett hitelekre adott kamattámogatást; a kamattámogatás tőkésített értéke nem haladhatja meg az egyszeri támogatás összegét.

III. FEJEZET

KÉPZÉS

9. cikk

A szakmai képzés támogatása hozzájárul a gazdálkodók, valamint a mezőgazdasági és erdészeti tevékenységeket végző egyéb személyek szakismereteinek és szakmai alkalmasságának fejlesztéséhez, valamint átképzésükhöz.

A képzés megtervezésénél különösen az alábbi szempontokat kell figyelembe venni:

- fel kell készíteni a gazdálkodókat a termelés minőségi irányváltására, a tájkép fenntartásával és gazdagításával összeegyeztethető termelési módszerek alkalmazására, a környezet védelmére, a higiéniai és állatjóléti követelményekre, a gazdaságilag életképes mezőgazdasági vállalkozás működtetéséhez szükséges szakismeretek megszerzésére, és
- fel kell készíteni az erdőtulajdonosokat és az erdészeti tevékenységeket végző más személyeket az erdők gazdasági, ökológiai vagy társadalmi funkcióit fejlesztő erdőgazdálkodási gyakorlat alkalmazására.

IV. FEJEZET

KORAI NYUGDÍJAZÁS

10. cikk

1. A mezőgazdasági tevékenységet végzők korai nyugdíjazásának támogatása hozzájárul az alábbi célkitűzések eléréséhez:
 - jövedelem biztosítása azoknak az idősebb korú gazdálkodóknak, akik úgy határoznak, hogy beszüntetik gazdálkodási tevékenységüket,

- az idősebb gazdálkodók felváltásának ösztönzése olyan gazdálkodókkal, akik képesek szükség esetén javítani a rájuk hagyott gazdaság gazdasági életképességét,
 - mezőgazdasági terület átminősítése nem mezőgazdasági hasznosítású területté olyan esetekben, amikor a gazdálkodás nem folytatható a gazdasági életképesség szempontjából kielégítő módon.
2. A korai nyugdíjazás támogatása tartalmazhat a gazdaságok dolgozói számára jövedelmet biztosító intézkedéseket.

11. cikk

1. A gazdaság átadója:
- véglegesen beszüntet minden kereskedelmi jellegű gazdálkodási tevékenységet; ugyanakkor nem kereskedelmi jelleggel folytathatja a gazdálkodást és megtarthatja az épületek használati jogát;
 - az átadás időpontjában 55 évnél nem fiatalabb, de még a rendes nyugdíjkorhatárt nem érte el, és
 - az átadást megelőzően 10 éven keresztül gazdálkodási tevékenységet végzett.
2. A gazdaság átvevője:
- a gazdaság vezetőjeként felváltja az átadót, vagy átveszi a teljes felszabaduló földterületet, vagy annak egy részét. Az átvett gazdaság gazdasági életképességének meghatározott időszakon belül javulnia kell az átvevő szakmai tudása, a területnagyság, a munkamennyiség, a jövedelem, a régió és a termelési ág függvényében meghatározandó feltételeknek megfelelően,
 - megfelelő szakismeretekkel és szakmai alkalmassággal rendelkezik;
 - öt évnél nem rövidebb időtartamra elvállalja a gazdálkodási tevékenységek végzését az adott gazdaságban.
3. A gazdaság dolgozója:
- véglegesen beszüntet minden mezőgazdasági munkavégzést,
 - az átadás időpontjában 55 évnél nem fiatalabb, de még a rendes nyugdíjkorhatárt nem érte el,
 - legalább munkaidejének felében családi kisegítőként vagy gazdasági dolgozóként mezőgazdasági munkát végzett az előző öt év folyamán,

- az átadó gazdaságában az átadó korai nyugdíjazását megelőző négy év folyamán legalább két teljes munkaidőben ledolgozott évnek megfelelő munkát végzett,
 - társadalombiztosítási rendszer tagja.
4. Nem gazdálkodó átvevő bármely olyan személy vagy testület lehet, aki, vagy amely, nem mezőgazdasági célú, a vidéki táj környezeti minőségének megóvásával vagy javításával összeegyeztethető hasznosításra, például erdészet vagy ökológiai rezervátum létesítésére veszi át a felszabaduló földterületet.
5. Az ebben a cikkben megállapított feltételek az egész időszakra vonatkoznak, amíg az átadó a korai nyugdíjazási támogatásban részesül.

12. cikk

1. A közösségi támogatási jogosultság maximális összegeit a melléklet tartalmazza.
 2. A korai nyugdíjazási támogatás időtartama nem haladhatja meg a 15 évet a gazdaság átadója, és a 10 évet a gazdaság dolgozója esetében. A támogatás nem nyúlhat túl az átadó 75. születésnapján, illetve nem haladhatja meg a gazdaság dolgozójára vonatkozó hivatalos nyugdíjkorhatárt.
- Amennyiben az átadó a tagállam által fizetett rendes nyugdíjellátásban részesül, a korai nyugdíjaztatási támogatás a nemzeti nyugdíj összegének figyelembevételével kiegészítésként alkalmazandó.

V. FEJEZET

**KEDVEZŐTLEN ADOTTSÁGÚ ÉS KÖRNYEZETVÉDELMI MEGSZORÍTÁSOK
ALÁ TARTOZÓ TÉRSÉGEK**

13. cikk

1. A kedvezőtlen adottságú és a környezetvédelmi megszorítások alá tartozó térségek támogatása hozzájárul az alábbi célkitűzések eléréséhez:
 - (a) *Kompensáció a kedvezőtlen természeti adottságú térségek részére:*
 - folyamatos földhasznosítás biztosítása és ezáltal hozzájárulás az életképes vidéki közösségek megőrzéséhez;
 - tájjelleg fenntartása,

- olyan fenntartható gazdálkodási rendszerek megőrzése és támogatása, amelyek figyelembe veszik a környezetvédelmi elvárásokat.
- (b) *Kompenzáció a környezetvédelmi megszorítások alá tartozó térségek részére:*
- a környezetvédelmi elvárások betartása és a gazdálkodás folytatásának biztosítása a környezetvédelmi megszorítások alá tartozó térségekben.

14. cikk

1. A kedvezőtlen adottságú térségekben a gazdálkodók számára kompenzációs járulék formájában nyújtható támogatás.
2. Kompenzációs járulék a mezőgazdasági hasznosítású földterület után jár hektáronként olyan gazdálkodók számára, akik:
 - legalább egy meghatározott nagyságú földterületen gazdálkodnak,
 - vállalják, hogy a kedvezőtlen adottságú térségben az első kompenzációs járulék kifizetésétől számított legalább öt éves időszakon keresztül gazdálkodnak, és
 - fenntartható gazdálkodás révén a környezet megóvására és a vidék jellegének fenntartására irányuló igénnyel összeegyeztethető, szokásosan elfogadott jó gazdálkodási gyakorlatot folytatnak.
3. Ha egy szarvasmarha-állományhoz tartozó állatban a 96/22/EK irányelv⁴¹ által tiltott, vagy az irányelv által engedélyezett, de jogszabályellenes módon használt anyagok nyomait mutatják ki a 96/23/EK irányelv⁴² kapcsolódó rendelkezései szerint, vagy ha a gazdálkodó gazdaságában a 96/22/EK irányelv rendelkezései szerint nem engedélyezett anyagot vagy terméket, illetve engedélyezett, de jogellenesen tartott anyagot, vagy terméket találnak bármilyen formában, a gazdálkodót a felfedezés naptári évére kizárják a kompenzációs járulék folyósításából.

Ismételt szabálysértés esetén a kizárás az eset súlyosságának megfelelően az újabb szabálysértés felfedezésének időpontjától számított öt éves időszakra terjedhet ki.

⁴¹ HL L 125. szám, 1996.05.23., 3. o.

⁴² HL L 125. szám, 1996.05.23., 10. o.

Amennyiben az állatok tulajdonosa vagy tartója az országos szermaradvány-ellenőrzési programok keretében végzett vizsgálatok és a szükséges mintavételek végrehajtását vagy a 96/23/EK irányelv rendelkezéseiben megállapított vizsgálatok és ellenőrzések lefolytatását akadályozza, az első albekezdésben hivatkozott büntetések alkalmazandóak.

15. cikk

1. A kompenzációs járulékokat olyan szinten határozzák meg, amely:
 - elegendő a meglévő hátrányok hatékony ellentételezéséhez való hozzájáruláshoz, és
 - nem jelent túlkompenzációt .
2. A kompenzációs járulékokat az alábbi szempontok szerint megfelelően differenciálják:
 - a térségre jellemző helyzet és a fejlesztési célkitűzések alapján,
 - a gazdálkodási tevékenységeket befolyásoló állandó jellegű természeti hátrányok súlyossága,
 - a megoldandó sajátos környezetvédelmi problémák, ha vannak ilyenek,
 - a termelési ág – és ahol az szükséges – a birtok gazdasági szerkezete.
3. A kompenzációs járulékok mértékét a mellékletben meghatározott minimális és maximális összeg között állapítják meg.

A meghatározott maximális összegnél magasabb összegű kompenzációs járulékok is adhatók, feltéve hogy az érintett program szintjén az összes kompenzációs járulék átlagos összege nem haladja meg ezt a maximális összeget. Ugyanakkor, ha azt tárgyilagos indokok alátámasztják, a tagállamok az átlagos összeg kiszámításához előterjeszhetik több regionális program kombinációját.

16. cikk

1. A felmerült költségekért és az elmaradt bevételért kompenzáció fizethető azon gazdálkodók számára, akik a Közösség környezetvédelmi rendelkezései következtében mezőgazdasági hasznosítás szempontjából korlátozások alá tartozó térségekben folytatnak gazdálkodási tevékenységet, ha és amilyen mértékig az ilyen kifizetések a hivatkozott rendelkezések által előidézett sajátos nehézségek megoldásához szükségesek.

2. A kifizetéseket a túlkompenzációt elkerülő szinten határozzák meg; ez különösen a kedvezőtlen adottságú térségekben teljesítendő kifizetések esetében szükséges.
3. A közösségi támogatásra való jogosultság maximális összegeit a melléklet írja elő.

17. cikk

Kedvezőtlen adottságú térségek az alábbiak:

- hegyvidéki térségek (18. cikk)
- egyéb kedvezőtlen adottságú térségek (19. cikk), és
- egyedi hátrányok által érintett térségek (20. cikk).

18. cikk

1. A hegyvidéki térségeket a földhasznosítás jelentős mértékben korlátozott lehetőségei és kimutathatóan magasabb költségek jellemzik az alábbiak miatt:

- a magasságból eredő nagyon kedvezőtlen éghajlati viszonyok, amelyek miatt a növénytermesztésre alkalmas időszak jelentős mértékben lerövidül;
- alacsonyabb területeken az érintett terület nagyobb része túl meredek fekvésű a gépek használatához, vagy drága, különleges berendezések alkalmazását igényli, vagy
- a fenti két tényező együttes megléte, amelyek külön-külön kevésbé súlyosan jelentkeznék, azonban kombinációjuk a fentiekkel egyenértékű hátrányt okoz.

2. A 62. szélességi foknál északabbra fekvő térségek és bizonyos azokhoz csatlakozó területek a hegyvidéki térségekkel megegyező elbírálás alá esnek.

19. cikk

A kedvezőtlen adottságú térségek, amelyekben fennáll a földhasznosítás megszüntetésének veszélye, és ahol a tájjelleg megőrzése szükséges, magukba foglalják a természetes termelési feltételek szempontjából homogén, és az összes alábbi jellegzetességet mutató gazdálkodási térségeket:

- alacsony termőképességű, nehezen művelhető föld olyan korlátozott lehetőségekkel, amelyek csak jelentős többletköltséggel javíthatók, és amely földterület elsősorban extenzív állattenyésztési célokra hasznosítható,
- a természeti környezet alacsony termékenysége következtében a mezőgazdaságban alkalmazott gazdasági jelzőszámok szerint az átlagosnál kimutathatóan rosszabb termelési eredmények,
- főként mezőgazdasági tevékenységből élő kis számú vagy fogyatkozó lakosság, amelynek felgyorsuló csökkenése veszélyeztetheti az érintett térség életképességét és folyamatos lakottságát.

20. cikk

A kedvezőtlen adottságú térségek közé tartozhatnak más, speciálisan hátrányos adottságú térségek, amelyekben szükség esetén bizonyos feltételek mellett gazdálkodási tevékenységet kell folytatni a környezet védelme vagy javítása, a tájjelleg megóvása és a térség idegenforgalmi vonzerejének megőrzése, vagy a partvonal védelme céljából.

21. cikk

A 16. és 20. cikkeken hivatkozott térségek összes területe nem haladhatja meg az érintett tagállam területének 10%-át.

VI. FEJEZET
AGRÁRKÖRNYEZET

22. cikk

A környezet védelme és a tájjelleg (agrárkörnyezet) fenntartása érdekében kidolgozott mezőgazdasági termelési módszerek támogatása hozzájárul a közösségi politika mezőgazdasági és a környezetvédelmi célkitűzéseinek eléréséhez.

A támogatás elősegíti:

- a környezet védelmével és javításával, a tájkép és annak összetevői, a talaj, a természeti erőforrások és a genetikai sokféleség, megóvásával, illetve javításával összeegyeztethető mezőgazdasági földhasznosítási módszerek alkalmazását,

- a gazdálkodás környezetbarát módon történő extenzifikálását és alacsony intenzitású legeltetési rendszerek alkalmazását,
- a fenyegetett állapotú, nagy természeti értéket képviselő, mezőgazdasági hasznosítású területek megóvását,
- a mezőgazdasági terület tájképének és történelmi jellegzetességeinek fenntartását,
- a környezettervezés alkalmazását a gazdálkodási gyakorlatban.

23. cikk

1. Támogatásban részesülnek azok a gazdálkodók, akik legalább ötéves időtartamra agrár-környezetvédelmi kötelezettségeket vállalnak. Amennyiben szükséges, bizonyos kötelezettség fajtákra vonatkozóan környezeti hatásuk érdekében hosszabb időszak határozható meg.

2. Az agrár-környezetvédelmi kötelezettségvállalások többet foglalnak magukban a szokásos jó gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásánál.

Olyan szolgáltatásokra vonatkoznak, amelyeket más támogatási intézkedések, például a piactámogatás vagy a kompenzációs járulékok nem tartalmaznak.

24. cikk

1. Az agrár-környezetvédelmi kötelezettségekhez kötődő támogatást évente nyújtják, és az alábbi szempontok alapján számítják ki:

- elmaradt jövedelem,
- a vállalt kötelezettségből származó többletköltségek, és
- ösztönző nyújtásának szükségessége.

A kötelezettségek teljesítéséhez szükséges nem jövedelemtermelő beruházásokat szintén figyelembe kell venni az éves támogatás szintjének kiszámításánál.

2. A közösségi támogatás éves jogosultsági összegeit a melléklet tartalmazza. Ezek az összegek a gazdaság agrár-környezetvédelmi kötelezettségek által érintett részére vonatkoznak.

MEZŐGAZDASÁGI TERMÉKEK FELDOLGOZÁSÁNAK ÉS ÉRTÉKESÍTÉSÉNEK FEJLESZTÉSE

25. cikk

1. A befektetési támogatás elősegíti a mezőgazdasági termékek feldolgozásának és értékesítésének fejlesztését és ésszerűsítését, és ilyen módon hozzájárul a termékek versenyképességének és hozzáadott értékének növeléséhez.
2. A támogatás az alábbiak közül egy vagy több célkitűzés elérését segíti elő:
 - iránymutatás a termelés számára az előre látható piaci fejlődési irányok szerint, vagy a mezőgazdasági termékek új értékesítési lehetőségeinek fejlesztése,
 - az értékesítési csatornák vagy a feldolgozási eljárások javítása vagy ésszerűsítése,
 - a termékek elkészítésének és megjelenésének javítása, a melléktermékek és hulladékok jobb felhasználásának, vagy megsemmisítésének ösztönzése,
 - új technológiák alkalmazása,
 - innovatív befektetések előnyben részesítése,
 - a minőség javítása és nyomonkövetése,
 - az egészségügyi körülmények javítása és nyomonkövetése,
 - a környezet védelme.

26. cikk

1. Támogatásban részesülnek azok a személyek, akik a befektetés finanszírozásának végső felelősei olyan vállalkozásokban,
 - amelyek gazdasági életképessége bizonyítható, és
 - amelyek betartják a környezetvédelmi, higiéniai és állatjóléti alapkövetelményeket.
2. A befektetésnek hozzá kell járulnia a kérdéses mezőgazdasági termelési alapágazat helyzetének javításához. Biztosítani kell az alaptermékek termelői számára a gazdasági haszonból való megfelelő részesedést.
3. Kielégítő bizonyítékát kell szolgáltatni annak, hogy az érintett termékek számára megfelelő értékesítési lehetőségek találhatók.

27. cikk

1. A befektetés a halászati termékek kivételével a Szerződés I. mellékletében felsorolt termékek feldolgozásához és értékesítéséhez kapcsolódik.

2. A befektetés megfelel azoknak a kritériumoknak, amelyek előírják a prioritásokat és megjelölik a támogatásban nem részesíthető befektetéstípusokat.

28. cikk

1. Az alábbi befektetéstípusok nem részesülnek támogatásban:
 - kiskereskedelmi szintű befektetések,
 - harmadik országokból származó termékek feldolgozását vagy értékesítését elősegítő befektetések.
2. A támogatás teljes összegének a jogosult befektetés összegének arányában kifejezett maximális mértéke:
 - (a) 50% az 1. célkitűzés térségeiben
 - (b) 40% a többi térségben.

VIII. FEJEZET
ERDŐGAZDÁLKODÁS

29. cikk

1. Az erdőgazdálkodás támogatása hozzájárul a vidéki térségekben az erdők gazdasági, ökológiai és társadalmi szerepének a fenntartásához és fejlesztéséhez.
2. A támogatás egy vagy több alábbi célkitűzést segít elő:
 - a fenntartható erdőgazdálkodás és az erdészet fejlesztése,
 - az erdészeti erőforrások megóvása és javítása,
 - az erdősített térségek kiterjesztése.
3. A támogatás csak magánszemélyek, azok társaságai, vagy önkormányzatok és azok társaságai tulajdonában levő erdők és területek vonatkozásában adható. Ez a korlátozás nem vonatkozik a 30. cikk (1) bekezdésének hatodik fordulatában megállapított intézkedésekre.
4. A támogatás hozzájárul a Közösség és a tagállamok által nemzetközi szinten vállalt kötelezettségek teljesítéséhez. Nemzeti vagy alacsonyabb szintű erdészeti programokon, vagy azokkal egyenértékű olyan intézkedéseken alapul, amelyek figyelembe veszik az európai erdők védelméről szóló miniszteri konferenciák által kidolgozott kötelezettségvállalásokat.

5. A Tanács 1992. július 23-i, a Közösség erdőinek tűz elleni védelméről szóló 2158/92/EGK rendeletének⁴³ rendelkezései szerint nagy vagy közepes erdőtűz kockázatú térségekként besorolt területekre vonatkozóan a jelen rendelet alapján javasolt intézkedéseknek meg kell felelniük a tagállamok által a 2158/92/EGK rendelet rendelkezései szerint előterjesztett erdővédelmi terveknek.

30. cikk

1. Az erdőgazdálkodási támogatás egy vagy több alábbi intézkedésre vonatkozik:
 - a 31. cikk szerint nem jogosult földterület erdősítése, feltéve, hogy a telepítés a helyi körülményekhez alkalmazkodik és összeegyeztethető a környezeti viszonyokkal,
 - olyan erdőgazdálkodási befektetés, amelynek célja az erdők gazdasági, ökológiai vagy társadalmi értékének jelentős mértékű növelése,
 - az erdészeti termékek betakarítási, feldolgozási és értékesítési módszereinek fejlesztését és ésszerűsítését szolgáló befektetés; a fa nyersanyagként történő feldolgozásával kapcsolatos támogatott befektetések az ipari feldolgozást megelőző munkaműveletekre korlátozódnak,
 - az erdészeti termékek új felhasználási és értékesítési lehetőségeinek elősegítése,
 - erdőtulajdonos társaságok létrehozása, amelyek célja a tagok számára történő segítségnyújtás a fenntartható és hatékony erdőgazdálkodás fejlesztésében,
 - természeti katasztrófák és tüzek által károsított erdészeti termelőképesség helyreállítása és megfelelő megelőző intézkedések bevezetése.
2. A befektetésekre a 7. cikk második albekezdése kivételével az I. és VII. fejezetekben megállapított szabályok vonatkoznak.

31. cikk

1. Támogatásban részesül a mezőgazdasági területek erdősítése, amennyiben a telepítés alkalmazkodik a helyi körülményekhez és megfelel a környezeti feltételeknek.

A támogatás a telepítési költségeken túlmenően az alábbiakat tartalmazhatja:

- erdősített területek után a gondozás költségeinek fedezésére ötéves időszakra járó hektáronkénti éves juttatás ,

⁴³ HL L 217. szám, 1992.07.31., 3. o. A 308/97/EK rendelettel (HL L 51. szám, 1997.02.21., 2. o.) módosított rendelet.

- az erdősítésből eredő jövedelemkiesés fedezésére az erdősített területek után legfeljebb húsz évig járó hektáronkénti éves juttatás olyan gazdálkodók, illetve azok társulásai számára, akik az erdősítést megelőzően az érintett földterületen gazdálkodtak, vagy bármely más magánjogi személy számára.
- 2. Mezőgazdasági területek állami hatóságok által vállalt erdősítése esetében a támogatás csak a telepítés költségeit fedezi.
- 3. Mezőgazdasági területek erdősítéséért nem adható támogatás
 - korai nyugdíjazási támogatásban részesülő gazdálkodóknak,
 - karácsonyfa-nevelő telepek létesítésére.

Rövid távon művelt, gyors növésű fajták esetén erdősítési támogatás csak a telepítés költségeinek fedezésére adható.

- 4. Az elmaradt jövedelem fedezésére járó éves közösségi támogatás maximális összegeit a melléklet tartalmazza.

32. cikk

1. Az alábbi tevékenységek érdekében az azokhoz kapcsolódó intézkedésekre a kedvezményezettek kifizetésben részesülnek, amennyiben az intézkedések az adott erdők védelmi és ökológiai értékeit fenntartható módon biztosítják, és a végrehajtandó intézkedéseket, illetve azok költségeit szerződésben rögzítették:

- közérdekű védelmi és ökológiai szerepet betöltő erdők ökológiai stabilitásának megőrzése és javítása, amennyiben az ilyen erdők fenntartására és fejlesztésére vonatkozó intézkedések költségei meghaladják az erdészetből származó jövedelmet,
 - tűzgáták mezőgazdasági intézkedések révén történő fenntartása.
2. A kifizetéseket a mellékletben rögzített minimális és maximális értékek között határozzák meg a végrehajtott intézkedések tényleges költségei alapján, a szerződésben korábban előírtak szerint.

IX. FEJEZET

A VIDÉKI TÉRSÉGEK ALKALMAZKODÁSÁNAK ÉS FEJLŐDÉSÉNEK ELŐSEGÍTÉSE

33. cikk

Támogatásban részesülnek a gazdálkodási tevékenységek végzésével és átalakításával, valamint a vidéki tevékenységekkel kapcsolatos olyan intézkedések, amelyek ebben a címben hivatkozott egyéb intézkedés hatálya alá nem tartoznak.

Az ilyen intézkedések az alábbiakra vonatkoznak:

- talajjavítás,
- újraparcellázás,
- a gazdálkodó helyettesítésére vonatkozó és gazdaságvezetési szolgáltatások beindítása,
- minőségi mezőgazdasági termékek értékesítése,
- alapszolgáltatások nyújtása a vidéki gazdaság és lakosság számára,
- falvak felújítása és fejlesztése, a vidéki örökség megóvása és fenntartása,
- a mezőgazdasági és a mezőgazdasághoz közeli tevékenységek diverzifikációja többféle tevékenység és alternatív jövedelemforrások biztosítására,
- mezőgazdasági vízkészlet-gazdálkodás,
- a mezőgazdaság fejlesztéséhez kapcsolódó infrastruktúra bővítése és javítása,
- idegenforgalmi és kézműipari tevékenységek ösztönzése,
- a környezet védelme a mezőgazdasággal, az erdőszettel, a tájkép megóvásával, valamint az állatjóléttel kapcsolatosan,
- természeti katasztrófák által károsított mezőgazdasági termelési potenciál helyreállítása és a megfelelő megelőző intézkedések bevezetése,
- pénzügyi tervezés.

X. FEJEZET

VÉGREHAJTÁSI SZABÁLYOK

34. cikk

Ennek a címnek a részletes végrehajtási szabályait a 1260/1999/EK rendelet 50. cikke (2) bekezdésében megállapított eljárás szerint fogadják el.

Ezek a szabályok meghatározhatják:

- a gazdaságokban végrehajtandó befektetések támogatási feltételeit (4-7. cikk), beleértve a 6. cikk alkalmazásából eredő szükségszerű korlátozásokat is,
- a gazdaságok életképessége javításának feltételeit és időtartamát, valamint a korai nyugdíjazás miatt felszabaduló föld használatának feltételeit (11. cikk (2) bekezdés).
- a kompenzációs járulékok megadásának és kiszámításának feltételeit a kedvezőtlen adottságú térségekben, beleértve a mezőgazdasági területek közös használatára (14. és

15. cikk), valamint a környezetvédelmi korlátozások alá tartozó területekre vonatkozó kompenzációs járulékokat (16. cikk),
- az agrár-környezetvédelmi kötelezettségvállalásokat szabályozó feltételeket (23. és 24. cikk),
 - a mezőgazdasági termékek feldolgozásának és értékesítésének javítását célzó befektetések kiválasztási kritériumait (27. cikk (2) bekezdés),
 - az erdőgazdálkodási intézkedéseket meghatározó feltételeket (VIII. fejezet).
- Ugyanazon eljárás szerint a Bizottság eltérhet a 28. cikk (1) bekezdés második fordulatainak alkalmazásától a legkiesőbb térségek vonatkozásában abban az esetben, ha a feldolgozott termékek rendeltetési helye a kérdéses térségben található.

III. CÍM

ÁLTALÁNOS ALAPELVEK, KÖZIGAZGATÁSI ÉS PÉNZÜGYI VONATKOZÁSÚ RENDELKEZÉSEK

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS ALAPELVEK

1. alfejezet

Támogatás az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alapból

35. cikk

1. A korai nyugdíjazás (10-12. cikk), a kedvezőtlen adottságú és a környezetvédelmi korlátozások alá tartozó térségek (13-21. cikk), az agrár-környezetvédelem (22-24. cikk) és az erdősítés (31. cikk) közösségi támogatásának finanszírozása a Közösség egészében az EMOGA Garancia Részlegéből történik.
2. Az egyéb vidékfejlesztési intézkedésekhez nyújtott közösségi támogatások finanszírozása az EMOGA alábbi részlegeiből történik:
 - az 1. célkitűzés által lefedett térségekben az Orientációs szekcióból,
 - az 1. célkitűzés által nem lefedett térségekben a Garancia szekcióból.
3. A 33. cikk hatodik, hetedik és kilencedik fordulataiban hivatkozott intézkedések támogatásának finanszírozása az EMOGA pénzeszközeiből történik az 1. és 2. célkitűzések által lefedett, valamint az átmeneti szakaszban levő térségekben, amennyiben azok finanszírozásáról az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) nem rendelkezik.

36. cikk

1. A 35. cikk (2) bekezdésében hivatkozott vidékfejlesztési intézkedések vonatkozásában
 - az 1. célkitűzés által lefedett térségekre - az ebben a rendeletben megállapított különleges szabályokkal kiegészítve - az 1260/1999/EK rendelet vonatkozik,
 - a 2. célkitűzés által lefedett térségekre - az ebben a rendeletben előírt különleges szabályokkal kiegészítve és ennek a rendeletnek ellentétes értelmű rendelkezései hiányában - az 1260/1999/EK rendelet vonatkozik.
2. Az EMOGA Garancia szekciójából finanszírozott vidékfejlesztési intézkedések támogatására - ennek a rendeletnek ellentétes értelmű rendelkezései hiányában - a 1260/1999/EK rendeletben⁴⁴ megállapított különleges szabályok és a rendelet végrehajtásához elfogadott rendelkezések vonatkoznak.

II. alfejezet

Összeegyeztethetőség és következetesség*37. cikk*

1. Vidékfejlesztési támogatásban csak a közösségi joggal összeegyeztethető intézkedések részesülnek.
2. Az ilyen intézkedések következetes összhangban vannak az egyéb közösségi politikákkal és azok intézkedéseivel.
Az ennek a rendeletnek a hatálya alá tartozó olyan intézkedések, amelyek nem összeegyeztethetők az ebben a rendeletben előírt bármely sajátos feltétellel, nem részesülhetnek támogatásban más közösségi támogatási rendszer alapján.
3. Következetes összhang biztosítandó a közös agrárpolitika más eszközei alapján megvalósított intézkedésekkel is, egyrészt a vidékfejlesztési intézkedések, másrészt a közös piaci szervezetekre, a mezőgazdasági minőségre és az egészségügyi szempontokra vonatkozó intézkedések között, valamint a különféle vidékfejlesztési intézkedések között is.

Ennek megfelelően a jelen rendelet alapján nem nyújtható támogatás:

⁴⁴ Lásd ennek a Hivatalos Lapnak a 103. oldalát

- olyan intézkedésekhez, amelyek a közös piaci szervezetek támogatási rendszereihez tartoznak, az 50. cikk rendelkezései szerint meghatározott objektív indokokkal alátámasztott kivételekkel,
 - kutatási programok megvalósítására, mezőgazdasági termékek reklámozására vagy állati betegségek felszámolására irányuló támogatási intézkedésekre.
4. A tagállamok a közösségi vidékfejlesztési támogatások megadását további, vagy szigorúbb feltételekhez köthetik, azzal a feltétellel, hogy azoknak következetesen összhangban kell lenniük ennek a rendeletnek a célkitűzéseivel és elvárásaival.

38. cikk

1. Ugyanannak az intézkedésnek a vonatkozásában nem teljesíthető kifizetés egyszerre ennek a rendeletnek alapján és más közösségi támogatási rendszer alapján.
2. A jelen rendelet szerinti többféle intézkedés támogatása csak abban az esetben kombinálható, ha az ilyen intézkedések egymással következetes összhangban vannak és egymással összeegyeztethetők. Szükség esetén a támogatás szintje módosításra kerül.

39. cikk

1. A tagállamok megtesznek minden szükséges lépést annak érdekében, hogy biztosítsák az ebben a fejezetben megállapított rendelkezéseknek megfelelően a vidékfejlesztési intézkedések közötti következetes összhangot és összeegyeztethetőséget.
2. A tagállamok által előterjesztett vidékfejlesztési tervek tartalmazzák a tervezett támogatási intézkedések következetességének és összeegyeztethetőségének felmérését, valamint utalást a következetesség és összeegyeztethetőség biztosítása érdekében hozott intézkedésekre.
3. A támogatási intézkedéseket szükség esetén a későbbiekben a következetesség és összeegyeztethetőség biztosítása érdekében felülvizsgálják.

II. FEJEZET

PROGRAMOZÁS

40. cikk

1. Az EMOGA Orientációs szekciójából finanszírozott vidékfejlesztési intézkedések az 1. célkitűzés alá tartozó régiókat érintő programozásnak az 1260/1999/EK rendelet szerint képezik részét.
2. A 35. cikk (1) bekezdésében nem hivatkozott vidékfejlesztési intézkedések a 2. célkitűzés alá tartozó területeket érintő programozás részét képezhetik az 1260/1999/EK rendelet rendelkezései szerint.
3. Az olyan egyéb vidékfejlesztési intézkedések, amelyek nem képezik részét az (1) és (2) bekezdések szerinti programozásnak, a 44-45. cikkek szerinti vidékfejlesztési programozás alá tartoznak.
4. A megfelelő vidékfejlesztési intézkedésekkel kapcsolatban a tagállamok az (1) – (3) bekezdésekben hivatkozott programozás részét képező általános keretszabályzatot terjeszthetnek elő jóváhagyásra, amennyiben az biztosítja az egységes feltételek fenntarthatóságát.

41. cikk

1. A vidékfejlesztési tervek a legalkalmasabbnak vélt földrajzi részletezettségi szinten készülnek. A terveket a tagállamok által kijelölt illetékes hatóságok készítik el, és a tagállamok nyújtják be a Bizottságnak az illetékes hatóságokkal és szervezetekkel a megfelelő térségi szinten folytatott konzultációkat követően.
2. Az ugyanazon térségre vonatkozó vidékfejlesztési támogatási intézkedések – ahol lehetséges – egyetlen tervben kerülnek összevonásra. Amennyiben mégis több terv készítése szükséges, a tervekben előterjesztett intézkedések közötti kapcsolatot jelezni és az azok közötti összeegyeztethetőséget és következetes összhangot biztosítani kell.

42. cikk

A vidékfejlesztési tervek a 2000. január 1-jétől számított hétéves időtartamot fedik le.

43. cikk

1. A vidékfejlesztési tervek tartalmazzák:

- a jelenlegi helyzet mennyiségi adatokkal történő leírását, amely bemutatja az egyenlőtlenségeket, a hiányokat és a fejlesztési lehetőségeket, a rendelkezésre álló pénzügyi erőforrásokat és az előző programozási időszakban vállalt tevékenységek főbb eredményeit, tekintettel a hozzáférhető értékelési eredményekre.
 - a javasolt stratégia leírását, a mennyiségi adatokkal szemléltetett célkitűzéseket, a választott vidékfejlesztési prioritásokat és a lefedett földrajzi területet,
 - a várt gazdasági, környezetvédelmi és társadalmi - beleértve a foglalkoztatottságra gyakorolt - hatásokat bemutató előzetes értékelést,
 - egy indikatív pénzügyi táblázatot, amely összefoglalóan tartalmazza a tervben előirányzott összes vidékfejlesztési prioritásnak megfelelő és azokhoz hozzárendelt nemzeti és közösségi pénzügyi forrásokat, és amennyiben a terv a 2. célkitűzés alá tartozó területekre vonatkozik, meghatározza a 33. cikk rendelkezései szerint az ezekben a térségekben a vidékfejlesztési intézkedésekre vonatkozó indikatív összegeket,
 - a tervek végrehajtásához szükségesnek vélt intézkedések és különösen a támogatási rendszerek ismertetését, beleértve a versenyszabályok értékeléséhez szükséges pontokat is,
 - ahol szükséges, információkat az érintett intézkedések előkészítésével, megvalósításával vagy átalakításával kapcsolatban elkészítendő tanulmányokról, bemutató projektekről, képzésről, technikai segítségnyújtásról,
 - az illetékes hatóságok és felelős testületek megnevezését,
 - a tervek hatékony és pontos végrehajtását biztosító rendelkezéseket, beleértve a nyomkövetést és az értékelést, az értékelés mennyiségi jelzőszámainak meghatározását, az ellenőrzéseket, az alkalmazható szankciókat és a megfelelő nyilvánosságot biztosító intézkedéseket,
 - a konzultációk eredményeit, és a társult hatóságok és testületek, valamint a megfelelő szinteken résztvevő gazdasági és társadalmi partnerszervezetek megnevezését.
2. Vidékfejlesztési terveikben a tagállamok
- területükre vonatkozóan és sajátos igényeiknek megfelelően meghatározzák agrár-környezetvédelmi intézkedéseiket,
 - gondoskodnak a szükséges egyensúly fenntartásáról a különféle támogatási intézkedések között.

44. cikk

1. A vidékfejlesztési tervek legkésőbb ennek a rendeletnek a hatályba lépésétől számított hat hónapon belül nyújtandók be.
2. A Bizottság értékeli, hogy a benyújtott tervek következetes összhangban vannak-e a jelen rendelettel. A tervek alapján a Bizottság az 1260/1999/EK rendelet 50. cikke (2) bekezdésében megállapított eljárás szerint a tervek benyújtásától számított hat hónapon belül jóváhagyja a vidékfejlesztés programozási okmányokat.

III. FEJEZET

TOVÁBBI INTÉZKEDÉSEK ÉS KÖZÖSSÉGI KEZDEMÉNYEZÉSEK*45. cikk*

1. Az 1260/1999/EK rendelet 21. cikk (2) bekezdése szerint a hivatkozott rendelet 50. cikk (2) bekezdésében megállapított eljárás lefolytatását követően a vidékfejlesztési közösségi kezdeményezés intézkedéseinek végrehajtása céljából a Bizottság, az e rendelet a 35. cikkének (2) bekezdésében elrendelt támogatásokon, valamint a Tanács 1262/1999/EK⁴⁵, 1261/1999/EK⁴⁶ és 1263/1999/EK⁴⁷ rendeletei alapján jogosult intézkedések finanszírozásán túlmenően is kiterjesztheti az EMOGA Orientációs szekciójából nyújtott hozzájárulások körét.
2. Az EMOGA Garancia Részlegéből a Bizottság kezdeményezésére finanszírozhatók vidékfejlesztési programozáshoz kapcsolódó tanulmányok.

IV. FEJEZET

PÉNZÜGYI RENDELKEZÉSEK*46. cikk*

1. Az EMOGA Garancia részlegéből nyújtott közösségi vidékfejlesztési támogatás éves szintű pénzügyi tervezés és elszámolás tárgyát képezi. A pénzügyi tervezés a vidékfejlesztési

⁴⁵ HL L 161. szám, 1999.06.26., 48. o.

⁴⁶ HL L 161. szám, 1999.06.26., 43. o.

⁴⁷ HL L 161. szám, 1999.06.26., 54. o.

programozás (40. cikk (3) bekezdés) vagy a 2. célkitűzéshez kapcsolódó programozás részét alkotja.

2. A Bizottság a tagállamok részére a kezdeti forráselosztást éves bontásban, olyan tárgyilagos kritériumok alapján készíti el, amelyek tekintetbe veszik a különleges helyzeteket és szükségleteket, valamint különösen a környezetvédelem, a munkahely-teremtés és a tájkép fenntartása érdekében vállalt erőfeszítéseket.

3. A kezdeti elosztás a tagállamok által közölt tényleges kiadások és átdolgozott költségelőirányzatok alapján, a program célkitűzéseinek figyelembevételével a rendelkezésre álló pénzeszközök függvényében módosul, és általános szabályként a 2. célkitűzés által lefedett térségek támogatási intenzitásával összhangban van.

47. cikk

1. A 2. célkitűzéshez kapcsolódó vidékfejlesztési intézkedések támogatására nem vonatkoznak az 1260/1999/EK rendelet 31. 32. (az (1) bekezdés ötödik albekezdésének kivételével), 34., 38. és 39. cikkei.

A Bizottság gondoskodik ezeknek az intézkedéseknek a legalább olyan mértékben koherens és hatékony végrehajtásáról, mint ahogy azt az első albekezdésben hivatkozott rendelkezések előírják, beleértve az egyetlen végrehajtó hatóság elvét is.

2. A vidékfejlesztési programozással kapcsolatos intézkedésekhez a Közösség pénzügyi hozzájárulást nyújt az 1260/1999/EK rendelet 29. és 30. cikkeiben megállapított alapelvek szerint.

Ebben a vonatkozásban:

- a Közösség hozzájárulása nem haladhatja meg a teljes jogosult költség 50%-át, és általános szabályként a jogosult közkiadásnak legalább 25%-át teszi ki az 1. és 2. célkitűzések által le nem fedett térségekben,
- jövedelemtermelő befektetésekre az 1260/1999/EK rendelet 29. cikk (4) bekezdés (a) pontjának (ii) és (iii) alpontja, valamint (b) pontjának (ii) és (iii) alpontja szerinti arányok vonatkoznak. Mezőgazdasági vállalkozások és erdészetek, valamint a mezőgazdasági és erdészeti termékek feldolgozásában részt vevő vállalkozások ebben a vonatkozásban az említett rendelet 29. cikk (4) bekezdés (b) pontjának (iii) alpontja szerinti vállalkozások.

- az ennek a rendeletnek a 22-24. cikkeiben megállapított intézkedések programozásához nyújtott közösségi hozzájárulás az 1. célkitűzés által lefedett térségek esetében 75%-os, az egyéb térségekben 50%-os.

Ezekre a kifizetésekre a 1260/1999/EK rendelet 32. cikk (1) bekezdésének ötödik albekezdése vonatkozik.

3. Az EMOGA Garancia szekciójából teljesítendő pénzügyi támogatás kifizetése történhet a program megvalósításához nyújtott előlegként és a felmerült költségekre teljesített kifizetésként.

V. FEJEZET

MONITOROZÁS ÉS KIÉRTÉKELÉS

48. cikk

1. A Bizottság és a tagállamok biztosítják a vidékfejlesztési programozás végrehajtásának hatékony nyomon követését.
2. A monitorozást közösen meghatározott eljárások szerint hajtják végre.
A monitorozást előre meghatározott és elfogadott fizikai és pénzügyi mérőszámokkal való összehasonlítás formájában végzik.
A tagállamok éves előrehaladási jelentést nyújtanak be a Bizottság számára.
3. Ahol az szükséges, monitorozási bizottságokat hoznak létre.

49. cikk

1. A vidékfejlesztési programozás által lefedett intézkedések értékelését az 1260/1999/EK rendelet 40-43. cikkeinek rendelkezéseiben megállapított alapelvek alapján végzik.
2. Az EMOGA Garancia Részlege a programokhoz rendelt pénzügyi források keretein belül részt vehet a tagállamokban a vidékfejlesztés értékelésének finanszírozásában. Az EMOGA Garancia Részlege a Bizottság kezdeményezésére a Közösség szintjén végrehajtott értékeléseket is finanszírozhat.
- 3.

VI. FEJEZET

VÉGREHAJTÁSI SZABÁLYOK

50. cikk

Az ebben a címben előírt rendelkezések részletes végrehajtási szabályait az 1260/1999/EK rendelet 50. cikkének (2) bekezdésében megállapított eljárás szerint fogadják el.

Ezek a szabályok részletesen előírhatják

- a vidékfejlesztési tervek bemutatásának módját (41-44. cikkek),
- A vidékfejlesztési programozási dokumentumok felülvizsgálatának módját
- a pénzügyi tervezés szabályait, különös tekintettel a költségvetési fegyelem betartására (46. cikk) és a finanszírozásban való részvételre (47. cikk (2) bekezdés),
- a monitorozás és az értékelés szabályait (48. és 49. cikk),
- annak szabályait, hogy hogyan kell biztosítani az összhangot a vidékfejlesztési intézkedések és a piaci szervezetek által bevezetett támogatási intézkedések között (37. cikk).

IV. CÍM

ÁLLAMI TÁMOGATÁS

51. cikk

1. A jelen cím ellentétes értelmű rendelkezései hiányában a Szerződés 87-89. cikkei vonatkoznak a tagállamok által a vidékfejlesztési intézkedésekhez nyújtott támogatásokra.

Ugyanakkor a Szerződés 87-89. cikkei nem vonatkoznak a tagállamok által a Szerződés 36. cikke szerinti közösségi támogatásra jogosult intézkedésekhez nyújtott pénzügyi hozzájárulásokra, a jelen rendelet rendelkezéseivel összhangban.

2. A gazdaságok befektetéseinek a 7. cikkben hivatkozott arányokat meghaladó mértékű támogatása tilos.

Ez a tilalom nem vonatkozik azoknak a befektetéseknél a támogatására, amelyek az alábbiakkal kapcsolatosak:

- túlnyomó részben közérdeket szolgáló befektetések a mezőgazdasági vagy erdészeti tevékenységek révén kialakított hagyományos tájkép megóvása vagy gazdasági épületek áthelyezése érdekében,
- a környezet védelme és javítása,

— az állattartó telepek higiéniai és állatjóléti feltételeinek javítása.

3. A kedvezőtlen adottságú térségekben a természeti hátrányok ellentételezésére a gazdálkodók részére tilos olyan állami támogatást nyújtani, amely nem felel meg a 14. és 15. cikkben megállapított feltételeknek.

4. Tilos állami támogatásban részesíteni az olyan agrár-környezetvédelmi kötelezettségeket vállaló gazdálkodókat, amelyek nem felelnek meg a 22-24. cikkekben megállapított feltételeknek. Ugyanakkor a 24. cikk (2) bekezdésével összhangban rögzített maximális összegeket meghaladó kiegészítő támogatás nyújtható, ha az az ugyanannak a cikknek az (1) bekezdése szerint indokolt. Megfelelően indokolt kivételes esetekben felmentés adható a 23. cikk (1) bekezdése szerint ezen kötelezettségvállalások minimális időtartama alól.

52. cikk

A Szerződés 36. cikke szerint az olyan állami támogatásról, amelyet közösségi támogatásban részesülő vidékfejlesztési intézkedések többlettámogatására szándékoznak nyújtani, a tagállamok tájékoztatást adnak, amit a Bizottság a jelen rendelet rendelkezéseivel összhangban, a 40. cikkében hivatkozott programozás részeként jóváhagy. A 88. cikk (3) bekezdésének első mondata nem vonatkozik az olyan támogatásokra, amelyekről ilyen módon tájékoztatást adtak.

V. CÍM

ÁTMENETI ÉS ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

53. cikk

1. Amennyiben különleges intézkedések válnak szükségessé a hatályos rendszerből a jelen rendelet által létrehozott rendszerre való átmenet megkönnyítéséhez, az ilyen intézkedéseket a Bizottság az 1260/1999/EK rendelet 50. cikk (2) bekezdésében megállapított eljárás szerint fogadja el.

2. Ilyen intézkedéseket fogadnak el a Közösség olyan jelenlegi támogatási intézkedéseinek a jelen rendeletben előírt vidékfejlesztési támogatásba történő integrálása céljából, amelyeket a Bizottság 2000. január 1. után véget érő, vagy meghatározatlan időszakra fogadott el.

54. cikk

1. A Tanács 1971. július 26-i, a közlő közös piaci szervezeteiről szóló 1696/71/EGK rendeletének⁴⁸ 17. cikkét az alábbi váltja fel:

'17. cikk

1. Az 1. cikk (1) bekezdésében hivatkozott termékek piacára az itt megállapított intézkedések végrehajtásának napjától a közös agrárpolitika finanszírozásáról szóló szabályzat rendelkezései vonatkoznak.
2. A 8. cikkben hivatkozott támogatást részben a Közösség finanszírozza.
3. A tagállamok a 12. cikkben hivatkozott támogatást annak az értékesítési évnél az október 16. és december 31. közötti időszaka alatt fizetik ki a termelőknek, amelyik évre a támogatást igényelték.
4. A Bizottság a 20. cikkben megállapított eljárás szerint fogadja el a jelen cikk alkalmazásáról szóló szabályokat.'

2. A Tanács 1993. február 13-i, a banán közös piaci szervezetéről szóló 404/93/EGK rendeletének⁴⁹ 6. cikkét az alábbi szöveg váltja fel:

'6. cikk

1. Az elismerés napjától számított ötéves időtartamra a tagállamok támogatást nyújtanak az elismert termelői szervezetek számára abból a célból, hogy ösztönözzék azok létrehozását és segítséget nyújtsanak számukra az adminisztratív feladatok ellátásában.
2. Az ilyen támogatás
 - összege az első, második, harmadik, negyedik és ötödik évben a termelői szervezet felügyelete alatt értékesített termelési érték 5%-a, 5%-a, 4%-a, 3%-a, majd 2%-a,
 - összege nem haladhatja meg az érintett szervezet létrehozásának és adminisztratív működésének valós költségét,
 - összege éves részletekben az elismerést követő maximum hétéves időszakon keresztül kerül kifizetésre.

⁴⁸ HL L 175. szám, 1971.08.04., 1. o. Az 1554/97/EK rendelettel (HL L 208. szám, 1997.08.02., 1. o.) módosított rendelet

⁴⁹ HL L 47. szám, 1993.02.25., 1. o. Az 1637/98/EK rendelettel (HL L 210. szám, 1998.07.28., 28.o) módosított rendelet

Az egyes évek termelési értéke az alábbiak alapján kerül kiszámításra:

- ténylegesen értékesített éves mennyiség,
- elért termelői átlagárak.

3. A jelen rendelet feltételeit már nagyrészt kielégítő szervezetekből létrejövő termelői szervezetek a jelen cikk alapján támogatásra csak akkor jogosultak, ha olyan összeolvadásból jöttek létre, amely az 5. cikkben megállapított célkitűzések hatékonyabb elérését teszi lehetővé. Ugyanakkor ilyen esetben a támogatás csak a szervezet létrehozási költségeire jár (az előkészítő munkákkal, valamint a társasági alapszabály és az alapító okirat elkészítésével kapcsolatban felmerült költség).

4. A jelen cikkben hivatkozott támogatásról a tagállamok minden egyes pénzügyi év zárásakor jelentésben értesítik a Bizottságot.’

3. A Tanács 1996. október 28-i, a gyümölcs- és zöldség közös piaci szervezetéről szóló 2200/96/EK rendelete⁵⁰ az alábbiak szerint módosul:

(a) A 15. cikk (6) bekezdését az alábbi váltja fel :

‘6. A Közösség olyan térségeiben, ahol a termelők szervezettségének foka kifejezetten alacsony, a tagállamok számára megfelelően indokolt kérés alapján engedélyezhető, hogy a termelői szervezetek számára legfeljebb a termelők által fizetett hozzájárulás mértékének a felét kitevő nemzeti pénzügyi hozzájárulást fizessenek. Ez a támogatás a működési alapon túlmenően fizetendő.

Olyan tagállamok számára, amelyekben a termelői szervezetek a gyümölcs- és zöldségtermelés kevesebb mint 15%-át értékesítik, és amelyekben a gyümölcs- és zöldségtermelés részesedése a teljes mezőgazdasági termelésben legalább 15%, az első albekezdésben hivatkozott támogatás egy részét a Közösség az érintett tagállam kérésére megtérítheti.’

(b) Az 52. cikket az alábbi váltja fel:

‘52. cikk

1. A közösségi kivonási kompenzáció kifizetésével és a működési alap közösségi finanszírozásával kapcsolatos kiadások, a 17. cikkben, valamint az 53., 54. és 55.

⁵⁰ HL L 297. szám, 1996.11.21., 1. o. A 857/1999/EK rendelettel (HL L 108. szám, 1999.04.27., 7.o) módosított rendelet

cikkekben hivatkozott speciális intézkedések, és a tagállamoknak a 40. cikk (1) bekezdése szerint a Bizottság rendelkezésére bocsátott szakértői által lefolytatott ellenőrzések az 1257/1999/EK* rendelet 1. cikk (2) bekezdés (b) pontjának megfelelő, a mezőgazdasági piacok stabilizálását szolgáló beavatkozásként értelmezendők.

2. A tagállamok által a 14. cikk és a 15. cikk (6) bekezdés második albekezdése szerint nyújtott támogatáshoz kapcsolódó kiadások az 1257/1999/EK rendelet 1. cikk (2) bekezdés (b) pontjának megfelelő, a mezőgazdasági piacok stabilizálását szolgáló beavatkozásként értelmezendők. Ezek a költségek közösségi részfinanszírozásra jogosultak.

3. A Bizottság a 46. cikkben megállapított eljárás szerint fogadja el a jelen cikk (2) bekezdésének végrehajtási szabályait.

4. A VI. cím rendelkezései a Tanács 1989. december 21-i, az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap Garancia szekciójából történő finanszírozás rendszerének részét képező tranzakciók tagállamok általi vizsgálatáról szóló és a 77/435/EGK** irányelvet hatályon kívül helyező 4045/89/EGK rendeletének fenntartásával alkalmazandók.

55. cikk

1. Az alábbi rendeletek hatályukat veszítik:
 - a 4256/88/EGK rendelet,
 - a 950/97/EK, 951/97/EK, 952/97/EK, valamint a 867/90/EGK rendeletek,
 - a 2078/92/EGK, 2079/92/EGK és 2080/92/EGK rendeletek,
 - a 1610/89/EGK rendelet.
2. Az alábbi rendelkezések kerülnek törlésre:
 - 3763/91/EGK rendelet⁵¹ 21. cikke,
 - 1600/92/EGK rendelet⁵² 32. cikke,
 - 1601/92/EGK rendelet⁵³ 27. cikke,
 - 2019/93/EGK rendelet⁵⁴ 13. cikke.
3. Az (1) és (2) bekezdések szerint hatályon kívül helyezett rendeletek és törölt rendelkezések a Bizottság által a rendeletek alapján 2000. január 1. előtt jóváhagyott intézkedésekre továbbra is vonatkoznak.
4. A kedvezőtlen adottságú térségek jegyzékeiről a Tanács és a Bizottság által elfogadott irányelvek, valamint azok 950/97/EK rendelet 21. cikk (2) és (3) bekezdésének megfelelő módosításai a programok keretében történő újabb módosításig hatályban maradnak.

56. cikk

Ez a rendelet az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* történő kihirdetését követő hetedik napon lép hatályba.

Ez a rendelet a közösségi támogatások vonatkozásában 2000. január 1-jétől alkalmazandó.

Ez a rendelet egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt, Brüsszel, 1999. május 17.

a Tanács részéről

az elnök

K.-H. FUNKE

⁵¹ HL L 356. szám, 1991.12.24., 1. o.

⁵² HL L 173. szám, 1992.06.27., 1. o.

⁵³ HL L 173. szám, 1992.06.27., 13. o.

⁵⁴ HL L 184. szám, 1993.07.27., 1. o.

8. AZ EU ERDŐRE ALAPOZOTT ÉS AHHOZ KAPCSOLÓDÓ IPARÁGAINAK VERSENYKÉPESSÉGE

A5-0384/2000

Az Európai Parlament állásfoglalása a Bizottságnak az EU erdőre alapozott és ahhoz kapcsolódó iparága versenyképességének a helyzetéről szóló közleményéről (COM(1999) 457 - C5-306/2000/2159 (COS))

Az Európai Parlament

- tekintettel a Bizottság közleményére (COM(1999) 457 - C5-0306/2000),
- tekintettel az EK Szerződés 157. cikkére, amely megállapítja, miszerint a Közösség és a tagállamok biztosítják, hogy a Közösség iparának a versenyképességéhez szükséges feltételek meglegyenek,
- tekintettel az Ipari Tanácsnak az EU erdőre alapozott és a hozzá kapcsolódó iparágak versenyképességének a helyzetéről szóló 1999. november 9-i döntéseire, amelyekben elismeri, hogy a megközelítés bővebb¹ egy hagyományos ágazatáénál,
- tekintettel a Közösségnek az "EU erdészeti stratégiája" című, (COM(1998) 649) számú közleményére és ugyanezen tárgyról szóló 1998. december 15-i tanácsi állásfoglalásra, amely, válaszul az Európai Parlament kérésére, olyan stratégiát határoz meg, amely főként az erdőre és az erdőgazdálkodásra összpontosít, és hivatkozik a Bizottság közleményében az erdőre alapozott iparágak részletesebb elemzésére²,
- tekintettel az Európai Unió erdészeti stratégiájáról szóló 1997. január 30-i állásfoglalására³,
- tekintettel a Gazdasági és Szociális Bizottságnak "Az erdészet helyzete és problémái az Európai Unióban és az erdészeti politikák fejlesztési lehetőségei" című anyagra vonatkozó 1997. április 24-i véleményére⁴,
- tekintettel a Régiók Bizottságának "Az erdők kezelése, használata és védelme az Európai Unióban" című anyagra vonatkozó 1997. november 19-i véleményére⁵,
- tekintettel a Kormányközi Erdészeti Fórumon (IFF) egy nemzetközi erdészeti egyezmény megkötésére irányuló lépésekre,
- tekintettel a Kyotói Jegyzőkönyvre és a Kyotó után tartott konferenciák eredményeire, amelyek közül az utolsót 2000. november 13-14-én tartották Hágában,

- tekintettel a Bizottságnak "Az üvegházi gázok kibocsátásának a cseréi az Európai Unióban" című Zöld Könyvére,
- tekintettel egy több évre szóló vállalkozási és vállalkozói programról (2001-2005)(COM(2000) 256) szóló tanácsi határozatra tett javaslatra és "A vállalkozói Európa felé: Munkaprogram a vállalkozási politikára 2000-2005" című dokumentumra,
- tekintettel az Eljárási Szabályzat 47. szabályának az(1) bekezdésére,
- tekintettel az Ipari, Külkereskedelmi, Kutatási és Energiaügyi Bizottság jelentésére és a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Bizottság véleményére (A5-0384/2000),

A. mivel az Európai Unió erdőre alapozott és a hozzá kapcsolódó iparai (FB-IND) öt ágazatot foglalnak magukban: nevezetesen a fafeldolgozást, a cellulóz- és papírgyártást, a papír és kartonfeldolgozást, a csomagolást, valamint jelenleg a nyomdai és kiadói tevékenységet;

B. mivel az Európai Unió erdőre alapozott és a hozzá kapcsolódó iparágak (FB-IND) a Bizottság közleményében meghatározott Fakitermelési és Elsődleges Fafeldolgozó Iparágak Csoportjának (FIC) a magját is jelentik és egymástól kölcsönösen függetlenek; és mivel a Csoport iparai fedezik az FB-IND-ek részére az ágazat-specifikus gépeket és berendezéseket, a folyamatszabályozó rendszereket, a felszereléseket és az építési célokra fából készült szerkezetelemeket, valamint a szaktanácsadási szolgáltatásokat;

C. mivel az EU FB-IND-ek az egész világra kiterjedő piacokon erőteljes költségversennyel szembesülnek, és mivel állandó növekedésük ellenére az FB-IND-eket megfigyelhető ciklikus ingadozások, változó jövedelmek és kapacitásfeleslegek jellemzik,

D. mivel az FIC egymástól különböző iparágakat foglal magában; a papírfogyasztás növekedése szoros összefüggésben van az általános gazdasági fejlődéssel; a cellulóz- és papíriparok tőke- és energiaigényesek; a fafeldolgozás, a nyomdai és kiadói tevékenységek munkaigényesebbek; ugyanakkor a hagyományos nyomdai és a reklámfüggő kiadói tevékenységek átalakulnak információ- és tudásiparokká, és olyan tudományos, műszaki és orvosi újságokkal rendelkeznek, amelyeknek a 30 %-át már elektronikus formában állítják elő,

E. mivel, mióta az erdőgazdálkodás az FB-IND-ek integrált részét képezi azáltal, hogy az iparnak alapanyagot szolgáltat, az erdőgazdálkodás az erdőre alapozott ipari lánc első állomásának tekinthető; mivel az EU erdeinek a kétharmada 12 millió magánerdő-birtokos tulajdonában van, akiknek a fenntartható erdőgazdálkodás személyes és családi érdekük, akik erdeiket nemzedékeken át tartamosan kezelték, és számukra az erdőgazdálkodás jövedelmezősége a

fenntartható erdőgazdálkodás előfeltétele; és mivel ez a tulajdonszerkezet szükségszerűen pozitív versenyképességi tényező az ipar számára,

- F. mivel a hagyományos kiadói tevékenység révén létrejött tartalom átszervezhető, átrendezhető és különböző formákban felhasználható, és mivel sok kiadó azt gondolja magáról, hogy ő inkább a tartalom megalkotója, mint papírt felhasználó kiadó,
- G. mivel a Bizottság közleménye nem fordít elég figyelmet a kiadásra és főbb versenyképességi tényezőire,
- H. mivel a nyomtatás és az elektronikus média kiegészíti egymást, még az információ révén is, és nem a fa képezi az információgazdaság alapvető fontosságú nyersanyagát,
- I. mivel az erdők az Európa rendelkezésére álló legfontosabb megújuló erőforrások közé tartoznak, és mivel az erdészeti stratégiának az európai erdők sokszínűségének, többcélú jellegének az elismerésén, valamint az ökológiai, ökonómiai és társadalmi szükségleten kell alapulnia,
- J. mivel az európai erdők gyorsabban nőnek, mint ahogy azokat kitermelik, lehetőséget nyújtva az európai erdővagyon fokozott felhasználását termelési célokra, szem előtt tartva mind az ökológiai korlátokat, mind a közgazdasági, műszaki és társadalmi-gazdasági megszorításokat,
- K. mivel az erdő egy megújuló nyersanyag-forrás, amely fárostokat szolgáltat a fatermékek, cellulóz és papír gyártására, valamint energia termelésére, és mivel gazdaságosan megoldható a megújuló energia termelése olyan nyersanyagokkal, amelyeket egyéb célokra nem lehet felhasználni,
- L. mivel a bioenergia (beleértve a nem fás terményeket) a vízierőművekből nyert energia után jelenleg a második legnagyobb, napsugárzásból származó, kereskedelmi megújuló energiaforrás, de talán még a legnagyobb is, ha a nem kereskedelmi fogyasztást vesszük figyelembe; mivel a Bizottságnak a megújuló energiákról szóló Fehér Könyve azt tűzi ki célul, hogy a megújuló energiahordozók részesedését 2010-ig megkétszerezik 12 %-ra; és mivel a faalapú energiatermelés részesedése várhatóan megháromszorozódik,
- M. mivel az egyes nemzeti erdészeti politikáknak a szubszidiaritás elvének a figyelembevételén kell alapulniuk, tekintetbe véve a helyi különbözőségeket és a hagyományos tájakat, és mivel a Szerződések nem gondoskodnak külön közösségi erdészeti politikáról,**
- N. mivel az erdészeti politika iránti felelősség a tagállamokra hárul; mivel azonban a Közösség a szubszidiaritás elve és a megosztott felelősség fogalma szerint pozitív módon hozzájárulhat a tartamos erdőgazdálkodás megvalósításához,

- O. mivel az olyan környezetgazdálkodási rendszerek, mint az EMAS és az ISO 14001, az ipar túkeigényes jellege miatt jól megfelelnek az EU FB-IND-eknek, és minthogy termékeik nagy részét elsődlegesen a vállalatok részére értékesítik, és mivel a Közösségnek az ökológiai címke odaítélési rendszere a papírtermékek ágazatában nem bizonyult sikeresnek,
- P. mivel az erdőgazdálkodás és az erdőre alapozott ipar a gazdaság nyitott szektorához tartoznak, és mivel az erdőgazdálkodásra vonatkozó szempontokkal a közös agrárpolitika (KAP) nem foglalkozik,**
- Q. mivel az erdők védelméről és tartamos kezeléséről szóló nemzetközi egyezmény nélkülözhetetlenek bizonyulhat, megadva a szükséges pénzügyi támogatást és technikai segítséget azon országok erőfeszítéseinek a támogatására, amelyek erdeiket megóvják és tartamosan kezelik, ugyanakkor tiszteletben tartva az ottani és bennszülött emberek jogait és igényeit, akiket kezdettől fogva be kell vonni az erdőgazdálkodási tervek kidolgozásába, és akiknek hasznot kell húzniuk az erdészeti fejlesztési programokból,
- R. mivel a tagállamok kutatási törekvéseinek az összehangolása már szerepel a COST (Európai Tudományos és Műszaki Kutatási Együttműködés) szövegében, mivel ez az együttműködés hasznosnak bizonyult, számos kettősséget kiküszöbölt, és a kutatást észrevehetően az időszerű kutatási kérdésekre tervezte meg,

1. Üdvözlí ezt a fontos kezdeményezést, melyben a Bizottság a hagyományos ágazati megközelítéseknél szélesebb körűt alkalmaz, amely új gondolkodásmódot fejt ki az ipari politikáról, noha nem veszi eléggé figyelembe a különböző ágazatok speciális sajátosságait;

2. Emlékeztet arra, hogy a tőzeget rendszeresen felhasználják a faanyag helyettesítésére, mint fűtőanyagot, a kombinált hő- és áramtermelésben (CHP) és mint trágyát, és hogy a tőzegetes területeket beerdősítik, hogy nyersanyagként fát termesszenek az FB-IND-ek számára, és kéri, hogy a tőzegetparokat is vegyék be az FIC-be;

3. Emlékeztet arra, hogy a lisszaboni nyilatkozatok, amelyekben az EU-t predesztinálták arra, hogy a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb gazdasága legyen, és igényli, hogy ezt a célt az erdészeti ágazat gyakorlatába is vegyék be;

4. Hangsúlyozza, hogy az erdőre alapozott ipar mintaágazattá válhat a fenntartható fejlődés területén és azzá is kell lennie, mivel tevékenységei alapját a megújuló természeti erőforrások képezik, hogy ez az ipar ténylegesen hozzájárul a szén lekötéséhez az erdőkben és a fatermékekben, és hogy ez a termelési ciklus hatékony irányításával környezetvédelmi szempontból is fenntartható módon működik;

5. Tudomásul veszi, hogy az Európai Unió erdészeti stratégiájára vonatkozó fenti állásfoglalás megállapítja, miszerint az erdő a legjelentősebb megújuló erőforrás, amellyel az EU rendelkezik, hogy az erdők kereskedelmi hasznosítása legyen az EU erdészeti stratégiájának elsőbbséget élvező célja, amit ki kell egészíteni az erdők egyéb célokra való hasznosításával, és hogy az erdészeti stratégiának az európai erdők sokszínűségének, többcélú jellegének az elismerésén, valamint az ökológiai, ökonómiai és

társadalmi tartamosság szükségességén kell alapulnia; szorgalmazza, hogy a Bizottság tevőlegesen vegyen részt ennek a stratégiának a megvalósításában;

6. Szorgalmazza, hogy a Bizottság haladéktalanul erősítse meg a belső koordinálást az erdészeti ágazatra vonatkozó ügyekkel való foglalkozásban a Tanács erdészeti stratégiája szerint, teljes felelősséget adva a Mezőgazdasági Főigazgatóságnak és biztosítva, hogy annak elegendő személyi állománya legyen erre az ágazatra;

7. Felkéri a Bizottságot, hogy erősítse meg az egyeztetést és az összhangot a Közösségnek az erdészeti ágazatra és az FB-IND-ekre hatással lévő politikáiban annak érdekében, hogy javuljon az EU FB-IND-ek versenyképessége.

8. Hangsúlyozza az erdőgazdálkodásban és az erdőre alapozott iparágakban dolgozó kis- és középvállalatok, különösen mint munkaadók fontosságát a regionális politikában, és ajánlja, hogy a Bizottság vizsgálja meg a Közösség rendelkezésére álló regionális politika eszközeit az erdőre alapozott iparágakban az olyan lehetőségek növelésére, hogy lehetőleg költséghatékonyan teremtsenek munkaalkalmat a ritkán lakott területeken;

9. Emlékezteti a Bizottságot arra, hogy az erdőgazdálkodásnak, amely a faanyag-lánc első részét képezi, tartamosnak és jövedelmezőnek kell lennie, hogy pozitívan járuljon hozzá az erdőre alapozott és a hozzá kapcsolódó iparágak versenyképességéhez és a fenntartható fejlődéshez;

10. Emlékeztet arra, hogy egy újságnak, egy képes folyóiratnak, egy könyvnek vagy egy telefonkönyvnek nemcsak a papír a lényege, hanem a tartalom is, és hogy az FIC tartalmat adó iparainak van a legnagyobb növekedési lehetőségük;

11. Megjegyzi, hogy számos kis és közepes méretű FB-IND vállalat van, különösen a fafeldolgozó, a nyomdai és a kiadói ágazatokban, amelyek kimondottan pozitív módon járulnak hozzá a foglalkoztatáshoz, különösen a vidéki térségekben;

12. Felhívja a Bizottságot, hogy amikor a megújuló energiahordozókra kidolgozza a nemzeti célokat, ne hagyja figyelmen kívül a faanyag piaci hozzáférhetőségére vonatkozó nemzeti adatokat;

13. Felhívja a Bizottságot, ismerje meg és vegye figyelembe, hogy az e-Európa kezdeményezéssel összefüggésben az FB-IND-ek a kulcsfontosságú ágazatok közé tartoznak, amelyek különösen jó helyzetben vannak ahhoz, hogy az információs technológia által nyújtott lehetőségeket kihasználják erdőgazdálkodásuk, faanyag-ellátásuk, ipari eljárásaik, termékeik és kereskedelmi módszereik számára;

14. Szorgalmazza, hogy a Bizottság késedelem nélkül hozzon létre hatékony belső koordinációt az erdészeti ágazatra vonatkozó ügyekkel való foglalkozásban a Tanács fentiekben említett, az EU erdészeti stratégiájáról szóló állásfoglalása szerint, és biztosítsa, hogy ennek az ágazatnak elegendő erőforrás álljon a rendelkezésére;

15. Ajánlja, hogy a Bizottság munkálkodjon annak a biztosításán, hogy az Egyesült Nemzetek Erdészeti Fóruma (UNFF) lehetőleg mielőbb alakuljon meg, és ez hatékony munkájával biztosítsa, hogy meghatározzák a tartamos erdőgazdálkodásnak az egész világra szóló

minimális kritériumait annak érdekében, hogy a versenyző régiók szereplőit megvédjék az alacsonyabb követelményszintekből tisztességtelen előnyökhöz jutóktól;

16. Arra bízta a Bizottságot, hogy fordítson különös figyelmet a pénzügyi támogatás megadásának a lehetőségére az EU Erdészeti Ipari Csoport (FIC) igényeinek a kielégítéséhez, különösen a teljes rendszer bemutatásával és vizsgálatával kapcsolatban, az EU Ötödik K+F Keretprogramhoz az utód kijelölésében; kihangsúlyozza, hogy a Kutatási és Fejlesztési Keretprogram széleskörűen vegye figyelembe az egész fatermelési láncot;

17. Arra bízta a Bizottságot, hogy vizsgálja meg az EU és a tagállamok kutatási projektjei támogatásának a lehetőségét, amelyeknek a célja az erdei nyersanyagok különböző új eljárásokkal, elsősorban a különösen értékes alapanyagok termelésében, például orvosi célokra történő hasznosítása;

18. Arra bízta a Bizottságot, hogy juttasson forrásokat az olyan kutatásokra, amelyek új módon hasznosítják a fát, mint megújuló és környezetbarát erőforrást és anyagot;

19. Megjegyzi, hogy az óceánok, valamint az erdők nagy, széndioxidot felhalmozók és tárolók, minthogy csökkentik és elraktározzák a légkörben lévő szén, és hogy az erdőtalajoknak még nagyobb a szénelnyelő képességük, mint a fáknak;

20. Megjegyzi, hogy az erdőkben megkötött szénmennyiség kiszámításánál az erdő jelenlegi élőfakészletében bekövetkezett változásokat is figyelembe kell venni, nem csak a földhasználati formákban 1990. év után bekövetkezett változásokat, mivel ez annyit jelentene, hogy a faellátáshoz rendelkezésre álló legtöbb közösségi és magánerdőt, mint az üvegházi gázkibocsátások ellentételezését, nem vennék számításba;

21. Megjegyzi, hogy a fa- és papírtermékek, különösen a tartósabb termékek, a szénfelhalmozási hatásoknak az erdőkre való kiterjedése révén, jelentős szerepet játszanak az éghajlatváltozásban;

22. Felkéri a Közösséget, hogy világszintű tárgyalásain és saját politikájának a kidolgozásánál fordítson figyelmet az erdőknek és a fatermékeknek a szén megkötésében és tárolásában betöltött jelentős szerepére; szorgalmazza, hogy a Közösség a Kyotói Jegyzőkönyv végrehajtásáról folyó világszintű tárgyalásokon támogassa a tartamos erdőgazdálkodást, valamint a fa- és faalapú termékek fokozott felhasználását, különösen amikor megvitatják a Jegyzőkönyv 3. cikke (3) és (4) bekezdéseiben foglalt fogalmakat;

23. Megjegyzi, hogy mivel Európa nem rendelkezik nagy erdőtelepítési lehetőséggel, hosszú távon nincs más választás, mint a Kyotói Jegyzőkönyv végrehajtása, ha a környezetet szennyező anyagok kibocsátásának teljes csökkentését meg kell valósítani;

24. Emlékeztet arra, hogy a Közösségben az EU FB-IND-ek a faalapú bioenergia legnagyobb ipari felhasználói, és hogy a Bizottság, a megújuló energiaforrások támogatásáról szóló ajánlásában azt javasolta, hogy a tagállamokban jelentős mértékben növelni kell a megújuló energiahordozók felhasználását az elektromos energia termelésében;

25. Emlékeztet arra, hogy a kombinált hő- és áramtermelés (CHP) a fűtőanyagok felhasználásának és a széndioxid-kibocsátás csökkentésének hatékony eszköze, és hogy az

energiatermelés megadóztatásának nem szabad gazdaságtalanná tenni a CHP-t;

26. Azt ajánlja, hogy a Bizottság derítse fel annak a módnak a felülvizsgálati lehetőségeit, amely szerint a hulladékról szóló, a 91/156/EGK irányelvvel módosított 75/442/EGK irányelv vonatkozik az EU FB-IND-ek termékeire, melléktermékeire, a gyártás során visszamaradt anyagaira és gyártási hulladékaira, annak érdekében, hogy elhárítsák a fent említett irányelv által az EU FB-IND-ek termékeinek, melléktermékeinek, visszamaradt anyagainak és gyártási hulladékainak környezetbarát és gazdaságilag helyes újbóli felhasználása elé gördített akadályokat;

27. Úgy véli, hogy a Közösség széleskörűen javítja a hulladékgazdálkodást, beleértve a költséghatékony újrafeldolgozást, az energiacélú újrahaznosítást és az újszerű megoldásokat a végleges elhelyezésre a legjobb eszközök és hulladék-elhelyezési (folyékony, gáznemű vagy szilárd) forma megtalálásával, hogy eredményesen csökkentse a káros gázkibocsátásokat. Az újrafeldolgozásra összegyűjtött papírt nem szabad bevenni a hulladék jogi fogalmába;

28. Emlékeztet arra, az újrafelhasznált papír hozzájárul ahhoz, hogy kevesebb háztartási és kereskedelmi hulladék kerüljön ki a hulladéklerakó-telepekre, és ennél fogva a metángáz-kibocsátás csökkenéséhez, és azt ajánlja, hogy a cellulóz- és papíriparra kell hagyni annak az eldöntését, hogy miként irányítja a termelést, és hogyan hasznosítja az újrafeldolgozásból nyert rostokat;

29. Emlékeztet arra, hogy a szakszervezetek gyakran aggódnak a szaktudást célzó befektetéseknek a hardware-beruházásokkal értékben összehasonlított elmaradása miatt, hogy az egész életen át történő tanulás a fenntartható versenyképesség egyik előfeltétele, és hogy a magasabb fizetések nagyobb termelékenységgel párosulhatnak, és hogy a szakképzett munkaerő hiánya hamarosan komoly fenyegetést jelenthet az EU FB-IND-ek jövedelmezősége számára;

30. Emlékeztet arra, hogy a tudást megalkotó, feldolgozó és terjesztő emberek a vállalatok elsődleges értékei a tudásiparokban, és arra kéri a Bizottságot, gondosan vizsgálja meg, hogy a szolgálataiban hol törődnének legjobban a kiadói ipar jövőbeni fejlesztésével;

31. Felkéri a Bizottságot és a tagállamokat, hogy hozzanak létre kiegyensúlyozott törvényi keretet a szerzői jog szabályaira;

32. Arra biztatja a Bizottságot, hogy az európai tartalom érdekében folytassa erőfeszítéseit a szigorú szerzői jogszabályok összehangolására az Európai Unióban, ezáltal a szellemi tulajdonra vonatkozó jogszabályok megfelelő összehangolásával hozzájárulva a tartalom tulajdonosainak a védelméhez egy határok nélküli információs társadalomban;

33. Úgy véli, hogy mióta egy nyitott társadalom gerincét a tömegtájékoztatási eszközök képezik ugyanúgy, mint az irodalom és a kulturális sokszínűség, általános igény van új szaktudásra az információs technológia felhasználásában, annak új alkalmazásaiban és megoldásaiban, feltéve, hogy a tömegtájékoztatás illetékessége nemsokára olyan jelentős lesz, mint az olvasás és az írás;

34. Úgy véli, hogy a belső piacon sürgősen javítani és csökkenteni kell a tömegtájékoztatási szolgáltatások költségeit, mivel a határon túli kapcsolati költségek az európai vállalatok

számára nagyon hátrányosak az információ- és tudásiparokban;

35. Emlékeztet arra, hogy az európai kiadói versenyképességet érintő tényezők magukban foglalják a postai piac liberalizálását, a általános forgalmi adók összehangolását, a szerzői jogi és jogbitorlási problémákat, a multimédiумok közeledését és az elektronikus kereskedelmet;

36. Felkéri a Bizottságot, biztosítsa, hogy az európai kiadási ipar hasznot húzhasson a versenyképes papírárból;

37. Emlékeztet arra, hogy a kiadók a postai szolgáltatásokra támaszkodnak az előfizetéssel értékesített kiadványok szállításánál, és hogy a postai szolgáltatásokról szóló irányelveknek észrevehető hatásuk van a kiadói ágazat versenyképességére; felkéri a Bizottságot, hogy fordítson több figyelmet az ügyekért felelős főigazgatóságban a kiadási tevékenysége, és lehetőleg szervezzen meghallgatást a tartalmat szolgáltató iparral;

38. Emlékeztet a fa, mint építőanyag, kiváló tulajdonságaira, és szorgalmazza, hogy a Közösség támogassa a fa felhasználását;

39. Emlékeztet az építőipari termékekről szóló irányelv gyors és helyes végrehajtására;

40. Kéri, hogy az erdészeti ágazat különleges problémáit vegyék figyelembe az Unió általános kereskedelmi politikájában és minden kereskedelmi tárgyaláson;

41. Emlékeztet arra, a Parlament felkérte a Bizottságot, hogy terjesszen elő hatékony cselekvési tervet a környezeti és társadalmi dömping elleni küzdelemre az EU-ba irányuló faimporttal kapcsolatban, és tekintettel az európai faipari termékek forgalmazása elé háruló akadályok megszüntetésének a fontosságára, felkéri a Bizottságot, hogy tárgyalásain a díjszabási és nem díjszabási akadályokat illetően törekedjen tisztességes kereskedelemre, és munkálkodjon a nemzetközi szabványok, tanúsítás és vizsgálatok, valamint kölcsönös elismerésük összehangolásán;

42. Emlékeztet arra, hogy az EU-tagságért folyamodó közép- és kelet-európai országoknak fenntartható erdőgazdálkodást és erdőre alapozott iparágakat kell kialakítaniuk, és hogy az EU-támogatásoknak nem szabad torzulásokhoz vezetniük az erdőgazdálkodásban és a fapiacban;

43. Úgy véli, hogy a közép- és kelet-európai országoknak nagyon sok lehetőségük van a fafeldolgozásban és a hozzá kapcsolódó iparágakban; arra is tekintettel van, hogy az EU-nak figyelembe kell vennie a vállalatoknak a közép- és kelet-európai országokba való áttelepülésével járó társadalmi következményeket, például a munkások átképzését tartalmazó tervek kialakításával vagy új termékekre és/vagy szolgáltatásokra való áttérés ösztönzésével;

44. Felhívja a Közösséget, hogy ezeket az intézkedéseket eredményesen hajtsa végre;

45. Úgy véli, hogy az erdőre és az erdőre alapozott iparágakra vonatkozó kérdéseket, a szubszidiaritás elve értelmében, be kell venni az általános iskola és szakiskola tananyagaiba, amelyek tájékoztatást adnak a különböző szakoktatásról és továbbképzésről, ezáltal hozzájárulva az egész életen át tartó tanuláshoz;

46. Úgy véli, hogy az erdőre alapozott ipar fóruma fontos csatorna, amely széleskörű tájékoztatást nyújt az erdőre alapozott ipar működési körülményeiről, de azt is szorgalmazza, hogy a Közösség tervezzen kampányt a fa és fatermékek felhasználásának a támogatására, és működjön együtt az olyan szervezetekkel, mint a FAO, azért, hogy biztosítsa a működési feltételek javítását célzó kezdeményezéseket, és hogy, amennyire lehetséges, egymást kiegészítve bővítse az erdészeti ágazat profilját;

47. Támogatja az erdőre alapozott iparágak tanácsadó bizottságának az aktív szerepét, és hangsúlyozza az együttműködés szükségességét e testület és a Bizottság egyéb, az erdészeti ágazatban dolgozó tanácsadó bizottságai között;

48. Utasítja az elnökét, hogy ezt az állásfoglalást küldje meg a Tanácsnak, a Bizottságnak és a tagállamok parlamentjeinek.

Nemzeti Fejlesztési Terv

A Nemzeti Fejlesztési Terv európai uniós csatlakozásunk egyik legfontosabb dokumentuma. 2004-2006 között az EU kb. 1300-1400 milliárd forintnyi támogatást nyújt az országnak, a források megszerzésének előfeltétele a Nemzeti Fejlesztési Terv (NTF) kidolgozása.

Nemzeti Fejlesztési Tervet minden olyan országnak készítenie kell, amelynek egy főre eső GDP-je az EU-átlag 75%-a alatt van. Magyarország és a csatlakozó országok mindegyike ebbe a kategóriába tartozik. A Nemzeti Fejlesztési Terv az egyik legfontosabb és leghatékonyabb eszköz az ország kezében arra, hogy az ország hosszú távú stratégiáját az Unióval megismertesse és elfogadtassa.

PÉNZÜGYI KERETEK

A csatlakozási tárgyalások eredményeképpen az EU költségvetése 2004 és 2006 között 5,1 milliárd eurós kötelezettséget vállal magyarországi támogatások folyósítására. Ebből a strukturális és kohéziós támogatás több mint 2,8 milliárd eurót (680 milliárd forintot), a mezőgazdasági támogatás közel 1,5 milliárd eurót (360 milliárd forintot) tesz ki. A fennmaradó összeg egyéb közösségi politikák támogatását, a költségvetési kompenzációt és a schengeni határvédelem kiépítését szolgálja.

Az NFT célja a kiegyensúlyozott fejlődés, az egészséges és képzett társadalom, a gazdaság versenyképességének a növelése. E célok megvalósítását öt operatív program segíti.

I. HUMÁNERŐFORRÁS-FEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM

(irányító hatóság: FMM)

A Humánerőforrás Operatív program növelni kívánja a foglalkoztatási szintet, a megfelelő képzettség révén javítja a munkaerő versenyképességét, és biztosítja a társadalom összetartozás-érzését.

Kiemelt területek

- Aktív munkaerő-piaci politikák támogatása
- Társadalmi kirekesztés elleni küzdelem
- Oktatás, képzés támogatása
- Az alkalmazkodóképesség és vállalkozói készségek fejlesztése
- A humán erőforrás fejlesztéshez kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés

II. GAZDASÁGI VERSENYKÉPESSÉG OPERATÍV PROGRAM

(irányító hatóság: GKM)

A Gazdasági Versenyképesség Operatív program célja a gazdaság növekedési bázisának ágazatok, szektorok és régiók szerinti kiszélesítése, a gazdaság magas, az EU átlagát meghaladó növekedési ütemének fenntartása, a termelékenység növelése.

Kiemelt területek

- Befektetés-ösztönzés
- Kis- és középvállalatok fejlesztése
- Turizmusfejlesztés
- Kutatásfejlesztés, innováció
- Információs társadalom és gazdaságfejlesztés

III. KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS INFRASTRUKTÚRA OPERATÍV PROGRAM

(irányító hatóság: KvVM)

A Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív program a Nemzeti Fejlesztési Terv első három átfogó célját: az egészséges, innovatív, képzett és szolidáris társadalom kialakulását, a gazdasági versenyképesség növelését és a környezetminőség javítását, a fenntartható erőforrás-gazdálkodást egyaránt szolgálja.

Kiemelt területek

- A környezetvédelem fejlesztése
- Az egészségügyi infrastruktúra-fejlesztés
- A közlekedési infrastruktúra fejlesztése

IV. AGRÁR- ÉS VIDÉKFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM

(irányító hatóság: FVM)

Az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív program célja a mezőgazdasági versenyképesség javítása; az esélyegyenlőség megteremtése, a fenntartható fejlődés feltételeinek megalapozása a mezőgazdaságban, a gazdaságosság és az élelmiszer-kivitel fokozása; a vidéki foglalkoztatás és alternatív jövedelemszerzés ösztönzése, a vidék népességmegtartó erejének javítása.

Kiemelt területek

- A versenyképes alapanyag-termelés megalapozása a mezőgazdaságban
- Az élelmiszer-feldolgozás modernizálása
- A vidéki térségek fejlesztése

V. REGIONÁLIS OPERATÍV PROGRAM

(irányító hatóság: Nemzeti Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal)

A Regionális Operatív program feladata a kiegyensúlyozott területi fejlődés elősegítése. A Regionális Operatív Program felelős az ország hét régiójának egyenrangú fejlődéséért, a különbségek megszüntetéséért, vagyis a másik négy program feltételeinek megteremtéséért.

Kiemelt területek

- A regionális gazdaság versenyképességének erősítése
- A települési, környezeti infrastruktúra fejlesztése
- A regionális tudásbázis fejlesztése

EGYÉB PÉNZÜGYI TÁMOGATÁSOK

Területfejlesztési célirányzat (a múlt évi 18 milliárd forintról 7,7 milliárd forintra csökkent) Terület- és településfelzárkóztatási célirányzat (12 milliárd forint)

Vállalkozási övezetek (1 milliárd forint)

Kistérségi Támogatási Alap (2 milliárd forint) ra emelték meg.

Területi kiegyenlítő támogatások (10,6, milliárd forint)

Céljellegű decentralizált előirányzat (6,3 milliárd forint)

Strukturális Alapok megoszlása Operatív Programonként

Operatív Program	millió euró(99-es áron)	EU támogatás megoszlása
Humán erőforrás fejlesztés	421,8	23,89%
Gazdasági Versenyképesség	411,8	23,33%
Agrár- és Vidékfejlesztés	320,6	18,16%
Környezeti és infrastruktúra	290,8	16,48%
Regionális fejlesztés	315,8	17,90%
Technikai segítség	4,5	0,24%
Strukturális Alapok összesen	1 765	100%

Közösségi programok, alapok és kezdeményezések

BRITE: A feldolgozóipar technikai kutatásaira irányuló közösségi program.

BRIDGE: A biotechnológiára vonatkozó közösségi program.

Comenius: Az iskolai oktatásért felelős *Socrates* alprogram.

Culture 2000: Kulturális politikai közösségi program, amelynek feladata a 2000-2004 közötti időszakban az alkotó tevékenység támogatása és a kulturális ismeretek terjesztésének

előmozdítása a zene, az irodalom, a képzőművészet, a kulturális örökség és a kultúra új megjelenési formáinak területén.

EQUAL: A négy közösségi kezdeményezés egyike, amely a munkaerőpiacon létező mindennemű hátrányos megkülönböztetés és egyenlőtlenség leküzdésére irányuló, nemzetek közötti együttműködést támogatja.

Erasmus: A felsőoktatásért felelős Socrates alprogram.

ESPRIT: Az információs technológiák területén való kutatási, ipari együttműködést támogató közösségi program.

Európai Fejlesztési Alap [European Development Fund - EDF]: Az ACP-országoknak (71 afrikai, karibi és csendes-óceáni ország, az EU tagállamainak korábbi gyarmatai) támogatást nyújtó segélyalap.

Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap [European Agricultural Guidance and Guarantee Found - EAAGF]: A közös agrárpolitika finanszírozására szolgáló közös pénzügyi alap, amelynek Garancia Szekciója a közös mezőgazdasági politika (CAP) intervenciók politikájának, Orientációs Szekciója pedig az ágazati struktúrapolitika, szerkezetátalakítás anyagi hátterének biztosítását szolgálja. Az EAAGF Orientációs Szekciója egyben az EU négy strukturális alapjának egyike.

Európai Regionális Fejlesztési Alap [European Regional Development Fund - ERDF]: Az EU strukturális alapjainak egyike, amelynek feladata a Közösségen belüli regionális jellegű gazdasági és szociális különbségek csökkentése.

Európai Szociális Alap [European Social Fund - ESF]: Az EU strukturális alapjainak egyike, amelynek fő célja a munkanélküliség elkerülése érdekében a munkavállalók átképzésének, a változásokhoz történő alkalmazkodásának támogatása.

Grundtvig: A felnőttoktatásért felelős Socrates alprogram.

Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz [Financial Instrument for Fisheries Guidance - FIFG]: Az EU strukturális alapjainak egyike, amelyet a halászati struktúrák fejlesztése, alkalmazkodása céljából hoztak létre.

INTERREG: A négy közösségi kezdeményezés egyike, amely a határokon átnyúló, nemzetek és régiók közötti együttműködést támogatja.

ISPA: A közép- és kelet-európai tagjelölt országok számára létrehozott uniós előcsatlakozási alap, amely infrastrukturális fejlesztéseket támogat.

Kohéziós Alap [Cohesion Fund]: A Kohéziós Alap azon tagállamok környezetvédelmi és közlekedési beruházásaihoz nyújt támogatást, amelyek egy főre jutó GNP-je nem éri el a közösségi átlag 90%-át.

LEADER: A négy közösségi kezdeményezés egyike, amely a vidékfejlesztést szolgálja.

Leonardo: Az EU egyik oktatási programja, amelynek feladata a szakképzési együttműködés fejlesztése az EU versenyképességének növelése érdekében.

LIFE: Közösségi környezetvédelmi program, amely társfinanszírozást nyújt környezetvédelmi tevékenységekhez az EU-ban és bizonyos szomszédos területeken (Közép- és Kelet-Európa, Balti-térség, Mediterrán térség).

Lingua: A nyelvtanulásért felelős *Socrates* alprogram.

MEDA: Közösségi segélyprogram, amelynek keretében az EU pénzügyi és technikai segítséget nyújt a mediterrán térség országainak.

Media: Az EU audiovizuális politikai közösségi támogatási programja, amelynek központi célkitűzése az európai audiovizuális ipar (filmgyártás, -forgalmazás, -terjesztés) versenyképességének javítása.

Minerva: Az információs és kommunikációs technológiák oktatásáért felelős *Socrates* alprogram.

PHARE: A közép- és kelet-európai tagjelölt országok számára az EU-tagság követelményéhez kapcsolódó közigazgatási és igazságszolgáltatási intézményrendszer megerősítéséhez, valamint az *acquis communautaire* adaptálásával és alkalmazásával összefüggő területeken támogatást nyújtó uniós előcsatlakozási alap.

RACE: Fejlett kommunikációs technológiák fejlesztését támogató közösségi program.

SAPARD: A közép- és kelet-európai tagjelölt országok számára nyújtott uniós előcsatlakozási alap, amely a mezőgazdasági szerkezetváltást támogatja.

Socrates: Az EU legfontosabb oktatási programja, amely - lefedve az oktatás minden szintjét - ösztönzi a diákok külföldi tanulását, mobilitását, a diákok és tanárok utazását, cseréjét, a nyelvek oktatását, az információ és tapasztalatcserét.

TACIS: A Független Államok Közössége országai és Mongólia számára nyújtott EU-támogatások programja, amely a segély és partnerség elvére épülő együttműködésen alapul.

Tempus: A nem tagjelölt országok, a volt szovjet tagköztársaságok, illetve a dél-kelet-európai országok diákjainak és oktatóinak EU-országokba való tanulását, cseréjét, az oktatási intézmények fejlesztését segítő EU-program. Kezdetekben a program a közép- és kelet-európai országokra vonatkozott.

URBAN: A négy közösségi kezdeményezés egyike, amely a válsággal küzdő városok gazdasági és társadalmi regenerálását célozza.

Youth: Az EU ifjúsági programja, amely két korábbi programot egyesít: az iskolarendszeren kívüli fiatalok oktatását támogató *Youth for Europe* programot, valamint a fiatalok külföldi önkéntes munkavállalását segítő *EVS* [European Voluntary Service for young people] programot.

A Strukturális Alapok és a Kohéziós Alap intézményrendszere

Európai uniós csatlakozásunk egyik kiemelt területe a Strukturális Alapokra és a Kohéziós Alapra való felkészülésünk. A Regionális politika, Kohéziós Alap, strukturális eszközök koordináció című, 21-es tárgyalási fejezet 2002. júliusi lezárása kapcsán a jövőbeli források felhasználására való felkészülés mindennapjaink témái közé emelkedett.

Az elmúlt időszakban a Nemzeti Fejlesztési Terv és az ahhoz kapcsolódó Operatív Programok kidolgozása, valamint a Kohéziós Alap szektorstratégiák elkészítése folyamatos feladattá vált az e területen dolgozó, szélesen értelmezett szakmai körökben. Ezzel párhuzamosan az utóbbi időben a végrehajtás intézményrendszerének kiépítése is a figyelem középpontjába került.

Az Európai Unió által támogatott programok végrehajtásához a közösségi jogszabályoknak megfelelően felállított és működtetett intézményeket kell létrehoznunk. Tanácsi, illetve Bizottsági rendeletek írják elő, mely intézményi struktúrában kell a támogatott programokat, projekteket lebonyolítani, illetve a lebonyolítást nyomon követni, ellenőrizni.

Strukturális Alapok és a Kohéziós Alap intézményrendszerére vonatkozó előírások

A Strukturális Alapok végrehajtásához szükséges intézményrendszer elemeinek - Irányító Hatóságok, Közreműködő Szervezetek, Monitoring Bizottságok és Kifizető Hatóság - meghatározását és feladatait az 1260/1999/EK tanácsi rendelet és az ehhez kapcsolódó rendeletek (438/2001/EK és 448/2001/EK bizottsági rendeletek, stb.) tartalmazzák.

A Kohéziós Alap vonatkozásában ugyanezen előírásokat az 1264/1999/EK és 1265/1999/EK tanácsi rendeletek és az ehhez kapcsolódó rendeletek (1386/2002/EK bizottsági rendelet stb.) tartalmazzák.

A 2004. évben Magyarország fejlesztésére szánt uniós támogatások hazai társfinanszírozással kiegészítve

Az elkövetkező évek legfontosabb gazdaságpolitikai törekvése, hogy hazánk számára az Európai Unió kínálja lehetőségek új lendületet adjanak a gazdaság fejlődésének, az emberek életkörülményei javulásának. Ahhoz, hogy az uniós támogatásokat a leghatékonyabban használhassuk fel, 2004-ben a kormány közel 110 milliárd forintot biztosít hazai forrásból, amiből 10 milliárd forintot az önkormányzatok saját forrásaik kiegészítésére használhatnak fel.

280 milliárd forint fejlesztésre

2004-ben az Európai Unió támogatásával és hazai társfinanszírozással összesen több mint 280 milliárd forintnyi fejlesztés valósulhat meg, 61%-kal több mint az idén.

A jövő évi költségvetés biztosítja az uniós támogatások maradéktalan igénybevételéhez szükséges közel 110 milliárd Ft-ot. Ezt az összeget a hazai társfinanszírozásra, a sikeres

pályázatok íráshoz szükséges felkészítésre, az önkormányzatok forrásainak kiegészítésére és a támogatások fogadására alkalmas intézményrendszer kiépítésére szánja az állam.

	Európai Unió támogatása (milliárd Ft)	Költségvetési támogatás (milliárd Ft)	Összesen (milliárd Ft)
Nemzeti Fejlesztési Terv, fejlesztési programok	170,2	66,1	236,3
Fejlesztési programok céltartaléka		1,6	1,6
Pályázat-előkészítés	1,5	20,3	21,8
Intézmény és közigazgatás fejlesztés		20,7	20,7
Összesen	171,7	108,7	280,4

66 milliárd társfinanszírozásra

Magyarország az előcsatlakozási alapokból (PHARE, SAPARD, ISPA), a jövő évtől számunkra is megnyíló Kohéziós Alapból és Strukturális Alapokból, a schengeni határok kiépítéséhez valamint a vidékfejlesztéshez összesen 170 milliárd forint támogatásra számíthat. Az ennek maradéktalan igénybevételéhez szükséges 66 milliárd forintnyi hazai forrást a költségvetés biztosítja.

	Európai Unió támogatása (milliárd Ft)	Hazai társfinanszírozás (milliárd Ft)	Összesen (milliárd Ft)
PHARE programok	26,9	15,2	42,1
SAPARD támogatás	14,2	4,6	18,8
Nemzeti Vidékfejlesztési Terv	17,1	3,4	20,5
ISPA/Kohéziós Alap	33,2	19,0	52,2
Operatív Programok	62,7	20,8	83,5
Közösségi kezdeményezések	2,2	0,9	3,1
Schengeni Alap támogatásai	13,9	2,2	16,1
Összesen	170,2	66,1	236,3

22 milliárd a sikeres pályázatokért

Ahhoz, hogy 2004-ben az Unió költségvetéséből érkező 172 milliárd forint valóságosan is felhasználható legyen sok ezer az Európai Unió céljainak és szigorú követelményeinek megfelelő pályázatra, és saját forrásra van szükség. Ennek elősegítését közel 22 milliárd forint biztosítja.

- 11 milliárd forint az önkormányzatok, civil szervezetek, kis- és középvállalkozások pályázatai előkészítésének támogatását szolgálja. Ebből közel 6,5 milliárd forint az Európa Pályázat Előkészítő Alap (PEA) 2. szakaszára lett elkülönítve.

- 10 milliárd forint külön keret biztosítja az önkormányzatok saját forrásainak kiegészítését.
- 1 milliárd forint támogatás szolgál az EU-hoz való csatlakozással kapcsolatos tájékoztatási és képzési feladatokra. Ennek keretében épül ki SAKK képzőközpont, amely a különböző uniós alapokból jövő támogatásokat fogadó és irányító magyarországi intézmények munkatársainak felkészítését végzi.

A pályázásra való felkészülést segíti az Európa Pályázat Előkészítő Alap (PEA) is, melynek sikerére tekintettel előkészítés alatt áll a PEA 2, 6.5 milliárd forintos költségvetéssel. A PEA 2 keretében jövőre sor kerül azon kulcsterületek és célcsoportok segítésére, amelyeket még nem fedtek le a korábbi projektek. A PEA 2 teljes programjának kidolgozása az érintett tárcák közreműködésével az év végéig megtörténik.

21 milliárd intézményfejlesztésre

A jövő évi költségvetés közel 21 milliárd forintot biztosít arra, hogy hazánk felkészülten, az Európai Unió szabályait értő és használó, és éppen ezért előnyeit maximálisan kihasználó országgént váljon a közösség tagjává.

- Az uniós támogatások fogadásához nélkülözhetetlen intézmények (Irányító Hatóságok, Kifizető Hatóságok, Kifizető Ügynökség, Közreműködő Szervezetek), illetve az Európai Unió döntéseiben való hatékony részvételt biztosító szervezetek (pl. Külügyminisztérium Integrációs és Külgazdasági Államtitkársága, brüsszeli magyar Misszió) működését 10 milliárd Ft biztosítja.
- A közösségi joganyag átvételének programjának valamint a tagállamként való működés programjának végrehajtására 7,5 milliárd Ft szolgál.
- Egyéb intézményfejlesztési programokat több mint 3 milliárd forinttal támogat a költségvetés. (Pl. VPOP és Brüsszel közötti közvetlen informatikai kapcsolat megteremtése)

Az elmúlt egy év felkészülésének eredményességét mutatja, hogy a csatlakozók közül Magyarország áll a legközelebb ahhoz, hogy megkapja a lehetőséget az EU-források felhasználásáról szóló helyi döntésre.

PÁLYÁZATOK, TÁMOGATÁSOK

Nemzeti forrásból támogatott FVM pályázatok

A szakmatörténeti dokumentálás miatt és a későbbiekben kiírandó pályázatok módosítását segítő, a lejárt határidejű pályázatokat is közöljük.

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium pályázati felhívása a biológiai alapok fejlesztését segítő támogatásokhoz: A növénytermesztés, kertészet, erdőgazdálkodás támogatása

Támogatási pályázat

Benyújtási határidő:

2004.04.30 péntek

Benyújtás helye: FVM Mezőgazdasági Főosztály, 1860 Budapest 55 Pf.:1.

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (a továbbiakban: minisztérium) az Európai Unió közös forrásaiból származó agrártámogatások, az azokhoz kapcsolódó, nemzeti költségvetésből nyújtott kiegészítő támogatások, valamint nemzeti hatáskörben nyújtott agrártámogatások igénybevételének általános feltételeiről 6/2004.(I.22.) Korm. rendelet és a 2004. évi nemzeti hatáskörben nyújtott agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének feltételeiről szóló 25/2004.(III.3.) FVM rendelet (a továbbiakban: r.) III. fejezet 5. pont, 196.§-202.§ alapján az alábbi pályázati felhívást teszi közzé.

1. A támogatás általános célja: a szántóföldi növénytermesztés, a szőlő-, a gyümölcs-, a zöldség-, a dísnövény-, az erdészeti-, a gyógy-, fűszer- és illóolaj- növénytermesztés-, szakágazatokban a genetikai alapok fejlesztése, a termesztési technológiák korszerűsítése, Ajánlati Fajtalista készítése és ehhez kapcsolódóan félüzemi, illetve tájkísérletek beállítása a 2004. évben.

2. Támogatás igényelhető:

a r. 197. § a)-f) pontjaiban megnevezett tevékenységek költségeihez.

3. A támogatás igénylése

Pályázat biológiai alapok fejlesztésének támogatására

A r. 197.§ a) és c) pontjaiban megfogalmazott tevékenységek költségeinek figyelembe vételével, a 2. számú melléklet felhasználásával **50%-os** támogatásra **pályázatot** nyújthatnak be mindazok, akik vállalják:

- gyümölcs, szőlő, burgonya és dohány vírusmentesítését, biztosítják a mentesség fenntartását,
- saját- vagy kooperációban nemesített növényfajtáik, hibridjeik hazai és külföldi állami elismerés céljából történő bejelentését, vizsgáztatását,
- saját- vagy kooperációban nemesített növényfajtáik, hibridjeik bel – és külföldi bemutatását, elterjesztését,
- a felsorolt feladatokhoz, továbbá növényi szaporítóanyagok minősítéséhez szükséges speciális műszerek és (fajspecifikus) eszközök beszerzését, korszerűsítését.

Pályázat egyéb biológiai alapok fejlesztéséhez kötődő tevékenységek támogatására

A r. 197.§ d) és e) pontja szerint a felmerülő **költségek 70%-os megtérítésére pályázhatnak** mindazok, akik felmérést készítenek a fontosabb növényfajok esetében a minőséget, a beltartalmi értékeket befolyásoló ökológiai és egyéb tényezők hatásairól és ezt kiadványban a termelők, feldolgozók, felhasználók részére átadják.

Továbbá a termelők pontosabb tájékoztatása érdekében termőtájr (tájegységre) adaptált Ajánlati Fajtalista elkészítésében való részvételt:

- a) az Ajánlati Fajtalista elkészítéséhez szükséges metodika elkészítésére az Agrárkamara, szakmai szervezetek, terméktanácsok vagy az általuk koordinált szervezetek pályázhatnak,
- b) az a) pontban foglaltak alapján elkészített (az OMMI által koordinált) összehangolt félüzemi kísérletek, tájkísérletek beállítására, elvégzésére és kiértékelésére az Agrárkamara, szakmai szervezetek vagy az általuk megbízott szervezetek pályázhatnak,

az a)-b) pontokban foglaltaknak megfelelően előkészített Ajánlati Fajtalista összeállítására, a kiadvány megjelentetésére az Agrárkamara pályázhat.

A felsorolt célokhoz adható támogatás mértéke

- 1) A r. 197.§ a)-c) pontjaiban megfogalmazott feladatokra a 2 .számú melléklet felhasználásával **ötven százalékos** támogatás, de legfeljebb **4 millió** forint vehető figyelembe;
- 2) A r. 197.§ d) pontjában megfogalmazott tevékenységek esetén a **felmerülő költségek hetven százaléka**, de legfeljebb **8 millió** forint adható,
- 3) A r. 197.§ e) pontjában megfogalmazott tevékenységek esetén a **felmerülő költségek hetven százaléka**, de legfeljebb **4 millió** forint adható,
- 4) A r. 197.§ f) pontjához kapcsolódó speciális eszközök beszerzéséhez és korszerűsítéséhez a költségek **ötven százalékos** támogatása, legfeljebb **10 millió** forint;

A támogatások kiszámításánál az ÁFA nem vehető figyelembe.

Eszközbeszerzés esetén három hónapnál nem régebbi árajánlatot is csatolni kell.

A támogatására benyújtott pályázatok tartalmi és formai követelmények

A pályázatnak tartalmaznia kell

- az 1. számú mellékletet,
- a témafelelős nevét, címét, beosztását,
- a kért támogatás részletes leírását, a szakmai és technikai feltételek magas színvonaláról szóló nyilatkozatot,
- a különböző fejlesztéseknél a saját forrás biztosításáról szóló nyilatkozatot,
- a feladat végrehajtását biztosító magas technikai színvonal és a szükséges saját forrás meglétét,
- az 2. számú melléklet szerinti költség kalkulációt, illetve eszközbekzerzés esetén árajánlatot,
- az Ajánlati Fajtalista elkészítésében (C) pont a), b) és c) bekezdések szerinti résztvevő szervezetnek csatolniuk kell az Agrárkamara ajánlását, vagy megbízását.

A pályázatok benyújtásának határideje, helye és módja:

- **2004. április 30.,**
- **a benyújtás helye : az FVM Mezőgazdasági Főosztály, 1860 Budapest 55 Pf.:1.**
 - **a pályázatok a szakmai és a pénzügyi vezető eredeti aláírásával és bélyegzővel ellátva, a pályázati kiírás 6. pontjában felsorolt kiegészítésekkel nyolc (8) eredeti példányban, zárt borítékban kell benyújtani.**

A borítékra írják rá : "Biológiai alapok fejlesztése"

A pályázatok elbírálásának rendje

A Pályázatokat a minisztérium a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter által létrehozott Biológiai Alapok Bíráló Bizottsága bevonásával bírálja el.

A hiányosan beérkezett pályázatok készítőit az FVM Mezőgazdasági Főosztálya a benyújtást követő nyolc (8) napon belül rövid úton hiánypótlásra szólítja fel. A hiánypótlást a felszólítást követő öt (5) napon belül nem teljesítő pályázó támogatásban nem részesül. A pályázatok a beküldési határidő lejártá után 20 napon belül kerülnek elbírálásra.

A pályázatok elfogadásáról, illetve elutasításáról a minisztérium a pályázókat a benyújtási határidő lejártá után 30 napon belül írásban értesíti. Az elfogadott pályázók listáját a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítőben közzéteszi.

A támogatás felhasználásának és elszámolásának rendje

A támogatást elnyert pályázót a minisztérium - a pályázat elfogadásáról és a támogatási összegről - a főosztály felügyeletét ellátó helyettes államtitkáron keresztül tájékoztatja. Ezután - legkésőbb 14 napon belül - a Mezőgazdasági Főosztály **szerződést köt** a nyertes pályázóval. A szerződés tartalmazza a támogatás felhasználásának, folyósításának, elszámolásának és egyéb feltételeinek részletes szabályait. A 2.sz. melléklet alapján kalkulált támogatás elnyerése esetén a szerződés megkötésekor a támogatási összeg 60 %-ára az *R. I. sz. melléklet* szerinti igazolás kerül kiállításra. A fennmaradó 40 %-ra a minisztérium az ellenőrzések eredményének ismeretében és a végelszámolás elkészítése után - de legkésőbb november 15-ig - készíti el az igazolást. A támogatás az igazolás birtokában igényelhető az illetékes adóhatóságtól.

A támogatás felhasználásának ellenőrzése és a rendeltetéstől eltérő felhasználás következménye

A szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítését a minisztérium a megyei földművelésügyi hivatalok közreműködésével ellenőrzi.

A szerződésben vállalt kötelezettségek nem teljesítése, vagy a támogatási összeg rendeltetési céltól eltérő felhasználása a támogatás teljes összege, vagy annak teljesítmény arányos része vonatkozásában jogosulatlanul igénybe vett támogatásnak minősül. Az ellenőrzésben résztvevők javaslatára a minisztérium kezdeményezi az adóhatóságnál a jogtalanul igénybe vett támogatás visszafizetését.

A pályázatnál alkalmazandó jogszabályok

A pályázat készítésénél figyelembe kell venni a 6/2004.(I.22.) Korm. rendelet, a végrehajtására készített 25/2004.(III.3.) számú FVM rendelet, a számvitelről szóló 1991.évi XVIII. törvény, valamint a magánszemélyek jövedelemadójáról szóló, többször módosított 1995. évi CXVII. törvény előírásait.

A pályázattal kapcsolatosan részletes felvilágosítást ad : az FVM Mezőgazdasági Főosztálya

4. A támogatás igénylésére jogosultak a csőd, felszámolás, végelszámolás alatt nem álló, köztartozással nem terhelt jogi személyek, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, egyéni vállalkozók, magánszemélyek, akik/amelyek a pályázati kiírás egyéb feltételeinek is megfelelnek.

5. Támogatásban nem részesíthetők a Biológiai Alapok Bíráló Bizottság (továbbiakban: Bizottság) tagjai által képviselt intézmények.

1.sz.melléklet

Nyilatkozat a költségvetési támogatás igénybevételéhez

A)

Név:
 Lakhely (székhely) :.....
 Postai cím :.....
 Telefonszám :.....
 Statisztikai számjel:
 Adószám / adóazonosító jel:.....
 Társadalombiztosítási azonosító jel :
 Társadalombiztosítási folyószámla - szám:

Alulírott hozzájárulok ahhoz, hogy az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal, a Vám- és Pénzügyőrség, az Országos Egészségbiztosítási Pénztár, az Országos Nyugdíjfolyósító Igazgatóság, illetve azok szervei, továbbá a Magyar Államkincstár az általam közölt adataimat felhasználja.

Hely,..... Dátum.

.....
 aláírása

B)

Teljes munkaidős létszám :
 Saját tőke :
 Nettó árbevétel :
 Vállalkozás árbevétele :
 Vállalkozás minősítése :
 - mikro - kis - közép - egyéb

Hely Dátum

.....
 aláírás

C)

Alulírott, büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a kérelem benyújtását megelőző tizennyolc hónapon belül jogerős határozattal megállapított módon költségvetési támogatást jogosulatlanul nem vettem igénybe.

Hely Dátum

.....
 aláírás

K ö l t s é g k a l k u l á c i ó
(minden pályázathoz el kell készíteni)

Költségnemek	Költség Ft.
Munkabér és közterhei	
Anyagköltség*	
szaporítóanyag	
műtrágya	
növényvédő szer	
építőanyag (célonként részletezve)	
támlaberendezés	
nyomdai anyagok	
laboranyagok	
termesztő-berendezések anyagai	
egyéb anyagok	
Szolgáltatások költsége (célonként részletezve)	
Speciális műszerbeszerzés** (csatolt árajánlat alapján)	
Speciális eszközbeszerzés*** (csatolt árajánlat alapján)	
Általános Forgalmi Adót nem tartalmazó összes költség :	
Az igényelt támogatás összege :	

Megjegyzés : *, **, *** a feladatnak megfelelő költségnemeket kell csak beírni és számszerűsíteni

Hely....., Dátum

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium pályázati felhívása az erdei vasutak működéséhez igényelhető támogatásra

Támogatási pályázat

Benyújtási határidő: 2004.04.30 péntek

Benyújtás helye: Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti Főosztálya
(Budapest 55. Pf.1. 1860)

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium - a 2004. évi nemzeti hatáskörben nyújtott agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének feltételeiről szóló 25/2004. (III. 3.) FVM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) II. Fejezet 2.3. pontja alapján - az alábbi felhívást teszi közzé.

1./ A támogatás általános célja: az erdei vasutak turisztikai, személyszállítási célú működtetésének támogatása.

2./ Támogatás igényelhető a közcélú személyszállítás üzemeltetési és fenntartási költségeinek az árbevételt meghaladó különbözetéig.

3./ Támogatásban nem részesíthető: a közcélú személyszállítást nyereséggel bonyolító gazdálkodó.

4./ A támogatás jellege és mértéke:

Az erdei vasutak közcélú személyszállítás üzemeltetési és fenntartási költségeinek az árbevétel meghaladó különbözete az e célra rendelkezésre álló forrás összegéig.

5./ A pályázat benyújtására jogosultak: mindazok a szervezetek, amelyek az erdei vasutakat turisztikai, személyszállítási célból menetrendszerűen üzemeltetik.

6./ A támogatás igénybevételének feltételei: Az üzemeltető gazdálkodó nem áll csőd-, felszámolási vagy végelszámolási eljárás alatt, valamint eleget tett a nyilvántartásba vételi kötelezettségnek.

7./ A pályázat benyújtásának formai és tartalmi követelményei:

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a pályázó nevét, pontos címét (telefon, telefax), cégjegyzék vagy vállalkozói engedély számát, adószámát, statisztikai számjelét, társadalombiztosítási azonosító jelét, társadalombiztosítási folyószámla számát, bankszámla pénzforgalmi jelzőszámát, regisztrációs számát,
- a kért támogatás céljának leírását,
- a személyszállítás árbevételének és költségeinek várható alakulását költségkalkulációval alátámasztva,
- a támogatási igény összegét.

8./ A pályázat benyújtásának ideje és helye:

A pályázatot a pályázati felhívás megjelenését követő 15. napon belül lehet benyújtani.

A pályázatot két példányban kell a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti Főosztálya címére kell megküldeni. (Budapest 55. Pf.1. 1860)

9./ A pályázat elbírálásának rendje:

A beérkezett pályázatokat a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti Főosztálya fogadja, regisztrálja és ellenőrzi. A hiányosan beérkezett pályázatot a minisztérium a pályázónak kiegészítésre visszaküldi, illetve a pályázót hiánypótlásra szólítja fel. A pályázatot a minisztérium a pályázati határidő lejártát követő harminc napon belül bírálja el.

A minisztérium a pályázat elnyeréséről, illetve elutasításáról a pályázót levélben értesíti.

10./ A támogatás felhasználásának és az elnyert támogatások kifizetésének rendje:

A támogatást elnyert pályázó részére a minisztérium támogatási okiratot állít ki, amely tartalmazza a támogatás folyósításának, elszámolásának és egyéb feltételeinek részletes szabályait.

Az előleg, illetve a végelszámolás szerint még járó támogatás a 10032000-01220191-52000001 számú Erdészeti közcélú feladatok támogatási keretszámláról kerül kiutalásra.

Az elfogadott pályázatok az FVM Értesítőben kerülnek közzétételre.

11./ A támogatás felhasználásának ellenőrzése és a juttatott támogatás elszámolásának rendje:

A támogatás felhasználásának szakmai és pénzügyi ellenőrzését a minisztérium látja el.

12./ A támogatás rendeltetéstől eltérő felhasználásának következményei:

A szerződésben vállalt kötelezettségek nem teljesítése, vagy a támogatási összeg rendeltetési céltól eltérő felhasználása esetén a minisztérium a támogatás teljes összegének, vagy időarányos részének a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeres mértékének megfelelő kamattal növelt összegben való visszafizetésére kötelezi a gazdálkodót.

A jogosulatlanul igénybevett támogatást a 10./ pontban megjelölt számlára kell visszafizetni.

13./ A pályázatnál alkalmazandó jogszabályok

- az Európai Unió közös forrásaiból származó agrártámogatások, az azokhoz kapcsolódó, nemzeti költségvetésből nyújtott kiegészítő támogatások, valamint a nemzeti hatáskörben nyújtott agrártámogatások igénybevételének általános feltételeiről szóló 6/2004. (I. 22.) Korm. rendelet,
- a 2004. évi nemzeti hatáskörben nyújtott agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének feltételeiről szóló 25/2004. (III. 3.) FVM rendelet, valamint
- az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény és a végrehajtására kiadott 29/1997. (IV.30.) FM rendelet.

16./ A pályázatok ügyében részletes felvilágosítást ad a minisztérium Erdészeti Főosztálya, Budapest V. Kossuth Lajos tér 11.

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium pályázati felhívása az erdészeti közcélú feladatok támogatására

Támogatási pályázat

Benyújtási határidő: 2004.07.02 péntek

Benyújtás helye: FVM - Erdészeti Főosztály

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium – a 2004. évi nemzeti hatáskörben nyújtott agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének feltételeiről szóló 25/2004. (III. 3.) FVM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) II. Fejezet 6. § k) pontja alapján – az alábbi felhívást teszi közzé.

1./ A támogatás általános célja:

Hiteles és átfogó információ szerzése a magántulajdonú erdőgazdálkodói kör üzemében zajló ökonómiai folyamatokról az ágazat irányítói és az üzemek részére, valamint az erdészeti oktatásban, kutatásban és ismeretterjesztésben rejlő lehetőségek feltárásával és alkalmazásával a magánerdő gazdálkodás működőképességének elősegítése.

2. Pályázat útján támogatás igényelhető:

- a. a magánerdő gazdálkodói testület-hálózat működtetéséhez,
- b. a magánerdő gazdálkodói kör szakmai ismeretének és társulási készségének fejlesztéséhez (működőképesség javítása).

3./ A támogatás jellege és mértéke:

A támogatás vissza nem térítendő, amely a Rendelet 6. §-ának k) pontja alapján előzetes költségvetés alapján adható, maximum 20 millió Ft forrás erejéig.

3.1. Erdészeti testület-hálózat működési költségeinek támogatása érdekében:

- a. tudományosan megalapozott mintavételt szolgáló tanulmány készítéséhez (a magánerdő gazdálkodói kör üzemszerkezeti viszonyai),
- b. szakmai és ökonómiai adatok gyűjtéséhez és vásárlásához,
- c. adatfeldolgozáshoz,
- d. az adatok jogszabályban meghatározott módon történő publikálásához,
- e. szakmai-koordinációs tevékenységhez.

3.2. A magánerdő gazdálkodás működőképességének javítása érdekében:

- a. a magánerdő gazdálkodás általános helyzetének értékeléséhez, problémáinak felméréséhez,
- b. kommunikációs feladatok ellátásához,
- c. információáramlás elősegítéséhez megye, kistérség és régió szintjén,
- d. az erdészeti integrátori hálózat népszerűsítéséhez,
- e. hazai szakmai rendezvényen való képviselői költségeihez.

4./ A pályázat benyújtására jogosultak:

4.1. Azok az intézmények, amelyek az erdészeti testület hálózat működtetésének jogszabály alapján nevesített felelősével – AKII – együttműködve végzik az adatok kiértékelését.

4.2. A kizárólag magánerdő tulajdonosokat és gazdálkodókat képviselő olyan bejegyzett szakmai szövetség, amely helyi, regionális és országos szervezettel rendelkezik.

5./ A pályázat benyújtásának általános feltétele:

A pályázat benyújtásának előfeltétele, hogy az igénylő lejárt határidejű köztartozással nem rendelkezik, valamint eleget tett a nyilvántartásba vételi kötelezettségének.

6./ A pályázat benyújtásának tartalmi és formai követelményei:

A pályázatot négy példányban kell benyújtani részletes költségkalkulációval.

7./ A pályázat benyújtásának ideje és helye:

A pályázati felhívás megjelenését követő harminc napon belül az FVM Erdészeti Főosztályához.

8./ A pályázat elbírálásának rendje:

A beküldött pályázatokat az Erdészeti Főosztály 15 napon belül elbírálja és ezzel egyidejűleg dönt a támogatás igénybevételének jogosságáról és a támogatás mértékéről. A pályázót a minisztérium a jóváhagyott támogatási okirat egy példányának megküldésével értesíti ki.

A pályázatok elbírálásának eredményét a minisztérium hivatalos lapjában teszi közzé.

9./ A támogatás kifizetésének rendje:

A támogatási okirat jóváhagyását követően a minisztérium huszonöt százalék előleg kiutalása iránt intézkedhet.

10. A támogatás elszámolása

A támogatások felhasználásáról a támogatási okiratban meghatározott módon és határidőig kell elszámolni. Az elszámolást három példányban kell betérjeszteni az Erdészeti Főosztályhoz.

Az elszámolások határidőn túli benyújtása jogvesztő hatályú és igazolási kérelem benyújtásának nincs helye, a végelszámolás szerint még járó támogatás nem kerül folyósításra.

11./ Ellenőrzés és a támogatás rendeltetéstől eltérő felhasználásának következményei:

A felhasználást és a támogatott tevékenység teljesülését az Erdészeti Főosztály ellenőrzi a pályázat tartalmától függően helyszíni szemlével, illetve a végzett munkáról készült jelentés felülvizsgálatával.

A támogatási feltételek megszegése, vagy részleges teljesítése, a támogatás rendeltetésétől eltérő felhasználása jogosulatlan igénybevételnek minősül. A jogosulatlanul igénybevett támogatás összegét a minisztérium határozata alapján részben vagy egészben, a jegybanki alapkamat kétszeres mértékének megfelelő késedelmi kamattal növelt összegben vissza kell fizetni. A visszafizetési kötelezettséget az Erdészeti Főosztály által megjelölt számlára kell teljesíteni.

12./ A pályázatoknál alkalmazandó jogszabályok:

A pályázati felhívásban nem említett kérdésekben

- az Európai Unió közös forrásaiból származó agrártámogatások, az azokhoz kapcsolódó, nemzeti költségvetésből nyújtott kiegészítő támogatások, valamint a nemzeti hatáskörben nyújtott agrártámogatások igénybevételének általános feltételeiről szóló 6/2004. (I. 22.) Korm. rendelet,
- az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény,
- a 2004. évi nemzeti hatáskörben nyújtott agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének feltételeiről szóló 25/2004. (III. 3.) FVM rendelet.

13./ A pályázattal kapcsolatosan részletes felvilágosítást adnak:

A minisztérium Erdészeti Főosztálya.

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium pályázati felhívása az erdőtelepítésre és a fásításra igényelhető támogatásokra

Támogatási pályázat

Benyújtási határidő: 2004.10.01 péntek

Benyújtás helye: A területileg illetékes erdészeti hatóság

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium - a 2004. évi nemzeti hatáskörben nyújtott agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének feltételeiről szóló 25/2004. (III. 3.) FVM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) III. Fejezet 2. pontja alapján - az alábbi felhívást teszi közzé.

1./ A támogatás általános célja:

Új erdők telepítésével az ország erdőterületének mennyiségi növelése, minőségi javítása, valamint az erdő védelmi, gazdasági, egészségügyi-szociális, turisztikai, oktatási-kutatási funkciójának fejlesztése.

2./ A pályázat útján támogatás igényelhető:

2.1. a) az erdőtelepítés műszaki befejezéséig nem mezőgazdasági területen az új erdők telepítési munkáihoz, ide értve a tervezést, a talajelőkészítést, az erdősítést, valamint az ápolást;

b) a telepítés befejezésétől számított tíz éven belül a befejezett erdősítések ápolásához, tisztításához;

c) a mező- és legelővédő erdősávok, továbbá az utak, a vasutak, a csatornák, a vízfolyások mentén, a települések bel- és külterületein a talajvédelem és egyéb védelem érdekében erdősávok, illetve fásítások tervezéséhez és kivitelezéséhez; normatív módon.

2.2. a) a törzsültetvények, géngyűjtemények (klónarchívumok) külön rendelet szerinti létesítéséhez, korszerűsítéséhez azok termőre fordulásáig;

b) a csemetekert létesítéséhez;

- c) az erdőállományok telepítését és védelmét szolgáló műszaki berendezések tervezéséhez, létesítéséhez és felújításához, valamint különleges jellegű erdőszítési munkákhoz;
- d) a szociális-, üdülési-, oktatási és ismeretterjesztési célt szolgáló műszaki létesítmények és berendezések tervezéséhez, létesítéséhez és felújításához;
- e) a korlátlan közhasználatú arborétumok, élőfa- és cserjegyűjtemények, botanikus kertek tervezéséhez, létesítéséhez és felújításához egyedi költségvetés alapján.

3./ Pályázat benyújtására jogosult:

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény 13. §-a szerinti gazdálkodó, vagy az, aki a 2. pontban foglalt célok megvalósítását közvetetten elősegíti, valamint eleget tett nyilvántartásba vételi kötelezettségének. A támogatás igénylése szempontjából erdőgazdálkodónak kell tekinteni a földhasználónak minősülő igénylőt is, ha nem erdő művelési ágú termőföldön a Rendeletben foglaltaknak megfelelően beruházást végez. A földhasználó e jogcímen csak akkor igényelhet támogatást, ha az erdőtelepítéssel érintett földterület tulajdonosa a megvalósításhoz jogi nyilatkozatban hozzájárulását adta, és a terület tulajdonosával erre vonatkozóan megállapodást kötött.

4./ A pályázat benyújtásának határideje: 2004. október 1.

5./ A pályázat benyújtásának helye:

A területileg illetékes erdészeti hatóság.

6./ A pályázat benyújtásának formai és tartalmi követelményei:

Erdőtelepítés (normatív) állami támogatása iránti kérelmet az erre a célra rendszeresített úrlapon (lásd melléklet) négy példányban, községhatáronkénti bontásban a Rendelet előírásainak megfelelő, jóváhagyott erdőtelepítési kiviteli terv kettő példányban történő mellékelésével lehet benyújtani a tulajdoni lap másolatával együtt. Az egyedi költségvetés alapján elszámolható munkákra irányuló pályázathoz csatolni kell még a fejlesztési tervet, a részletes műszaki kiviteli tervdokumentációt és a költségvetést is. Vízbázisok védőövezetében lévő hullámtéri, vagy természetvédelmi oltalom alatt álló és arra közvetlen hatással lévő területeken tervezett erdőtelepítésekre az illetékes hatóság előzetes hozzájárulását is be kell szerezni. Egy területre csak egy forrásból adható támogatás, erdészeti hatósági ellenőrzés mellett. A Rendelet 105. § (1) bekezdés ba) pontja szerinti normatív támogatás erdőtelepítésre akkor igényelhető, ha a létesíteni kívánt új erdőterület önálló erdőtest esetében minimum három hektár nagyságú (kivéve a különleges célú erdőtelepítést, továbbá az erdőssztyepp klímájú területeket), már meglévő erdőhöz való csatlakozás esetében legalább egy hektár nagyságú. Ez összeadódhat több tulajdonos összefüggő területéből is.

Az első kivitel után az erdőgazdálkodó a művelési ágváltozás átvezetése érdekében köteles gondoskodni az ingatlan-nyilvántartás helyesbítéséhez szükséges geodéziai felmérésről, valamint a megvalósulási térkép elkészítéséről, a földhivatal felé történő külön jogszabály szerinti bejelentési kötelezettsége mellett. Az erdőtelepítés befejezésekor a támogatást igénybe vevő köteles az esetleges változások ingatlannyilvántartási helyesbítését elvégezni. A fenti feladat teljesítése a támogatás teljes kifizetésének feltétele, melyet a földhivatal elfogadó nyilatkozatával kell igazolni.

7./ A támogatás módja és mértéke:

A támogatás módja vissza nem térítendő, a Rendelet 103. § (1) bekezdésében foglalt célokra normatív mértékben, a 108. § (1) bekezdésében foglalt célokra pedig a 108. § (3) bekezdése szerint adható a rendelkezésre álló forrás mértékéig.

8./ A pályázat elbírálásának rendje:

A pályázatokat a területileg illetékes erdészeti hatóság ellenőrzi, szükség esetén a pályázót hiánypótlásra szólítja fel. A követelményeknek megfelelő pályázatok figyelembe vételével éves keretigényt állít össze, amelyet a tárgyévet megelőző év november 15-ig nyújt be az FVM Erdészeti Főosztálynak. Az éves keretigényben az erdészeti hatóság a pályázatokat támogatási célonként és az előírt gazdálkodó csoportonkénti bontásban a következő szempontok szerint rangsorolja.

Előnyben részesülnek azok a pályázatok, amelyek a következő telepítési célokra vonatkoznak:

- a) nagy erdőtömbök kialakítását eredményező erdőtelepítések;
- b) a racionális földhasználattal összefüggésben mezőgazdasági műveléssel gazdaságosan már nem, de erdővel még gazdaságosan hasznosítható szántóterületek;
- c) a gyorsan nöövő, nagy hozamú nyár, fűz, éger, fenyő állományok telepítésére, elsősorban hullámtéri és belvízveszélyes, mély fekvésű, így mezőgazdasági termelésre biztonságot nem nyújtó, valamint a dombvidék erodálódó, de fatermesztésre gazdaságos, jó termőhelyen létesülő telepítések;
- d) az elmaradott térségek fejlesztését, illetve felzárkóztatását szolgáló, és azokra a térségekre vonatkozó pályázatok, ahol a térségre térségfejlesztési terv is készült;
- e) ahol a térségre az Országgyűlés által elfogadott területrendezési tervben az erdőterület növelésére vonatkozó irányszámok kerültek meghatározásra;
- f) a közérdekű (környezeti, természeti, műemléki és tájvédelmi, valamint közjóléti érdekeket szolgáló) telepítések;
- g) a többcélú hasznosítás érdekében megvalósuló erdőtelepítések, fásítások (zöldövezet, út, vasút, csatorna stb., fásítás).

A pályázatok elbírálása során figyelembe kell venni azt is, hogy a támogatást igénylő milyen mértékben rendelkezik az erdőtelepítés szakszerű, sikeres végrehajtásához, annak ápolásához, és fenntartásához szükséges szakmai feltételekkel. Vizsgálni kell az igénylő eddigi erdőtelepítési tevékenységét is, az erdőtelepítési hátralék vagy üzemtervnek nem megfelelő gazdálkodás hátrányt jelent.

Amennyiben a beérkezett támogatási igények mértéke meghaladja az éves állami támogatási lehetőséget, az FVM Erdészeti Főosztálya az illetékes erdészeti hatóságok rangsora alapján dönt a keretek területi igazgatóságokra történő lebontásáról.

A támogatás odaítéléséről a területileg illetékes erdészeti hatóság a benyújtott pályázat egy példányának visszaküldésével tájékoztatja a pályázót, aki ezután szerződést köt az erdészeti hatósággal. Abban az esetben, ha földhasználó igényel támogatást a földtulajdonossal kötött megállapodás alapján, akkor az erdészeti hatóság a támogatás folyósítása időtartamára hosszú távú szerződést köt a földhasználóval. A kérelem elutasításáról értesítést kap a pályázó.

9./ Az elnyert támogatás kifizetésének a rendje:

A támogatás kifizetése területileg illetékes erdészeti hatóságon keresztül történik a Rendelet 107. §-ában, illetve a 109. § (1) bekezdésében foglaltak szerint.

10./ A támogatás felhasználásának ellenőrzése, valamint a rendeltetéstől eltérő felhasználás következményei:

A támogatás rendeltetésszerű felhasználását az erdészeti hatóság műszaki átvétellel ellenőrzi, rendeltetéstől eltérő felhasználás esetében a támogatás jogtalanul igénybevett támogatásnak minősül, és azt a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeres mértékének megfelelő kamattal növelve az erdészeti hatóság határozatában megjelölt számlára kell visszafizetni.

11./ A pályázati felhívásban nem említett kérdésekre

- az Európai Unió közös forrásaiból származó agrártámogatások, az azokhoz kapcsolódó, nemzeti költségvetésből nyújtott kiegészítő támogatások, valamint a nemzeti hatáskörben nyújtott agrártámogatások igénybevételének általános feltételeiről szóló 6/2004. (I. 22.) Korm. rendelet,
- a 2004. évi nemzeti hatáskörben nyújtott agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének feltételeiről szóló 25/2004. (III. 3.) FVM rendelet,
- az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998.(XII. 30.) Korm. rendelet, valamint
- az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény és a végrehajtására kiadott 29/1997. (IV. 30.) FM rendelet előírásai az irányadók.

12./ A pályázat ügyében részletes felvilágosítást adnak:

A területileg illetékes erdészeti hatóságok, valamint a minisztérium Erdészeti Főosztálya, Budapest. V. kerület, Kossuth Lajos tér 11.

Melléklet

Regisztrációs szám:

Pályázat állami támogatásra erdőtelepítés és fásítás végrehajtásához

A. rész

(A vastagon bekeretezett részek kivételével a pályázó tölti ki)

A pályázat csak Termőhelyfeltárási szakvéleménnyel és Erdősítési kivitelezési tervdokumentációval együtt érvényes!

1.1. Az igénylő azonosító adatai

Az igénylő minősítési kódja (kérjük a megfelelő számot beírni):

megnevezése:

1. Belföldi természetes személy (magánszemély, mg.-i őstermelő)
2. Mikrovállalkozás (1-10 fő foglalkoztatott)
3. Kisvállalkozás (11-50 fő foglalkoztatott, max: 1 Md/év nettó árbevétel vagy 700 M mérlegfőösszeg)
4. Középvállalkozás (51-250 fő foglalkoztatott, max. 5 Md/év nettó árbevétel vagy 3,5 Md mérlegfőösszeg)
5. Nagyvállalat (250 fő feletti foglalkoztatott)
6. Nonprofit szervezet államháztartáson belül (pl. önkormányzat)
7. Nonprofit szervezet államháztartáson kívül (pl. alapítvány, Kht.)
Az igénylő neve:
Az igénylő székhelye, ir.szám: település:
cím: utca hsz. Hrsz.
Az igénylő telephelye*, ir.szám: település:
cím: utca hsz. Hrsz.
Az igénylő postai címe*, ir.szám: település:
cím: utca hsz. Hrsz.
* (A telephely és a postai cím csak abban az esetben töltendő ki, ha az eltér a székhely címétől)
Telefonszám:
Az igénylő adószáma (2. 3. 4. 5. 6. 7. minősítési kód esetén töltendő ki. S+1+2 formátummal):
Az igénylő adóazonosító jele (1. minősítési kód esetén töltendő ki, 10 hosszúságban):
Az igénylő egyéb azonosítói: erdőgazdálkodói kód
Nyilvántartási szám: (mezőgazdasági tevékenységet folytató igénylő esetén)
Önkormányzati törzsszám (önkormányzatok esetében):
Társadalombiztosítási azonosító jel (1. minősítési kód esetén töltendő ki):
Társadalombiztosítási törzsszám (2. 3. 4. 5. 6. 7. minősítési kód esetén töltendő ki):
Statistikai szám (2. 3. 4. 5. 6. 7. minősítési kód esetén, teljes hosszúságban kitöltendő):

2. A vállalkozás gazdálkodási adatai

(2. 3. 4. 5. minősítési kód esetén töltendő ki, a legutolsó éves mérlegbeszámoló alapján)

Nettó árbevétel: e Ft

Mérleg szerinti eredmény: e Ft

Saját tőke: e Ft

Teljes munkaidős (statistikai) létszám: Fő

3. Az erdőítésre tervezett terület adatai:

Sor-szám	Községhatár	Helyrajzi szám	Terület, m ²	Művelési ág
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

	Összesen:	
--	-----------	--

4. [Csak akkor töltendő ki, ha az érintett terület(ek) nem az 1. pontban feltüntetett személy vagy gazdálkodó szervezet tulajdonában van(nak)]

A tulajdonomban lévő földrészlet(ek)en történő erdőtelepítéshez hozzájárulok, tudomásul veszem, hogy az erdőítési támogatásban az 1. pontban feltüntetett személy vagy gazdálkodó szervezet részesül.

Sor-szám	Tulajdonos neve	Címe	Alírása
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

(A sorszámot a 3. ponttal egyezően kell kitölteni!)

5. Vízbázisok védővezetékében levő, hullámtéri vagy természetvédelmi oltalom alatt álló, és természetvédelmi terület, valamint arra közvetlen hatással levő területeken tervezett erdőtelepítések megjelölése. *

.....
* A megfelelő rész aláhúzendó!

6. Tervezett célállománytípusok:

	Tölgy és bükk	Akác	Egyéb kemény lomb	Nemes nyár	Egyéb lágy lomb	Fenyő
Terület (ha)						

7. A kivitelezés szakmai irányítását végzi:

Név:.....

Cím:.....

.....
alírása

8. Egyéb megjegyzések:

9. A pályázatot kerethiány miatti elutasítása esetén visszavonom, a következő évre is fenntartom (A megfelelő szövegrész aláhúzendó!)

Kelt:.....év.....hó.....nap

.....
az igénylő cégszerű alírása

B. rész

(az erdészeti hatóság tölti ki)

Az erdőtelepítési pályázatot

elfogadom

részben fogadom el

nem fogadom el

2. A tervezett telepítés pénzügyi támogatása:

Művelhetőség	Célállomány	Terület ha	Normatív támogatás eFt/ha	Támogatás ezer Ft

5./ Egyéb megjegyzések (elutasítás indoklása, kivitelezési, támogatási megkötések, stb.):

.....

6./ Kérem, hogy aláírásra jogosult képviselője a megállapodás megkötése céljából legkésőbb-ig hatóságunknál jelentkezzen.

(Csak a pályázat elfogadása esetén töltendő ki!)

Kelt: év.....hó.....nap

.....
 erdészeti hatóság igazgatója

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium pályázati felhívása a jóléti és parkerdő fenntartási munkáihoz igényelhető támogatásokra

Támogatási pályázat

Benyújtási határidő: 2004.05.15 szombat

Benyújtás helye: A területileg illetékes erdészeti hatóság

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium - a 2004. évi nemzeti hatáskörben nyújtott agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének feltételeiről szóló 25/2004. (III. 3.) FVM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) II. Fejezet 2.2. pontja alapján - az alábbi felhívást teszi közzé.

1./ A támogatás általános célja, hogy segítse elő az erdők immateriális (közjóléti, szociális, oktatási, nevelési) szolgáltatásainak minél szélesebb körű társadalmi igénybevételét.

2./ Pályázat útján támogatás igényelhető:

- a) üdülő-, (pihenő-, séta- és kiránduló-) erdők, erdei táborok, valamint a lakóterületeket és kiránduló központokat összekötő zöldfolyosók közjóléti célokat szolgáló műszaki létesítményeinek, berendezései,
- b) turisztikai célt szolgáló gépkocsi utak és autós pihenők,
- c) arborétumok, botanikus kertek,
- d) egyéb közjóléti célokat (pl. oktatás, ismeretterjesztés) szolgáló műszaki létesítmények

üzemeltetési és fenntartási költségeihez.

3./ A támogatás jellege és mértéke: A jóléti és parkerdők létesítményeinek üzemeltetésére és fenntartására vissza nem térítendő támogatás adható a rendelkezésre álló források erejéig.

4./ A támogatás igénylésére jogosult: az a jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, természetes személy, amely/aki az illetékes erdészeti hatóság által nyilvántartásba vett közjóléti létesítménnyel rendelkezik, biztosítja annak a közhasználatát, valamint ez irányú támogatási jogosultságáról a beruházás engedélyezésekor nem mondott le.

5./ A pályázat tartalmi és formai követelményei:

A pályázatot a Rendelet 5. számú melléklete szerinti nyomtatványon (K-3) öt példányban kell benyújtani, a létesítményenkénti részletes költségvetés három példányának mellékelésével.

6./ A pályázat benyújtásának ideje és helye: a pályázati felhívás megjelenését követő harminc napon belül a területileg illetékes erdészeti hatósághoz.

7./ A pályázat elbírálásának rendje:

Az erdészeti hatóságok a pályázatokat rangsorolva és véleményükkel ellátva a pályázati felhívás megjelenését követő ötven napon belül megküldik az FVM Erdészeti Főosztályához. A támogatás igénybevételének a jogosságáról, valamint összegéről a minisztérium a pályázati felhívás megjelenését követő hatvan napon belül dönt. Ezt követően a minisztérium támogatási okiratot állít ki, melyet a támogatás elszámolására vonatkozó mellékleteivel együtt az elsőfokú erdészeti hatóságon keresztül juttat el a pályázóhoz.

8./ A támogatás kifizetésének rendje:

A támogatási okirat jóváhagyását követően a minisztérium ötven százalék előleg kiutalása iránt intézkedhet.

Az elfogadott pályázatok az FVM Értesítőben kerülnek közzétételre.

9./ A támogatás elszámolása:

A támogatás felhasználásával kapcsolatos elszámolást a gazdálkodó legkésőbb a tárgyév december 1-ig öt példányban köteles betérjeszteni a területileg illetékes erdészeti hatósághoz. Az elszámolások határidőn túli benyújtása jogvesztő hatályú és igazolási kérelem benyújtásának nincs helye, a végelszámolás szerint még járó támogatás nem kerül folyósításra. A felülvizsgált és igazolt elszámolás három példányát az erdészeti hatóság legkésőbb december 10-ig köteles eljuttatni az FVM Erdészeti Főosztályához.

A támogatás fennmaradó összege a ténylegesen elvégzett munka területileg illetékes erdészeti hatóság által történő igazolása, valamint a támogatási okirat mellékletét képező formában és tartalommal elkészített és könyvvizsgáló által ellenjegyzett elszámolások Erdészeti Főosztályhoz történő megküldése után kerül folyósításra.

Az előleget, illetve a végelszámolás szerint még járó támogatást a 10032000-01220191-52000001 számú Erdészeti közcélú feladatok előirányzat felhasználási keretszámláról kell teljesíteni.

10./ Ellenőrzés és a támogatás rendeltetéstől eltérő felhasználásának a következményei:

A támogatás felhasználásának ellenőrzésére a területileg illetékes erdészeti hatóság jogosult. A pályázó egyes részmunkák elvégzésére alvállalkozóval szerződést köthet, de az egész tevékenységet nem végezheti harmadik fél.

Rendeltetési céltól eltérő felhasználás esetén a felvett támogatás jogosulatlanul igénybe vett támogatásnak minősül, a támogatás teljes összegét, vagy arányos részét a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeres mértékének megfelelő kamattal növelt összegben kell visszafizetni.

A jogosulatlanul igénybevett támogatás visszafizetését az erdészeti hatóság határozatban rendeli el. A visszafizetés elmaradása esetén az összeg köztartozásnak minősül {Áht 13/A. § (9)}.

11./ A pályázatnál alkalmazandó jogszabályok:

- az Európai Unió közös forrásaiból származó agrártámogatások, az azokhoz kapcsolódó, nemzeti költségvetésből nyújtott kiegészítő támogatások, valamint a nemzeti hatáskörben nyújtott agrártámogatások igénybevételének általános feltételeiről szóló 6/2004. (I. 22.) Korm. rendelet,
- az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény,
- a 2004. évi nemzeti hatáskörben nyújtott agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének feltételeiről szóló 25/2004. (III. 3.) FVM rendelet, valamint
- az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény és a végrehajtására kiadott 29/1997. (IV. 30.) FM rendelet.

12./ A pályázat ügyében részletes felvilágosítást adnak:

A területileg illetékes erdészeti hatóságok, vagy a minisztérium Erdészeti Főosztálya.

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium pályázati felhívása a vadgazdálkodási tevékenységek támogatására

Támogatási pályázat

Benyújtási határidő: 2004.04.30 péntek

Benyújtás helye: FVM megyei földművelésügyi hivatal vadászati és halászati felügyelőségéhez / FVM Vadászati és Halászati Főosztályhoz (1055 Budapest Kossuth Lajos tér 11. (1860 Bp. 55. Pf.:1.)).

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium a 2004. évi nemzeti hatáskörben nyújtott agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének feltételeiről szóló 25/2004. (III.3.) FVM rendelet 61-92. szakaszaihoz kapcsolódóan az alábbi pályázati felhívást teszi közzé:

1. A vadászható állatfajok természetes állománya és azok élőhelye megőrzésének, védelmének támogatása

1.1. A támogatás általános célja

A vadászható állatfajok természetes állományának és azok élőhelyének megőrzését, védelmét, fejlesztését szolgáló tartamos hatású, természetközeli vadgazdálkodási beavatkozások elősegítése.

1.2. Támogatás igényelhető

A rendelet 61-71.§ - ai alapján az alábbi célok megvalósításához:

- a) a tenyésztett fácán és fogoly kibocsátásával a természetes törzsállomány dúsításához és az ehhez szükséges természetes élőhelyi feltételek megteremtéséhez,
- b) a szabadon élő apróvadállomány természetes élőhelyi feltételeinek javításához,
- c) a nagyvadállomány mező- és erdőgazdasági károkozása csökkentését elősegítő természetes élőhelyi feltételek megteremtéséhez.

1.3. Támogatásban nem részesíthető

1.3.1. Olyan tevékenység vagy eszköz, amely a szabadon élő, természetes vadállományt és élőhelyét – a támogatás általános célja szerint – nem közvetlenül szolgálja. Így különösen

- a) az 1.2. a) pontban foglaltaktól eltérően vadászati célból tenyésztett, vagy attól el nem különíthető módon kibocsátott apróvad,
- b) a vadászati berendezés vagy az olyan vadföld, amelynek terményét nem lábon feletetve, hanem betakarítással hasznosítják,
- c) a vegyszer – ide nem értve a talajállapot megőrzéséhez szolgáló műtrágya – használatával történő vadföld-művelés, továbbá a vadászterületre mesterségesen kijuttatott takarmány költsége.

1.3.2. Az adott támogatási jogcím keretében a zárttéri szárnyasvad nevelését, vagy kibocsátását szolgáló létesítmény, illetve az ahhoz kapcsolódó költség nem vehető figyelembe.

1.4. A támogatás jellege és mértéke

A támogatási jogcím szerint megvalósítani kívánt célt vadászterületenként egy pályázatban kell összefoglalni és benyújtani. A támogatás egyszeri, éves rendszerű. A pályázaton elnyert támogatást – a támogatási feltételek teljesítése esetén – visszafizetési kötelezettség nem terheli. Az odaítélhető támogatás pályázónként és pályázatonként (vadászterületenként) legfeljebb 5 millió Ft.

1.5. A támogatás igénylésére jogosultak

A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban Vtv.) alapján a vadászatra jogosultnak minősülő vadgazdálkodók.

1.6. A támogatás igénybevételének feltételei

1.6.1. A pályázó a korábbi, lejárt állami támogatásról elszámolást nyújtott be és azt a bíráló elfogadta. A pályázatot a vadászatra jogosult a nyilvántartó kódszámmal ellátott vadászterületére állíthatja össze.

1.6.2. A támogatás feltétele a tervezett ráfordításban legalább 50 százalék saját forrás biztosítása. A pályázatban kérelmezett cél nem haladhatja meg a Vtv. alapján a tárgyévvel kezdődő vadászati évre jóváhagyott éves vadgazdálkodási tervben meghatározott kereteket.

1.6.3. A pályázó eleget tett az Európai Unió Közös Agrárpolitikája magyarországi végrehajtásában, illetve a nemzeti agrártámogatási rendszerben érintett ügyfelekkel összefüggő ügyfélregiszter létrehozásáról és az ezzel kapcsolatos nyilvántartásba vételről szóló 141/2003. (IX. 9.) Kormányrendelet követelményeinek és regisztráltatta magát a G001 számú regisztrációs lapnak megfelelően. A támogatásra csak **regisztrációs számmal** rendelkező ügyfelek pályázhatnak.

1.7. A pályázat általános tartalmi követelményei

1.7.1. A pályázatot az 1. számú mellékletben meghatározott PÁLYÁZATI MINTA (a továbbiakban: segédlet) tartalmi elemeit követve kell összeállítani.

A szöveges magyarázó részben a támogatásra pályázott célt/célokot részleteiben lehet kifejteni a segédlet II. része szerint: a cél, a módszer és a várható eredmények ismertetésével. Az éves vadgazdálkodási tervben a pályázati célt/célokot a megfelelő C, D, E, F táblákban kell szerepeltetni.

1.7.2. A pályázathoz csatolni kell a cégszerűen aláírt 3. számú melléklet szerint megadott ADATSZOLGÁLTATÁS-t és NYILATKOZAT-ot.

1.8. A pályázat benyújtásának határideje és helye

A pályázatokat két eredeti példányban **2004. április 30-ig** lehet benyújtani vagy beküldeni az illetékes FVM megyei földművelésügyi hivatal vadászati és halászati felügyelőségéhez (a továbbiakban: vadászati hatóság). A benyújtott pályázat módosítására vagy kiegészítésére a benyújtási határidőig van lehetőség.

1.9. A pályázat elbírálásának rendje

1.9.1. A határidőn túl benyújtott pályázatot a megyei vadászati hatóság érdemi elbírálás nélkül elutasítja. A határidőben benyújtott pályázatokat a megyei vadászati hatóság nyilvántartásba veszi, adathordozón feldolgozza és véleményezésre a Területi Vadgazdálkodási Tanács elé terjeszti. A formailag vagy tartalmilag súlyosan hiányos pályázatról a Tanács érdemi bírálat nélkül, elutasító javaslatot hozhat. Támogatási javaslatát a Tanács a pályázati határidő lejártát követő 15 napon belül adja meg a vadászati hatóság számára, amely arról további 30 napon belül hoz döntést. A vadászati hatóság a döntése során a Tanács javaslatát és az állami támogatásokról szóló mindenkori jogszabályokban foglaltakat veszi figyelembe. A nyertes pályázatok esetében a támogatás összegét és mértékét a vadászati hatóság a pályázatban megjelöltektől eltérően, a rendelkezésre álló keret függvényében attól alacsonyabb mértékben és összegben is megállapíthatja.

1.9.2. A pályázat eredményéről a vadászati hatóság a pályázat beadásának határidejét követő 45 napon belül értesíti a pályázót. A nyertes pályázóval a minisztérium nevében a vadászati hatóság az értesítés megküldését követő 60 napon belül támogatási szerződést köt, melyben meghatározza a támogatás részletes feltételeit. Amennyiben a szerződést a pályázó a támogatásról szóló értesítést követő 60 napon belül nem köti meg, a támogatásról szóló döntés érvényét veszti. A vadászati hatóság a megkötött támogatási szerződést haladéktalanul megküldi a minisztériumnak, amely a támogatás összegének átutalásáról 15 napon belül gondoskodik. A kifizetés a pályázatban megadott számlára átutalással történik.

1.10. A támogatás felhasználásának rendje

A pályázatban foglaltakat vagy annak a támogatási döntés alapján elfogadott részét a szerződésben foglaltak szerint a megvalósítási határidőn belül, legkésőbb a szerződés megkötésétől számított egy év elteltéig kell megvalósítani.

1.11. A támogatás elszámolása

A támogatás felhasználásáról a pályázó a vadászati hatóság részére a megvalósítást követő 60 napon belül köteles elszámolást készíteni és benyújtani.

1.12. Ellenőrzés és a támogatási szerződésben foglaltaktól eltérő felhasználás következményei

1.12.1. A támogatás felhasználását a vadászati hatóság eseti jelleggel ellenőrzi.

1.12.2. Az elfogadott pályázatban foglaltaktól és a támogatási szerződésben rögzített feltételektől eltérő felhasználás esetén a támogatást jogosulatlanul igénybe vett támogatásnak

kell tekinteni. Az ilyen támogatást a szabálytalan felhasználás mértékétől függően és a mindenkori jegybanki kamat kétszeresének megfelelő kamattal növelve kell visszafizetni, a vadászati hatóság határozatában foglaltak szerint.

2. A vadgazdálkodással illetve a vad védelmével összefüggő tudományos kutatás, valamint a vadászati kultúra és ismeretterjesztés támogatása

2.1. A támogatás általános célja

A gyakorlati vadgazdálkodást segítő, önállóan nem versenyképes tudományos kutatási tevékenységek elősegítése, a vadászat és vadgazdálkodás közönségkapcsolatának javítása, a környezeti nevelés és a magyar vadászati hagyományok megismertetése.

2.2. Támogatás igényelhető

A rendelet 72-80.§ - ai alapján az alábbi célok megvalósításához:

- a) a vadgazdálkodással illetve a vad védelmével összefüggő tudományos kutatáshoz
- b) a vadászati kultúra és ismeretterjesztéshez.

2.3. Támogatásban nem részesíthető

Olyan tevékenység, amely a megfogalmazott általános támogatási célt nem, vagy csak aránytalanul kis mértékben szolgálja. A pályázat elutasítható abban az esetben is, ha az abban foglaltak önálló megvalósítás mellett is megfelelő jövedelmet biztosíthatnak.

2.4. A támogatás jellege és mértéke

A vadászati kultúra és ismeretterjesztés jogcímre pályázónként csak egy pályázat nyújtható be. A tudományos kutatás jogcímre kutatási témánként lehet pályázni. A támogatás egyszeri, éves rendszerű. A pályázaton elnyert támogatást – a támogatási feltételek teljesítése esetén – visszafizetési kötelezettség nem terheli.

2.5. A támogatás igénylésére jogosultak

A rendeletben foglaltak szerinti természetes és jogi személyek.

2.6. A támogatás igénybevételének feltételei

2.6.1. A pályázó a korábbi, lejárt állami támogatásról elszámolást nyújtott be és azt a bíráló elfogadta.

2.6.2. Tudományos kutatás esetén további feltétel a tervezett ráfordításban legalább 25 százalék saját forrás biztosítása. A vadászati kultúra és ismeretterjesztés esetén a támogatás elnyerésének feltétele a tervezett ráfordításban legalább 50 százalék saját forrás biztosítása.

2.6.3. A pályázó eleget tett az Európai Unió Közös Agrárpolitikája magyarországi végrehajtásában, illetve a nemzeti agrártámogatási rendszerben érintett ügyfelekkel összefüggő ügyfélregiszter létrehozásáról és az ezzel kapcsolatos nyilvántartásba vételről szóló 141/2003. (IX. 9.) Kormány rendelet követelményeinek és regisztráltatta magát a G001 számú regisztrációs lapnak megfelelően. A támogatásra csak **regisztrációs számmal** rendelkező ügyfelek pályázhatnak.

2.7. A pályázat általános tartalmi követelményei

2.7.1. A pályázatot az 2. számú mellékletben meghatározott PÁLYÁZATI MINTA (a továbbiakban: segédlet) tartalmi elemeit követve kell összeállítani. Több éves kutatási program költségvetésének tervezetét éves szakaszokra osztottan kell összeállítani, azonban a pályázat csak a tárgyévben elvégzendő kutatási feladatokra vonatkozik.

2.7.2. A pályázathoz csatolni kell a cégszerűen aláírt 3. számú melléklet szerint megadott ADATSZOLGÁLTATÁS-t és NYILATKOZAT-ot.

2.8. A pályázat benyújtásának határideje és helye

A pályázatokat két eredeti példányban **2004. április 30-ig** lehet benyújtani vagy beküldeni az FVM Vadászati és Halászati Főosztályhoz (1860 Budapest Kossuth Lajos tér 11. (1860 Bp. 55. Pf.:1.)). A benyújtott pályázat módosítására vagy kiegészítésére a benyújtási határidőig van lehetőség.

2.9. A pályázat elbírálásának rendje

2.9.1. A pályázatot a minisztérium bírálja el. A határidőn túl benyújtott, valamint a formailag vagy tartalmilag hiányos pályázatot a minisztérium érdemi vizsgálat nélkül elutasítja. A határidőben benyújtott pályázatokat a minisztérium nyilvántartásba veszi, adathordozón feldolgozza és véleményezésre az Országos Vadgazdálkodási Tanács elé terjeszti. Támogatási javaslatát a Tanács a pályázati határidő lejártát követő 30 napon belül adja meg a minisztérium számára, amely arról további 30 napon belül hoz döntést. A minisztérium a döntése során a Tanács javaslatát és az állami támogatásokról szóló mindenkori jogszabályokban foglaltakat veszi figyelembe. A nyertes pályázatok esetében a támogatás összegét és mértékét a minisztérium a pályázatban megjelöltektől eltérően, a rendelkezésre álló keret függvényében attól alacsonyabb mértékben és összegben is megállapíthatja.

2.9.2. A pályázat eredményéről a minisztérium a pályázat beadásának határidejét követő 60 napon belül értesíti a pályázót, majd az értesítés megküldését követő 30 napon belül támogatási szerződést köt, melyben meghatározza a támogatás részletes feltételeit. Amennyiben a szerződést a pályázó a támogatásról szóló értesítést követő 60 napon belül nem köti meg, a támogatásról szóló döntés érvényét veszti. A minisztérium a támogatási szerződés megkötésétől számított 15 napon belül gondoskodik a támogatás összegének átutalásáról. A kifizetés a pályázatban megadott számlára átutalással történik.

2.10. A támogatás felhasználásának rendje

A pályázatban foglaltakat vagy annak a támogatási döntés alapján elfogadott részét a szerződésben foglaltak szerint a megvalósítási határidőn belül, legkésőbb a szerződés megkötésétől számított egy év elteltéig kell megvalósítani.

2.11. A támogatás elszámolása

A támogatás felhasználásáról a pályázó a minisztérium számára a megvalósítást követő 60 napon belül köteles elszámolást készíteni és benyújtani.

2.12. Ellenőrzés és a támogatási szerződésben foglaltaktól eltérő felhasználás következményei

2.12.1. A támogatás felhasználását a vadászati hatóság ellenőrzi.

2.12.2. Az elfogadott pályázatban foglaltaktól és a támogatási szerződésben rögzített feltételektől eltérő felhasználás esetén a támogatást jogosulatlanul igénybe vett támogatásnak kell tekinteni. Az ilyen támogatást a szabálytalan felhasználás mértékétől függően és a mindenkori jegybanki kamat kétszeresének megfelelő kamattal növelve kell visszafizetni, a minisztérium határozatában foglaltak szerint.

3. A különleges rendeltetésű vadászterületek vadállomány-fenntartásának támogatása

3.1. A támogatás célja

A vadászterület különleges rendeltetését megállapító határozatban foglalt céllal összefüggő – elsősorban a vadállomány fenntartásával kapcsolatban felmerült – többletköltségek részbeni támogatása.

3.2. Támogatás igényelhető

A rendelet 81-86.§-ai alapján.

3.3. A támogatás jellege és mértéke

A különleges rendeltetésű vadászterületek többletköltségeire megítélhető támogatás önálló kódszámú vadászterületenként legfeljebb 5 millió Ft összegű lehet.

3.4. A támogatás igénylésére jogosultak

A különleges rendeltetésű vadászterület vadászatra jogosultja.

3.5. A támogatás igénybevételének feltételei

3.5.1. A pályázó a korábbi, lejárt állami támogatásról elszámolást nyújtott be és azt a bíráló elfogadta.

3.5.2. A pályázati célt/célokat a külön jogszabályban foglaltak szerint az adott időszakra szóló éves vadgazdálkodási terv keretein belül kell kidolgozni.

3.5.3. A pályázó eleget tett az Európai Unió Közös Agrárpolitikája magyarországi végrehajtásában, illetve a nemzeti agrártámogatási rendszerben érintett ügyfelekkel összefüggő ügyfélregiszter létrehozásáról és az ezzel kapcsolatos nyilvántartásba vételről szóló 141/2003. (IX. 9.) Kormányrendelet követelményeinek és regisztráltatta magát a G001 számú regisztrációs lapnak megfelelően. A támogatásra csak **regisztrációs számmal** rendelkező ügyfelek pályázhatnak.

3.6. A pályázat általános tartalmi követelményei

3.6.1. A pályázatot a 2. számú mellékletben meghatározott PÁLYÁZATI MINTA (a továbbiakban: segédlet) tartalmi elemeit követve kell összeállítani.

3.6.2. A pályázathoz csatolni kell a cégszerűen aláírt 3. számú melléklet szerint megadott ADATSZOLGÁLTATÁS-t és NYILATKOZAT-ot, továbbá a vadászterület fekvése szerint illetékes megyei vadászati hatóság véleményét és a jóváhagyott éves vadgazdálkodási terv másolatát.

3.7. A pályázat benyújtásának határideje és helye

A pályázatokat két eredeti példányban **2004. április 30-ig** lehet benyújtani vagy beküldeni az FVM Vadászati és Halászati Főosztályhoz (1860 Budapest Kossuth Lajos tér 11. (1860 Bp. 55. Pf.:1.)). A benyújtott pályázat módosítására vagy kiegészítésére a benyújtási határidőig van lehetőség.

3.8. A pályázat elbírálásának rendje

3.8.1. A pályázatot a minisztérium bírálja el. A határidőn túl benyújtott, valamint a formailag vagy tartalmilag hiányos pályázatot a minisztérium érdemi vizsgálat nélkül elutasítja. A határidőben benyújtott pályázatokat a minisztérium véleményezésre az Országos Vadgazdálkodási Tanács elé terjeszti. Támogatási javaslatát a Tanács - a minisztérium által a támogatási célhoz rendelt pénzügyi forrásra is tekintettel – a pályázati határidő lejártát követő 30 napon belül adja meg a minisztérium számára, amely arról további 30 napon belül hoz döntést. A minisztérium a döntése során a Tanács javaslatát és az állami támogatásokról szóló

mindenkori jogszabályokban foglaltakat veszi figyelembe. A nyertes pályázatok esetében a támogatás összegét és mértékét a minisztérium a pályázatban megjelöltektől eltérően, a rendelkezésre álló keret függvényében attól alacsonyabb mértékben és összegben is megállapíthatja.

3.8.2. A pályázat eredményéről a minisztérium a pályázat beadásának határidejét követő 30 napon belül értesíti a pályázót, majd az értesítés megküldését követő 60 napon belül támogatási szerződést köt, melyben meghatározza a támogatás részletes feltételeit. Amennyiben a szerződést a kérelmező a támogatásról szóló értesítést követő 60 napon belül nem köti meg, a támogatásról szóló döntés érvényét veszti. A minisztérium a támogatási szerződés megkötésétől számított 15 napon belül gondoskodik a támogatás összegének átutalásáról. A kifizetés a kérelemben megadott számlára átutalással történik.

3.9. A támogatás felhasználásának rendje

A pályázatban foglaltakat vagy annak a támogatási döntés alapján elfogadott részét a szerződésben foglaltak szerint a megvalósítási határidőn belül, legkésőbb a szerződés megkötésétől számított egy év elteltéig kell megvalósítani.

3.10. A támogatás elszámolása

A támogatás felhasználásáról a pályázó a megvalósítást követő 60 napon belül köteles a minisztérium részére a szerződésben foglalt tartalommal és módon elszámolást készíteni és benyújtani.

3.11. Ellenőrzés és a támogatási szerződésben foglaltaktól eltérő felhasználás következményei

3.11.1. A támogatás felhasználását a vadászati hatóság ellenőrzi.

3.11.2. Az elfogadott pályázatban foglaltaktól és a támogatási szerződésben rögzített feltételektől eltérő felhasználás esetén a támogatást jogosulatlanul igénybe vett támogatásnak kell tekinteni. Az ilyen támogatást a szabálytalan felhasználás mértékétől függően és a mindenkori jegybanki kamat kétszeresének megfelelő kamattal növelve kell visszafizetni, a minisztérium határozatában foglaltak szerint.

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium a 2004. évi nemzeti hatáskörben nyújtott agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének feltételeiről szóló 25/2004. (III.3.) FVM rendelet 61-92. szakaszaival kapcsolódóan az alábbi pályázati felhívást teszi közzé:

1. számú melléklet

PÁLYÁZAT MINTA

a vadászható állatfajok természetes állománya, valamint azok élőhelye megőrzése, védelme támogatásához

1. A vadászatra jogosult szervezet azonosító adatai:

- a) pályázó neve:
pályázó címe:
- b) pályázó regisztrációs száma:
- c) számlavezetője megnevezése:
bankfiók bankszámla pénzforgalmi jelzőszáma:
- d) pályázó adószáma:
- e) pályázatotért felelős személy megnevezése:
elérhetősége (telefonja stb):

2. A pályázat rövid címe:

3. A pályázat szöveges kifejtése (az éves terv ide vonatkozó keretei alapján állítandó össze, a terv támogatásra pályázott részletei rövid ismertetésével, szakmai indokolásával):

3.1. Vadföldek és vadtakarmányozás

(Vadfeldgazdálkodásban, élőhelyfejlesztésben támogatás a vegyszerhasználat nélküli művelésre tervezett földterületre igényelhető.)

3.2. Létesítésre tervezett vadgazdálkodási berendezések

(A főcímbe foglalt célhoz közvetlenül rendelhető és a vadászterületen létesített berendezésekhez igényelhető. A vadászati berendezések - mint pl. magasles, stb - az adott keretből nem támogathatóak.)

3.3. Egyéb

(Az éves terv "EGYÉB MEGJEGYZÉSEK ÉS KÖZLÉSEK" alcíme alatt jóváhagyott - az A) vagy B) pontokba nem illeszthető - egyéb élőhelyfejlesztő, vagy vadvédelmi beavatkozások, valamint a természetes törzsállomány dúsítása céljából tervezett tenyésztett fácán és a fogoly kibocsátás és ezek közvetlen költségei stb.)

4. A megvalósítás pénzügyi költségterve (eFt):

MEGNEVEZÉS	Tervezett ráfordítás ÁFA mentes	Ebben saját forrás	Támogatás
3.1. VADFÖLDEK ÉS VADTAKARMÁNYOZÁS			
			összesen:
3.2. LÉTESÍTÉSRE TERVEZETT VADGAZDÁLKODÁSI BERENDEZÉSEK			
			összesen:
3.3. EGYÉB			
			összesen:
MINDÖSSZESEN:			

5. A megvalósítás tervezett ideje (az éves terv érvényessége idejében):

...- től ...- ig

Kelt, évhó ... nap

az igénylő cégszerű aláírása

2. számú melléklet

PÁLYÁZATI MINTA

a vadászati kultúra és ismeretterjesztés, vadgazdálkodással, illetve a vad védelmével összefüggő tudományos kutatás, valamint a különleges rendeltetésű vadászterületek vadállomány-fenntartásának támogatásához

a) pályázó neve:

pályázó címe:

b) pályázó regisztrációs száma:

c) számlavezetője megnevezése:

- bankfiók bankszámla pénzforgalmi jelzőszáma:
 d) pályázó adószáma:
 e) pályázatért felelős személy megnevezése:
 elérhetősége (telefonja stb):

A pályázat rövid címe (a cél, a módszer és a várható eredmények ismertetése):

A pályázott téma szöveges kifejtése:

A megvalósítás pénzügyi költségterve (az esetleg elkülönítetten is megvalósítható, vagy több évre megbontható részcélok megfelelő tagolásával):

MEGNEVEZÉS	Tervezett ráfordítás ÁFA mentes	Ebben saját forrás	Támogatás (eFt)
A)			
A) összesen:			
B)			
B) összesen:			
C)			
C) összesen:			
MINDÖSSZESEN:			

A megvalósítás tervezett futamideje :

...- től ...- ig

Kelt, évhó ... nap

az igénylő cégszerű aláírása

3. számú melléklet

ADATSZOLGÁLTATÁS és NYILATKOZAT

I. Adatszolgáltatás (Pályázó (kérelmező) adatai a pályázat (kérelem) benyújtásakor)

Teljes munkaidős létszám:

Saját tőke:

Nettó árbevétel:

Vállalkozás árbevétel:

Vállalkozás minősítése (számkód)*:

**Magyarázat*

1 = Mikro -, amennyiben max. 0-10 főt foglalkoztat.

2 = Kis-, amennyiben 11-50 főt foglalkoztat és max. 1000 millió Ft/év a nettó árbevétele, vagy 700 millió Ft a mérlegfőösszege.

3 = Közép -, amennyiben 51-250 főt foglalkoztat és max. 5000 millió Ft/év a nettó árbevétele, vagy 3500 millió a mérlegfőösszege.

4 = Egyéb. Minden az 1-3. pontba nem tartozó vállalkozás.

Az adatszolgáltatást az utolsó statisztikai jelentés vagy éves beszámoló adatai szerint kell megadni.

II. Nyilatkozat a vadgazdálkodási tevékenységek feladataihoz igényelhető támogatásokhoz

Alulírott

kijelentem:

1. A jelen pályázatban megjelölt cél megvalósításához, megelőzően költségvetési támogatást igénybe vettem/nem vettem igénybe

ideje (év)	jogcíme (forrás megnevezése)	összege (eFt)	támogatás száma (jele)
...
...
...

2. Hozzájárulok, hogy az agrártámogatások igénybevételének általános feltételeiről szóló 290/2002. (XII. 27.) Korm. rendelet 3. számú mellékletében meghatározott szervek az állami támogatással kapcsolatos adataimat felhasználhatják, továbbá kijelentem, hogy a magyar állammal szemben, illetve a pályázott támogatási forrás terhére jogerős határozatban megállapított köztartozás, fizetési hátralék, jogosulatlan támogatás nem terhel. Hozzájárulok ahhoz, hogy amennyiben e pályázat alapján jogtalanul veszek igénybe állami támogatást, nevem (cégem), valamint a jogtalanul igénybevett támogatás jogcíme és összege nyilvánosságra hozható.

Kelt, évhó ... nap

az igénylő cégszerű aláírása

Nemzeti és EU forrásból támogatott pályázatok

Tanácsok sikeres EU pályázatok készítéséhez

1. Találjuk meg a megfelelő pályázatot

Első lépésként utána kell járni, létezik-e olyan aktuális támogatási program, alap, melynek célkitűzései összeegyeztethetőek saját céljainkkal. Ennek felderítésére jelen honlap mellett, nagy segítségünkre lehetnek még a pályázatfigyelő internetes oldalak illetve lapok, valamint a szakintézmények; az egyes minisztériumok erre szakosodott szervezeti egységei a Nemzeti és az ország számos pontján megtalálható EU-információs központok.

2. Fontos mérlegelési szempontok a pályázat kiválasztásakor

A következő szempontokat érdemes mérlegelnünk:

- Pontosan mi a fejlesztésünk célja?
- Milyen eszközökkel kívánjuk azt megvalósítani?
- Milyen módszerek alkalmazását tekintjük célravezetőnek?
- Siker esetén ki profitál az eredményből?

Erre azért van szükség, hogy a pályázó megfelelőképp le tudja vezetni, hogy a megpályázott program célkitűzéseit az ő projektje milyen konkrét eredményekkel szolgálja.

Továbbá:

Érdemes ellenőrizni, hogy a megbízó szervezet beleesik-e a támogatásra jogosultak körébe.

Gyakoriak például a csak önkormányzatoknak és/vagy nonprofit szervezeteknek szóló pályázatok. Ha több szervezet tervez együtt megvalósítani egy projektet, azoknál a jogosultságot külön-külön meg kell vizsgálni. A pályázók bemutatásánál érdemes azokra az elemekre koncentrálni, amelyek az értékelésben esetleg előnyt élvezhetnek. Erre vonatkozóan is többnyire találhatunk irányelveket a pályázati kiírásban.

Ha végiggondoltuk, hogy a tervezett tevékenység megfelel-e a program által támogatottnak, ne próbáljuk meg a projekt leírásába mindenáron belesűriteni a program célkitűzéseinek teljes skáláját, mert egyrészt hiteltelenné, másrészt semmitmondóvá válhat a pályázatunk. Legyen kevesebb, de konkrét cél, jól körülhatárolt célcsoporttal és lehetőleg mérhető eredményekkel.

3. A pályázatírás legfontosabb szabályai

A pályázat írásakor mindig törekedjünk rövid és tömör megfogalmazásra. A benyújtandó csomag legyen áttekinthető, tartalmilag tagolt és jól kezelhető. Az eredeti és másolati példányok egyenként legyenek lefűzve. Fontos, hogy ügyeljünk a pályázati kiírásban foglaltak pontos betartására, mert az ezektől való legkisebb eltérés is kizáró ok lehet adott esetben - például a pályázatok leadási határideje, amely percre pontosan értendő (általában nem a postai bélyegző dátumát veszik alapul, hanem a hivatalba történő beérkezését). A pályázati dokumentumokat a megfelelő helyeken, a megfelelő személyek aláírásával kell ellátni. Ezen formai és tartalmi elvárások kiderülnek a pályázati kiírásból, ám ha mégsem lenne egyértelmű, ajánlatos megkérni a pályázatotó hatóság munkatársait, és segítséget kérni.

4. A költségvetés pontos meghatározása

A költségvetés a projekt egyik legérzékenyebb pontja. Csak olyasmire kérjünk támogatást, amire a terv megvalósításához feltétlenül szükség van. Reális áron, reális bérekkel számoljunk. Nem érdemes megpróbálni mindenáron kitölteni a pályázható keretösszegeket. A költségvetésre vonatkozó szabályok betartása és annak belső, számszaki konzisztenciája különösen fontos, pl. a pályázati felhívások legtöbbször korlátokat határoznak meg a költségvetés típusok arányaira vonatkozóan.

5. Ellenőrzés, külső fél bevonása

Mindig hagyjunk elég időt a munka lezárására, az ellenőrzésre, és a végső simításokra. A tapasztalatok szerint, az esetek többségében az ilyenkor felmerülő problémák érdemi kezelése döntő lehet egy pályázat eredményére nézve. A pályázat minőségét nem árt tesztelni egy külső fél által. Ha számára is átlátható, célravezető és még fel is kelti az érdeklődését, valószínű, hogy valami jót hoztunk létre. S ne feledjük, ha az első körben nem is nyertünk, mindig van második kör is a pályázat beadására.

6. A pályázathoz csatolandó dokumentumok listája

A csatolandó mellékletek listájának meghatározása az egyes OP-irányító hatóságok, szaktárcák feladata, de várhatóan nem fog jelentősen eltérni a hasonló pályázati rendszerekben jelenleg alkalmazott gyakorlattól. Alább egy indikatív lista található. A pályázati formanyomtatvány mellékleteit az Irányító Hatóságnak a projekt jellegének figyelembevételével kell meghatároznia. E mellékletek az alábbiak lehetnek:

- aláírási címpéldány
- jogi státusz igazolása
- előző évi pénzügyi beszámoló
- a saját forrás és az egyéb finanszírozási források rendelkezésre állását igazoló dokumentumok
- háttér tanulmányok - pl. üzleti terv, megvalósíthatósági tanulmány, költség-haszon elemzés, környezeti hatástanulmány, műszaki tervek
- hatósági engedélyek
- lefolytatott feltételes közbeszerzési eljárás dokumentumai
- tulajdoni lap
- a megvalósításban részt vevő szakemberek önéletrajza
- referenciák
- a partnerekkel illetve a lakossággal történt egyeztetések dokumentumai (stb. részéről), partnerek hatóságok, helyi és regionális (pl. nyilatkozatok)

Az Irányító Hatóságnak gondoskodniuk kell arról, hogy kizárólag olyan információkat, dokumentumokat és igazolásokat kérjenek a pályázóktól, amelyek szükségesek, és amelyeket felhasználnak a projektek kiválasztása vagy megvalósítása során. A sok munkát igénylő háttér tanulmányok, műszaki tervek kidolgozásának és benyújtásának előírása csak nagy beruházási projektek esetében indokolt. Az Irányító Hatóságnak a feltételek meghatározásakor figyelmet kell fordítania a duplikáció elkerülésére is, azaz gondoskodnia kell arról, hogy egy dokumentumot, igazolást csak egy alkalommal kérjenek a pályázóktól (pl. vagy a pályázat beadásakor, vagy a támogatási szerződés megkötéséhez)

Fiatal gazdálkodók induló támogatása

(FVM-AVOP)

Támogatási pályázat

Benyújtási határidő: 2006.12.31 vasárnap

Benyújtás helye: Az MVH fejlesztés megvalósításának helye szerinti kirendeltsége

I. A támogatás célja

- 1) Az Európai Unió Tanácsa 1257/1999/EK. és a 1783/2003/EK. rendeletével, valamint az AVOP támogatási prioritásaival összhangban a támogatás céljai:
 - a fiatal gazdálkodók vállalkozás indításának ösztönzése,*
 - a mezőgazdasági munkaerő korösszetételének javítása,*
 - gazdaságilag életképes üzemek létrehozása,*
 - munkahelyek megőrzése, és új munkahelyek létrehozása,*
 - a kezdő fiatal gazdálkodók (különösen nők) számának növelése.*

II. A támogatásban részesíthető tevékenységek

- 1) Gazdaság alapítása, a mezőgazdasági tevékenységhez szükséges létesítmények vásárlása, felújítása, korszerűsítése, kivételt képez a nem tanyás lakóingatlan vásárlása.

- 2) A nyugdíjkorhatárt meghaladó, vagy a korai nyugdíjazást igénybe vevő, gazdálkodást megszüntető gazdálkodótól való gazdaság teljes körű átvételéhez, az átvett gazdaság termelési kapacitásának felújítása korszerűsítése.
- 3) Saját tulajdonba és használatba kerülő földterület vásárlása.
- 4) Használatba kerülő földterület bérlete a gazdaság indítása évében.
- 5) A gazdaság méretének és adottságainak megfelelő a termékek minőségét javító, nagy biológiai értékű alapanyagok (tenyésztés-, és haszonállat, fémzárolt vetőmag), takarmány, állatgyógyszer, növényvédőszer, műtrágya és szerves trágya gazdaság indításához szükséges beszerzése.
- 6) A mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó szolgáltatás igénybevétele a gazdaság indításának évében.
- 7) Az alapvető környezetvédelmi, állatjóléti, higiéniai követelmények megteremtése, javítása.

III. A pályázattal elnyerhető támogatás

- 1) **A támogatás formája:** vissza nem térítendő támogatás európai uniós és nemzeti forrásból, amely az alábbi két formában vehető igénybe:
 - fejlesztési célú juttatás (egyszeri tőkejuttatás) és
 - éven túli lejáratú hitel esetén kamattámogatás
- 2) A pályázati felhívás meghirdetésének időpontjától 2004. december 31-ig a rendelkezésre álló keretösszeg: 714 millió Ft, 2005. január 1-jétől újabb keretösszeg nyílik meg.
- 3) A támogatási összeg:
 - Az egyszeri tőkejuttatás felső határa 6 375 000 Ft, amennyiben ezt az összeget a gazdaság létrehozásához a pályázatban tervezett összes elszámolható költség eléri.
 - A tőkejuttatáshoz kapcsolódóan a gazdálkodói tevékenység megkezdésével járó költségek finanszírozására felvett hitelek kamatának legfeljebb a kamat terhelésének időpontjában érvényes háromhavi BUBOR-al (Budapesti Bankközi Forint Hitelkamatláb) számított kamat 60%-nak megfelelő összegű kamattámogatás is nyújtható, amennyiben a hitelhez legfeljebb a kamatperiódusonkénti kamat-megállapítás időpontjában érvényes háromhavi BUBOR + három százalékpontnak megfelelő kamat kapcsolódik és azzal a feltétellel, hogy a kamattámogatás tőkésített értéke nem haladhatja meg az egyszeri tőkejuttatás összegét.
 - Az egyszeri tőkejuttatás felső határánál magasabb, de 7 650 000 Ft-ot meg nem haladó támogatás nyújtható annak a fiatal gazdálkodónak, aki tevékenységének megindításával kapcsolatban szaktanácsadási tevékenység

végzésére jogosult szakemberektől^{55[1]}, tanácsadói szolgáltatást vesz igénybe a gazdaságindítást követő három éven át.

- 4) Ha a pályázó az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény értelmében ÁFA visszatérítésre nem jogosult, akkor a támogatás számításának alapja a beruházás ÁFA - t tartalmazó bruttó összköltsége.
- 5) Ha a pályázó az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény értelmében ÁFA visszatérítésre jogosult, akkor a támogatás számításának alapja a beruházás nettó összköltsége.
- 6) Amennyiben a támogatásként megítélt összeg tekintetében a pályázó ÁFA visszaigénylésre teljes körűen nem jogosult, az így felmerülő vissza nem igényelhető ÁFA - összeg, mint költség, a pályázót terheli.

Szakmai továbbképzés és átképzés támogatása

(FVM-AVOP)

Támogatási pályázat

Benyújtási határidő: 2006.12.31 vasárnap

Benyújtás helye: Az MVH megvalósítás helye szerint illetékes kirendeltsége

I. A támogatás célja

- 1) Az Európai Unió Tanácsa 1257/1999/EK. és a 445/2002/EK. rendeletének, valamint az AVOP támogatási prioritásaival összhangban a támogatás céljai:
 - a mezőgazdálkodásra irányuló szakmai képzés
 - az erdőgazdálkodásra, halászati tevékenységre irányuló szakmai képzés
 - a mezőgazdaságban tevékenykedő roma közösségek speciális agrár- és gazdálkodási képzése
 - a gazdálkodók, illetve családtagjaik által végezhető – a kiegészítő jövedelem szerzését lehetővé tevő – tevékenységek megismertetése.
- 2) A támogatással megvalósuló képzési projektek esetében a fenti célok közül legalább egynek teljesülnie kell.

II. A támogatásban részesíthető tevékenységek

Mezőgazdasági jellegű szakképzés **(Kódszám 1.5.11)**

Erdőgazdasági és halászati jellegű szakképzés **(Kódszám 1.5.12)**

- 1) A két tevékenységen belül a következő területek közül egy, több, vagy akár az összes együttes jelenléte támogatható a képzési programban:

- a) továbbképző, átképző tanfolyamok szervezése a mezőgazdaságban és az erdőszetben dolgozók számára,
-

- b) a vidéken élő nők alternatív jövedelemszerzését elősegítő speciális képzések szervezése,
- c) a fenti tanfolyamokhoz kapcsolódóan az oktatásban résztvevő szaktanárok célirányos európai uniós felkészítése,
- d) speciális képzések szervezése a hátrányos helyzetű, mezőgazdasági termelést folytató roma közösségek lehetőségeinek javítására.

A pályázó felméri egy adott térség gazdálkodóinak képzési igényeit, biztosítja a személyi és tárgyi feltételeket az igényelt tanfolyamokhoz, lebonyolítja a gazdák képzését, és gondoskodik az ismeretek elsajátításának ellenőrzéséről.

2) Az intézkedés kiemelten támogatja az alábbi területekre kiterjedő képzéseket:

-

- a) ökológiai- és biogazdálkodás, talaj- és vízvédelmet biztosító gazdálkodás, trágya- és növényvédő szer felhasználás,
- b) a tájkép megőrzését és gazdagítását, a környezet védelmét biztosító termelési módszerek,
- c) farmmenedzsment-ismeretek,
- d) erdészeti és halászati üzemvezetési módszerek,
- e) az Európai Unió és agrárrendszere, a KAP - szabályozás rendszerei, a termeléshez kapcsolódó előírások,
- f) a vidéken élők alternatív, kiegészítő jövedelemszerzési lehetőségei,
- g) a mezőgazdasági termeléssel foglalkozó, hátrányos helyzetű közösségek speciális igényei,
- h) az élelmiszer - biztonság követelményeit figyelembe vevő élelmiszer - feldolgozás, elsősorban kisüzemi, illetve farm szinten.

3) Tananyagok szükség szerinti átalakítása – EU/KAP és regionális ismeretanyaggal történő kiegészítésével – az agrár termeléshez és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó szakterületeken.

III. A pályázattal elnyerhető támogatás

- 1) **A támogatás formája:** vissza nem térítendő támogatás európai uniós és nemzeti forrásból.
- 2) **A pályázat meghirdetésekor a támogatásra - rendelkezésre álló keretösszeg:** 381 millió Ft 2004. december 31-ig, 2005. január 1-jétől újabb keretösszeg nyílik meg.
- 3) **A támogatás mértéke:**
 - a pályázat elszámolható költségének **90%** - a
 - az adott tanfolyam számlával igazolható, illetve hivatalos elszámolással indokoltan elszámolható költségeinek **10%** - át a képzésben résztvevőnek kell fizetnie (csak ezt az összeget kell fizetnie)
 - speciális roma agrár képzések esetében **100%**
- 4) **A támogatás maximális összege:**
 - projektenként: **90 millió Ft**

- a támogatás fajlagos értékének felső határa: egy - egy tanfolyam résztvevőjére az összes elszámolható költségből **maximum: 100 ezer Ft/fő**
- 5) Ha a pályázó az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény értelmében ÁFA visszatérítésre nem jogosult, akkor a támogatás számításának alapja a beruházás ÁFA - t tartalmazó bruttó összköltsége.
 - 6) Ha a pályázó az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény értelmében ÁFA visszatérítésre jogosult, akkor a támogatás számításának alapja a beruházás nettó összköltsége.
 - 7) Amennyiben a támogatásként megítélt összeg tekintetében a pályázó ÁFA visszaigénylésre teljes körűen nem jogosult, az így felmerülő vissza nem igényelhető ÁFA - összeg, mint költség, a pályázót terheli.

A falufejlesztés és -megújítás, a vidék tárgyi és szellemi örökségének megőrzése

Támogatási pályázat

Benyújtási határidő: 2006.12.31 vasárnap

Benyújtás helye: Az MVH megvalósítás helye szerinti illetékes kirendeltsége

I. A támogatás célja

- 1) Az Európai Unió Tanácsa 1257/1999/EK. rendeletével, valamint az AVOP támogatási prioritásaival összhangban a támogatás céljai:
 - faluképet és a közvetlen épített és természeti környezetet javító beruházások támogatása, eredeti közösségi és gazdasági funkciók megtartásával, újak betelepítésével
 - természeti tájkép, kultúrtáj, történelmi kert és az alkotó táji elemek állapotának javítása, megőrzése
 - közösségi terek kialakítása, fejlesztése
- 2) A támogatással megvalósuló fejlesztések esetében a fenti célok közül legalább egynek teljesülnie kell.

II. A támogatásban részesíthető tevékenységek

- 1) Meglévő épületek felújítása és fejlesztése helyi, több funkciós, a közösség érdekeit szolgáló céllal:
 - a) Településképet rontó, a jelenleg is közösségi és gazdasági célokat (de nem önkormányzatok által kötelezően ellátandó funkciókat) szolgáló épületek külső és belső felújítása,
 - b) Többfunkciós épületek létrehozása a funkció megtartásával és/vagy új funkciók betelepítésével (pl.: új, közösség érdekeit szolgáló vállalkozási, vállalkozást segítő,

idegenforgalmi szervező, tájékoztató vagy közösségi funkciók, kivételt képeznek a kötelezően ellátandó önkormányzati funkciók, valamint lakófunkció).

Kódszám: 3.4.11

- 2) Leromlott állapotban lévő, történelmi és építészeti értékeket hordozó településszerkezeti egységek, épületek (minimum 3 épületelemből álló egység, pl.: homlokzat, tető, lépcső) stílusjegyek megtartásával történő külső és belső felújítása, revitalizálása, védelme egységes, rendezett településkép kialakítása céljából.

Kódszám: 3.4.12

- 3) Műemléki, helyi védettség alatt álló és egyéb kulturális értéket hordozó épületek, építmények, történelmi és régészeti értékek felújítása, új funkciókkal történő hasznosítása.

Kódszám: 3.4.13

- 4) Természeti értékek, táji eleme, kultúrtáj, történelmi táj rendbetétele, revitalizálása, védelme, tájképmegőrzés (például: fasorok, parkok, emlékhelyek, természeti jelenségek és formációk bemutatóhelyeinek felújítása, helyi ökoszisztémák, vízfolyások, patak/folyómedrek helyreállítása), játszóterek, közösségi terek, közösségi használatú zöldfelületek létrehozása, felújítása, egységes településkép kialakítása.

Kódszám: 3.4.14

- 5) **A felsorolt tevékenységek alapján a következő fejlesztések végezhetőek:**

- egyes épületek felújítása, belső korszerűsítése (pl.: templomok),
- épületegyüttesek egyes elemeinek felújítása,
- homlokzat felújítása, sortatarozás,
- utcabútor elhelyezése, felújítása,
- növényállomány megóvása, telepítése,
- parkosítás (zöldfelületek felújítása, létesítése),
- természetes és művi vízpartok, egyéb táji elemek (például: kőfalak) rendbetétele, rehabilitációja, műtárgyainak pótlása/felújítása,
- csatorna megtisztítása, ösvények, sétautak kialakítása, felújítása,
- közterületi építmények felújítása (pl. szökőkút, lépcsősor),
- tájba illő információs táblák, épületdíszek, kerítések, egyéb információhordozók, díszítő elemek elkészítése és elhelyezése.

- 6) **A következő fejlesztések az AVOP-ban nem támogathatók:**

- a) Az AVOP és a Regionális Operatív Program (ROP) az egyes települési elemeket érintő fejlesztési intézkedések közötti lehatárolás a következő:

A lehatárolás alapja a települések közigazgatási státusza. Az AVOP keretén belül a község közigazgatási kategóriába tartozó települések fejlesztése támogatható, míg a ROP a városok fejlesztését támogatja.

Továbbá az AVOP-ban nem támogatható:

- A világörökség részét képező értékekre irányuló projektek, tekintet nélkül a települések közigazgatási besorolására. Ez ösztönzi a világörökség helyszínének integrált tervek alapján történő komplex fejlesztését. (Kizárólag a ROP-ból támogatható.)

- A kastélyok, várak és múzeumok felújítása - amennyiben városok, kiemelt üdülő és gyógyhelyek területén helyezkednek el (a települések listáját a 110/1997 Kormányrendelet melléklete tartalmazza) - csak a ROP-ból támogatottak. Ennek oka, hogy ezek a fejlesztések magas költségigénnyel rendelkeznek, így meghaladják az AVOP falumegújítás intézkedésének maximális értékhatárát.
 - Nemzeti parkokban és egyéb természetvédelmi területeken, kiemelt üdülő- és gyógyhelyeken gyalogos és kerékpáros útvonalak, tanösvények, meglévő vízi útvonalak, meglévő kisvasutak, amelyek nem tartoznak az erdészeti társulások tulajdonába, látogatóközpontok kialakítása, fejlesztése; ezen célok a fenti térségek komplex fejlesztésének keretében ROP támogatásban részesülhetnek, így támogatásuk az AVOP-ból kizárt.
- b) Az intézkedés KIOP-pal (Környezetvédelem és Infrastruktúrafejlesztés Operatív Program) történő lehatárolásának alapja a következő:
- Az AVOP a falvakhoz tartozó táji elemek megőrzését és felújítását célzó falumegújítás keretében a gazdasági és környezeti célokat szolgáló beruházásokat támogatja. Kizárólag a KIOP támogatja a NATURA 2000 által támogatott természetvédelmi tevékenységeket.
- c) Az intézkedés az önkormányzatokról szóló 1990 évi LXV. törvényben meghatározott kötelezően ellátandó önkormányzati feladatok végrehajtására irányuló feladatokhoz kapcsolódóan nem alkalmazható.

III. A pályázattal elnyerhető támogatás

- 1) **A támogatás formája:** vissza nem térítendő támogatás európai uniós és nemzeti forrásból.
- 2) **A pályázat meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló keretösszeg:** 872,4 millió Ft 2004. december 31-ig. 2005. január 1-től újabb keretösszeg nyílik meg.
- 3) **A támogatás mértéke a projekt összes elszámolható költségének %-ában:**
 - Közcéli (közcéli tevékenység ellátását szolgáló) fejlesztés esetén: **75%**
A területfejlesztés kedvezményezett térségeinek jegyzékéről szóló 91/2001. (VI. 15.) Kormányrendelet 1.-2. mellékletének 3. oszlopában szereplő, vidékfejlesztési szempontból hátrányos helyzetűnek nevezett kistérségben található önkormányzatok esetén: **85%**
 - Vállalkozási célú (vállalkozási tevékenység ellátását szolgáló) fejlesztés esetén: **50%**
- 4) **A támogatás maximális összege projektenként:**
 - 60 millió Ft**
- 5) Ha a pályázó az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény értelmében ÁFA visszatérítésre nem jogosult, akkor a támogatás számításának alapja a beruházás ÁFA - t tartalmazó bruttó összköltsége.

- 6) Ha a pályázó az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény értelmében ÁFA visszatérítésre jogosult, akkor a támogatás számításának alapja a beruházás nettó összköltsége.

Amennyiben a támogatásként megítélt összeg tekintetében a pályázó ÁFA visszaigénylésre teljes körűen nem jogosult, az így felmerülő vissza nem igényelhető ÁFA - összeg, mint költség, a pályázót terheli.

Vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése

(FVM-AVOP)

Támogatási pályázat

Benyújtási határidő: 2006.12.31 vasárnap

Benyújtás helye: Az MVH megvalósítás helye szerint illetékes kirendeltsége

I. A támogatás célja

1) Az Európai Unió Tanácsa 1257/1999/EK. és az 1783/2003/EK. rendeletével, valamint az AVOP támogatási prioritásaival összhangban a támogatás fő céljai:

- agrártevékenységek diverzifikációja**
 - Kiváló minőségű, helyi, tájjellegű (élelmiszer és nem élelmiszer) termékek előállításának, feldolgozásának fejlesztése, minőségi termék-előállítás ösztönzése.
- minőségi mezőgazdasági termékek marketingje**
 - Helyi és minőségi mezőgazdasági (élelmiszer és nem élelmiszer) termékek marketing eszközeinek és értékesítési csatornáinak kifejlesztése és továbbfejlesztése.
- idegenforgalom fejlesztése**
 - Falusi turizmus fejlesztése
- kézműipari tevékenységek fejlesztése**
 - Kézműipari tevékenységek fejlesztése

A támogatással megvalósuló fejlesztések esetében a fenti operatív célok közül legalább egynek teljesülnie kell.

2) A pályázati felhívás a szűkebb értelemben vett vidéki térségekre koncentrál. Az intézkedés a vállalkozók mezőgazdaságon belüli és kívüli tevékenységi köreinek bővítését célozza, különös tekintettel az egyedi, kiváló minőségű és nem pusztán mezőgazdasági jellegű termékek előállítására, továbbá az élelmiszer és nem élelmiszer típusú mezőgazdasági termelés és feldolgozás kínálati lehetőségek megvalósítására, valamint az előállított termékek értékesítési lehetőségeinek javítására.

II. A támogatásban részesíthető tevékenységek

1) Agrártevékenységek diverzifikációja

Kódszám: 3.1.1

Kiváló minőségű, adott tájegységre jellemző, piaci réseket betöltő egyedi élelmiszer és nem élelmiszertermékek kis léptékű előállításának, feldolgozásának fejlesztése, ezen belül:

a) **Új tevékenységek bevezetése új mezőgazdasági termék (élelmiszer- és nem élelmiszer-alapanyagok) előállítása révén, a termelés gazdaságon belüli diverzifikációja (bővítése) által.**

- Új termékek minősül a gazdaság eddigi tevékenységének bővítésével létrejövő, a helyi termőhelyi adottságokhoz igazodó, nem tömegtermékek minősülő mezőgazdasági termék, beleértve az energianövények termesztését is.
- Az új termékből származó árbevétel a pályázat benyújtását követő két évben nem haladhatja meg a pályázó összes árbevételének 30%-át.
- A támogatható termékek köre a következő:
- Kisállattenyésztés és egyéb kiegészítő jellegű növények termesztése:
 - Emlős (élelmiszer, sport, hobbi, és egyéb célú, kivéve prémjüért tenyésztett állatok,
 - Madár (élelmiszer, sport, hobbi),
 - **Vadtenyésztés (kivéve vadasparkban vagy vadaskertben),**
 - Gyógy- fűszer- és aromanövények gyűjtése, termesztése és árukészítés kivéve fűszerpaprika,
 - Ültetvények: dió, szelídgesztenye, mogyoró, mandula, ribizli, málna, szeder, bodza, egres hagyományos fajták, (amelyek a Hagyományok – Ízek – Régiók gyűjteményben, mint hagyományos fajták szerepelnek), cseresznye, meggy, szilva és sárgabarack,
 - Gomba (gyűjtés és árukészítés),
 - Csiga (csak tenyésztett, árukészítés),
 - **Erdei melléktermékek és egyéb növények gyűjtése és elsődleges feldolgozása (szárítás, manipulálás, csomagolás),**
 - **Egyéb erdei gyümölcsök: áfonya, homoktövis, fekete berkenye, húsos som, birs, naspolya, rózsa (csipkebogyó) stb. gyűjtés, termesztés és árukészítés.**
- Energiaültetvények telepítése:
 - Évelő lágyszárúak: magyar árva rozsnok, pántlikafű, kínai nád stb.
- Fás energetikai ültetvények:
 - **Energiaerdő**
 - **Energetikai faültetvények**
 - **Újratelepítéses energetikai faültetvény**
 - **Sarjatzatásos energetikai faültetvény**

b) Tájjellegű vagy a helyi adottságokhoz jól illeszkedő, kiváló minőségű mezőgazdasági alapanyagokat élelmiszer és/vagy nem élelmiszer céllal **feldolgozó kisüzemek kialakítása, fejlesztése.** A kis-léptékű élelmiszer- feldolgozók újonnan

bevezetett minimális követelményeknek való megfelelés érdekében végzett beruházásainak esetén a 1783/2003 Tanácsi rendelet VI. fejezet 13. pont) érvényesül. A támogatás alapvető követelménye, hogy a feldolgozott termékek minimum 20%-a más gazdaságból származzon, vagy kollektív módon, több termelő összefogásával valósuljon meg.

c) **Termékfejlesztés**, a mezőgazdasági termékek minőségének, piaci megjelenésének, kiserelésének javítása (csomagolástechnikai fejlesztések, termékarculat kialakítása, javítása). A Magyarországon és az Európai Unióban egyaránt elismert minőségtanúsítási rendszerek követelményeinek való megfeleltetés érdekében.

d) Új termékekre vonatkozó vagy térség specifikus **minősítések, védjegyek, márkajegyek bevezetése**, az ezeknek megfelelő termék előállítási követelményrendszerek kialakítása, a minősítések megszerzésének támogatása.

e) A támogatott új tevékenységek jellemzője, hogy kis léptékű, kézimunka igényes, melynek eredménye nem tömegterméknek számító mezőgazdasági termék.

f) Magyarországon elismert minőségtanúsítási rendszerek:

- Földrajzi árujelzők lajstroma (védett eredet megjelölés, védett földrajzi jelzés),
- Hagyományos és különleges tulajdonság tanúsítás,
- Kiváló Magyar Élelmiszer megjelölés,
- Hagyományok – Ízek – Régiók gyűjtemény,
- Államilag elismert ökológiai termelésből származó termék.

g) Támogatás adható a közösségben vagy nemzetileg elismert minőségtanúsítási rendszerekre. A nemzeti szintű támogatások feltételei nem tehetnek semmilyen megkötést az Európai Unió tagállamai felé (a szerződés 28. cikkelye). Ezeknek a támogatásoknak átláthatóknak és valamennyi termelő számára nyitottnak kell lenniük, valamint meg kell felelniük az 1783/2003 sz. tanácsi rendelet elveinek.

2) Minőségi mezőgazdasági termékek marketingje

Kódszám: 3.1.2

a) Helyi, kiváló minőségű mezőgazdasági termékek marketingeszközeinek és értékesítési csatornáinak kialakítása, továbbfejlesztése:

- Minőségtanúsítási rendszerek által elismert termékek piaci értékesíthetőségét elősegítő – folyó dologi kiadásnak nem minősülő – eszköz és/vagy szolgáltatás beszerzésének támogatása.
- Kizárólagosan minőségi mezőgazdasági termékek értékesítését végző **árusító helyek és azok hálózatának kialakítása.**
- Minőségi mezőgazdasági termékek népszerűsítése** kiállítások, bemutatók, vásárok rendezése, azokon történő részvétel, egységes kiadványok, kiállítási installációk készítése által, a termékek közvetlen bemutatásával.

3) Idegenforgalmi tevékenység fejlesztése

Kódszám: 3.1.3

Falusi turizmus fejlesztése:

- a) Meglévő falusi magán szálláshelyek bővítése, komfortfokozatának fejlesztése (max. 10 ágy/szálláshelyig)
- b) Új falusi magán szálláshelyek kialakítása (max. 10 ágy/szálláshelyig)
- c) A falusi magán szállásadói/vendéglátói tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó falusi turisztikai szolgáltatások fejlesztése, a kínálat bővítése új szolgáltatások bevezetésével, különös tekintettel a következőkre:
 - Tradicionális falusi vendéglátás /minőségi gasztronómiai szolgáltatások fejlesztése, működési szabványoknak való megfeleltetése,
 - Horgászturisztikai szolgáltatások,
 - Borturizmus fejlesztése (borutak infrastruktúrája, kóstolóhelyek kialakítása, reklámanyagok).
 - Egyéb sport- és szabadidős lehetőségek fejlesztése. (pl. lovas turizmus fejlesztése)

4) Kézműipari tevékenység fejlesztése

Kódszám: 3.1.4

- a) Kézműipari vállalkozások eszközfejlesztése, termékfejlesztés,
- b) A piacra jutás, értékesítés ösztönzése érdekében a marketing eszközök fejlesztése (bemutatóanyagok, kiadványok),
- c) Bemutató üzemek, műhelyek kialakítása.

Az AVOP azokat a kézműipari tevékenységet folytató mikro- és kisvállalkozásokat támogatja, melyek egyedileg vagy kiegészítőben, kisüzemi módszerekkel, és a hagyományos kismesterségek, a népi mesterségek, a tárgyalkotó népművészet, a népi iparművészet körébe sorolhatók.

5) Az idegenforgalmi és kézműipari tevékenységek fejlesztése esetén az AVOP és az ERFA-ból (Európai Regionális Fejlesztési Alap) finanszírozott ROP-pal (Regionális Operatív Program) és GVOP-val (Gazdasági Versenyképesség Operatív Program) a lehatárolás a következő:

- a) Kézműipar:
 - Az AVOP az 1994. évi XVI. törvény 1. melléklete (kézműves szakmák jegyzéke) alapján meghatározott kézműipari tevékenységet folytató mikro- és kisvállalkozásokat támogatja, melyek egyedileg vagy kiegészítőben, kisüzemi módszerekkel, és a hagyományos kismesterségek, a népi mesterségek, a tárgyalkotó népművészet, a népi iparművészet körébe sorolhatók. A támogatandó kézműipari mesterségek listáját a VIII.6. melléklet tartalmazza. Ezeket a mikro- és kisvállalkozásokat a GVOP nem támogatja.
- b) Idegenforgalom:
 - A turisztikai szálláshely fejlesztés esetén a lehatárolás alapja a 110/1997 sz. Kormányrendelet a magán szálláshelyek idegenforgalmi hasznosításáról, valamint a 45/1998 sz. IKIM rendelet a kereskedelmi és fizető-vendéglátó szálláshelyek osztályba sorolásáról, valamint a falusi szálláshelyek minősítéséről. Ezek alkotják a jogszabályi alapját a falusi szállásadás és a kereskedelmi szálláshely kategóriák elválasztásának, amely alapján a két OP közötti lehatárolás egzakt módon elvégezhető. A turisztikai szálláshely

fejlesztés esetén az AVOP a falusi magán szálláshely kategóriába eső fejlesztéseket támogatja, amelynek maximális férőhely kapacitása 10 ágy, valamint nem városokban, (kiemelt) gyógy- és üdülőhelyen helyezkedik el, míg a ROP a kereskedelmi szálláshely kategóriájába eső jelentősebb beruházásokat célozza. Minden szálláshelyfejlesztés, vagy szállásadói tevékenység esetén kötelező a regisztráció és minősítés, vagyis egy adott szálláshely csak egyetlen kategóriába tartozhat.

- A turisztikai szolgáltatások fejlesztése esetén az AVOP a falusi szállásadáshoz közvetlenül kapcsolódó szolgáltatásokat, valamint az „on-farm” jellegű turisztikai szolgáltatások fejlesztését támogatja. Ezek a kedvezményezett (falusi szállásadók, gazdálkodók) a ROP turisztikai szolgáltatások fejlesztése tevékenysége keretén belül nem támogathatók.

III. A pályázattal elnyerhető támogatás

1) **A támogatás formája:** vissza nem térítendő fejlesztési támogatás európai uniós és nemzeti forrásból.

2) **A pályázat meghirdetésekor a rendelkezésre álló keretösszeg:** 1506, 8 millió Ft 2004. december 31-ig., 2005 január 1-től újabb keretösszeg nyílik meg.

a) **Az agrártevékenységek diverzifikációja:**

A támogatás mértéke a fejlesztés összes elszámolható költségének:

- Általános esetben: **50%-a.**
- Kedvezőtlen adottságú területen gazdálkodó: **60%-a.**
- Fiatal gazdálkodó esetén (lásd V/18. pont): **55%-a.**
- Fiatal gazdálkodó kedvezőtlen adottságú területen: **65%-a.**
- A fejlesztések maximális összköltsége élelmiszer-feldolgozás esetén projektenként 30 millió forint.
- Az adható maximális támogatás projektenként 15 millió forint.

Ennek a tevékenységnek a lehatárolása a „Mezőgazdasági termékek feldolgozásának és értékesítésének támogatása” című intézkedéstől projektméret alapján történik. A 30 millió forint alatti fejlesztések a diverzifikáción belül, az ezen értéket meghaladó fejlesztések a „Mezőgazdasági termékek feldolgozásának és értékesítésének támogatása” című intézkedésen belül támogathatók.

b) **Minőségi mezőgazdasági termékek marketingje:**

A támogatás mértéke a fejlesztés összes elszámolható költségének:

- Kollektív fejlesztés esetén: **80%-a.**
- Egyénileg pályázók esetén: **50%-a.**
- Kedvezőtlen adottságú területen gazdálkodó: **60%-a.**
- Fiatal gazdálkodó esetén: **55% -a.**
- Fiatal gazdálkodó kedvezőtlen adottságú területen: **65%-a.**
- A fejlesztések maximális összköltsége fejlesztés esetén projektenként 30 millió forint.
- Nem beruházásnak minősülő fejlesztés esetén projektenként 8 millió forint.

c) **Idegenforgalmi tevékenység fejlesztése:**

A támogatás mértéke a fejlesztés összes elszámolható költségének:

- Vállalkozások esetén: **50%-a.**
- Kedvezőtlen adottságú területeken: **60%-a.**
- Fiatal gazdálkodó esetén: **55%-a.**
- Fiatal gazdálkodó kedvezőtlen adottságú területen: **65%-a.**
- A fejlesztések elszámolható összköltsége turisztikai fejlesztés esetén 20 millió forint.

d) **Kézműipari tevékenység fejlesztése****A támogatás mértéke a fejlesztés összes elszámolható költségének:**

- Vállalkozások esetén: **50%-a.**
- Kedvezőtlen adottságú területeken: **60%-a.**
- Fiatal gazdálkodó esetén: **55%-a.**
- Fiatal gazdálkodó kedvezőtlen adottságú területen: **65%-a.**
- A fejlesztések elszámolható összköltsége kézműipari fejlesztés esetén 30 millió forint.

- 3) - Turisztikai fejlesztések,
 - kézműipari fejlesztések, és a
 - 3. számú mellékletben felsorolt termékek termelése és feldolgozása
 esetén a kedvezményezetteknek összességében nyújtható maximális támogatásra a „de minimis” szabály érvényes. Ennek értelmében pályázónként a pályázat benyújtását megelőző 3 évben adott támogatás nem lehet több mint 100.000 eurónak megfelelő Ft.

- 4) Ha a pályázó az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény értelmében ÁFA visszatérítésre nem jogosult, akkor a támogatás számításának alapja a beruházás ÁFA-t tartalmazó bruttó összköltsége.

- 5) Ha a pályázó az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény értelmében ÁFA visszatérítésre jogosult, akkor a támogatás számításának alapja a beruházás nettó összköltsége.

Amennyiben a támogatásként megítélt összeg tekintetében a pályázó ÁFA visszaigénylésre teljes körűen nem jogosult, az így felmerülő vissza nem igényelhető ÁFA-összeg, mint költség, a pályázót terheli.

Mezőgazdasági beruházások támogatása**(FVM-AVOP)**

Támogatási pályázat

Benyújtási határidő: 2006.12.31 vasárnap

Benyújtás helye: Az MVH megvalósítás helye szerint illetékes kirendeltsége

A támogatás általános célja

- 1) Európai Unió Tanácsa 1260/1999/EK. és a 1257/1999/EK. rendeletével összhangban a magyar agrárgazdaság és a vidék fenntartható fejlesztése szempontjából a támogatás céljai:
- a termelési költségek csökkentése,

- a termelés hatékonyságának növelése,
- a mezőgazdaság termelési szerkezetének korszerűsítése,
- a technológiai színvonal fokozása az állatjólét (állat-elhelyezési feltételek javítása) és a környezet védelme érdekében,
- a termékek minőségének javítása, a hozzáadott érték növelése.

2) A támogatással megvalósuló beruházások esetében a fenti célok közül legalább egynek teljesülnie kell.

II. A támogatásban részesíthető fejlesztések

A pályázónak dokumentáltan rendelkeznie kell (a vállalkozói igazolványban, cégbejegyzésben, stb.) a megpályázott fejlesztéshez kapcsolódó TEÁOR számmal, melyet a 9003/2002 (SK.6) KSH közlemény tartalmaz.

1) Állattenyésztést szolgáló építési beruházások támogatása (Kódszám: 1.1.1)

- a) Ezen alintézkedésen belül pályázat benyújtásával támogatás igényelhető az 1. sz. mellékletben meghatározott, a szarvasmarha-, sertés-, baromfitartást, juhászatot, és egyéb állattartást (házinyúl, méh, kecske) szolgáló új beruházások megvalósításához, meglévők felújításához, átalakításához.
- b) Támogatás igényelhető új állattartó létesítmény részeként a környezetvédelmi, állatjóléti és állathigiéniai feltételeknek (Meeting Standards) való megfelelés miatt szükséges kiegészítő beruházások megvalósításához. Meglévő állattartó létesítmények felújítása, átalakítása esetében kizárólag a megfeleléshez szükséges kiegészítő létesítmények megvalósításához a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv előirányzatából igényelhető támogatás, minden egyéb felújítási munka költségei e pályázati felhívás alapján részesülhetnek támogatásban.

2) Növénytermesztést és kertészetet szolgáló építési beruházások támogatása (Kódszám: 1.1.2)

Ezen alintézkedésen belül támogatás igényelhető a 2. sz. mellékletben meghatározott beruházásokhoz.

3) Minden agrárágazatot érintő új erő- és munkagépek, technológiai és informatikai berendezések beszerzésének támogatása (Kódszám: 1.1.3) (TEÁOR 01.1, 01.2, 01.3, 01.4, 02.02)

- a) Új, első üzembe helyezésű erő- és munkagépek valamint technológiai berendezések, beleértve az önálló építéssel nem járó komplett öntözőberendezéseket, továbbá olyan informatikai berendezések és programok beszerzését, amelyek a gazdaságok eszközellátásának növelését, a technológiai színvonal emelését, valamint a termelésirányítás és a piacra jutás megkönnyítését szolgálja. Támogathatók a mezőgazdasági gépek üzemeltetéséhez szükséges tárgyi eszközök, így a dupla falú üzemanyag-tároló tartályok beszerzése is.

- b) A támogatható gépek és berendezések BTO szerinti felsorolását a 3. sz. melléklet tartalmazza.

Nem támogathatók a személy- és áruszállítás eszközei.

- c) Az FVM Gépesítési Intézete által összeállított, a megyei Kirendeltségeken és a földművelésügyi hivataloknál megtekinthető „Gépkatalógus” a beszerzési árszínvonal egységes megítéléséhez a beszerzés megkönnyítéséhez iránymutatóként szolgál.

**4) Ültetvénytelepítési beruházások támogatása (Kódszám: 1.1.4)
(TEÁOR 01.1)**

- Ültetvények pótlásjellegű telepítése,
- Ültetvények fajtaszerkezet változtatását, korszerűsítését eredményező újratelepítése, beleértve ezen fajok törzsültetvényeit is,
- Igazoltan meglévő felvevőpiacokat kiszolgáló bővítő jellegű telepítések.

Az ültetvénytelepítések támogatásának szakmai feltételeit, valamint a támogatásban részesíthető fajtákat a 4. és 5. számú mellékletek tartalmazzák.

**5) Öntözési beruházások támogatása (Kódszám: 1.1.5)
(TEÁOR 01.1, 01.4)**

- Gazdaságon belüli víztakarékos öntözési rendszerek kiépítése és fejlesztése
A gazdaságon belüli víztakarékos öntözési rendszerek támogatásban részesíthető építményeit a 6. számú melléklet tartalmazza.

**6) Meliorációs beruházások támogatása (Kódszám: 1.1.6)
(TEÁOR 01.1, 01.4)**

- Gazdaságon belüli meliorációs beavatkozások támogatása
A gazdaságon belüli meliorációs beavatkozások támogatásban részesíthető építményeit a 7. számú melléklet tartalmazza.

III. A pályázattal elnyerhető támogatás

- 1) **A támogatás formája:** vissza nem térítendő fejlesztési támogatás.
 - 2) **A támogatás mértéke – általános esetben – a beruházás összes elszámolható költségének: 45%-a.**
 - 3) **További támogatás a fejlesztések esetében:**
 - Kedvezőtlen adottságú¹ területeken: + **10%**
 - Fiatal gazdálkodók (lásd az V/10. pont) esetében: + **5%**
 - Fiatal gazdálkodók, kedvezőtlen adottságú területeken: + **15%**
 - (az első vállalkozás indulásától számított 5 éven belül)
-

- 4) **A támogatás legnagyobb összege pályázonként, illetve beruházásonként: 90 millió Ft**
- 5) **A támogatás legkisebb összege pályázonként, illetve beruházásonként: 1 millió Ft**
- 6) Ha a pályázó az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény értelmében ÁFA visszatérítésre nem jogosult, akkor a támogatás számításának alapja a beruházás ÁFA - t tartalmazó bruttó összköltsége.
- 7) Ha a pályázó az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény értelmében ÁFA visszatérítésre jogosult, akkor a támogatás számításának alapja a beruházás nettó összköltsége.
- 8) Amennyiben a támogatásként megítélt összeg tekintetében a pályázó ÁFA visszaigénylésre teljes körűen nem jogosult, az így felmerülő vissza nem igényelhető ÁFA - összeg, mint költség, a pályázót terheli.
- 9) A beadható pályázatok száma gazdálkodónként nem korlátozott.

Turisztikai vonzerők fejlesztése (GKM-ROP)

Pályázati kód:	ROP-2004-1.1.
Támogatás megnevezése:	Turisztikai vonzerők fejlesztése
Intézkedés neve:	☒ NFT Turisztikai vonzerők fejlesztése
Támogatás formája:	viszsa nem térítendő
Támogatás elnyerésének módja:	Pályázat
Forrás megnevezése:	Európai Regionális Fejlesztési Alap
Forrás összege:	19 620 300 000.- HUF 76 942 400.- EUR
Megjelenés dátuma:	2004-02-17
Beadási határidő:	2004-12-31 folyamatos
Elérhetőség:	http://www.nth.hu/palyazatok_reszletes.php?id_news=76&cat=
Támogatás célja:	- Nemzetközi szinten is versenyképes turisztikai attrakciók, termékek fejlesztése, amelyek az ország sajátos kulturális örökségeire és természeti értékeire építenek; - Az idegenforgalmi vonzerők regionális koncentrátságának csökkentése;
Kedvezményezettek köre:	- Helyi önkormányzatok és intézményeik, kivéve a fővárosi önkormányzat és kerületi önkormányzatok; - Helyi önkormányzati társulások, kivéve a fővárosi és kerületi önkormányzatok; - Közhasznú tevékenységet folytató, nem profitorientált gazdasági társaságok, amelyekben a közszféra többségi tulajdonnal bír, - Központi költségvetési szervek és intézményeik; - Nonprofit szervezetek;
Támogatási feltételek:	1. komponens: Nemzeti parkok és más védett természeti területek turisztikai látogatottságához szükséges fejlesztések ösztönzése; 2. komponens: Jelentős idegenforgalmi potenciállal rendelkező világörökségi helyszínek és történelmi városközpontok fejlesztése; 3. komponens: Kastélyok és várak turisztikai funkciókkal való fejlesztése; 4. komponens: Múzeumok látogatóbarát fejlesztése; 5. komponens: Aktív turizmushoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztés;

	Az érdemi fejlesztési hatás elérésének elősegítése érdekében az intézkedésben csak azok a fejlesztések támogathatók, amelyek az Országos Területfejlesztési Konceptióban (35/1998. (III. 20.) OGY határozat) és a 9001/1999. (SK 2.) KSH közleményben meghatározott üdülőkörzetekben, vagy üdülőkörzeten kívüli, idegenforgalmi adottságokkal rendelkező településeken, vagy nemzeti parkokban és más védett természeti területeken, vagy világörökség helyszíneken valósulnak meg. A szóban forgó támogatható vonzerők a fővároson kívül helyezkednek el, és jelentős mértékű, jelenleg kihasználatlan turisztikai potenciál jellemzi őket.
Támogatás mértéke(%):	A minimális saját erő mértéke: 2,5-5 %
Támogatás minimum összege:	1. komponens: 100 millió, 2. komponens: 250 millió HUF; 3. komponens: 250 millió HUF; 4. komponens: 50 millió HUF; 5. komponens: 50 millió HUF;
Támogatás maximum összege:	1. komponens: 600 millió, É-Mo. 1000 millió, 1500 millió HUF; 2. komponens: 600 millió HUF, É-Mo. és D-Dunántúl 1500 millió HUF; 3. komponens: 800 millió HUF; 4. komponens: 300 millió HUF; 5. komponens: 300 millió HUF;
Kiíró szervezet:	Neve: Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal Címe: 1015 BUDAPEST, Hattyú u. 14. Honlap: www.nth.hu
Közreműködő szervezet (információ, adatlap):	Neve: Regionális Fejlesztési Ügynökségek Honlap: http://www.nfh.hu/index2.htm?p=2&t=2&i=1314

Túl fogjuk élni az Uniót (részlet)

*Május elsején új történelmi korszak kezdődött Európában: létrejött a huszonöt tagállam szövetségévé bővült Európai Unió. Magyarország uniós csatlakozása alkalmából **Glatz Ferenc történész, akadémikus** nyilatkozott az ország és Európa jövőjéről, hiszen ő már 1991 óta tagja az unió keleti bővítését és belső szerkezetét is vizsgáló nemzetközi bizottságnak.*

- Mindenekelőtt tisztázni kell, hogy az Európai Unió nem más, mint területigazgatási egység. Soha nem lesz azonos sem a földrajzi, sem a kulturális Európával. A most létrejött huszonötök uniója pedig nem lesz azonos a tizenötökével. A történelmi térképre nézve láthatjuk, hogy a mostani Európai Unió, mint kulturális egység építkezése már a Krisztus előtti VIII. században megkezdődött. Az ún. halstatti kultúra emlékei az angol szigetvilágból a Kárpát-medence keleti övezetéig megtalálhatók. Mi az, ami ebben az Európában összetartó erő? - kérdezik sokan tőlem. Először is leszögezhető: európai identitás nélkül nincs Európai Unió. De melyek az identitás alapjai? Itt vannak közös szokásrendi, kulturális alapok, azaz jelenleg a zsidó-keresztény kultúrkör, amely a világon egyedülállóan a szolidaritás alapelvére épül. Másik örökségünk a görög-római társadalom-szervezkedésből a közélet, amelyet most már sajnos csak a pártok testesítenek meg. Ezt a "pártdiktatúrát" egyébként zsákutcás fejlődésnek tartom, mert azt feltételezi, hogy az emberek minden egyes élettevékenységét meg lehet jeleníteni a pártkereteken belül.

- ...a civil szervezetek is egyre inkább eltűnnek. Az Európai Unióban azonban mindenki tisztában van azzal, hogy az emberekhez közelebb kell vinni a közügyeket, minél alacsonyabb közösségi szintre. Azaz minél több hatalmat kell adni az embereknek, és minél kevesebbet a kormányoknak. Az unió jövőjéről sokat vitatkozunk, de abban egyetértés van, hogy a nemzetállami adminisztrációt, mely a népek fölé nőtt, vissza kell szorítani. Ha elveszik az államok hatezer éve fennálló, három legfontosabb jogosítványát - az önálló külügyet, hadügyet és pénzügyet -, csak a szociális, kulturális, egészségügyi, illetve a helyi feladatok maradnak számukra. Az államok legyenek szolgáltató, nem pedig hatalmi szervezetek. Azonban hiába vette át az unió ezeket, a nemzetállami adminisztráció egy fővel sem csökkent, s ez mindnyájunkat elgondolkodtat.

- Nálunk sajnos az EU-ismeretek terjesztése helyett Európa-propagandát műveltek. Az unió mellett agitáltak - szerintem bumeráng-effektusként az emberek ezért nem mentek el szavazni - és nem folyt kellő ismeretterjesztés. Hajlok azt mondani, hogy ez a közép-kelet-európai politikus és értelmiségi réteg egyik legnagyobb mulasztása volt az utóbbi 10 esztendőben. Nem készítették fel az embereket Lengyelországban, Szlovákiában, de még a Balti államokban sem. Márpedig nem az államok Európáját akarjuk létrehozni - ezt csak az állami adminisztráció akarja -, hanem a polgárok Európáját felépíteni. Hiszen most már az embereknek kontinentális határok között és új feltételek mellett kell megtervezni saját életpályájukat és gyermekeikét is. Tíz-tizenöt éven belül egész más lesz a polgár ismeret- és a mozgásrádiusza. És európai keretekben fogja a magyarországi lehetőségeket felmérni. Majd most rájövünk például milyen hiány van egyes iparos-szakmákban, épületasztalosban, vasmunkásban, és hol van főleg - elsősorban diplomásban.

- Az Európai Unióban három félelem van a kelet-európai részek csatlakozása kapcsán. Az egyik a munkanélküliség növekedése, azaz a nagy munkaerő-bevándorlás keletről nyugatra. A másik a kriminalitás, a mérhetetlen bűnözés, ami sajnos Magyarországon is elviselhetetlen. A harmadik pedig a keleti agrárium, így a magyar keltette versenyhelyzet. A háromból egyben van igazuk: a kriminalitástól való félelemben. Egyszerűen tragédia, hogy egyetlen magyar kormány sem tud szembenézni a bűnözéssel. Felül kellene vizsgálni ezt a rendetlenséget, és energiát fordítani a megelőzésre.

- A többéves korlátozást rövidlátásnak, arroganciának tartom a nyugat részéről. Hogy ebbe a korlátozásba mégis belementünk, azt a kelet-európai vezetők hibájának és talán a kisebbségi komplexusunknak tudom be. Szerintem az unió első számú értelme, hogy a munkaerő és a szellem szabadon áramlik. Nem értem a magyar agrárium háttérbe szorítása feletti örömet sem. Egyesek talán azt hiszik, hogy Budapestről el lehet tartani a vidéki lakosságot, így az alföldi parasztot? Ha nem teszünk valamit, akkor a munkanélküliség szét fogja zilálni a magyar társadalmat.

- Az unió rábízta a nemzetállamokra, hogy mit csináljanak, és megmondja, hogy mit tilt, és mit támogat. Ám amit támogat - beleértve a mezőgazdaságtól a tudományig - azt nem az államok, hanem egyének és intézmények pályázhatják meg. Ha az Alföld Tisza-programot akar, az ottani városoknak kell majd beadni a pályázatokat Brüsszelbe, és nem a kormánynak. Ehhez nem budapesti belvárosban termett és élő értelmiségiek, politikusok kellene, hanem helyi szakemberek. Brüsszelbe az út nem Budapesten, hanem a helyi értelmiségen át vezet! Ezért is óriási hibának tartom, hogy a csatlakozás előkészítését elsősorban úgymond külügyként kezelték.

- Az unió nem akar kulturális egyszínűséget. Éppen hogy a kulturális sokszínűségre épül és ez a szép benne. Persze többet kellene foglalkozni a hagyományainkkal. Butaságnak tartom, hogy minduntalan szembeállítják a hagyományokat a modernizációval, és összekötik a nacionalizmussal.

- A társadalom először többnyire a csatlakozás hátrányait, az új szabályozók szigorúságait fogja látni. De én bízom benne, hogy az előnyökkel hamarosan megtanulnak élni az emberek. Az idősebbek feltehetően lassabban fognak eligazodni az új helyzetben, a fiatalok között viszont sokkal többen vannak és lesznek azok, akik ezt az Európát már természetes hazájuknak tekintik. De ne legyünk türelmesek! Még egy-egy nagyobb államalakulat kiformalódása is több mint félévszázadig tartott. Gondoljon a 19. századi Németországra, vagy az Egyesült Államokra! Ehhez képest mi ez a tizenkét év, amióta az Európai Unió jelenlegi formájában működik? Türelem a világgal szemben, türelmetlenség magunkkal szemben - ez lehet csak eredményes életprogram a közeljövőben.

Forrás: MTA weblapja; Bálint Orsolya interjú a Vasárnapi Hírekben.

INTERNET CÍMEK

(magyar nyelven)

Euro Info Service: www.eurinfo.hu

Európa webújság: www.w3.swi.hu/europa

Belügyminisztérium – uniós információk: www.b-m.hu/bevandozlas/index.html

Igazságügyi Minisztérium Közösségi joganyag fordítás:
www.im.hu/magyar/forditas/index.hu

Külügyminisztérium: www.mfa.gov.hu/Alaplap.html

EU-magyar tárgyalások: www.europa.eu.int/comm/tfan/index_hu.html

Európai Bizottság Magyarországi Delegációja: www.eudelegation.hu

Miniszterelnöki Hivatal: www.meh.hu

Phare segélykoordináció: www.meh.hu/pharekoord

MKIK EU-val kapcsolatos információ: www.mkik.hu/euro

Egészségügyi Minisztérium: www.nepjoleti.gov.hu

Nemzeti Etnikai és Kisebbségi Hivatal: www.meh.hu/nekk/defhu.htm

Miniszterelnöki Hivatal Civil Kapcsolatok Főosztálya: www.civil.info.hu/

Non-profit Információs Oktató Központ: www.niok.hu

Európa Ház: www.europeanhouse.hu

Energiahatékonysági Ügynökség: www.energycentre.hu

Magyar Nemzeti Bank: www.mnb.hu

Állami Számvevőszék: www.asz.gov.hu
 Kormányzati stratégia és szabályozás: www.kancellaria.gov.hu/hivtal
 Internetes folyóirat az információs társadalomról: www.inco.hu
 Gazdasági Minisztérium: www.gm.hu
 ITD Hungary: www.itd.hu
 Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány: www.mva.hu
 Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium: www.ktm.hu
 OM kutatás és fejlesztéssel foglalkozó államtitkársága: www.omfb.hu
 Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium: www.fvm.hu
 Erdészet: www.fvm.hu/erdeszet
 Témadokumentációk: www.omgk.hu/temadok.html
 PROMEI (non profit szféra): www.promei.hu/index.html
 Statisztikai Hivatal: www.ksh.hu

Fontosabb európai unióval kapcsolatos honlapok:

- Az Európai Unió hivatalos honlapja: www.europa.eu.int
- A Magyarországi EU delegáció honlapja: <http://www.eudelegation.hu>
- Az Európai Tájékoztatási Központ honlapja: www.eudelegation.hu/etk
- EU-magyar tárgyalások: europa.eu.int/comm/tfan/index_hu.html
- Operatív Programok Irányítóhatóságai:
 - Agrár és vidékfejlesztési operatív program
 Irányító Hatóság: Földművelésügyi és vidékfejlesztési Minisztérium
www.fvm.hu
 - Gazdasági versenyképesség operatív program
 Irányító Hatóság: Gazdasági és Közlekedési Minisztérium www.gkm.hu
 - Környezetvédelmi és infrastruktúrafejlesztési operatív program
 Irányító Hatóság: Gazdasági és Közlekedési Minisztérium www.gkm.hu
 - Humán erőforrás-fejlesztési operatív program
 Irányító Hatóság: Foglalkoztatáspolitikai és Munkügyi Minisztérium
www.fmm.gov.hu
 - Regionális fejlesztési operatív program
 Irányító Hatóság: Nemzeti Területfejlesztési Hivatal www.nth.hu
- A külügyminisztérium EU oldala: www.eu2004.hu
- www.magyarorszag.hu
- Ma és Holnap Területfejlesztési és környezetvédelmi folyóirat honlapja: www.maesholnap.hu
- [Europe Direct](http://EuropeDirect) ingyenes segítség pályázatíráshoz.
- Pafi ingyenes pályázatfigyelés.
- Még több európai uniós link: <http://eupalyazat.lap.hu/>
- EU-s információs lap (EU information page): www.euroinfo.hu
- Euroguide: www.euroguide.org
- Európai uniós jogszabályok (EU laws): europa.eu.int/eur-lex
- Jogszabályi források (Sources of community law): www.shef.ac.uk/uni/services/lib/libdocs/crmr3.html
